

Přehled zpráv

Co může za cykly aneb Ekonomie dobra a zla	6
16.4.2009 Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ Názory <i>Tomáš Sedláček</i>	
Lék na krizi? Nechtít stále víc a víc	7
15.4.2009 Mladá fronta DNES ~ str. 05 ~ Z okolních regionů <i>PETR SOUKAL</i>	
Táhněte do kopce aneb O přepřahání ve svahu	8
9.4.2009 Hospodářské noviny ~ str. 08 ~ Názory <i>Tomáš Sedláček</i>	
Koalice chc e jednat s ČSSD o řešení krize	9
30.3.2009 E15 ~ str. 02 ~ Události <i>Robert Zelenka</i>	
Ohrožuje pád vlády boj s ekonomickou krizí?	10
27.3.2009 Haló noviny ~ str. 11 ~ Ekonomika <i>Václav VĚRTELÁŘ</i>	
Když je krizi málo aneb Taky máte rádi pády vlády?	11
26.3.2009 Hospodářské noviny ~ str. 08 ~ Názory <i>Tomáš Sedláček</i>	
Kreativita skloňovaná ve všech pádech	12
26.3.2009 Lidové noviny ~ str. 15 ~ Kultura <i>šv</i>	
ČSSD nepodpoří slevu na sociálním pojistném	12
26.3.2009 Právo ~ str. 15 ~ Trhy & ekonomika <i>Jiří Vavroň</i>	
Dva úkoly	13
E15 ~ str. 11 ~ Byznys	25.3.2009
<i>Petr Koubský</i>	
Nevadí, když něco vydělám	14
23.3.2009 Lidové noviny ~ str. 11 ~ HORIZONT <i>(zprava)</i>	
O přežívání aneb máme NERV, takže můžeme pít	15
23.3.2009 Lidové noviny ~ str. 11 ~ HORIZONT <i>ANNA SEDLÁČKOVÁ</i>	
Každá party má konec čili globální veselice	16
23.3.2009 Lidové noviny ~ str. 11 ~ HORIZONT <i>ŠTĚPÁNKA HULÁKOVÁ</i>	
VOLNÝ TRH: MISTR ŽONGLÉR	16
19.3.2009 Ekonom ~ str. 24 ~ Téma ekonomu <i>Marcela Alföldi Šperkerová, Adam Junek</i>	
Úpadek aneb Zač by ekonomové měli držet hladovku	21
19.3.2009 Hospodářské noviny ~ str. 08 ~ Názory <i>Tomáš Sedláček</i>	
Kšaft umění za časů krize	22
18.3.2009 Lidové noviny ~ str. 11 ~ HORIZONT <i>Bohumil Nekolný</i>	
Ministr Kalousek vtipkoval na univerzitě o krizi	23
13.3.2009 Mladá fronta DNES ~ str. 02 ~ Brno <i>(ekr)</i>	
Kdy skončí krize?	23
13.3.2009 Mladá fronta DNES ~ str. 14 ~ Publicistika <i>MILAN VODIČKA</i>	
Příliš velká žranice	26
10.3.2009 Lidové noviny ~ str. 02 ~ Jeden svět 09 <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
Spor o ekonomii aneb Sedláček se mýlí ve všem	27
5.3.2009 Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
Česká země v souvislostech	28
5.3.2009 Moderní obec ~ str. 48 ~ Právní poradna <i>/mg/</i>	
Poradí si selský rozum s globální ekonomickou krizí?	28
27.2.2009 Haló noviny ~ str. 11 ~ Ekonomika	

	<i>JOSEF ŠULC</i>	
Společně proti pádu měn		29
26.2.2009	Ekonom ~ str. 08 ~ Zoom <i>(aju)</i>	
O démonologii, zombie bankách a cestách z krize		30
26.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
Nikde žádné ucho		31
26.2.2009	Právo ~ str. 06 ~ Publicistika <i>Martin Hekrdla</i>	
Dopady krize spočítali NERVu studenti		32
25.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 02 ~ Česko <i>PETRA BENEŠOVÁ</i>	
Města utrácení, i přes krizi		33
25.2.2009	Mladá fronta DNES ~ str. 03 ~ Kraj Pardubický <i>Martin Filip</i>	
Tomáš Sedláček se mýlí. Ve všem		34
23.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 10 ~ názory <i>PETR HOUDEK, PETR KOBLOVSKÝ</i>	
Vlády tentokrát reagovaly včas		35
23.2.2009	Lidové noviny ~ str. 03 ~ Téma <i>Pavla Kozáková</i>	
Premiér: Plán proti krizi začne fungovat rychle		35
20.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 04 ~ Česko <i>Petr Vašek</i>	
Utrácí se krize nekrize		37
20.2.2009	Mladá fronta DNES ~ str. 01 ~ Kraj Hradecký <i>Ivan Truhlička, Stanislav Ďoubal</i>	
Vstupovat na ruský trh je nyní těžší		37
19.2.2009	Exportér ~ str. 27 ~ Rady <i>Alexandra Mostýn</i>	
Intelektuální stop-stav aneb Ekonomické retro		38
19.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 10 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
Všichni k pumpám		39
16.2.2009	Haló noviny ~ str. 01 ~ Naše pravda - příloha <i>František KRÍŽ</i>	
Jak to bylo v roce 2008:		41
16.2.2009	Prosperita ~ str. 14 ~ Analýza, komentáře <i>(TZ)</i>	
O běhu kulhavého poutníka aneb O odmítání léků		43
12.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 08 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
DOPISY REDAKCI		44
12.2.2009	Lidové noviny ~ str. 10 ~ názory	
Firemní auto za milion má jít odepsat z daní už do dvou let		45
11.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 03 ~ Česko <i>Miroslava Jirsová</i>	
S krizí v Česku se utká NERV NERV / Vláda ČR		46
11.2.2009	Osobní finance ~ str. 57 ~ Investiční aktuality	
Jak lámat stereotypy o české provinčnosti a divném Bruselu		47
6.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 02 ~ Česko <i>Adam Černý</i>	
NERV hledá cestu z krize		47
6.2.2009	Parlament, vláda, samospráva ~ str. 27 ~ <i>(tej)</i>	
Zlatá hlava Tomáše Sedláčka		48
6.2.2009	Pátek Lidových novin ~ str. 06 ~ Rozhovor <i>Alena PLAVCOVÁ</i>	
Tvoje HDP na moji hlavu aneb Naše anabolika		53
5.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	

NERV chce pomoc i školám		54
5.2.2009	Lidové noviny ~ str. 12 ~ Byznys <i>Radek Šalanda</i>	
Příčinou krize je prý »šílené přezírání«		54
4.2.2009	Haló noviny ~ str. 05 ~ Komentáře - názory - polemika <i>Václav VĚRTELÁŘ</i>	
Ekonom NERVu může být hvězdou TV Nova		55
4.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 01 ~ Titulní strana <i>Petra Pospěchová</i>	
99 SLOV	56	4.2.2009
Hospodářské noviny ~ str. 01 ~ Titulní strana	<i>Jindřich Šídlo</i>	
Nápady, které padly pod stůl		56
4.2.2009	Hospodářské noviny ~ str. 02 ~ Česko <i>Marek Pokorný</i>	
NERV má 26 léků na krizi		57
4.2.2009	Lidové noviny ~ str. 01 ~ Titulní strana <i>FRANTIŠEK BOUC RADEK ŠALANDA</i>	
Odtajněný návrh skupiny NERV		58
4.2.2009	Lidové noviny ~ str. 13 ~ Byznys <i>Pavla Kozáková</i>	
Poradce vlády doporučuje půst, ČSSD brožurku		59
3.2.2009	Haló noviny ~ str. 02 ~ z domova <i>(mr)</i>	
Opatření proti přírodě		60
2.2.2009	Euro ~ str. 20 ~ Manažerský barometr	
Pomohou odpisy a pojištění		61
2.2.2009	Profit ~ str. 28 ~ podnikání <i>Pavel Páral</i>	
Co se to vlastně děje?		63
30.1.2009	Víkend HN ~ str. 06 ~ <i>Michal Růžička,</i>	
BANKROTOVÉ DOMINO		63
29.1.2009	Ekonom ~ str. 16 ~ Téma ekonomu <i>Adam Junek, Marie Lucová, Marcela Alföldi Šperkerová</i>	
O síle pokušení a našem předsedání Evropské unii		68
29.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
The best of... NERV		69
29.1.2009	Mladá fronta DNES ~ str. 02 ~ Domácí ekonomika <i>(pmr, sti)</i>	
Podpora vědy	71	27.1.2009
Hospodářské noviny ~ str. 03 ~ Krize v Česku	<i>(mir)</i>	
Další návrhy? Daně, parkování, doprava		71
27.1.2009	Lidové noviny ~ str. 03 ~ Téma <i>PAVLA KOZÁKOVÁ RADEK ŠALANDA</i>	
Jak biftek prošpikovat skromností		73
26.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 10 ~ názory <i>JIŘÍ LESCHTINA</i>	
První české léky na krizi		74
26.1.2009	Lidové noviny ~ str. 13 ~ Byznys <i>František Bouc</i>	
O „šrotovném“ se bude ještě diskutovat		75
26.1.2009	Právo ~ str. 02 ~ Zpravodajství <i>Jiří Vavroň</i>	
Recesi by mohly utlumit nižší daně		76
26.1.2009	Profit ~ str. 16 ~ Téma	
Evropou obchází strašidlo recese		78
26.1.2009	Profit ~ str. 10 ~ Téma <i>LIBUŠE FRANTOVÁ, MARTINA MARTINOVIČOVÁ, JIŘÍ NĚMEČEK</i>	
Investice v ČR menší, ale kvalitnější		82

26.1.2009	Strategie ~ str. 07 ~ Top news - Václav Sochor	
	Příliv investic výrazně zeslábl	83
23.1.2009	E15 ~ str. 04 ~ Události Jiří Michal	
	Sedláček vidí dál než kolegové	84
23.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory Zdeněk Justoň	
	Obří investice do výroby končí, střídá je výzkum	84
23.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 18 ~ Česko Roman ŠITNER	
	Růst jako imperativ aneb Co vše (ne)potřebujeme	85
22.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory TOMÁŠ SEDLÁČEK	
	Tomáš Sedláček a růst coby »zbytečný luxus«	86
20.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 11 ~ názory Jan Mysliveček, Filip Pertold	
	Vítám rozumný hlas ekonomů	87
19.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 11 ~ názory Zdeněk Trinkewitz	
	Rovné příležitosti žen a mužů - téma protikladů i téma úspěšných	88
19.1.2009	Madam business ~ str. 12 ~ ČLÁNEK (TZ)	
	Nezapomenout na Tibet	90
15.1.2009	Ekonom ~ str. 09 ~ Zoom (pen)	
	Hodina NERVu aneb Ani silou, ani mocí...	90
15.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory TOMÁŠ SEDLÁČEK	
	Tomáš Sedláček	91
13.1.2009	Lidové noviny ~ str. 11 ~ Horizont stratég ČSOB, člen NERVu	
	Topolánkův protikrizový mixér	92
12.1.2009	Profit ~ str. 16 ~ názory Pavel Páral	
	Premiér Topolánek: Jeho deset statečných	93
9.1.2009	Aha! ~ str. 02 ~ Politika (JAK)	
	Vládní ekonomozky	95
9.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory Lenka Zlámalová	
	Mirek Kalousek je velmi dobrý účetní	95
9.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 10 ~ Rozhovor Marie Valášková, Jindřich Šídlo	
	Sedláček odmítl Čunka, pracuje pro premiéra	98
9.1.2009	Lidové noviny ~ str. 02 ~ Politika dph	
	Spor o Čunka: spiklenci a miliardy	98
9.1.2009	Mladá fronta DNES ~ str. 01 ~ Titulní strana JOSEF KOPECKÝ	
	Čunek: Premiér se neptá, a náhle se na mě začaly objevovat informace	99
9.1.2009	Právo ~ str. 03 ~ Zpravodajství Oldřich Danda	
	Nedostatek nedostatku aneb Novoroční rozjímání	101
8.1.2009	Hospodářské noviny ~ str. 09 ~ názory TOMÁŠ SEDLÁČEK	
	Krásný ztráty Tomáše Sedláčka	102
7.1.2009	Mladá fronta DNES ~ str. 02 ~ Vysočina ROMAN KRATOCHVÍL	
	Jsem připraven nastoupit	102
6.1.2009	Lidové noviny ~ str. 03 ~ Téma Petr Kolář	
	Čeští filozofové, ušpiňte se pěnou dní!	104
3.1.2009	Mladá fronta DNES ~ str. 10 ~ názory	

<i>JOSEF CHUCHMA</i>		
Tomáš Sedláček:		105
2.1.2009	Víkend HN ~ str. 08 ~ Rozhovor	
Co s Vánoci? aneb O ekonomizaci		107
18.12.2008	Hospodářské noviny ~ str. 10 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
První hák jsme ustáli. Přijde druhý		108
15.12.2008	Lidové noviny ~ str. 03 ~ Téma <i>Radek Šalanda</i>	
Spotřeba je droga aneb O zběsilé nepřiměřenosti		109
11.12.2008	Hospodářské noviny ~ str. 10 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
Pohádka pro vnuky		110
6.12.2008	Lidové noviny ~ str. 17 ~ Orientace <i>HANA ČÁPOVÁ, VÁCLAV DRCHAL</i>	
JSOU VLÁDOU NAVRŽENÁ OPATŘENÍ PROTI FINANČNÍ KRIZI REÁLNÁ?		113
3.12.2008	Hospodářské noviny ~ str. 02 ~ Finanční krize <i>(Ikr, ker)</i>	
Tomáš Sedláček: Mágové, hobiti a my		114
1.12.2008	Finanční magazín ~ str. 10 ~ Insider	
Česká žena - osobnost v podnikání v České republice		116
28.11.2008	In-Store Marketing ~ str. 51 ~ Zprávy	
V Bruselu jsou k lobbistům otevřenější		116
28.11.2008	Lobby ~ str. 31 ~ Lobbying <i>Ivana Šmejdivá</i>	
Přichází náš čas aneb Falešný mýtus o české malosti		117
27.11.2008	Hospodářské noviny ~ str. 08 ~ názory <i>TOMÁŠ SEDLÁČEK</i>	
Bilionový plán má spasit EU		118
27.11.2008	Lidové noviny ~ str. 11 ~ Byznys <i>Radek Šalanda</i>	
Američané dají na boj s krizí dalších 800 miliard dolarů		119
26.11.2008	Hospodářské noviny ~ str. 15 ~ podniky a trhy <i>JAN SOCHOR</i>	
Směšné lásky znějí stále skvěle		120
26.11.2008	Lidové noviny ~ str. 18 ~ kultura <i>Ondřej Horák</i>	
Palba slepými náboji		121
25.11.2008	Lidové noviny ~ str. 02 ~ Politika <i>Martin Weiss</i>	
Další vicepremiér ve vládě		122
21.11.2008	Lidové noviny ~ str. 05 ~ Domov <i>LUKÁŠ DOLANSKÝ DAVID HLUŠTÍK</i>	

Plné znění zpráv

Co může za cykly aneb Ekonomie dobra a zla

16.4.2009 Hospodářské noviny str. 09 Názory

Tomáš Sedláček

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Amerika se nyní nalézá ve svém 33. hospodářském cyklu od roku 1854, kdy je začala evidovat. Hospodářské cykly, proč se jim nedokážeme vyhnout a kdy přesně přijdou a odejdou, je stále velkou záhadou ekonomie. Může si za cykly trh sám, nebo za ně může cosi jiného? Pojdme odhlédnout od současné krize a pro občerstvení si pro změnu udělat exkurz do kolébky naší civilizace.

Jistý proud starozákonních textů si hospodářský či politický propad vysvětluje morálním úpadkem. Hospodářský a politický úspěch země byl závislý na trestu či požehnání za dodržování práva a spravedlnosti. »Za to, že tato práva budete poslouchat a bedlivě je dodržovat, bude ti Hospodin ... žehnat a rozmnoží tě. Požehná plodu tvého života i plodu tvé role, tvému obilí, tvému moštu, tvému oleji, vrhu tvého skotu a přírůstku tvého i tvého bravu.« Za hospodářský cyklus zde tedy může naše chování, pokud by se národ choval slušně, nemuselo by k němu docházet.

Ještě starší uvažování, zachované v Eposu o Gilgamešovi vidí věci jinak. Dobro a zlo nemělo etický podtext. Dobro a zlo se prostě dělo a nemělo to nic moc co do činění s osobní nebo národní moralitou. Hezky se to ukazuje na příběhu o potopě (také můžeme zahrnout do kategorie krize!), která je zaznamenána v obou příbězích. V bibli je potopa trestem za »I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvar jeho myslí i srdce je v každé chvíli zlý.« Oproti tomu v Eposu došlo k potopě proto, že se lidé chovali hlučně a rušili tím bohy. Epos tedy potopě nedává žádný morální rozměr, jedná se o marnivost a svévoli bohů, Genesis amoralitou naopak potopu vysvětluje. Do jisté míry se dá říct, že celé dějiny židovského národa jsou interpretovány jako důsledek morality. A ačkoli se naše dnešní křesťanská civilizace od tohoto pojetí oddálila, přesto existuje mnoho studií, které souvislost naznačují (například míra korupce koreluje s chudobou národů).

Vypadá to, že z výše uvedeného může plynout, že se dobré jednání ekonomicky vyplácí. Pokud by tomu tak bylo, pak by morálka znamenala nejlepší investici, kterou mohli provést. Nic by ekonomice nepomohlo tak, jako dbání na spravedlnost a nejlepší protikrizový balíček byl pro Hebrejce pokání. V tomto smyslu by se tedy dobro vyplácelo, a zlo by naopak byla nejhorší investice na světě.

Existovaly sice proudy starozákonního myšlení, které však souvislost etiky a (ekonomické) odměny popíraly, podobně jako to činili atičtí stoikové. Člověk má hrát svou životní hru poctivě a na odměnu nedbat, tedy konat dobro, ať se to vyplatí, či nikoli.

Immanuel Kant byl ještě přísnější, a pokud byl dobrý skutek odměněn, přestával pro Kanta být dobrým skutkem, a stává se pouhým (ekonomickým) kalkulem. Hédonisté, tedy opoziční škola vůči stoikům, zas tvrdili pravý opak, každý čin musíme kalkulovat předtím, než jej učiníme a poměřovat, kolik užítka z něj komu plyne. Žádná apriori daná pravidla pro hédonisty neexistují, ty si vytváří až člověk právě podle toho, zda čin přináší či umenšuje užitek. Ale pozor, nezavrhujeme hédonisty příliš brzy! Z kalkulování dobra a zla se později stane základ ekonomie současnosti.

John Stuart Mill a Jeremy Bentham začali užitek systematicky počítat na jisté jednotky. Pokoušeli se tak vytvořit vzoreček pro ustanovování společenských pravidel. Pokud daná hospodářská politika přinesla více lidem užitek, než kolika jej vzala, měla by se realizovat. Na rozdíl od učení hédonistů, kteří maximalizovali svůj vlastní užitek, aplikoval Mill maximalizaci na celospolečenské dobro. Že se Millovi nalézt obecné pravidlo, dle kterého se chovat, nepodařilo, je dnes zřejmé.

Uděláme-li další skok ve vývoji ekonomického myšlení, nastupuje Bernard Mandeville. Ten sepsal strhující a vysoce kontroverzní Bajku o včelkách aneb Jak soukromé nefesti působí obecné blaho, kde vlastně onen pradávný hebrejský princip staví na hlavu. Naopak, čím je úl poctivější, tím hůře se jim ekonomicky vede až nakonec nastane zkáza.

Je tedy současná krize trestem, odměnou, náhodou, skvrnou na slunci, či chybou v systému?

Že by se dobro vyplácelo, a zlo by naopak byla nejhorší investice na světě?

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým

Lék na krizi? Nechtít stále víc a víc

15.4.2009 Mladá fronta DNES str. 05 Z okolních regionů
PETR SOUKAL

Rozhovor

Litoměřice - Začátkem ledna představil dnes již odstupující premiér Mirek Topolánek deset rádců, kteří mají hledat cestu Česka z ekonomické krize.

Mezi členy Národní ekonomické rady vlády (NERV) je také ekonom ČSOB **Tomáš Sedláček** známý svými výroky o tom, že společnost si už nějakou dobu žije nad poměry. „V létě se dříví sbírá, v zimě se pálí,“ říká svérázný ekonom z Litoměřic, když veřejnosti objasňuje své ekonomické názory na zadlužování státu.

* Národní ekonomickou radu vlády představil odstupující premiér Mirek Topolánek. Je pravděpodobné, že v nové dočasné vládě budou mít vliv také sociální demokraté. Jakou úlohu bude plnit NERV za těchto okolností?

To nevíme. Většina z nás je k dispozici této republice, nikoliv jen vládě. Pokud bude nová vláda potřebovat pomoc, myslím, že většina z nás bude ráda pomáhat i nadále. Potřebujeme ale jistotu, že naše práce bude mít i nadále smysl a že náš čas bude rozumně využit. Jsme v situaci, kdy jsme si vlastním přičiněním přidali k hospodářským problémům ještě politické.

* Někteří politici tvrdí, že média krizi nafukují jako bublinu. Že míra takového mediálního nafukování je až 55 procent. Jak je tedy krize doopravdy závažná?

Očekávali jsme, že dojde ke zpomalení ekonomiky, ale nikdo nečekal, že krize bude takto hluboká. A je skutečně bezprecedentní. Několik generací ekonomů takto hlubokou krizi nikdy nezažilo. Pochopitelně psychika při ní hraje svou roli. Když se auto dostane do smyku, je to podobné. Také většinu činností při tom hraje psychika. Spíš bych se zaobíral právě psychikou než úlohou médií. Součástí jejich práce je utvářet obraz, a ten prostě dobrý není. Až nastane situace, že společnost bude přesycena špatnými zprávami, přijde poptávka spíš po dobrých zprávách. A noviny je začnou produkovat. Ale musí to být výsledek nálady, média pak začnou psát pozitivně.

* Na počátku krize byly potíže amerických bank. Tvrdí se, že v Česku to bylo jinak. Že za naše problémy nemohou banky, ale citlivost naší ekonomiky na zahraniční trhy. Jsou naše banky opravdu bez viny?

Finanční krize se nás skutečně nedotkla. Na podzim loňského roku jsme říkali, že se nám vyhýbá, a byla to pravda. Také jsme vždy zdůrazňovali, že skutečná reálná hospodářská krize se nám nevyhne. Jsme jednou z mála zemí OECD, kde stát nemusel dávat do sanace bank ani korunu. První poločas jsme tedy absolvovali na jedničku. A to zejména díky tomu, že naše banky byly v mezinárodním srovnání v mnohem lepší kondici než ostatní banky na západ od nás. To, že jsme malá otevřená ekonomika závislá na exportu, se ale musí projevit tím, že si krizi k nám budeme importovat.

* V Ústeckém kraji vznikaly průmyslové zóny, do kterých přišly desítky zahraničních investorů. Díky vládním pobídkám za výhodných podmínek. Vzniklo mnoho takzvaných montoven, které nyní omezují výrobu, nebo dokonce končí. Stačí uvést příklad Hitachi nebo IPS Alpha v Žatci. Byl tento postup nutný?

Byla to nutná strategie. Pochopitelně by bylo lepší, kdyby se tu začaly rovnou vyrábět výrobky s vysokou přidanou hodnotou, jako je například software. Kdyby šlo o investice v oborech, jako je zdravotnictví, vzdělávání nebo do ekologické výroby. To se ale děje jen málokdy. Prostě první vlna je takový velice syrový, chcete-li neotesaný, kapitál montoven. My jsme to využili a ta doba, kdy jsme byli montovnou Evropy, už konečně pomalu končí. A musíme se smířit s tím, že ti investoři půjdou dále na východ, kde je levnější pracovní síla. My jsme prostě tento schod využili, šlápli jsme na něj a teď se musíme dostat na schod další. A myslím, že se nám to relativně slušně daří.

* Občas rád používáte termín „šlápnout na brzdu“ a poukazujete na nutnost snížení veřejných výdajů. Šetřit se dá

také odstraněním korupce, která je ovšem v hlavách mnohých Čechů spojena s veřejnými zakázkami. Jaká je tedy úloha veřejných zakázek v době krize? Spasí nás?

Veřejné zakázky jsou důležité. Většina opatření NERV se ale soustředila na snižování daní, nikoli na zvyšování výdajů. Nicméně z těch málo vyšších výdajů, které by podle NERV ve státním rozpočtu měly být, je potřeba zajistit, aby nebyl ani stín pochybnosti o tom, že tyto peníze jsou používány efektivně a že nejsou někde korumpovány. Korupce je vždycky nedůstojná, tím spíše v této krizové situaci. Vlády v této oblasti toho v minulosti udělaly málo a zanedbávaly to. Tak teď je dobrá doba to dohnat. Korupce je vyhazování peněz zlodějům.

* Český rozpočet byl vždy deficitní. Vy podporujete myšlenku cyklicky vyrovnaného státního rozpočtu. Co by znamenalo pro obyčejného občana, kdyby hned teď měl stát začít hospodařit vyrovnaně, bez dluhů?

Občanům by se mírně zvýšily daně, nebo se mírně snížily sociální výdaje. Jedno, nebo druhé. Deficitní hospodaření během krize je obhajitelné, ale za situace hospodářského růstu musíme být schopni tento dluh splácet a tvořit rozpočtové přebytky.

* Dá se také říct, že stát by méně platil třeba učitelům a dalším svým zaměstnancům?

Do jisté míry ano, ale nemusí jít o snižování platů, ale o celkové prostředky. Tam by záleželo na tom, jaké priority by byly zvoleny. Osobně si myslím, že šetřit zrovna na učitelích je špatně. Jde spíše o efektivitu státní správy. Ale celkově by se šetřit muselo, pokud by se neměly zvednout daně.

* Zejména za vlády sociální demokracie byl rozpočet deficitní, stát se dál a dál zadlužoval na úkor příštích generací. Kde jsou tyto peníze, kde skončily? Jsou třeba na účtech přeplácených lidí?

Ty máme my v kapsách. Abychom měli vyrovnaný rozpočet, tak musíme buď zaplatit vyšší daně, nebo méně utrácet. Peníze, které vytvořily deficity, jsme si sami projedli. Ve státním rozpočtu máte dvacet výdajů a ty prostě stojí víc, než jaké jsou příjmy. Těžko se mi říká, který z těch výdajů to zavinil. Ale je jisté, že jsme to spotřebovali my sami.

* Jak vy sám osobně reagujete na recesi? Měníte nějak výrazně své ekonomické chování, když trvání krize odhadujete až na pět let?

Myslím si, že je to spíše psychologické cvičení, při kterém bychom si měli uvědomit, že všeho máme hrozně moc. Že není potřeba neustále růst za cenu zadlužování se. Český národ je zvyklý stále na všechno nadávat. S tím bychom teď mohli přestat. Vědět, že jsme doposud nejbohatší generace, a nechtít stále víc a víc. To je právě to, co svět dovedlo tam, kde dnes je. Neustálá honba za růstem za každou cenu.

Foto popis| PROČ JE KRIZE? Neustálá honba za růstem za každou cenu, to je právě to, co svět dovedlo tam, kde dnes je.

Foto autor| FOTO:MAFA - I. LHOTSKÁ

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - karlovarský kraj

Táhněte do kopce aneb O přepřahání ve svahu

9.4.2009 Hospodářské noviny str. 08 Názory

Tomáš Sedláček

Každý sedlák i sedláček ví, že se uprostřed prudkého kopce nezastavuje, natož aby se přepřahalo...

To, co se stalo u nás před dvěma týdny, zanechá stopu v naší kolektivní psychologii na desetiletí. Pachut' ze zbytečného svržení vlády budeme nosit v povědomí pěkně dlouho. Měli jsme ukázat, čeho jsme schopni - a ukázali jsme, že všeho.

A kde je náhradní kůň?

Jako hloupí sedláci jsme se zachovali bohužel zrovna ve chvíli, kdy na nás byly upřeny oči celého světa. V přímém přenosu jsme se pohádali tak, že soudní lidé si u toho museli zakrývat oči i uši.

A aby toho nebylo málo: nejenže jsme začali přepřahat uprostřed prudkého kopce, ale udělali jsme to dokonce, aniž bychom měli připravené náhradní koně. Příležitost, která nám měla dát zazářit, se proměnila v moment hanby, které se jen tak nezbavíme.

Od roku 1989 nikdy nespočívalo na Česku tolik pozorných očí -a nikdy na našich bedrech neleželo tolik očekávání jako tento půlrok. Mohli jsme to Evropě osladit, mohli jsme ukázat, že na to máme, ale osolili jsme sami sebe.

Jak (ne)pomoci dědovi

»My čekali jaro, a zatím přišel mráz.« Známy text smutné české písničky sice neodpovídá teplému počasí, které venku vládne, ale zato sedí jak vyšitý na současnou politicko-ekonomickou situaci.

Naše předsednictví totiž ještě před dvěma týdny vypadalo na velmi dobrou známku. Dával bych něco mezi dvě minus až dvě plus. A to přes všechny handicapy s nimiž jsme startovali: nelibost k euru; nechuť k Lisabonské smlouvě; nadávky na Brusel; středně velká ekonomika, která trvá na své zpučné suverenitě...

Velmi dobrá známka za první poločas je teď ale irelevantní. Jediné, co si Evropa z našeho slavného předsednictví bude pamatovat, je to, že jsme propadli. Nikoli pod tíhou finanční či hospodářské krize, ale pod tíhou vlastního něčeho, co se tady raději ani nechci pokoušet pojmenovávat.

Každopádně se na mysl vtírá výjev z dobře známého Jirotkova Saturnina, kdy se všichni ochotně (musíme dědovi pomoci!) přetahují o dědu. Je skoro jedno, jestli řvete táhněte doleva a kdosi jiný táhněte doprava, děda všechny častuje památným zařváním: »Táhněte k čertu, vždyť mě přetrhnete!« Pokud prostě vznikne lýtý souboj o kormidlo v době bouře, je to zlá zpráva pro loď. Stejně tak je to zlá sudba pro národ, špatná zpráva pro ekonomiku. Obojí se totiž teď v zápalu boje o kormidlo odsouvá na vedlejší kolej.

Že přetahování nebude zrovna krátké, se přitom dalo čekat už od začátku. Vždycky to u nás tak bývalo.

Raději špatně než vůbec

Jedna z notoricky známých pouček institucionální ekonomie říká, že jsou lepší špatná pravidla než pravidla vůbec žádná. Nahlížímeli naši současnou situaci touhle optikou, jakou asi můžeme očekávat za aktuálního bezvládní hospodářskou politiku?

Místo toho, aby se politici po dobu předsednictví semkli (teď jde o víc než o politikaření, nyní jde o historický moment pro stát); místo toho, aby se semkli po dobu krize (což dělá například Barack Obama - a pokouší se o to prostě každý moudrý politik), rozklížili jsme kulturu zdejší politické scény na ty nejmenší myslitelné střípky.

A ještě smetanu...

Dopad na hospodářskou politiku je nabíledni. Opozice vždy hraje před národem toho hodného policajta, který by rozdával a slevoval, a vláda (ať je jakákoli) musí hrát roli policajta zlého, protože prostě někdo zodpovědnost za státní peníze nést musí.

Jak ale asi dopadne fiskální balík, pokud budou všichni v předvolební opozici? Jako ten dort od kočky a pejska, kam si každý nastrkal, co právě uznal za vhodné...

Měli jsme Evropě ukázat, čeho jsme schopni -a ukázali jsme, že opravdu všeho.

Foto autor| MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Koalice chc e jednat s ČSSD o řešení krize

30.3.2009 E15 str. 02 Události

Robert Zelenka

Vláda Mirka Topolánka je ochotna přijmout vybraná protikrizová opatření z dílny sociální demokracie výměnou za podporu návrhu na slevy na sociálním pojištění. Po zasedání Národní ekonomické rady vlády (NERV) to řekl ministr financí Miroslav Kalousek. Kabinet, který od minulého týdne vládne v demisi, nabízí sociálním demokratům diskuzi o zvýšení podpory v nezaměstnanosti a o zvýšení slevy na dani na dítě.

„Hledali jsme body, které by vhodně doplnily body navržené vládou. Společný koaličně-opoziční balíček by v takovéto podobě byl ku prospěchu všech občanů,“ uvedl Kalousek. Hlavním cílem balíčku je podle jeho slov snížit tlak na propouštění. O návrhu budou jednat už v pondělí zástupci obou stran. „Jsme ochotni vyjednávat. O parametrech jednotlivých návrhů se teprve rozhodne. Možností je celá řada,“ dodal premiér Mirek Topolánek. Už před tím uvedl, že tento kabinet žádá další protikrizová opatření připravovat nebude.

Kromě slev na sociálním pojištění u nízkopříjmových skupin obyvatel vláda ještě nestačila prosadit přechodné zrychlení odpisů a novelu insolvenčního zákona, která má ulevit podnikům v problémech. V těchto bodech by s ČSSD neměla mít problémy. V řadě návrhů ale jde sociální demokracie mnohem dál. Navrhuje například zavést šrotovné, mohutné investice do infrastruktury z evropských fondů či snížení dolní sazby daně z přidané hodnoty z devíti na šest procent. S těmito návrhy ovšem koalice ani členové ekonomické rady nesouhlasí. „Je třeba si uvědomit, že nám stále roste zadluženost země,“ upozornil ekonom **Tomáš Sedláček**. NERV už také po právní stránce dořešil připravované vydání dluhopisů pro obyvatelstvo. Jejich prodej by stát měl odstartovat už letos na podzim. „Už teď je jasné, že pro stát to bude levnější řešení než při použití klasických finančních instrumentů,“ uvedl další člen NERV Jiří Schwarz.

Foto popis| Odškrtnuto. NERV už po právní stránce dořešil připravované vydání státních dluhopisů pro obyvatelstvo

Foto autor| Foto E15 Eduard Erben

O autorovi| Robert Zelenka / Praha

Ohrožuje pád vlády boj s ekonomickou krizí?

27.3.2009 Haló noviny str. 11 Ekonomika

Václav VĚRTELÁŘ

Topolánkova vláda nic proti důsledkům krize nepodnikla * Vzniká šance pro skutečný protikrizový program

Pravicová koaliční vláda za poslední rok nepodnikla žádná konkrétní opatření proti alespoň zmírnění dopadů poklesu ekonomiky, růstu nezaměstnanosti i snižování reálné úrovně příjmů většiny obyvatelstva.

Její pád byl i z tohoto hlediska zcela oprávněný a vzniká tak šance k postupné nápravě situace. Vláda zatím pouze napomáhala tomu, aby zisky podnikatelů, finančníků a manažerů všeho druhu klesaly co nejméně. Je proto pochopitelné, že právě z těchto kruhů je pád vlády označován za zásadní chybu a přímo neštěstí.

V poslední době známý člen NERV, ekonom - rychlokvaška **Tomáš Sedláček** považuje vyslovení nedůvěry Topolánkově vládě za velmi nešťastné. Pronesl: »Stalo se to v době, kdy finanční trhy jsou velmi nervózní.

Vlády padají z jiných, zejména ekonomických důvodů.

« Dodal, že pád vlády u nás s ekonomickými důvody nemá nic společného. V zahraničí si to však prý mohou s ekonomickými důvody spojovat. Jsou to pozoruhodné názory od ekonoma v době, kdy česká ekonomika je již druhé čtvrtletí v recesi, tedy v poklesu, klesá reálná úroveň příjmů většiny občanů a prudce roste nezaměstnanost.

S uvedeným hodnocením Tomáše Sedláčka »souzní« i názory představitelů podnikatelských kruhů. Například prezident Hospodářské komory ČR Petr Kužel vyslovil názor, že pád současné vlády v žádném případě k řešení vážného stavu českého hospodářství nepomůže, naopak se zcela zhorší vnímání České republiky z pohledu zahraničních investorů jako více rizikové a nestabilní země.

V citacích podobných názorů by bylo možné pokračovat. Proč ty »podnikatelské« obavy? Je to zcela pochopitelné. Topolánkova vláda sloužila bankéřům, spekulantům, tunelářům a většině podnikatelů. Privatizace národního majetku i veřejných služeb přinášela »vyvoleným« miliardové zisky. K tomu byly zaměřeny i všechny reformy, které se vláda snažila prosadit. Pádem vlády je pokračování v dosavadních reformách minimálně pozastaveno. Ohroženy jsou i miliardové zisky z privatizace. Ihned den po pádu vlády se v Hospodářských novinách objevil článek: »S vládou padají i miliardové privatizace«. A prý kvůli strachu investorů může oslabit i koruna. Najednou mají podnikatelé strach z oslabení koruny. Ještě před rokem byla silná koruna jejich největším nepřítelem. Tak co vlastně chtějí?

Vraťme se k »ohrožení« dalších privatizací. Nejsou to maličkosti. Ohrožena je prý privatizace Letiště Praha za 100 miliard korun. Prodej Českých aerolinií za 4,5 miliardy. Obří tendr na odstranění starých ekologických škod za 100 miliard korun i příprava výběrových řízení státních Lesů ČR za desítky miliard korun. A samozřejmě stovky dalších akcí nejenom na vládní ale i na samosprávné úrovni za další stovky milionů a miliard. Nedivme se proto, že se pravicové podnikatelské kruhy cítí být ohroženy.

Uvedené názory potvrzují, že pád vlády Mirka Topolánka je zcela oprávněný a pozitivní. Přinejmenším může pozastavit privatizační, deregulační a liberalizační běsnění pravice. Nastává velmi vážné období, v němž se bude rozhodovat, jak dál. Důležité je samozřejmě formování nové vlády a vypsání předčasných voleb. K tomu je však rozhodující formování nového volebního programu opozičních stran. Jednání o programu a činnosti nové vlády je fakticky již součástí předvolební kampaně, která by měla oslovit širokou veřejnost. Musí se (měly by se) formulovat priority pomoci sociálně slabší většině obyvatelstva, zmírnit dopady ekonomické krize a asociální politiky Topolánkovy vlády a vytyčit směry dalšího růstu životní úrovně. Samozřejmě na základě konkrétního programu obnovení růstu ekonomiky, zahraničního obchodu, růstu zaměstnanosti a spravedlivé odměny za práci. Vzniká tak skutečná šance k postupné nápravě katastrofální politiky vlády Mirka Topolánka a předchozích vlád. Úkolem je plně této šance využít.

Foto popis|

Když je krizí málo aneb Taky máte rádi pády vlády?

26.3.2009 Hospodářské noviny str. 08 Názory

Tomáš Sedláček

Měl jsem připravený článek o tom, jak se českému předsednictví navzdory všem negativním očekáváním celkem daří.

Zvládli jsme plynovou krizi, krizi v Gaze, postavili se hospodářské krizi. Podařil se i diplomatický majstrštyk v podobě návštěvy Baracka Obamy v Praze...

Jenže sami sebe jsme nakonec neustáli. Ke všem těm krizím jsme přidali ještě vlastní - politickou.

Panuje-li dobré počasí

Kdyby padla vláda za normálního počasí, nikdo v zahraničí by si toho pravděpodobně moc nevšiml. A já bych nepsal tento komentář.

Jenže normální počasí není. Svět je v očekávání špatných zpráv a tahle se každému do příběhu hodí: hospodářská krize si vyžádala pád další vlády, zaznělo včera ve vysílání BBC. Hlavní zpráva na webu Financial Times hlásá: Česká vláda padla kvůli krizi. Měli jsme šanci se ukázat celému světu, pozornost médií je zaměřena na nás... a příležitosti jsme využili vskutku brilantně. Je to něco jako gól do vlastní branky.

Oslabením zareagovala nejen česká koruna, ale i jiné měny v regionu. Koruna oslabila nejvíce: o 0,8 procenta (v normálních časech koruně trvalo rok, než posílila o 2 - 3 procenta).

Panuje-li dobré počasí, ekonomika se bez vlády obejde. Obracili se ale na celém světě podniky k vládám s prosíkem a slzou na krajíčku, není zrovna moudré měnit kapitána.

Pokud jsme hospodářskou krizi importovali ze zahraničí, svou politickou krizí teď skrze předsednictví exportujeme po celé unii. Naše krize se stává krizí evropskou. A shodneme-li se, že finanční krize je krizí důvěry, pak stejná krize důvěry poznamenala i náš parlament.

Vláda nezískala důvěru poslanců. A dostáváme se do podobné situace jako po posledních volbách: zdoluhavé a neproduktivní vyjednávání o složení kabinetu, které, může opět trvat měsíce. Dokonce se opovažují vyslovit domněnku, že situace je složitější, než byla v létě roku 2006.

Podomácku vyrobená krize

V roce 2006, kdy jsme neměli legitimní vládu, koloval vtíp, že jsme se na půl roku stali největší nevládní organizací na světě. Něco podobného nás čeká opět - a s námi do jisté míry celou Evropu.

Z ostrůvku stability - jak jsme skutečně byli vnímání po velkou část loňského roku - jsme se postupem času stali v očích ostatních labilním hráčem, který ke všem možným krizím přidal ještě svou vlastní, podomácku vyrobenou. Jen jsme tím nahnali další vodu na mlýn těm, kteří říkají, že obsahem politiky není správa věcí veřejných, ale výhradně těch vlastních. Alespoň na šest měsíců jsme si přece mohli odpustit to hašteření, ten

politický rasismus, kterému tak často podléháme.

Mohli jsme ukázat, že středně velká země (do omrzení opakují, že nejsme malou evropskou zemí!) zvládne předsednictví stejně dobře, jako země velké. Koneckonců, proč by měly velké země zvládat předsednictví lépe? Naopak menší země alespoň do svého předsednictví nezamíchávají tolik vlastních ambicí, a mají tak předpoklad být šikovnějším moderátorem a respektovanějším vyjednavčem. Mohli jsme ukázat, ale neukázali.

Je libo oříšek?

Teď aby se celý svět díval, jak si tady řešíme své problémy s veverkami; a studoval, proč co komu kdo udělal, kdo koho odposlouchával (ztrácím se v tom i já), proč Václav nemá rád Mirka, proč Mirka nemá rád ani Jirka, o Vlastovi ani nemluvě.

Máme v zemi vynikajícího dramatika absurdní satiry, ale předpokládám, že na tohle představení nejspíš nemá chuť se dívat ani on. Chudák Obama, teď aby se rozmýšlel, s kým si to vlastně má třást pravicí, s kým jednat a čí slovo v téhle zemi (a koneckonců i v Evropě) vlastně platí. Skutečný oříšek. Hořký oříšek.

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

V roce 2006 jsme půl roku byli největší nevládní organizací na světě. Čeká nás to opět.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor, hlavní makroekonomický stratég ČSOB, je členem Národní ekonomické rady vlády

Kreativita skloňovaná ve všech pádech

26.3.2009 Lidové noviny str. 15 Kultura

šv

PRAHA Český exprezident Václav Havel, Jeremy Rifkin, prezident Foundation on Economic Trends z Washingtonu, a hlavní makroekonomický stratég ČSOB a člen Národní ekonomické rady vlády **Tomáš Sedláček** dnes dopoledne zahájí dvoudenní mezinárodní konferenci Fórum pro kreativní Evropu. Ve spolupráci s Evropskou komisí ji pořádá Ministerstvo kultury ČR.

Už výběr úvodních řečníků svědčí o záměru konference: upozornit na souvislosti rozvoje umění a kultury a všestranného vývoje společnosti, na konkrétních zkušenostech připomenout „jedinečný potenciál kreativity při formování otevřené občanské společnosti“. Fórum má představit roli tvořivosti v proměnách společnosti a moderní způsoby jejího uplatňování ve vzdělávání a v ekonomice.

Příklady národních strategií Diskutující se soustředí na souvislosti umění a kultury s kreativní ekologií, představí koncepty kreativní ekonomiky. Účastníci konference se seznámí kromě jiného s výsledky Studie o přínosu kultury ke kreativě. Například v panelu Kreativita města se diskuse soustředí na to, jak tvořivost pozitivně ovlivňuje snižování sociálních rozdílů mezi obyvateli, jaké jsou dnes možnosti rozvoje měst, a další otázky. Vrcholní představitelé inovačních institucí uvedou příklady národních strategií a iniciativ v oblasti kreativní ekonomiky, jež jsou založeny na vzdělání, výzkumu, technologických inovacích a ekonomice, Richard Florida (USA) uvede svou teorii kreativní třídy. V internetovém přímém přenosu lze prezentace a diskusi špičkových odborníků z celého světa sledovat na www.forumforcreativeeurope.cz.

ČSSD nepodpoří slevu na sociálním pojistném

26.3.2009 Právo str. 15 Trhy & ekonomika

Jiří Vavroň

Největší opoziční politická strana naopak prosazuje šrotovné či třináctý důchod

Vláda v demisi bude nyní jen těžko prosazovat další opatření v boji proti krizi, na kterých se shodla s Národní ekonomickou radou vlády (NERV).

Dosluhující ministři budou možná muset skousnout přijetí některých opatření, která již dříve odmítli jako nesystémová. Do hry se nejspíš vrátí zavedení šrotovného či vyšší a delší výplaty podpor v nezaměstnanosti.

Naopak ze souboru opatření proti krizi zřejmě vypadnou slevy na sociálním pojistném, které Topolánková vláda považovala za klíčové.

„Myslím, že projekt slev pro zaměstnavatele na sociální pojistné je už mrtvý,“ řekl Právu první místopředseda ČSSD Bohuslav Sobotka.

Sociální demokracie předloží do Sněmovny vlastní návrh zákona, který bude tvořit 15 konkrétních protikrizových opatření. Klíčovými opatřeními budou zavedení šrotovného, prodloužení doby podpory v nezaměstnanosti a její zvýšení a výplata 13. důchodu. Příští týden se ukáže, zda je vláda v demisi ochotna jednat s opozicí o protikrizových opatřeních. „Pokud naše návrhy neprojdou, počkáme na novou vládu, která by měla začít uskutečňovat skutečně efektivní opatření proti krizi,“ řekl Sobotka. Od této „vlády odborníků“ očekává současná opozice především zaměření na boj proti konkrétním dopadům krize.

„Sleva na sociálním pojistném je silně sociální opatření, shodné s evropským plánem pro rozvoj,“ řekl Právu člen Národní ekonomické rady vlády Miroslav Zámečník.

Zámečník: šrotovné nemá žádný význam

„Podnikatelům by nechalo v rukách 18 miliard korun, zachovalo by to spoustu pracovních míst. Politika nás nenakrmí, musíme mít opatření, která zafungují,“ dodal.

Podle posledního průzkumu agentury STEM až 67 procent občanů ČR podporuje taková protikrizová opatření, která by především zachovala pracovní místa.

Podle Zámečníka nemá v Česku zavedení šrotovného jako opatření proti krizi význam. Lidé si podle něj v době krize půjčí na nový vůz nebo utratí všechny finanční rezervy, aby si i se šrotovným mohli nový vůz pořídit.

„Když ale poté ztratí práci, přestanou půjčku na auto splácet, to jim následně zabaví exekutor. Jaký to bude mít pro ekonomiku konečný efekt?“ ptá se Zámečník. „Protikrizová opatření jsou nyní ohrožena, parlament se teď bude ještě více než doposud zabývat politikařením, místo aby schvaloval potřebné změny zákonů,“ upozornil další člen NERV, prezident Asociace penzijních fondů Jiří Rusnok (ČSSD).

ČSSD ale tvrdí, že nebude automaticky blokovat všechny protikrizové návrhy odstupující vlády jen proto, že je předložila Topolánková administrativa. „Vládě můžeme podpořit změny insolvenčního zákona a zrychlení odpisů, podpoříme i proexportní politiku,“ řekl Sobotka.

Kdo ohlásí termín přijetí eura?

Pád vlády může vyvolat jiné problémy. Oznámení termínu přijetí eura, s nímž podle Topolánka měla vláda přijít letos v listopadu, je nyní v ohrožení. Není totiž jisté, zda nový kabinet (vzešlý z případných předčasných voleb) do té doby vůbec vznikne - shodují se analytici.

Vyslovení nedůvěry vládě může mít podle nich v době ekonomické krize negativní dopad na české hospodářství především proto, že maří úsilí vlády a centrální banky odlišit Česko od jiných zemí střední a východní Evropy, jako jsou Maďarsko, Rumunsko či Lotyšsko, které jsou nejhůře postiženy finanční a hospodářskou krizí.

K vyslovení nedůvěry vládě došlo v době, kdy finanční trhy jsou nervózní. „Pád vlády sice nemá s ekonomickým vývojem země nic společného, obávám se ale, že zahraniční média si tento pád mohou s ekonomickou situací spojovat,“ řekl další člen NERV, **Tomáš Sedláček**.

Dva úkoly

25.3.2009 E15 str. 11 Byznys

Petr Koubský

pohled... <

... Petra Koubského <

Krise skončí už brzy. Krize potrvá několik let. Je to jen běžný výkyv. Povede ke zhroucení sociálních systémů, k

rabování a střelbě do davů. Dolar ztratí polovinu dnešní (nevalné) hodnoty. Dolar začne stoupat. Státní podpora bank je jediné řešení. Ne, prohloubí naopak problémy. Východní Evropě ani euro! Východní Evropu je potřeba zachránit. – Jde vám z toho hlava kolem? To proto, že vlastně nikdo nic neví, nikdo nemůže nic tvrdit s jistotou.

Světová ekonomika, a tím i společnost, se ocitla v situaci, odkud se může vyvíjet mnoha různými způsoby. Pro matematiky to pěkně řekl enfant terrible české ekonomie **Tomáš Sedláček**: V bodě nespojitosti nemá funkce derivaci. Kde je zlom, tam v tu chvíli není směr, protože tam jsou všechny směry najednou. Což je důvod, proč se k prognózám nyní stavět chladně. Opírají se o předsudky, přání a zájmy svých autorů stejně jako vždycky, ale tentokrát už o nic jiného navíc. Jistě, v tom množství názorů se nakonec někdo nejspíš trefí, ale nemá velkou cenu lámat si hlavu, kdo to bude. Jednu věc ale známe s jistotou: příčinu krize. Je to spotřeba neúměrná možnostem. Ty slavné hypotéky v Americe jsou jen vrškem ledovce, všichni na Západě jsme žili částečně za neexistující peníze. Teď zaplatíme dluhy a úroky, obrazně i doslova, což nebude příjemné a hodně lidí to šeredně skřípne, bohužel hlavně ty nesprávné – čemuž dovedeme zabránit jen v omezené míře. To je teď jeden ze dvou úkolů politiků a lídrů byznysu, ten snazší: nedopustit, aby zranitelní padli na dno. Ten těžší úkol: vymyslet, jak to budeme dělat potom, po krizi. Aby společnost fungovala, ale ne na dluh.

Foto popis|

O autorovi| Petr Koubský autor je analytikem IT

Nevadí, když něco vydělám

23.3.2009 Lidové noviny str. 11 HORIZONT
(zprava)

Úsvit v Čechách - Diskuse o naší společnosti očima studentů VŠ

Téma: Česká podnikavost. V úterý 17. března v Divadle Husa na provázku diskutovali ekonom **Tomáš Sedláček**, vydavatel, básník a spisovatel Martin Reiner a majitel soukromého pivovaru Stanislav Bernard. Diskusi moderoval Tomáš Mozga z Masarykovy univerzity (vlevo). Foto LN - Tomáš Hájek

V brněnském Divadle Husa na provázku probíhá až do listopadu cyklus diskusních pořadů nazvaný Úsvit v Čechách. Pátý z večerů, které se uskutečňují jednou měsíčně v rámci projektu Kabinet Havel, vám přiblíží studentky Masarykovy univerzity v Brně.

Zhruba půl hodiny před začátkem besedy o české podnikavosti se na Zelném trhu vynořují první skupinky diváků. Před divadlem o jejich zájem bojují nezvaní předskokani dnešních diskutujících - členové strany Moravané. Čas a místo své demonstrace si nevybrali jen tak náhodou, trnem v oku se jim stal název celého cyklu diskusí Úsvit v Čechách. Na transparentech jej zahořkle doplňují slovy „tma na Moravě“ a snaží se rozpoutat debatu o českém šovinismu.

Do sálu jsou návštěvníci vpuštěni těsně před začátkem programu. Každý z nich si najde své místo kolem dlouhého stolu, kde na přivítanou čekají skleničky s bílým a červeným vínem. Nejprve jedna z pořadatelek trochu neobratně omlouvá moderátora Jiřího Peňáse, jehož účinkování prý překazil komunikační šum. Diváky proto bude celým večerem provázet organizátor projektu Tomáš Mozga z Masarykovy univerzity.

Z reproduktorů zní hlas Marty Kubišové a do místnosti vchází dnešní hosté: ředitel pivovaru v Humpolci Stanislav Bernard, spisovatel, básník a majitel nakladatelství Petrov Martin Reiner a hlavní makroekonomický stratég ČSOB **Tomáš Sedláček**. Svou první otázkou pak moderátor zjišťuje, nakolik se pánové znají mezi sebou. Bernard připouští, že ho knížky baví, ale neví přesně, které z jeho oblíbených titulů vydal Petrov. Sedláček se sympatiemi k humpoleckému pivu nijak netají a Reiner prý pije pouze nealkoholické pivo v sauně. Když začínali, neměli nic. Obou úspěšných obchodníků se moderátor vyptává na podnikatelské začátky. „Vydávali jsme nezávislý okresní týdeník a už tehdy nám do toho kecali. Abychom si na něj vydělali, začali jsme vyvážet pivo za hranice. Pak přišla dražba v Humpolci,“ popisuje svůj příběh Bernard. „Co na to řkala manželka?“ zajímá se dál moderátor. Bernard se usmívá a všechny ujišťuje: „Manželka je na mé nápady zvyklá a důvěřovala mi.“ Reiner žádný podnikatelský záměr zpočátku neměl. „Nejdřív jsem dělal v nakladatelství šéfredaktora. Když nám oznámili, že podnik končí, byly tam knihy mých přátel a já jsem je chtěl zachránit.“ Diváci se smějí, když Reiner popravdě přiznává, že se ještě před začátkem obchodní kariéry stihl rozvést, takže mu rodina v jeho aktivitách bránit nemohla.

Mozga svoji pozornost zase obrací k Bernardovi. Tentokrát se dotazuje, jak mezi zákonodárci prosadil

daňové úlevy pro členy Českého svazu malých nezávislých pivovarů. „Oslovil jsem ministra financí, který změnu připustil. Pak jsem přesvědčil pár lidí z pravicové koalice,“ objasňuje Bernard a přiznává, že jakákoliv jeho aktivita byla vlastně reklamou pro pivovar. „To má tak někdo štěstí na jméno. Pivo pojmenované po mně by se prodávalo hůř,“ posteskuje si ekonom Sedláček, který se zaujetím poslouchá příběhy obou hostů.

Moderátor dál poodhaluje roušku úspěšného podnikání a táže se na největší problémy, se kterými se hosté potýkali. „Nic jsme neměli, v okolí navíc byly další tři úspěšné pivovary,“ vzpomíná Bernard. „Já to ale nevnímám negativně, bavili jsme se při tom a chodili na pivo.“ Reiner za úspěch svého nakladatelství vděčí především knihám Michala Viewegha. „Ani jsem nechtěl vydělávat peníze. Když ale přišly, nevadilo mi to,“ dodává.

Cyklus diskusí s kritickou reflexí současné české společnosti probíhá od listopadu 2008 do listopadu 2009. Pořádají jej Masarykova univerzita (MU), Divadlo Husa na provázku a Dialog centrum, o. s., pod patronací Václava Havla a záštitou rektora MU Patra Fialy. Vstup zdarma, vstupenky si lze vyzvednout a rezervovat v pokladně, mail: vstupenky@provazek.cz.

Z dalšího programu: Česká krajina (17. 4.), Český muž (17. 5.), Česká kultura, české umění (17. 6.), České myšlenky (17. 9.), Česká společnost (17. 10.).

Začátky vždy ve 20 hodin.

Na řadu přichází nejužívanější slovní spojení poslední doby - ekonomická krize. Mozga cituje Václava Havla: „Proč musíme stále růst, když je nás pořád stejně?“ „Havel pravdu a lásku měl a vždycky mít bude,“ reaguje Sedláček, který pracoval pro našeho prvního českého prezidenta jako finanční poradce. „Samotný růst je ale zdravý, je to jeden z důležitých principů ekonomiky,“ doplňuje Bernard. Sedláček se obrací k publiku: „Jak to, že potřebujete každé dva roky nový mobilní telefon a nový laptop?“ „Ale laptopy se vyrábí tak, aby dlouho nevydržely,“ oponuje mu s úsměvem Reiner.

„Chtěl změnu, ale ne velkou“ „Jaké podniky byste přáli české společnosti?“ pokládá moderátor svou poslední otázku. „Úspěšné,“ shodují se všichni. Sedláček ještě doplňuje: „Takové, které nekončí za plotem své firmy.“ Na řadu přichází hudba. Jeden z herců Divadla Husa na provázku hraje na kytaru svéráznou úpravu písně Krasobruslař od Psích vojáků.

Středem pozornosti diváků se v závěru pořadu stává Sedláček. „Jakou pozici budetemít na setkání států G20?“ zní jeden z dotazů. „Já tam nebudu,“ odpovídá rychle Sedláček. „Mně je jedno, jestli bude přírůstek hrubého domácího produktu dvě procenta nebo čtyři. Mě zajímá, jestli se večer zase vožerem,“ čímž obrazně vyjadřuje okamžik, kdy krize pomine. Celou situaci nazývá syndromem pátečního večera a sobotního rána. Všechny regulace jsou pak lékem na kocovinu. Dalšímu divákovi Sedláček vysvětluje, jak vidí úlohu nového amerického prezidenta Baracka Obamy: „Obama chtěl změnu, ale ne tak velkou.“

Foto popis| TEREZA CAJTHAMLOVÁ

O přežívání aneb máme NERV, takže můžeme pít

23.3.2009 Lidové noviny str.11 HORIZONT
ANNA SEDLÁČKOVÁ

GLOSA

Globální ekonomika měla dobré roky, ale všechno, co se urodilo, jsme sežrali. A nejen že jsme se přežrali, ale ještě jsme se zadlužili. Teď nás čeká jogurt bez jogurtu, máslo bez másla, pivo bez piva... I takovým způsobem dokáže makroekonom **Tomáš Sedláček** vyložit finanční krizi. Ale co to - jarní kabát ve slevě, výhodná zahraniční dovolená, tak tedy tři lahve vína, když je čtvrtá zdarma? Dámy a pánové, že vy se přežíváte i za finanční krize? Skutečným luxusem jsou už dlouhou dobu skromnost a střídmost, kterým nás však imaginární hrozba státních deficitů budoucích generací nenaučí.

Nastává ideální čas na pokání. Což takto podobně jako před lety liška Bystrouška zanechat nyníšší sobecké žravosti a - řečeno spolu s Rudolfem Těsnohlídkem - trpce želice našich poklesků tesklivě zkoumat svá svědomí? Krize je krize. „Ale máme NERV, takže můžeme pít,“ pravil Sedláček a přihnul si ze sklenky vína. Nakonec, proč v době jogurtů bez jogurtu nepřejít na vtipnou kaši? Jen aby se nám nepřejedla.

Každá party má konec čili globální veselice

23.3.2009 Lidové noviny str. 11 HORIZONT
ŠTĚPÁNKA HULÁKOVÁ

GLOSA

A máme ji tu zase. Krize. Nejskloňovanější téma posledních měsíců se nevyhnulo ani další debatě z cyklu Úsvit v Čechách, tentokrát na téma Česká podnikavost. Ekonom **Tomáš Sedláček** krizi trefně přirovnal k velké globální party: „Dlouho jsme si ji užívali, pak přišlo na řadu vystřízlivění a teď se vzpamatováváme z pěkné kocoviny.“ Ne nadarmo se říká, že v nejlepším se má přestat. Zkuste to ale navrhnout na bujaré oslavě, když zábava je v plném proudu a zabývat se tím, co bude zítra, je pro ovíněné hosty stejně zbytečné jako společensky nevhodné. I ta nejpovednější party má ale svůj konec. Někteří to pochopí dřív, jiní až když ztichne hudba, lokál se ponoří do šera a barman začne nervózně sklízet ze stolu. Podle zákona, který platí ve všech koutech světa a vztahuje se tím pádem i na tuto globální party, je pak míra kocoviny přímo úměrná objemu prohýřených statků. A jak na krizi zareaguje česká podnikavost? Nevím, ale doufám, že si bude vědět rady. Každopádně to chce pevné NERVy.

VOLNÝ TRH: MISTR ŽONGLÉR

19.3.2009 Ekonom str. 24 Téma ekonomu
Marcela Alföldi Šperkerová, Adam Junek

Zdražovat je jednoduché. Jít s cenou dolů už tak snadné není. Týdeník Ekonom představuje deset paradoxů současné ekonomiky.

ZÁKONITOSTI EKONOMIKY

Zdánlivě jednoznačná pravidla hýbou ekonomikou. Tváří se totiž jako přesná věda. Zákony o tom, že cena se tvoří na základě nabídky a poptávky, že s klesajícími vstupy cena konečného produktu klesá, či že nižší spotřeba přímo vede k levnějšímu zboží, dostávají v soukolí běžného života na frak. Skutečně volný trh je totiž stejně tak absurdní představa jako komunistický slogan, který každému občanovi sliboval zboží a služby podle jeho potřeb.

Nahoru rychle, dolů pomalu Byli bychom nespravedliví, kdybychom základní ekonomické zákony tak jednoznačně napadali. Když rostou ceny potravin či surovin nebo oslabuje kurz koruny, vyšší cenu konečného produktu pocítíme takřka okamžitě. »Nahoru to vždy jde lépe. To je normální pravidlo, které platí téměř za všech okolností,« podotýká profesor Michal Mejstřík, člen Národní ekonomické rady vlády (NERV).

Třeba pohonné hmoty. Sotva se v tisku objeví zmínka o vzrůstající ceně ropy, pumpaři ještě ten den přemalovávají vývěsní štíty a zvyšují částky. Ale když jde ropa dolů?

»U cen pohonných hmot dlouhodobě funguje asymetrie z hlediska toho, jak rychle reagují na změny cen ropy na světových trzích. Růst ceny vstupní suroviny se do cen pohonných hmot promítá téměř okamžitě, tedy ještě během daného měsíce, pokles se naopak promítá až zhruba s měsíčním zpožděním,« zdůrazňuje Tomáš Holub, ředitel sekce měnové a statistiky České národní banky.

Podobný příklad přináší i aktuální úhrady za zemní plyn pro domácnosti. »Ohlášené snížení cen na další kvartál, pokles o tři procenta, je výrazně skromnější, než jsme čekali v prognóze na základě vývoje cen energetických surovin na světových trzích,« doplňuje Holub.

Jsou ovšem i segmenty trhu, na nichž se zlevnění ve chvíli, kdy klesne poptávka, projevuje. »Například ceny nových aut nyní jsou na velmi nízké úrovni. Nicméně je pravdou, že ke zlevnění dochází pozvolněji, než je tomu v případě zdražování,« říká analytik Poštovní spořitelny Jan Bureš.

Ve zdravě fungující ekonomice je totiž přirozené, že ceny jsou elastičtější směrem nahoru. »Pro růst hospodářství je třeba, aby byla mírná a dobře odhadnutelná inflace, zhruba kolem těch dvou až tří procent. Kdyby naopak prudce nyní klesly, hrozila by deflační spirála,« upozorňuje Bureš.

Levné mléko, drahý sýr Když potravinová krize dolehla předloni na podzim na náš trh, ceny potravin se utrhly ze řetězu. V listopadu 2007 v průměru vzrostly o čtyři procenta, což byl největší meziměsíční skok od ledna 1993. Například ceny běžného pečiva vyskočily o bezmála čtvrtinu, jedlé oleje o sedmáct procent, sýry o osm.

Pak však v průběhu roku 2008 ceny zemědělských komodit ve světě zaznamenaly vlivem poklesu poptávky zejména ze zemí třetího světa pokles. Ten navíc v tuzemských podmínkách umocnilo výrazné posilování kurzu koruny ve druhé polovině roku 2008.

Cenová hladina zemědělských výrobců v České republice se tak dostala na úroveň závěru roku 2006.

»Spotřebitelské ceny potravin na tento prudký pokles cen komodit sice reagovaly, avšak současně si jak výrobci, tak prodejci viditelně zvyšují marže. Je tady proto prostor pro nižší ceny potravin, než jaké jsme pozorovali v prvních dvou měsících letošního roku, kdy nás vývoj v této oblasti překvapil směrem nahoru,« konstatuje Tomáš Holub.

Na mzdy nesahat Abychom ale nemířili jen na obchodníky. »Na druhé straně mzdy jsou směrem dolů neelastické. Až v posledních dnech můžeme slyšet ojedinělé příklady firem, kde zaměstnanci souhlasili s poklesem mezd výměnou za udržení stávajícího počtu zaměstnanců,« dodává Mejstřík.

Firem, které ke snižování mezd přistoupily, je prozatím minimum. Například ČSA, které chtějí letos na mzdových nákladech uspořít 300 milionů korun, již daly svým zaměstnancům vybrat. Buď přistoupí na návrat na loňskou mzdovou úroveň, nebo pět procent pracovníků odejde. Vedení společnosti šlo řadovým pracovníkům příkladem. Stovka z něho si platy zmrazila, topmanagement a představenstvo si platy upravily o patnáct procent směrem dolů.

1. paradox

Elektřina je drahá, děj se co děj

Novinové titulky se hemží výkřiky: Cena elektřiny prudce klesá!

V červenci a srpnu se na burze elektřina na letošní rok prodávala za bezmála devadesát eur, koncem roku stála o třetinu méně. Přesto ale budou domácí spotřebitelé letos platit za elektřinu v průměru ještě o desetinu více než loni.

Elektřina se totiž nakupuje zhruba rok dopředu. Pro letošek se tedy nakupovala v době, kdy ještě její cena nijak výrazně neklesala. Domácnosti i další odběratelé v malém mají kontrakty roční a nemohou očekávat, že by v průběhu letoška distributor elektřinu zlevnil.

Tolik mechanismus ceny. Paradox však spočívá někde jinde. Bylo fikcí myslet si, že elektřina zlevní, když se začne obchodovat na burze, tedy v plně tržních podmínkách. Ve finále se cena elektřiny obchodované na české burze dotáhla na německou.

Na to žehrají čeští výrobci, kteří cenu energií považují za neúměrně vysokou. Z březnové ankety Hospodářské komory pro týdeník Ekonom vyplynulo, že devadesát pět procent podniků považuje současné ceny energií za neopodstatněné a nezdůvodnitelné. »Energie je pro podniky jedním z hlavních nákladových vstupů a každý růst ceny se negativně projevuje v nákladech na výrobní jednotku nebo úkon. Tento růst nákladů však podniky jen těžko mohou přenést do svých cen, protože by se pak jejich zboží stalo méně konkurenceschopné, a proto ho mnohdy pokrývají ze svých marží,« vysvětluje prezident Hospodářské komory Petr Kužel. Dodává, že v ekonomické krizi jsou vysoké ceny energií jedním z pomyslných hřebíčků do rakve tuzemských podniků.

»Skutečnost, že přes 95 procent firem považuje ceny energií za neospravedlnitelné, hovoří za vše a je signálem pro energetické společnosti, že by znovu měly přehodnotit svoji cenovou politiku,« zdůrazňuje Kužel.

Příští rok může být vše naopak. Obchodníci nakupují elektřinu na příští rok právě teď, kdy je její cena nebývale nízká, takže v roce 2010 by dnešní zlevnění měly pocítit i domácnosti a další odběratelé.

Pokles tuší i distributoři. Již nyní nabízejí smlouvy na příští rok, kde garantují buď současnou, nebo dokonce nižší cenu na příští rok. »Zájem o fixaci cen není nikterak velký. Využily ji jen jednotky zákazníků. Předpokládáme, že ani do konce termínu naší nabídky (tedy k 31. 3. 2009) nebude výrazně vyšší,« uvádí mluvčí společnosti E. ON Vladimír Vácha.

ČEZ v posledních týdnech přišel s nabídkou garantované ceny na příští rok, která bude o patnáct procent nižší než letos. Nicméně ta je o desetinu vyšší proti loňské.

2. paradox

S levnou ropou příplatky nemizí

Když si vloni v březnu zašli zákazníci do cestovní kanceláře koupit zájezd, připlatili si v Exim Tours nebo u CK Fischer 1790 korun jako palivový příplatek. Právě v loňském březnu zvedaly cestovní kanceláře příplatky kvůli drahé ropě (a následně kerosinu) o dvě stovky. Tehdy se její cena pohybovala okolo sta dolarů za barel.

Dnes jsou příplatky více diferencované podle destinace, kam cestovatel zamíří. Po přechodném snížení příplatků začátkem letošního roku přišlo nové zdražení. Tentokrát nikoli kvůli ropě, jež zlevňovala, ale kvůli slabé koruně.

U cestovní kanceláře Fischer tak palivový příplatek je nyní u středomořských letů 1390 korun. Čedoku zaplatí rekreatanti mířící do Chorvatska, Bulharska, Řecka a Tuniska 1190 korun. O stovku na 1490 korun zvýšil Čedok příplatky například na letech do Španělska nebo Turecka, o stejnou částku na 1690 vzrostly poplatky u Egypta a Maroka.

U Eximu jsou příplatky téměř shodné, pouze u Bulharska CK ponechala příplatek v dosavadní výši 990 korun. A cena ropy? V posledních týdnech se pohybuje okolo 45 dolarů za barel.

»Nemůžeme v této chvíli, i když je ropa levnější, snižovat palivové příplatky. Jednak je kurz k dolaru slabší,

ale především nemůžeme vědět, jaká bude cena ropy v létě,« vysvětluje Daniel Plovajko, mluvčí CK Fischer. »My vybíráme příplatky nyní. Nicméně platit je budeme v létě, a proto musíme odhadovat jejich výši tak, aby se rovnoměrně rozložila na celý rok.«

I pumpaři vyznávají stejná pravidla jako letecké společnosti.

Ropa je v těchto dnech zhruba o 58 procent levnější, než byla před rokem. Cena benzínu je přitom nižší po roce zhruba o osmnáct procent. Vloni v březnu se podle údajů ČSÚ v průměru litr Naturalu 95 v Česku prodával za 30,80 koruny.

Nyní průměrně stojí zhruba 25,30 koruny. Podobně poklesla nafta, která se letos po dlouhé době dostala pod cenu benzínu. Zatímco před rokem stál litr 31,29 koruny, v současnosti je to 24,83.

3. paradox

Exportéři žehrají na korunu. Vždy

Červenec pro mnohé rodiny znamená sbalit se na dovolenou. Vloni měli rodiče větší důvod k radosti, protože koruna posílila dokonce pod hranici 23 korun za euro, a tak byly nákupy za hranicemi výhodnější. Slyšet však byl pláč exportérů.

»Musíme propouštět, ztrácíme konkurenceschopnost,« znělo z úst jejich zástupců. Dnes je kurz vysoko na 26 korunami, a v únoru dokonce atakoval hranici třiceti korun za euro. Paradoxně exportéři zase mručí. »Mnohé firmy si na radu analytiků koupily zajištění na úrovni okolo 25 korun za euro, aby jim dnes zůstaly oči pro pláč,« napsal v komentáři pro HN Radek Špicar, šéf vnějších vztahů Škody Auto.

Proti věčnému stěžování exportérů se ale staví viceguvernér České národní banky Miroslav Singer: »Devatenáct let po nástupu tržní ekonomiky by finanční ředitel průměrného exportního podniku měl chápat podstatu i rizika různých nástrojů zajištění.« Odhady ČNB dokazují, že ztráty exportérů způsobené kurzem nyní představují 50 až 60 miliard korun, což při ročním objemu vývozu 2,5 bilionu korun není zas taková tragédie.

»V současné době nejvíce profitují ze silícího kurzu podniky, které se nezajistily,« míní analytik Poštovní spořitelny Jan Bureš.

Podle něj tak není problémem příliš silný nebo příliš slabý kurz koruny, ale především jeho pohyblivost, neboli volatilita. »Firmy pak jen těžko mohou plánovat, a proto si neustále stěžují,« domnívá se Bureš.

A jak na to? »Kdyby tady bylo euro, nemusíme řešit, jak posiluje, či oslabuje koruna, ale můžeme se zaměřit na řešení krize samotné,« říká **Tomáš Sedláček**, makroekonom ČSOB.

4. paradox

Silná měna, drahé zboží

A ještě jednou letní silný kurz, který atakoval hranici 23 korun za euro či patnácti za dolar. Premiér Mirek Topolánek tehdy na nářky exportérů reagoval slovy, že s kurzem koruny nic vláda dělat nehodlá, protože jeho síla hraje do karet občanům této země.

Tedy měla by. Silná koruna měla přinést především levnější dovozemé zboží, tedy až čtyři pětiny veškeré nabídky v regálech tuzemských obchodů.

Podářilo se však snad někomu koupit pračku nebo třeba sedačku do obýváku za cenu o pětinu nižší než stála zjara? Asi sotva, když nepočítáme akční zboží a letní výprodeje.

Naopak řada spotřebního zboží byla i přesto dražší než v okolních zemích s vyšší životní úrovní. Stačí si třeba s kalkulačkou v ruce porovnat české a německé katalogy prodejce nábytku IKEA.

»Je pravda, že například cena elektroniky rozhodně nekopírovala posílení koruny. Nákup pro dovozce se tak stal levnějším a jeho zisk zároveň vzrostl,« vysvětluje analytik Poštovní spořitelny Jan Bureš.

Podle něj si ale díky tomu vytvořili polštář a nyní v době, kdy oslabuje poptávka i koruna, nepřistoupili prodejci ke zdražování zboží.

Ceny dovozemé zboží totiž ani náhodou neklesají v souladu se zpevňováním kurzu. Nepříjemný paradox. Diktuje ho však postavení spotřebitele a obchodníka, který může a také uplatňuje svou tržní sílu. Obchodník své zásoby na skladě nakoupil ještě v dobách slabšího kurzu a má samozřejmě zájem vyprodat je co nejvýhodněji.

A až se tak stane, zajistit si (již v dobách silného kurzu) levnějším nákupem vyšší marži, ovšem pokud mu to jeho tržní pozice umožní. »Prodejci vůbec nebyli nuceni zlevňovat zboží. Lidé je kupovali i tak,« konstatuje profesor Mejstřík.

Obchodníci se snaží držet cenovou hladinu a především marže v případě, že konkurence nebo citlivost spotřebitele na cenu není vysoká.

Spotřebitelé z malých zemí se mohou bránit tím, že nakupují v zemích, v nichž zákazníci těží z vyšší konkurence (například Německo má vyšší konkurenci na trhu) a profitují tedy z nižší cenové hladiny.

»Například oblečení je dlouhodobě dražší v Česku než v západní Evropě. Ač jeho ceny postupně klesají, mají ještě prostor pro další pád. Myslím, že konkurence by měla postupně stlačit marže,« dodává Bureš.

5. paradox

Ojetiny nejsou a nebudou

Kdo si chce teď koupit ojeté auto, při prohlídce autobazarů se diví. Nabídka je mizivá a ceny tomu neodpovídají. Loni se za první dva měsíce dovezlo z ciziny čtyřiatřicet tisíc ojetin, letos za totéž období jen sedmáct tisíc. Tedy pouhá polovina.

Autobazary se brání rapidnímu poklesu ceny. Hospodářská krize, která drtí především automobilový průmysl, vyústila v cenovou válku na poli malých nových aut. Automobilky, bojující s recesí a nadvýrobou, se triumfují akčními slevami svých vozidel.

»Díky tomu se prodeje dovezených aut v privátním sektoru zvedly o dvacet procent,« upřesňuje tajemník Svazu dovozců automobilů Pavel Tunkl. Nová auta tak tlačí na pokles cen těch ojetých a jejich prodejci žádné další nedovážejí, aby udrželi cenovou hladinu. »Trh ojetin je zřejmě nasycen a jejich ceny jsou tak nízké, že se nevyplatí další dovážet,« dodává Tunkl.

6. paradox

Kouzla s byty

Trh s nemovitostmi patří k těm nejvíce zasaženým nemocí zvanou globální krize. Ale zájemci o nové bydlení žádné změny nepocítují. V novinách developeři nařkávají nad těžkou situací, ale že by sáhli ke zlevňování, o tom nechtějí ani slyšet (viz Ekonom č. 9/2009). Raději předvádějí různé marketingové figle, jako třeba dárek v podobě automobilu v limitované ceně, kuchyňské linky, garážového stání či odložení splátek hypotéky.

»Neuvažujeme o snížení cen. Slevy by vedly pouze k vyčkávání zájemců na další a další slevy,« řekla nedávno týdeníku Ekonom mluvčí Central Group Veronika Ježková. A tak firma nabízí klientům jako bonus klíčky od auta. A to přitom realitní kanceláře hlásí klidně i třetinové propady poptávky. Developeři zatím jen omezují nabídku a nepouštějí se do nových projektů. Chtějí předejít slevám a držet ceny bytů na původní vysoké úrovni.

Jenže ekonomové předpokládají, že prodejcům nemovitostí dlouho taková taktika nevydrží. Banky se do developerských projektů zrovna nehnou.

»Banky oceňují portfolia developerů podle jejich výnosů. Kdyby zjistily, že výnos bude se ztrátou, tak nebudou chtít poskytovat další úvěry. Proto se developeři musejí tvářit, že vše je v pořádku,« vysvětluje profesor Michal Mejstřík, člen Národní ekonomické rady vlády.

Nemovitostní trh má však delší dojezd, výkyvy proti normálu se projevují se zpožděním. Však je také investice do bytu či domu pro normální smrtelníky událostí na celý život.

»Jakmile však ti, co na tom budou nejhůře, začnou zlevňovat, strhne se lavina. I pro ostatní pak bude cash to nejdůležitější,« dodává Mejstřík.

7. paradox

Úroky u hypoték se sazbami nepadají

Přes dva tisíce korun měsíčně představuje rozdíl splátek hypotéky, kterou si pořídili Češi v roce 2005 a nyní. Když si v roce 2005 zašli do Komerční banky pro hypotéku na dva miliony se splatností na dvacet let, dostali zákazníci úrokovou sazbu 2,89 procenta ročně. Splátka měsíčně tak byla 10 982 korun. V letošním roce je úroková sazba na 4,99 procenta a měsíčně se platí 13 188 korun.

Česká národní banka přitom v posledních měsících snižovala základní úrokové sazby, aby podpořila českou ekonomiku, do níž se pomalu přelévá světová finanční krize. Od letošního února je základní úrok 1,75 procenta. Přesně stejný, jaký stanovila ČNB v dubnu roku 2005.

Ze základních ekonomických pouček by mělo vyplývat, že úrokové sazby účtů či hypoték by měly být podobné dnes a před čtyřmi lety.

Není tomu tak. Snižují se jen úroky z běžných účtů, naopak hypotéky na »zlevňování« peněz centrální bankou tak pružně nereagují.

Tři největší banky v zemi – Česká spořitelna, Československá obchodní banka a Komerční banka – se vzácně shodují. Úročení běžného účtu (bez speciálních balíčků či spořicíh programů) je v letošním roce jednotné – 0,01 procenta.

ČSOB tento mizivý úrok má již delší dobu od poloviny roku 2006. KB a spořitelna k němu sáhly až letos. V roce 2005 to bylo u KB až do dubna 0,4 procenta.

»Běžné účty v principu neslouží ke zhodnocování prostředků, ale pro každodenní bankovní operace a platební styk. Ke zhodnocování volných prostředků slouží jiné produkty,« říká k tomu mluvčí Komerční banky Monika Klucová.

Se zlevňováním hypoték banky naopak tolik nespíchají. Příkladem budiž hypotéka na dva miliony se

splatností 20 let a pětiletou fixací. V roce 2006 by klient České spořitelny získal úrokovou sazbu 4,19 procenta, letos je to o jeden procentní bod více.

Podobně ČSOB. Ještě v roce 2005 byl úrok při stoprocentní hypotéce 4,89 procenta. Na konci loňského roku pak 6,49 procenta.

Banky se ohánějí vyšším rizikem, které přinesla ekonomická krize.

8. paradox

Veřejná doprava navždy drahá

Ceny elektřiny klesají stejně jako benzinu či nafty. Myslíte si, že klesne jízdné ve veřejné dopravě? Ani náhodou. Spíše naopak. České dráhy stihly koncem roku zdrazit cestování vlakem pro studenty. Snížily totiž slevu z pětapadesáti na pětáčtyřicet procent z ceny obyčejné jízdenky. Například cesta z Břeclavi je tak vyjde na 207 korun, což o 38 korun více než loni.

»Na pokles cen pohonných hmot ceny ve veřejné dopravě obecně nereagují. V současné době nižší ceny nafty spíše částečně kompenzují růst mzdových nákladů v loňském roce,« upřesňuje ředitel sekce měnové a statistiky České národní banky Tomáš Holub.

Když se Mladá fronta Dnes zeptala generálního ředitele Českých drah Petra Žaludy, zda nehodlá cestujícím zlevnit drážní dopravu v situaci, kdy se elektřina obchoduje za nebývale nízké ceny, odpověděl: »To jste mě rozesmál. Zajímavá myšlenka. Ale nejde to, když nemáme dost peněz ani na investice. « I když nelze se mu divit, jen za letošek chybí drahám v rozpočtu 3,2 miliardy korun na regionální spoje, které si u nich objednaly kraje.

Nemá ani cenu těšit se, až na železnici vtrhne konkurence i do osobní dopravy. »Vyhlásování veřejných soutěží na veřejnou dotovanou dopravu se příliš neprojeví poklesem cen pro spotřebitele, neboť cena jízdného není soutěžním kritériem a v řadě případů je napevno určena,« vysvětluje Holub.

9. paradox

Padá DPH? Pomůže jen hostinským

Vstup do EU v květnu 2004 oslavili zákazníci hospod a restaurací tím, že v nich nechali více peněz. Změnila se totiž sazba daně z přidané hodnoty za tyto služby, a to skokově z pěti na devatenáct procent. Ceny šly podle tehdejších propočtů vzhůru o patnáct až dvacet procent, tedy o desetikoruny.

Nyní ministr financí Miroslav Kalousek vyjednal v Bruselu, že pohostinská činnost může mít nižší než základní DPH. V Česku to znamená snížení z devatenácti na devět procent a změna by mohla platit od ledna příštího roku. Slevy se ale strážníci kupodivu nedočkají.

»Ke zlevňování to zřejmě nepovede. Spíše to pomůže zachovat pracovní místa,« nechal se slyšet sekretář Asociace hotelů a restaurací Vojtěch Stárek.

Právě zachování pracovních míst leží na srdci i Kalouskovi. S přílišným snižováním cen nepočítá ani ČNB.

»Teoreticky by přeřazení stravovacích služeb do nižší sazby znamenalo snížení cen o 8,4 procenta, což by se do inflace promítlo snížením o 0,3 procentního bodu. Předpokládáme ale, že by ve stravovacích službách k odpovídajícímu poklesu cen v plné výši nedošlo, a tak by byl skutečný dopad do inflace menší,« uvedl Tomáš Holub z ČNB.

10. paradox

Nikdo za nic nemůže

Psal se počátek roku 2008 a blížil se první velký šok finanční krize – padla investiční banka Bear Stearns. Že zdraví investičních bank je velmi pofidérní, tehdy začínali tušit i laici. Ratingové agentury, na jejichž hodnocení často závisí životaschopnost podniku či státu, však přivíraly oči. Na podzim zkrachovala investiční banka Lehman Brothers a vytvořila nelichotivý rekord v hodnotě bankrotů. Ještě v březnu dostala například od agentury Moody's jeden z nejvyšších ratingů A1. V létě agentura o bod ubrala na A2. A dokonce až v prosinci, po krachu, přistoupila k nejhoršímu ratingu, který znamená vyřazení z hodnocení.

Jedna z prvních věcí ve světě velkých korporací, na kterou se potenciální obchodní partneři dívají, je rating, jímž se může jejich protějšek pochlubit. Agenturám, která tato hodnocení udělují, tak svět financí a byznysu přiděluje obrovskou moc.

Jejich hodnocení totiž může rozhodovat o bytí a nebytí firmy. Podle ratingu se rozhodují banky, zda půjčí peníze. Rating hraje vysokou roli při rozhodování investorů. A před agenturami, z nichž nejnámější jsou Moody's, Fitch a S&P, se musí třást i státy.

Pověst ratingových agentur v rámci probíhající finanční krize notně utrpěla. Právě na základě jejich hodnocení se investoři špatně rozhodovali a přišli o miliardy dolarů.

»Investoři se jistě poučili, a nebudou již tak bezhlavě věřit hodnocením agentur. A samy agentury jsou nyní

přísnější. Nicméně pro investora s tisícovkou různých akcií z několika desítek zemí bude i nadále rating jedním z hlavních vodítek při investování, protože nemá šanci to jinak uhlídat,« domnívá se Aleš Michl, analytik Raiffeisenbank.

Přesto je rating stále vzývanou modlou, i když agentury dokázaly, že se mohou setsakramentsky mýlit. *

Nahoru to vždy jde lépe. To je pravidlo, které platí téměř za všech okolností. Michal Mejstřík, člen NERV. Nemůžeme snížit palivové příplatky. Nevíme, jaká bude cena ropy v létě. Daniel Plovajko, CK Fischer. Cena elektroniky rozhodně nekopírovala posílení koruny. Jan Bureš, Poštovní spořitelna. Běžné účty v principu neslouží ke zhodnocování prostředků. Monika Klucová, Komerční banka. Na pokles cen pohonných hmot ceny ve veřejné dopravě nereagují. Tomáš Holub, ČNB.

Foto autor| Ilustrace: Tomáš Novák

Foto autor| Ilustrace: Tomáš Novák

Foto autor| Ilustrace: Tomáš Novák

Úpadek aneb Zač by ekonomové měli držet hladovku

19.3.2009 Hospodářské noviny str. 08 Názory

Tomáš Sedláček

Schválně si zaprovokují: je mi skoro jedno, jak hluboký bude letošní deficit veřejných financí.

Opili jsme se, teď bolí hlava a v momentě, kdy už sáhneme po paraleně, je skoro jedno, jestli to bude tableta jedna, nebo tři. Jde hlavně o to, abychom za pár let znovu nebyli »pod obraz«. Nebo jinak: jde o dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.

Hlavně ten růst, aby byl

Ekonomové se teď zaměřují na to, jak nastartovat růst, dluh se »nějak vyřeší« potom. S návrhem na to, jak se dlouhodobě usměrnit, ale zatím nepřišel nikdo.

Recese s námi budou stále, ale my bychom měli předcházet tomu, aby se z nich stávaly státní krize. Pojďme přestat cedit komára a zaměřme se na velblouda: na politický princip neustálého zadlužování státu. Stávající systém k něčemu takovému totiž přímo provokuje. A to hned z pěti důvodů.

Prvním je nenápadná lev(n)ost dluhu: Kdo by chtěl zvyšovat daně? Kdo by chtěl snižovat důchody? Nikdo, kdo stojí o zvolení. Proto se rozdíl mezi státními příjmy a výdaji řeší dluhem, ten totiž vadí jen pár analytikům, kteří kvůli němu ale určitě stávkovat nebo hladovkovat nebudou.

Druhý důvod ozřejmí obraz hostince, kde vaši útratu zaplatí synové a dcery. Každý takový systém vždy vede k nemoudrému, ale pochopitelnému přejídání a opíjení se.

Třetí motivací k dluhové nadspotřebě je legitimizace 3% deficitu evropským Paktem stability a růstu, který je z mnoha hledisek procyklický.

Čtvrtou příčinou je syndrom pátečního večera a kocoviny sobotního rána. Šestý den ráno si obvykle slibujeme mnoho krásných věcí; další pátek na ně ale rádi zapomínáme. Rozpočtová disciplína zatím prostě není vynutitelná.

A konečně pátý stimul k zadlužování: paradox růstu na dluh. Pokud si půjčí rodina, nikdo neříká, že zbohatla. Ale pokud to samé učiní stát, je to tak bráno a danému politikovi se tleská. Dluhem vyhnaný růst HDP vidí všichni, odpovídající růst dluhu téměř nikdo.

V minulých letech platilo: všude kolem samý přebytek; rozpočtu ale aby lupou pohledal.

Potřebujeme nová pravidla. Možná bychom my ekonomové měli stávkovat za přinejmenším vyrovnaný rozpočet! A možná bychom měli držet hladovku, nevytvářili stát za prudkého růstu rozpočtové zásoby na doby horší.

Mission possible: přebytek

Cílem je co nejrychleji splatit státní dluh. Cest je mnoho, já dávám ke zvážení tři.

První je politická. Nové dynamické pravidlo Paktu stability a růstu. Místo statických 3 % se pojdme domluvit, že součet deficitu plus růstu HDP nesmí být více než třeba 4 %.

Druhé je statistická. Pojdme vytvořit novou definici HDP, u kterého se bude odečítat deficit za daný rok. Politik tak nebude moci vyhrávat volby na dluhově anabolickém »růstu«.

Konečně třetí je civilizační. Pojdme se vykašlat na růst za každou cenu a soustředíme se na snižování dluhu za každou cenu. Tedy, pojdme se domluvit, že budeme cílovat třeba jednoprocenní růst HDP a co bude nad to, ihned věnujme na splácení dluhu.

Dokud se budeme zabývat pouze fenoménem maximálního růstu za každou cenu, dříve nebo později se uzadlužíme až k bankrotu. Ať přestanou mezi sebou země soutěžit v tom, kdo o kolik uměle vyžene růst. A zápolí v tom, kdo rychleji splatí dluhy. Kdo sníží svůj státní dluh na rozumnou úroveň (ze současných průměrných 70 % řekněme třeba na 10 % HDP), ať si zas roste, jak libo. Růst je v pořádku, pokud není na dluh.

Utrácíš nadměru? Šlapej!

A to nejdůležitější nakonec: zaveďme u každého pravidla vynutitelnost, která dnes chybí. Dohodněme se třeba, že politik, který dané pravidlo překročí, přijde o polovinu platu (práci dělá špatně!), o služební auto (ať jezdí na kole, MHD a vlakem) a reprefondy. Ušetřené peníze nechť se pak alespoň symbolicky věnují na snížení sekery, kterou nadělal.

Celkem mne totiž překvapilo, kolik reakcí vzbudil článek, jímž jsem si dovolil trochu zlehčit (jinak tak důležitou!) matematickou serióznost nás ekonomů. Diskuse byla fajn, ale důležitější je bavit se spíš o tomhle! Nebo nám nezbude než za pár let držet tu hladovku.

Možná bychom my ekonomové měli stávkovat za vyrovnaný státní rozpočet!

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Kšaft umění za časů krize

18.3.2009 Lidové noviny str. 11 HORIZONT
Bohumil Nekolný

DISKUSE

Zhruba od poloviny 90. let přežívá české umění svou ekonomickou krizi. Mělo by být tedy na současnou situaci adaptované. Jenže! Patnáct let zažívá naše umění své vnitřní zadlužení. Dvacet let se česká kultura pohybuje pod evropským standardem, kterým je procento výdajů státního rozpočtu. Příčiny jsou jak systémové – kulturní a umělecké ústavy jsou odvislé převážně jen od jednoho veřejného zdroje – tak personální, včetně individuálních vin.

Kulturní segment je léta podfinancovaný, a navíc zatížený původní prioritou 90. let. Že je třeba sanovat památky – a žádné vrtochy umělců. Natož pak elitních pomatenců, intelektuálních povalečů a vůbec jinak podivných tvorů. Jako by se zapomnělo, že právě umění vytváří příští kulturní dědictví a že bez umění a kultury i památky zůstanou mrtvé. V lepším případě zůstanou objektem japonských fotoaparátů. Nelze se divit, vždyť v ministerském top managementu kultury najdeme jen jihočeské starosty (z Českých Budějovic, Českého Krumlova, Vodňan a konečně i z Telče). Bezesperu umí uchopit problematiku krytiny Tondach spíše než vágní problém imanentní hodnoty umění.

Mezi Vídní a Berlínem je zaděláno na kulturní provincii Podívejme se však na dva skutečné „průšvihy“ naší kultury. Po vstupu do EU se začaly v první řadě připravovat operační programy, jak čerpat finanční prostředky. O společný evropský kulturní prostor šlo z naší strany až na místě posledním. Za sociálně demokratických vlád se nepřipravil operační program pro kulturu. Vznikl pouze hybrid, zvaný IOP (Integrovaný operační program), který umožňuje sanovat především státní památky – a tedy velké stavební firmy. O umění a uměleckých ústavech ani slovo. Co se však nestalo? Pro čerpání evropských peněz bývá obligatorní podmínkou 15–20 procent finanční účasti státu, tedy

ministerstva kultury. Zdá se zvnějšku, že se jaksí zapomnělo, že jaksí někdo něco nespočítal... Prostě i když je peněz nominálně více než loni, pro umění je jich jen 65 procent minulého rozpočtu. Tedy přesněji řečeno pro grantové systémy a tzv. kulturní aktivity. Některé dotační programy zrušili rovnou. Likvidační rozhodnutí se týká především kulturních časopisů, festivalů (zvláště těch mezinárodních) i konkrétních uměleckých projektů.

Co tento ortel znamená? Nic více a nic méně než že mezi Vídní a Berlínem je zaděláno na kulturní provincii. Ale za to v našem vydání. Vláda vymyslela NERV, zjevně kompetentní. Jsem přesvědčen, že nejen **Tomáš Sedláček** ví, co jsou například kreativní průmysly a kreativní ekonomika. Ale když se podíváte do vládního manuálu na zvládnutí „krize“, najdete tam podporu vědy a výzkumu na straně jedné a výchovy a vzdělávání na straně druhé. Antropologové, sociologové, demografové, statistici a nevím kdo ještě, přece umí dokázat, že takto definovaná podpora bude kulhat na jednu nohu. Pokud v programu bude absentovat kultura a umění. Jde totiž o triádu vědy, vzdělání, kultury. Z hlediska strategie budete bez umění u vědy a výzkumu časem postrádat kreativitu. Bez kultury budete u vzdělávání postrádat kontext a u výchovy zase kultivaci. Bez umění a kultury se „pouze“ sníží kvalita života.

Naše vlády přijaly Strategii účinnější podpory profesionálního umění i Kulturní politiku snad až do roku 2014. Tyhle dokumenty se válí po šuplících. A co je horší: i veřejnost na svůj „rozvoj“ kašle. Vždyť Václavské náměstí je stále prázdné. Holt, jde jen o umění, a ne o televizi či hokej! Co na tom, že Evropa, které předsedáme, se s rozvojem svých kultur vydává poněkud jinými cestičkami. Zcela určitě připravíme konferenci o kreativní Evropě. Ani nechci pomyslet, kdo a o čem by na ní mohl mluvit. Konečně může být spokojen Václav Bělohradský. U nás zcela jistě nejde o růst Růstu.

O autorovi| Bohumil Nekolný, teatrolog

Ministr Kalousek vtipkoval na univerzitě o krizi

13.3.2009 Mladá fronta DNES str. 02 Brno

(ekr)

Brno - Světová finanční krize snad nikdy nebyla zábavnější než včera. V posluchárnách Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně ji na konferenci rozebírali přední čeští ekonomové a publikum složené převážně z akademiků a studentů se královsky bavilo.

Asi největší úspěch sklídl šarmantní **Tomáš Sedláček** z Národní ekonomické rady vlády se svou přednáškou o nesmyslných dluhích a půjčkách. „Když mají v Číně dobrý den, dají si rýži s rýží, o narozeninách jí přidají masovou příchuť a jinak šetří, aby mohli Američanům půjčit na čtvrtou televizi,“ popsal podobu globální ekonomiky.

Posluchárna byla nacpaná k prasknutí. Lavice zdaleka nestačily a židle zmizely i z přilehlého bufetu. Přednášky se vysílaly v přímém přenosu do vedlejší místnosti.

Ministr financí Miroslav Kalousek za souhlasného příkyvování účastníků varoval před pokusy světových lídrů řešit finanční krizi populistickým zvyšováním schodků veřejných rozpočtů a protekcionistickou ochranou národních trhů. „Jsou takoví politici, obzvlášť ti, kteří nedorostli ani metru sedmdesát,“ poznamenal Kalousek suše v narážce na francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho a stávající i budoucí ekonomové řvali smíchy.

Provozně ekonomická fakulta Mendelovy univerzity pořádá konferenci každoročně. Letos ji pojala ve velkém stylu vzhledem k 50. výročí svého vzniku.

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - Brno

Kdy skončí krize?

13.3.2009 Mladá fronta DNES str. 14 Publicistika

MILAN VODIČKA

Nevypadá to, že z téhle recese vyjdeme stejně rychle, jako jsme do ní spadli. Nedávno se říkalo, že oživení by mohlo nastat v druhé půli roku, ale jak ukázaly odpovědi předních českých ekonomů, optimismus už skončil ve

stejně propasti jako ekonomický růst. Jejich vzkaz zní: počkejte si rok dva. A možná i víc.

Vladimír Dlouhý exministr, nyní poradce

“Ideálně přijde růst v půli roku 2010 Na tuto otázku neumím jednoznačně odpovědět a myslím, že to s jistotou neví nikdo. Zrovna se objevily zprávy, že by akcie mohly růst už ve druhé půli roku. Ale co to znamená pro růst reálné ekonomiky? I kdyby šlo všechno dobře, Česko by začalo růst někdy v půli příštího roku. Pokusím se proto spíše popsat podmínky k překonání krize. První je obnova důvěry v bankovním sektoru. Druhou je řešení globálních nerovnováh, to znamená nastartování diskusí o koordinaci makroekonomických politik hlavních zemí. Třetí podmínkou je odpovídající kombinace politik: monetární, fiskální politiky či na nabídkové straně. Čtvrtá podmínka souvisí s připraveností některých zemí reagovat na možné tlaky na měny a na spekulace o neschopnosti financovat svůj dluh. V eurozóně jde o Irsko a Řecko, mimo ni, ale pořád v Unii, o baltské země a možná Maďarsko, a vně o Ukrajinu, jejíž bankrot by se přelil do nedůvěry vůči dalším zemím včetně – bohužel – i Česka.

Pavel Mertlík hlavní ekonom Raiffeisenbank

“Nelze vyloučit několikaletou stagnaci Česká ekonomika se již zvolna blíží ke dnu recese. Tak velké propady, jaké představoval pokles průmyslu v listopadu, kdy se průmyslová výroba meziročně snížila o více než 17 procent a meziměsíčně o více než 9 procent, by se již neměly opakovat. Tehdy byla klesající křivka průmyslové výroby nejstrmější. Propad výroby v průmyslu pokračuje nadále, ale už neakceleruje. Dno úrovně průmyslové výroby by mohlo být dosaženo někdy v polovině roku. Velkou otázkou je, co bude dál. Odrazí se ekonomika ode dna a v průběhu druhé poloviny roku přijde mírné oživení, jež bude pokračovat v roce 2010, nebo bude následovat dlouhá stagnace s kolísáním ekonomiky na velmi nízkých úrovních výstupu? Jinými slovy, bude mít křivka úrovně výroby a HDP tvar písmene U, nebo L? Prozatím se připravme na to, že vodorovná část U-křivky nebude krátká, může trvat do konce letošního roku nebo i déle. A L-křivku, tedy několik let trvající stagnaci ekonomiky, nelze v žádném případě vyloučit.

Tomáš Ježek exministr, pedagog na VŠE

“Zprávy z USA nic pěkného nevěští Kde jsou ty zlaté časy Prognostického ústavu, kdy po nás strana chtěla znát budoucnost, aby ji mohla vědecky naplánovat. To stačilo, aby pan ředitel Komárek zaletěl do New Yorku a pozoroval tam černochoy, jak chodí po ulici s walkmany, a bylo jasné, co by se u nás mělo začít vyrábět. Také po konci současné krize by bylo třeba začít pátrat v USA. Tam krize začala a šířila se pak prostřednictvím jedovatých instrumentů kapitálového trhu do světa. Tam také musí skončit. Kdy to bude, to se chozením po streets, i kdyby to měla být sama Wall Street, zjistit nedá. Zprávy z USA zatím nic pěkného nevěští. Na krizi bylo zaděláno za prezidenta Clintona, který tlačil celý bankovní sektor k levným půjčkám, aby se zalíbil chudým voličům. Průšvih s gigantickým kvantem nesplacených a nesplacitelných úvěrů pak v důsledku časového zpoždění naplno dopadl na hlavu chudáka Bushe. Zvítězil tedy Obama. Ten si k potlačení krize pozval lidi z Clintonova týmu, kteří to všechno spiskali. Prognóza tedy nemůže být růžová, konec krize v nedohlednu.

Martin Jahn gen. ředitel VW - Rusko

“2010? To je spíše optimistické přání Situace na finančních trzích je stále rozkolísaná a nikdo nemůže v současné době s jistotou předpovídat ani hloubku, ani délku začínající recese. Pokud se finanční trhy budou brzy stabilizovat a obnoví se důvěra jak na mezibankovním trhu, tak i u spotřebitelů, mohlo by v tomto roce dojít k ukončení propadu. Náznaky oživení bychom pak mohli očekávat v druhé polovině roku 2010. To je spíše optimistické přání než profesionální předpověď založená na tvrdých datech. Snad všichni se shodují na tom, že tato krize je nejvážnější minimálně od druhé světové války. Bylo by proto naivní se domnívat, že odezní během jednoho roku. V mnoha odvětvích musí dojít k restrukturalizaci a konsolidaci. Tahounem růstu světové ekonomiky byla ve velké míře spotřeba v USA. Ale tatáž spotřeba na dluh byla také jedním z viníků této krize. Proto je otázka, odkud by se měl vzít impulz k dalšímu růstu. Světové ekonomice bude trvat poměrně dlouho, než se dostane na úroveň z let 2007 a 2008.

Martin Roman generální ředitel ČEZ

“Jediný, kdo to může ukončit, jsou média Existuje jeden způsob, jak ukončit krizi prakticky přes noc. Nemají ho však v rukou vlády. Ani všechny vlády dohromady nemají dost prostředků na to, aby svými investicemi nahradily peníze, které si ve strachu z budoucnosti odloží stranou domácnosti a podniky. Jediný, kdo může krizi rychle ukončit, jsou média. Problémy se splácením hypoték bylo podle posledních statistik postiženo jen méně než jedno

procento okrsků ve Spojených státech, převážně v Kalifornii, na Floridě a ve Washingtonu. Zprávy o tom však dokázaly rozpoutat paniku, která rozvrací světovou ekonomiku. Bez obnovení důvěry se ekonomika nevzpamatuje. A důvěru mohou obnovit jen dobré zprávy. Těch ale zatím vídám jen málo. Bojím se, že upadneme do bludného cyklu, kdy si média ve vlastní snaze přežít budou zvyšovat čtenost špatnými zprávami. Ty však krizi prohloubí a tak pořád dokola. Nejsem proto velký optimista. Bojím se, že zotavování bude pomalé. A pokud nezačne rychle, tak bude ještě těžší, neboť je daleko snazší podniky udržet v provozu než znovu rozjíždět po bankrotu.

Tomáš Sedláček hlavní stratég ČSOB

“Táhlé oživení přinese začátek roku 2010 Předvídat v této situaci budoucnost je velice těžká věc a v mnohém spíše připomíná věštění z křišťálové koule (kterou navíc nevlastním). Co se týče reálné ekonomiky, většina institucí odhaduje ukončení hospodářské recese na konec tohoto roku až začátek roku 2010. Osobně mám spíše pesimističtější pohled. Ukončení hospodářské recese tento rok nečekám a spoléhám se spíše na táhlé oživení v prvních kvartálech roku 2010. Navíc následné oživení bude dle mého soudu prokazovat pomalejší tempa růstu, než na jaké jsme byli zvyklí v minulých letech. Jiný příběh však může mít akciový trh, kde následný nárůst může být zpočátku relativně prudký. Matně odhaduji, že dosažení vrcholových hodnot z roku 2007 bude rozhodně trvat spíše k tuctu let. Při krizi minulé, z roku 2000, to trvalo let sedm.

Miroslav Zámečník ekonomický analytik

“S trochou štěstí se USA odlepí na podzim Délka a hloubka trvání ekonomické recese bude velmi záviset na dvou faktorech, z nichž oba jsou zcela mimo kontrolu kohokoli v České republice. Oba jsou totiž ve Spojených státech, kde krize začala a kde také logicky musí skončit. Prvním opravdu důležitým signálem obratu bude nalezení cenového dna na trhu rezidenčních nemovitostí v USA a zvýšení aktivity na trhu nemovitostí. To také umožní nalézt nějaké robustnější řešení pro sanaci amerického finančního sektoru, mimo jiné proto, že realitní trh poskytne informaci o přecenění finančních aktiv, které se na něj navázaly. Uvidíme, jak zaberou aktivity americké vlády a centrální banky, jež jsou rozsahem i obsahem bezprecedentní. S trochou štěstí by se někdy na podzim mohla ekonomika USA odlepit ode dna.

Jiří Rusnok exministr, poradce

“Stabilizaci přinese příští rok Pokles ekonomiky je celosvětově rozhodně větší než kdokoli ještě před několika málo měsíci předpokládal. Spirála poklesu dnes ještě není u konce. Nicméně nepředpokládám, že by se lidstvo dobrovolně rozhodlo jen tak se zřítí většiny civilizačních vymožeností a vrátit se o mnoho desetiletí ve vývoji zpět. Dříve nebo později se tedy musí zastavit pokles spotřeby hmotných statků, jehož jsme svědky. Mohutné fiskální, garanční a měnové intervence se postupně musí projevit v obnovení růstu poptávky a na ni navazujícím oživením ekonomické výkonnosti. Odhaduji, že po prudkém poklesu v tomto roce by se situace mohla stabilizovat v roce příštím a od roku 2011 již opět uvidíme pozitivní ekonomický růst. Situace bude pochopitelně odlišná jak podle regionů, tak podle oborů. Česko stále má dobré předpoklady vyjít z krize s menšími šrámy než většina konkurentů v Evropě.

Jan Švejnar University of Michigan

“Nejdříve to přijde v roce 2010 či 2011 Očekávám, že v USA dojde k oživení ekonomiky nejdříve v roce 2010. Finanční sektor se stále ještě propadá a reálná ekonomika jej následuje. Míra nezaměstnanosti byla ještě před rokem pod pěti procenty a nyní je již nad osmi a rychle stoupá. Evropa následuje USA s určitým zpožděním a Česká republika reaguje s odkladem na situaci v Evropě. Západní Evropa tudíž může očekávat další propad a oživení nejspíše koncem roku 2010 nebo v roce 2011. U nás se to projeví pravděpodobně o několik měsíců poté. Toto je poměrně optimistický scénář, který předpokládá, že vlády velkých ekonomik budou efektivně intervenovat.

Ondřej Schneider Georgetown University

“Máme před sebou pomalé desetiletí Kdy skončí krize, neví nikdo. Ačkoliv trvá již více než rok, doposud neexistují náznaky, že bychom se blížili ke konci. Banky už odepsaly stovky miliard „toxických“ aktiv, ale další stovky mají stále v evidenci a nemohou se jich zbavit, protože je nikdo nekoupí. Dokud se tato ucpávka trhu neodstraní, banky nebudou půjčovat a ekonomika se tak nerozjede vyšší rychlostí. A až se konečně bilance bank vyčistí, začne teprve „makroekonomická část“ vybalancování světové ekonomiky: Američané si budou muset půjčovat méně, Číňané a Němci méně vyvážet a více spotřebovávat doma, Japonci investovat více kapitálu v zahraničí. Celé toto vyrovnávání bude světovou ekonomiku zpomalovat, navíc bude trvat celé roky. Spoléhat se proto na rychlé oživení

je naivní a nebezpečné. Máme před sebou několik let, možná desetiletí jen pomalého a křehkého ekonomického oživení.

Foto popis|

O autorovi| MILAN VODIČKA, redaktor MF DNES

Příliš velká žranice

10.3.2009 Lidové noviny str. 02 Jeden svět 09
TOMÁŠ SEDLÁČEK

Aktuálnímu tématu ekonomické krize se věnuje i letošní ročník festivalu Jeden svět.

PRAHA Spojené státy americké jsou nejbohatší velmocí světa - historicky i globálně. Zároveň je to ale velmoc, která patří k těm nejzadluženějším. Američané byli doposud zvyklí spotřebovávat více, než vydělali. A nebyli sami. Podobně se choval téměř celý západní svět. Charakteristika zadlužených nebo předlužených zemí se tedy mnohem víc hodí na bohatou část planety než na svět chudý, tedy „rozvojový“.

Bůh spotřeby Všichni jsme si zvykli na zběsilý, nepřiměřený růst životní úrovně, ekonomiky. Heslem doby se stala neustálá spotřeba. S jídlem ale roste chuť a spotřeba se chová spíše jako droga než jako jídlo. Čím více toho máme, tím více potřebujeme. A jediný způsob, jak se někdo může bezpracně mít lépe, než si zaslouží, je zadlužení. Na první pohled to vypadá jako jednoduché řešení jinak složitého problému. Problém se prostě přesouvá do budoucna a tím se fakticky pro naši generaci „řeší“. Cítíme, že to je trošku nemorální, a tak to sice děláme, ale moc o tom raději nemluvíme.

Na aktuální výzvy světa reaguje také letošní festival Jeden svět, který problematice zadluženosti věnuje několik dokumentů. Dokumentární velkoformát Čas hlupáků pojímá téma života na dluh jako vztah lidského pokolení ke svému prostředí a planetě obecně. Právě současná finanční krize a hospodářská recese svou prudkostí a aktuálností notně zastínily pozornost, kterou si ekologické otázky zaslouží. Dnes je všem jasné, že pokračovat současným tempem ekologického zadlužování je dlouhodobě neudržitelné, a dokument na to dost výrazným způsobem poukazuje.

V hlavní roli: státní dluh Když se státní dluh stane hlavním hrdinou dokumentárního filmu, musí zaplesat srdce každého ekonoma. Dokument I. O. U. S. A., který se na festivalu také představí, začíná anketou mezi lidmi, zda tuší, jak vysoký je státní dluh. Nikdo to pochopitelně netuší a na to politici rádi hřeší - jak u nás, tak ve světě. Dokument je vzácnou kombinací strhujícího příběhu, který je srozumitelný každému a přitom, jakoby bezděky, do hlubokého detailu vysvětlí hlavní ekonomické problémy naší civilizace, které nejlépe demonstrovají právě USA. Autorům se podařilo relativně nenásilným a zajímavým způsobem přiblížit široké veřejnosti poměrně nezáživná témata (deficit státního rozpočtu, obchodní deficit, inflaci, úrokové sazby atd.).

Film začíná citátem vysokého státního úředníka Davida Wolкера, který státní dluh označil za tikající bombu mnohem nebezpečnější než teroristické útoky. Poslední roky své kariéry tedy tráví tím, že objíždí americké státy a přednáší o tomto plíživém a podceňovaném nebezpečí. Amerika má svůj největší neválečný dluh ve své historii. Ten si paradoxně vytvořila nikoli v letech nouze, ale v letech přebytku, tedy v letech, kdy se jí nejvíce dařilo. V dobách dobrých si tedy státy na svá bedra naložily vysokou úroveň dluhu a takto obtěžkány bezděky vstoupily do celosvětové finanční krize. V důsledku toho pak některé země v současnosti bojují o vyhnutí se státnímu bankrotu, tedy o svou ryzí ekonomickou existenci. Kdybychom se chovali uvědoměleji v dobách hojných, tento problém bychom teď neřešili.

Nesmírné bohatství, které naše západní kultura má a kterého poslední dobou nabyla, nám jednoduše nestačí. Naše civilizace trpí největší propastí mezi tím, co bychom chtěli a tím, co si můžeme dovolit. Kdysi jsme si mysleli, že spotřeba uspokojuje, naplňuje naše potřeby. Mysleli jsme si, že čím víc toho budeme mít, tím méně nám toho bude chybět. Jenže podle všeho je tomu přesně naopak.

Film I. O. U. S. A. patří k neuvěřitelně silným a inteligentním dokumentům a měl by ho vidět každý, kdo platí daně. Nebo kdo pobírá státní dotace. Nebo kdo chodí k volbám.

Foto popis| Nestaví se, je krize. Dopady globální krize jsou názorně vidět například na Floridě. Připravené stavební parcely zejí prázdnotou.

Foto autor| Foto Getty Images/AFP

O autorovi | **TOMÁŠ SEDLÁČEK**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Spor o ekonomii aneb Sedláček se mýlí ve všem

5.3.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory

TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Rád bych dal studentovi Petru Houdkovi a asistentovi na VŠE Petru Koblavskému (Sedláček se mýlí: ve všem, HN, 23. února) za pravdu, ale mám s tím logický problém. Pokud sám řeknu, že se ve všem mýlím, dostáváme se náhle do paradoxu: Mýlím se i v tom, že se ve všem mýlím? Tuto logickou past znal už Epimenidés z Knósu: Když Kréťané vykřikují, že všichni Kréťané jsou lháři, lžou? Přátelé, nezacyklili jsme se tak trochu?

Matika jako latina

Ve svém článku (Intelektuální stop-stav aneb Ekonomické retro) jsem si sám ze sebe dělal srandu jako příkladu »kecacího« ekonoma. Nikde jsem ale netvrdil, že matematické modely jsou nanic. Sám je používám, byť nerad. Pouze říkám, že ekonomie je a musí být víc než ekonometrie.

Klíčová myšlenka celého mého článku byla zhruba taková: matematika se má k ekonomii jako latina k lékařství. Latina je užitečná, usnadňuje, urychluje, ale lékařství je víc než latina a ekonomie je víc než matematika.

Matika na svém místě

Tomáš Munzi ve své velice podnětné reakci napsal, že matematika je královna věd. Matematika však není vědou, ale abstraktním konstruktem, jazykem, systémem vypracovaných (užitečných) tautologií. Proto může jeden z největších logiků minulého století Ludvig Wittgenstein napsat, že »logické výroky jsou tautologiemi« a že »logika je transcendentální. Matematika je logickou metodou.« Bertrand Russell, snad nejznámější britský logik, matematik a filozof, to vystihl možná ještě nejlépe: »Matematiku lze definovat jako předmět, ve kterém nikdy nevíme, o čem vlastně hovoříme, ani zda je dané tvrzení pravdivé.« Matematika představuje jazyk ekonomie a jako každý jazykový systém je jen sofistikovanou množinou tautologií.

Takže k vědeckému poznání potřebujeme něco víc než jen matematickou metodu. A teď pozor: stejný Bertrand Russell ve své sbírce Mystika a logika (ten heretický název!) vidí klíč k dosažení filozofické excelence v kombinování právě mystiky (inspirace) a vědy (metody). Nápad nás prostě na-padne, pře-padne, nebo ne. Rigorózní metoda přijde až na druhém místě, po nápadu.

Matematika je neuvěřitelně mocný nástroj, jenže je též dominantní a imperiální a nemůže vystihnout zdaleka vše, jak upozorňuje Munzi. Filozof George Berkeley to vystihuje přesně: »... doufat, že zmnohonásobením nebo zdokonalením svých [analytických] schopností budeme s to poznat ducha jako trojúhelník, je tak absurdní, jako kdybychom doufali, že uvidíme zvuk.« Přehnaná aplikace matematiky má paradoxně tendenci zamlžovat realitu, navíc v praxi často sledujeme vyprázdnění obsahu na úkor formy.

Ekonomie a matika

Jak se tedy má vztah ekonomie a matematiky? Začneme klasikem. Ekonom John Stuart Mill ve svých Esejích o etice, náboženství a společnosti (všimněte si to téma!) napsal: »Nebude dobrým národohospodářem, kdo je jenom národohospodářem.« Předtím, než se Adam Smith stal zakladatelem ekonomie, byl morálním učitelem, který vedle Bohatství národa napsal vynikající knihu Teorie mravních citů. Thomas Malthus byl knězem, nejen ekonomem. Mimochodem ani on, ani desítky dalších klasiků ve svých knihách nepoužili ani jedinou rovnici. Matematiku prostě nepotřebovali, i oni byli »kecací« ekonomové.

Tím se nechce říct, že matematika je špatně, ale ekonomie vznikla v kolébce filozofie a etiky, nikoli matematiky. Dám příklad, který to snad vysvětlí. My jsme pochopitelně dopady návrhu NERVu spolu se studenty FVS UK modelovali a matematizovali, abychom viděli dopady. Matematika nám v tom pomohla. Ale matematika tato opatření nikdy nevynalezla.

Letní rozjímání

Jsem rád, že se tato ekonomickofilozofická diskuse otevřela (jen se to mělo spíš načasovat na léto, mrzí mne a omlouvám se, že jsem to otevřel v takto hektické době). Reakce ekonomů Filipa Pertolda, Ondřeje Schneidera a Tomáše Munziho byly podnětné a na místě a děkuji za ně. Na článek studenta Petra Houdka a asistenta Petra Kozlovského se těžko reaguje, neb jsem z něj kromě invektiv nepochopil, v čem se to teda mýlím.

NERV samozřejmě návrhy modeluje a počítá dopady. Ale matika sama ty návrhy nevymyslí.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavní makroekonomický stratég ČSOB

Česká země v souvislostech

5.3.2009 Moderní obec str. 48 Právní poradna
/mg/

Konference Otázka lidské společnosti 2009-2019 - Osud nebo Naděje?, která se uskuteční 21.-22. 3. v Poděbradech, si klade za cíl hledat výhledy a inspirace pro zlepšení života lidstva na Zemi v nadcházející době. Nosným tématem letošního 1. ročníku je Česká země z hlediska širších souvislostí. Konference se zúčastní řada osobností, například **Tomáš Sedláček**, bývalý poradce prezidenta Václava Havla, prof. Jan Sokol, Ph. D., CSc, bývalý ministr školství ČR a do roku 2007 děkan Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy, prof. JUDr. Vojtěch Cepl, CSc., jeden z tvůrců současné Ústavy ČR, prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc., historik a univerzitní profesor.

Konferenci pořádá o. s. Česká konference ve spolupráci se Zdeňkem Mahlerem a za podpory senátora Petra Pitharta. Více se dozvíte na www.ceska-konference.cz.

Poradí si selský rozum s globální ekonomickou krizí?

27.2.2009 Haló noviny str. 11 Ekonomika
JOSEF ŠULC

Rozruch v lidském mraveništi vyvolaný zhroucením virtuální neoliberální ekonomiky v USA se nezadržitelně šíří do celého světa a dospěl i do české kotliny. Guru neoliberálních ekonomů, náš prezident Václav Klaus, sice stejně jako v případě hrozby globálního oteplování odmítá připustit, že jde o ekonomickou krizi a přirovnal procesy, které probíhají na burzách a v bankách celého světa ke chřipce, ale bohužel, opět nemá pravdu. Rostoucí armády nezaměstnaných a bankroty renomovaných finančních institucí i velkých výrobních podniků jsou velmi reálné příznaky těžké nemoci, která postihla globální ekonomiku.

Jed neoliberalismu

Má však pravdu v tom, že skutečně v podstatě nejde o krizi ekonomiky. Kolaps ekonomiky je jeden z důsledků krize důvěry. Tedy morálního a etického jevu, nikoli ekonomického faktoru. A krize společenské morálky je vyvolána neoliberální ideologií, absolutizující jak působení neviditelné ruky trhu, tak bezohlednou svobodu jednotlivce. To však fundamentalista Klaus nemůže připustit. Když přestane působit jed neoliberální doktríny, může se uzdravit společnost i ekonomika.

To však je zatím zřejmě také mimo dosah chápání desítky expertů, kteří byli vybráni do poradního orgánu naší vlády NERV a pověřeni úkolem navrhnout opatření proti krizi. Velkou váhu při jejich výběru mělo hodnocení osobního postoje k dogmatům neoliberalismu. Výsledek práce NERV neovlivnil ani **Tomáš Sedláček**, vycházející mediální hvězda. Zmiňuji se o něm proto, že podle rozhovoru uveřejněného v příloze LN 6. 2. jeho názory na ekonomiku a politiku naznačovaly, že by mohl výsledek práce NERV ovlivnit kladně. Nestalo se tak. Je zřejmě pragmatik a nenamáhal se přesvědčit ostatních devět členů, že jsou mimo mísu. A tak duševní hora NERV porodila myš. Dál produkt NERVu ještě zpotvořila koaliční vláda a předložila jej parlamentu.

»Lidová tvořivost«

To je shromáždění podnikatelů v politice, kteří vynikají lidovou tvořivostí při úpravách profesionálně připravených předloh zákonů. Pro ilustraci tohoto tvrzení může posloužit právním vzděláním nedotčený Marek Benda (ODS), který se stal zásluhou svého zesnulého otce živým inventářem sněmovny. Proslul právníckými »perlami«, které se mu daří jako předsedovi právního výboru sněmovny vpašovat do zákonů. Když se toto obskurní shromáždění zmocní ekonomické problematiky, končí to zpravidla malérem, který postihuje celou společnost, a to mnohdy nenapravitelně.

Pro názornost uvádím některé zmršené zákony, které vyprodukoval zákonodárny sbor České republiky. Jsou to například zákon o nájemném z roku 2006, poplatky ve zdravotnictví, privatizace klíčových odvětví jako jsou telekomunikace, energetika a další přirozené monopoly s tendencí k tvorbě monopolně vysokých cen, a mnoho dalších transformačních nebo reformních zákonů. Tyto ekonomické zločiny páchají poslanci i senátoři beztrestně díky imunitě, kterou si úzkostlivě chrání. Ale světová krize otřásá i legalitou okrádání většiny populace hrstkou »úspěšných« bezohledných jedinců. K nápravě zhoubných projevů neoliberalismu v morálce společnosti bude však zapotřebí delší čas. Aby se mohla společenská změna realizovat, je nutno napřed rychle a efektivně řešit aktuální problémy ekonomiky, zejména její financování, nezaměstnanost a hrozby zániku klíčových výrobních kapacit. To pochopil Barack Obama a zatím v tomto směru v USA postupuje.

Přesměrovat kupní sílu

Kdo toto pochopí u nás a využije mimořádně příznivé situace strachu z narůstající krize, má šanci, že několika zásahy do platných zákonů poměrně rychle uvolní a přesměruje kupní sílu převážné většiny obyvatelstva, a tím efektivně utlumí působení krize. Spekulanti dosahují obrovské zisky a přitom nízkopříjmové skupiny obyvatelstva s obtížemi uspokojují své základní životní potřeby. Proto je v první řadě nutno zrušit zákon o nájemném z roku 2006 a připustit růst cen nájemného jen o míru obecné inflace. Zahraničním vlastníkům bytového fondu omezit vývoz zisku za hranice. Vlastníky zbývajícího obecního bytového fondu ve velkých městech přinutit ke snížení cen nájemného na úroveň roku 2006 nebo 2007. Zrušit veškeré poplatky ve zdravotnictví. Snížit ceny hromadné dopravy osob a soukromým dopravcům prokazatelné náklady dotovat. Snížit ceny produktů monopolních odvětví -energetiky a telekomunikací. Zahraničním vlastníkům lokálních monopolů vodáren a kanalizací limitovat vývoz zisků do zahraničí.

Ať si hledají jinou kavku

Na podrobnější argumentaci k jednotlivým položkám nemám v tomto článku prostor, ale ve všech případech lze zachovat poskytovatelům služeb přiměřený zisk úměrný vynaloženým nákladům. Prasknou jen spekulanty nafouknuté cenové bubliny a zahraniční mafiáni si budou hledat jinou kavku k oškubání. Nepochybuji, že politické uskupení, kterému by se podařilo během letošního roku tyto změny zákonů protlačit Parlamentem, by mělo postarano o podobný volební výsledek, jaký zaznamenali sociální demokraté v podzimních volbách.

Připomínám to zejména novopečenému ministrovi C. Svobodovi (KDU-ČSL) na ministerstvu místního rozvoje, které má v kompetenci nájemné, a do jisté míry i veřejné služby. U ministryně zdravotnictví D. Filipiové (ODS) však zřejmě nelze očekávat, že se zbaví fanatické víry v dogmata neoliberalismu.

Společně proti pádu měn 26.2.2009 Ekonom str. 08 Zoom (aju)

Máme dost oslabování měn, řekli si v pondělí šéfové centrálních bank Česka, Maďarska, Polska a Rumunska a rozhodli se pro ojedinělou společnou intervenci. Zatím jen slovní.

Šéf české národní banky Zdeněk Tůma agentuře Reuters řekl, že »měnové kurzy v některých zemích neodpovídají ekonomické realitě a že trhy by se měly naučit rozlišovat mezi Českem a Lotyšskem, které má skutečné problémy«.

Ve stejnou dobu proběhly tiskové konference centrálních bank Maďarska a Rumunska a přišlo i prohlášení polské centrální banky. Všechny čtyři strany jsou připraveny v budoucnu své postupy koordinovat.

Tůma také naznačil, že ČNB uvažuje o zvýšení úrokových sazeb. Ty jsou s 1,75 procenta rekordně nízko. Koruna zareagovala prudkým posílením pod 28 korun za euro, později ale opět oslabil. Růstem reagovaly i forint a

zlotý.

»Významné na této akci je, že se dokázali domluvit a ukázali politikům, jak je třeba postupovat. Politici se totiž ještě nedokázali na žádné koordinované akci dohodnout. Trend to neovlivní, ale trhy nyní musejí počítat s tím, že jsou centrální banky schopny společného postupu,« míní Aleš Michl, analytik Raiffeisenbank.

Jeho kolega a člen ekonomické rady vlády **Tomáš Sedláček** vidí chybu v malé politické vůli zavést euro. »Kdybychom již měli euro, něco takového není třeba vůbec řešit. Na Slovensku se nějakým měnovým vývojem vůbec zabývat nemusejí,« uvedl.

Foto popis|

O démonologii, zombie bankách a cestách z krize

26.2.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

Když vše v létě 2007 začalo, mysleli jsme si, že se jedná o bublinu v sektoru podřadných amerických hypoték. Doufali jsme, že prostě splaskne, podobně jako mnoho jiných předtím.

K poklidu přispíval i fakt, že se jednalo o malou podskupinu: podřadné hypotéky v třetím kvartálu roku 2007 činily pouze 6,8 % všech existujících hypoték. Navíc splátka hypoték nečinila velký podíl na příjmu průměrné americké rodiny. Démon se zdál být malým. Mysleli jsme si, že proto nebude ani nebezpečný.

Bublina stoupá stále výš

Mezitím se nám praskající bublina rozrostla a zatím popraskalo vše, čím prošla.

První na řadě byly hypoteční ústavy, které se na druhořadé hypotéky soustředily. Bublina je rozvrátila a razila si cestu výš. Dostala se na úroveň amerických bank - a ty to nevydržely. Bez státní pomoci by sotva přežily.

Pak nákaza stoupala výš a zasáhla i velké ústavy, u kterých se americké banky pojišťovaly.

Brzy přeskočila z Ameriky do Evropy a záhy zasáhla celou planetu. Z něčeho, co na začátku vypadalo jako sektorová a regionální záležitost, se vyklubala globální finanční krize, která se dotýká téměř každé země.

Větší, než jste si mysleli

Paul Krugman, takto ekonom-nobelista, se včera ve svém sloupku v deníku International Herald Tribune připojil k Alanu Greenspanovi - tradičnímu obhájci trhu - a vyzývá k dočasnému znárodnění bank.

Ústavy v současném stavu totiž nazývá zombie bankami. Kdo rád horory, ví, že zombíci jsou neživí nemrtví. Jsou něco mezi, něco, co by nemělo být. Něco, co je jen nekalým kouzlem drženo při jakémsi kvaziživotě. Podle Krugmana bude lepší, když místo tohoto stavu někde na pomezí života a smrti zakončíme nešťastnou existenci postižených bank jejich dočasným znárodněním. Zároveň se však termínu znárodnění obává natolik, že si místo něj vypůjčuje z novořeči pěkné novo-slovo: »předprivatizace«.

Mezitím začíná být Evropanům jasné, že krize, která přerostla západním bankám přes hlavu, se začíná sápat ještě výš: v těchto dnech se v zahraničním tisku spekuluje o tom, který stát bude mít jak velké problémy se stále silícímu démonu postavit.

Nejde přitom jen o Lotyšsko či Island, ale i o renomované země, o jejichž solventnosti nikdo moc nepochyboval: řeč je třeba o Irsku nebo Řecku. Z malého čertíka obývajícího svět podřadných amerických hypoték se stal globální démon, který obchází a kouká, koho by pohltit. A narostl nám natolik, že má dost síly na to, aby mohl zničit celé státy.

Všem je jasné, že si teď musíme pomoci. Dokonce bych si troufl říci, že jsme zaspali posledních pár let, kdy jsme se jako Evropané mohli na něco podobného připravit. Lisabonská smlouva byla pokusem jít tímto směrem. Společně obstojíme, ale bude-li bojovat každý stát jen za sebe, padneme jeden po druhém.

Prostě nemáme postavenou nadstátní strukturu (jako ji mají například Spojené státy) a mechanismus pomoci proto musíme nyní narychlo a spontánně vytvořit.

Spolu nebo proti sobě

Návrhy na krátkozraké národnostní skrblení peněz - každý pro sebe - jsou v téhle situaci prvním krokem na cestě k zhoubě. Naštěstí se zdá, že je to jasné nejen západním politikům, ale i těm našim (včetně opozičních).

Pokud se Lotyšsko ocitne v problému, ostatní mu musí pomoci. Druhý Island už se nesmí opakovat. Aktuální trable Lotyšska nejsou problémem jeho obyvatel, ale problémem evropským. Je to nespravedlivé, když na špatné financování Řecka musí doplácet Němci nebo kdokoli jiný, ale v tuto chvíli je to to jediné, co se dá dělat.

Pohled z vrcholu (ledovce)

Proč se hypoteční krize rozrostla do takových rozměrů? Jsem názoru, že druhořadé americké hypotéky byly jen pověstným vrcholkem ledovce. I na úrovni domácností, států či podniků totiž docházelo ke špatnému vyvažování rizik, k neadekvátnímu předlužení a bezdůvodně optimistické důvěře.

Díky dluhům si státy i jedinci mohli užívat více, než na kolik opravdu měli.

Neprožíváme krizi zapříčiněnou druhořadými hypotékami, ale krizi dluhového financování. Kdyby státy nevstupovaly do krize tak předlužené, státní bankrot by nikomu nehrozil.

Z čertíka ohrožujícího svět podřadných hypoték se stal globální démon, který děsí planetu.

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Nikde žádné ucho

26.2.2009 Právo str. 06 Publicistika

Martin Hekrdla

Trh dirigovaný neviditelnou rukou asi ve víru krize oslepl, a tak mu občas houkají do ucha. Například pondělní prohlášení čtyř centrálních bank – polské, maďarské, rumunské a české – na podporu zlotého, forintu, leu a koruny.

Správně. Je hloupé pohrdnout penízem, jenž stojí na pevných základech. Ale kdo by dneska na tohle přísahal? Maďaři, jimž loni řekli, že mají nesolventní stát? „Blahobytní“ Rumuni?

To společné prohlášení spíš prohloubilo aktuální – pomalu již ve středovýchodní Evropě specificky český – problém: jak nás v očích investorů oddělit od krizových zpráv, které přicházejí z Ukrajiny či Pobaltí. Západ měl vždycky sklon házet „východňáry“ do jednoho pytle. Mnichovská moudrost Nevilla Chamberlaina – „ani nevíme, kde ta země leží“ – je živá.

Přehánět bychom ale neměli. Vinit články v západním tisku, které nás poškozují, není úplně spravedlivé. Renomované deníky, například International Herald Tribune nebo Le Monde, nezatajily, že finanční rizika ukrajinského typu nejsou nutně spjata s lepšími ekonomikami v Česku, na Slovensku či v Polsku. Tedy ve státech, které jsou navíc již členy Evropské unie. Západní tisk takřka denně zdůrazňuje, že „Česká republika bude lépe odolávat poklesu“.

Ani lepší vysvědčení není však propustkou do bezpečného vzduchoprázdna. Nelze utajit, že od loňského léta kurz české koruny spadl vůči euru o 21 procent. Že česká ekonomika je velmi propojena s německou, jejíž hospodářská šikmá plocha vyhlíží stále strměji. A že i východoevropský rozměr naší existence nahrne v kaskádovém efektu tamní trable i k nám.

Možná je to jen strašák, když MMF pro východní Evropu prognózuje „druhou vlnu zemí“, které po Islandu, Ukrajině, Maďarsku a Lotyšsku budou potřebovat mnohamiliardovou pomoc. Možná je panikařské, když se poukazuje na bublinu východních úvěrů rakouských bank ve výši 70 procent HDP věřitelské země. A když se v této souvislosti připomíná, že krach rakouské Creditanstalt v roce 1931 byl rozbuškou historické velké krize v Evropě.

Možná je přímo otřesná úvaha, že úvěry západních bank, penzijních fondů a pojišťoven ve východní Evropě jsou srovnatelné s americkou hypoteční bublinou rizikových, sociálně slabých dlužníků (subprime). A že budou mít, zpětně znovu i v USA, ještě ničivější následky.

Ale kdo tomu má čelit? Dobrá, braňme se, že k nejvíce zadluženým „sockám“ nepatříme. A že jsme prokoukli všechny ty ctnostné finančníky, jimž teče do bot, státní injekce je zásadně nevytrhly, a tak si připravují

záminky pro stažení kapitálu domů. Ale kdo bude ještě poslouchat elitní Čechy, kteří jsou „posledními věřícími“ neoliberalního kréda (Jacques Rupnik)? Kdo bude poslouchat ty, kteří stále tvrdí, že „volný trh je řešením na všechno“, a proto „nejsou už bráni tak vážně“ (**Tomáš Sedláček**)? Lehká odpověď: nikdo.

Foto popis|

Dopady krize spočítali NERVu studenti

25.2.2009 Hospodářské noviny str. 02 Česko
PETRA BENEŠOVÁ

* Patnáct vysokoškoláků z Univerzity Karlovy spolupracuje s nejlepšími ekonomy * Řešili například i slevy na sociálním pojištění

Student ekonomie Jan Hlaváč měl včera hodně neobvyklý program. Společně s členy Národní ekonomické rady vlády se účastnil důležitého jednání na Státním fondu životního prostředí. I on vymýšlí, jak uchránit Česko před finanční krizí.

»Propočítávali jsme investice do ekologických opatření, jako je například zateplování budov. Právě takové kroky by měly pomoci vytvořit pro lidi nová pracovní místa,« vysvětluje tříadvacetiletý student z Institutu ekonomických studií (IES) Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

Před třemi týdny byl přítom ještě Jan Hlaváč »obyčejným« studentem a připravoval se ve škole na zkoušky. Ovšem jen do té chvíle, než začal v lednu pracovat ještě s dalšími čtrnácti studenty institutu pro Národní ekonomickou radu vlády (NERV), která pracuje na záchraně proti světové ekonomické recesi.

»Studenti nám propočítávali modelové situace, grafy, dodávali podklady pro jednání a někteří se jich i účastnili. Bez nich bychom to v tak krátkém čase nestihli. Poradili si s výpočty mnohdy dokonce lépe než ministerští úředníci. Budeme s nimi spolupracovat i nadále,« popisuje ekonomický analytik ČSOB a jeden z členů NERVu **Tomáš Sedláček**.

Rovnice za 41,5 miliardy

Místo seminárních prací a úkolů do hodin makroekonomie museli najednou studenti řešit reálné věci, které v následujících měsících ovlivní stovky českých firem a tisíce lidí.

Museli přijít například na to, jak ulevit podnikatelům, aby mohli zaměstnat i v době krize co nejvíce lidí. Firmám namodelovat slevy na sociální pojištění pro zaměstnance. Vypočítat zrychlení odpisů aut nebo počítačů a také garance na úvěry pro malé a střední firmy. Prostřednictvím svých rovnic tak »rozhodli«, že finanční krize bude Česko stát 41,5 miliardy korun.

»Nebyl to jen úkol do školy. Najednou to byla odpovědnost, ale zároveň výzva. **Tomáš Sedláček** se nás na semináři zeptal, zda chceme dobrovolně pracovat pro NERV. Ta nabídka se nedala odmítnout,« říká další ze studentů, tříadvacetiletý Jan Harrer, který počítal slevy na sociálním pojištění, od nichž si vláda slibuje, že zachrání práci až 70 tisícům lidí.

Práce pro brilantní mozky

»Modelovali jsme dopady slev na různé sociální skupiny a propočítávali, jaký to bude mít vliv na nezaměstnanost. Musel jsme komunikovat s ministerstvem financí, které nám dávalo podklady,« popisuje Jan Harrer.

Patnáct studentů pražské ekonomie připravovalo protikrizový plán v menších týmech, na které dohlíželi jejich učitelé – **Tomáš Sedláček** a Michal Mejstřík, kteří na Institutu ekonomických studií přednášejí a jsou členy vládního NERVu. Z něj studenti vedli i další ekonomové – Miroslav Zámečník a Jiří Rusnok. »Pracovali jsme přes den i po večerech. Ve škole bylo zrovna zkouškové období, takže bylo i více času,« říká Michaela Bendová, která měla za úkol porovnat různá protikrizová opatření v Evropě.

»Je to skvělá zkušenost a dobrý zápis do životopisu, že už za studií jste pracovali pro nejlepší ekonomy. Získali jsme tím i nové kontakty,« dodává tříadvacetiletá studentka.

Foto popis| POMÁHAJÍ NERVU. Studenti Jan Hlaváč, Michaela Bendová a Jan Harrer (zleva) měli unikátní příležitost vyzkoušet si, jak se řeší aktuální hospodářská situace státu.

Foto autor| FOTO: HN - FILIP JANDOUREK

O autorovij Petra Benešová, www.ihned.cz/benesova

Města utrácení, i přes krizi

25.2.2009 Mladá fronta DNES str. 03 Kraj Pardubický

Martin Filip

STAVĚT SE BUDE Města v Pardubickém kraji se rozhodla neseškrtnat plánované stavby, i když i jejich hospodaření ohrožuje světová krize. Šetřit chtějí na provozu úřadů a městských firem

Česká Třebová - Zatímco domácnosti nebo firmy budou letos v řadě případů odkládat větší investice, města v kraji se zachovávají úplně opačně. Navzdory krizi se pustí právě do těch nejdražších plánovaných staveb. Budou-li šetřit, pak na drobnostech a provozních nákladech.

„Šetření se rozhodně nedotkne projektů s evropskou nebo jinou dotací. Ty nechceme odmítnout,“ říká starosta Chrudimi Jan Čechlovský. Chrudim staví třeba Muzeum barokních soch za 55 milionů korun.

„Krizi naší největší stavbu neohrožuje. Naopak,“ tvrdí starosta České Třebové Jaroslav Zedník. Jeho město se pustilo do stavby dopravního terminálu za 320 milionů.

Města přitom budou mít letos méně peněz. Podle ekonomů jim klesnou příjmy z daní. „Daňové příjmy budou určitě nižší než odhad vycházející ze statistik ministerstva financí. Proto těžké období čeká i obce a města,“ říká stratég Československé obchodní banky **Tomáš Sedláček**.

Města šetří, ale ne na investicích Podle starostů nebudou města v kraji upouštět od drahých stavebních projektů. Třeba Moravská Třebová letos postaví rozhlednu a koncem roku zahájí nákladnou stavbu kanalizace v příměstských částech. Šetřit bude jinde. „Šetření se projeví v provozních nákladech. Třeba peníze, které dáváme sportovcům, technickým službám, školám nebo na provoz radnice. Tam nenavýšujeme a v řadě případů naopak jdeme dolů,“ říká starosta Josef Ošťádal.

Dodává, že riziko investic bude město případně kryt z peněz, které letos získá prodejem bytů. Přijít by si totiž mělo na sto milionů korun.

Velké peníze bude potřebovat Česká Třebová. Během dvou let musí z vlastní kasy vydat více než sto milionů korun. Staví totiž dopravní terminál na Bezručově náměstí, který přijde na 320 milionů korun, evropské dotace pokryjí 195 milionů. Podle starosty Jaroslava Zedníka se ale město do stavby pouští bez obav z krize.

„Na stavbu jsme se připravovali dva roky, město díky tomu letos zapojuje 39 milionů korun z přebytku hospodaření minulých let. Z peněz, které dostaneme do rozpočtu v roce 2009, na stavbu nic nepoužijeme,“ říká Zedník.

Od investičních záměrů neupustí ani Vysoké Mýto. Chce stavět domov důchodců za sto padesát milionů korun a centrum sociálních služeb asi za polovinu. „Krizi určitě neovlivní naše rozhodnutí. Jsme tak daleko, že už couvnout ani nemůžeme,“ říká místostarosta František Jiraský. Připouští ale, že tím město vstupuje do rizika. V Lanškrouně letos plánují zahájit stavbu sportovního areálu. Bude-li krize vážná, začnou šetřit na projektech, které mají v rozpočtu „pod čarou.“ „Pravděpodobně bychom omezili přípravu plochy pro výstavbu rodinných domků,“ říká starosta Lanškrouna Martin Košťál.

* Velké investice Příklady staveb, které letos města v kraji zahajují

Česká Třebová Dopravní terminál na Bezručově náměstí - autobusové nádraží s podzemním parkovištěm Náklady: 320 milionů korun, 195 milionů tvoří evropská dotace.

Chrudim Muzeum barokních soch -rekonstrukce kostela svatého Josefa, kde vznikne muzeum.

Náklady: 55 milionů korun, z toho 44 milionů tvoří evropská dotace. Moravská Třebová Kanalizace pro části Udánky, Sušice, Boršov a Anenské Údolí a modernizace čistírny odpadních vod Náklady: 392 miliony korun, město žádá o dotace.

Rozhledna na vrchu Pastvisko Náklady: 2 miliony 225 tisíc korun, dotace 1,5 milionu korun. Lanškroun Sportovní areál s atletickým stadionem, fotbalovým hřištěm, dětským dopravním hřištěm a skateparkem. Náklady: 70 milionů korun, radnice žádá o dotaci.

Vysoké Mýto Domov pro seniory, zařízení s osmdesáti jednolůžkovými a deseti dvoulůžkovými pokoji.

Náklady: 150 milionů korun, sto milionů hradí Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Foto popis| CHRUDIM CHYSTÁ MUZEUM. Krize neodradila Chrudim od chystané přestavby kostela svatého Josefa na muzeum barokních soch.

Foto autor| FOTO: MAFA - RADEK KALHOUS

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - pardubický kraj

Tomáš Sedláček se mýlí. Ve všem

23.2.2009 Hospodářské noviny str. 10 názory
PETR HOUDEK, PETR KOBLOVSKÝ

Číst rozjímání Tomáše Sedláčka začíná být pro ekonomy stále úpornější. Ponechme stranou jeho analýzy založené na biblických či beletristickopohádkových metaforách - každý komentátor má svou autorskou licenci. Ovšem jeho vykreslování ekonomické vědy již hraničí s pouťovým kejklářstvím. Slovy Sheldona Coopera, fyzika z amerického sitcomu *The Big Bang Theory*, »zredukoval velkou myšlenku vědy na sérii anekdot, každou z nich přizpůsobenou délce návštěvy toalety«.

Dle Sedláčkova nejnovějšího textu (Intelektuální stop-stav aneb Ekonomické retro, HN 19. února) má matematická ekonomie v poslední době navrch. Přičemž modely jejích stoupenců prý fungují jen za stabilního vývoje, jinak nikoliv. Sedláček se mýlí ve všem a k tomu si i odporuje. Dle něj tento přístup znamená, že ekonomiku »stačí tu a tam správně po(h)ladit, promazat«, aby hned v dalším odstavci dodal, že jde naopak o přístup »vynálezců, stavitelů, architektů ekonomiky«.

Převažuje-li v posledním desetiletí nějaký směr bádání, pak jím není ekonomie matematická, ale behaviorální - zkoumání založené zejména v psychologických podkladech lidského chování. Behaviorální ekonomové již desetiletí modelují burzy jako místa ovládaná i emocemi. A ani v minulosti hospodářská věda nespustila ze zřetele proměnlivost lidské duše (psal o ní už Sedláčkův oblíbenec lord Keynes v roce 1936).

Třeba model s »averzí k nejistotě« předvídá zhoršení ochoty podstupovat rizika (podnikatelská, spotřebitelská), stalo-li se prostředí nepředvídatelnější. Obdobný behaviorální model ukazuje, že lidé pocítují ztráty mnohem intenzivněji než zisky. Napíšeme-li, že investovat se vyplatí s 90% pravděpodobností, je k investici ochoten téměř každý. Když formulujeme totéž coby 10% riziko, že investice zbankrotuje, řada lidí se jí vyhne... Jsou to snad neužitečné modely - dnes, kdy média informují zvláště negativním tónem?

Roku 2002 byla udělena tzv. Nobelova cena za ekonomii právě za tento směr zkoumání. A to po desetiletích od zveřejnění původních výzkumů, které musely prokázat, jak robustní a užitečné jsou ve vysvětlování ekonomických jevů. Kritika pana Sedláčka je proto minimálně o dvacet let zastaralá.

A konečně Sedláčkův závěr o ekonomech, kteří jen potvrzují svá morální přesvědčení a předsudky: není sporu, že se ekonomové drží svých hodnot, jako se jich drží fyzik, biolog či lékař. Převážili však v jejich práci tyto hodnoty či předsudky nad vědeckým přístupem, pozná se to poměrně rychle. Zůstává otázka, kdo bude důvěřovat člověku, jenž nahradil odbornost za kázání své víry.

V mnoha otázkách se také ekonomové shodují bez ohledu na své politické či morální přesvědčení: třeba že blahobyť snižují regulace cen, dotace zemědělcům, minimální mzda či uplatňování cel. Rovněž není jen náhodou, že čím vzdělanější občan je, tím více začíná přemýšlet jako ekonom.

O ekonomické vědě coby náboženství se svými křížáckými výpravami, vyháněním heretiků a zbožňováním svatých tisků jsou popsány knihy. Pohříchu kromě zábavných paralel neposkytují vůbec nic pro zhodnocení, je-li nějaká hypotéza či model pravdivý či nikoliv. Jde jen o takové kecání.

P. Houdek je studentem Fakulty financí a účetnictví VŠE a MFF UK. P. Koblovský je asistentem na katedře institucionální ekonomie Národohospodářské fakulty VŠE (v roce 2008 absolvoval Yale Law School).

Každý komentátor má svou autorskou licenci. Ovšem jeho vykreslování ekonomické vědy již hraničí s pouťovým kejklářstvím.

Vlády tentokrát reagovaly včas

23.2.2009 Lidové noviny str. 03 Téma
Pavla Kozáková

Současná krize nebude tak hluboká jako krize ve třicátých letech, ale následná obnova ekonomik bude pomalejší, tvrdí **Tomáš Sedláček**, analytik ČSOB a člen NERVu.

* LN V čem je současná světová krize podobná té ze třicátých let?

Těch paralel je hodně. Dnešní krize je globální. I ve třicátých letech byla vnímána jako globální. Obě krize vypukly v USA, odkud se přelily do zbytku světa. I hloubka krize se zdá přinejmenším v mnoha oblastech podobná - výrazně zasaženo bylo a je i dnes bankovníctví.

* LN Bude hlubší než ve třicátých letech?

Podle mě nebude. Určitě tu budou sektory, které budou postiženy ve velké míře, ale v naší části světa ta krize nebude tak hluboká jako krize z 30. let. Současná krize nebude tak hluboká zejména proto, že jednotlivé státy vydaly neuvěřitelně velké prostředky na záchranu finančního sektoru. Státy investovaly desítky procent HDP, v některých případech i mnohem více, na obnovu svých ekonomik. Kdyby k tomuto kroku státy nepřistoupily, byla by současná krize hlubší.

* LN Žijeme v globalizovaném světě, kde se vše pohybuje mnohem rychleji. Krize se z Ameriky přelila mnohem rychleji než ve 30. letech. Dá se očekávat, že i rekonstrukce bude rychlejší?

Myslím, že toto je první krize, která postihla skutečně celý svět. To, že jde skutečně o globální krizi, má své výhody i nevýhody. Výhodou je, že krizí jsou postiženi všichni, a tak zatím mají tendenci si pomáhat.

* LN Jaké jsou tedy nevýhody globální krize? Bude rekonstrukce trvat déle?

Při všech předchozích krizích to bylo tak, že byla krizí postižena jedna země, jeden světadíl či jedno odvětví, a tak bylo vždy něco, kam se dal hodit hák a z té krize se vytáhnout. Teď však není žádný region, na který by se dalo zavěsit. Není komu prodávat, není žádný kontinent, který není postižen krizí, a podobně je to i na sektorální úrovni, takže bude dlouho trvat, než se z toho dostaneme. Obnova tedy bude pomalá.

* LN V čem dnes státy na krizi reagují lépe než ve třicátých letech?

Jeden velký klíčový rozdíl mezi současnou situací a krizí ze třicátých let je ten, že tehdy se státy dlouho rozhoupávaly, než začaly ekonomiku zachraňovat. Tentokrát si státy rychle uvědomily, že musí ekonomice pomoci.

* LN Co naopak dnes dělají hůře?

Možná jednu věc, ale to jde do minulosti. Ve třicátých letech byl naprostý standard vyrovnaný rozpočet. Státy tedy vplouvaly do krize v lepší finanční situaci než dnes, kdy tam vpluly s větší dluhovou zátěží.

Foto autor | Foto archiv LN

Premiér: Plán proti krizi začne fungovat rychle

20.2.2009 Hospodářské noviny str. 04 Česko
Petr Vašek

PREMIÉR PŘEDSTAVIL NA FÓRU HN ČESKÉMU BYZNYSU SVŮJ PROTIKRIZOVÝ PLÁN

Miroslav Kalousek přišel na včerejší Fórum HN, kde představoval s Mirkem Topolánkem podnikatelům a byznysmenům vládní plány proti krizi, ve výborné náladě.

»Tak s tímhle nebudeš ministrem financí nikdy,« řekl s úsměvem o pár míst vedle sedícímu členovi NERVu Tomáši Sedláčkovi, který v přeplněném sále hotelu Jalta vysvětloval, že při šestiprocentním růstu by měla mít povinně každá evropská ekonomika přebytek státního rozpočtu.

Šrotovné? Nikdy

Za pár minut se ale Kalousek skoro rozkřičel. Šéfka Škofinu Jiřina Tapšíková se totiž velkého odpůrce šrotovného zeptala, proč vlastně vláda na rozdíl od Německa nebude lidem dávat peníze na nová auta za to, že sešrotují to staré.

»Kdybychom zavedli šrotovné, tak bychom řekli: Ty občane, který jsi byl odpovědný k životnímu prostředí, který sis koupil bezpečnější auto, ty dostaneš prd. A ty občane, který máš patnáctiletou šunku, tebe odměníme a dáme ti peníze na nové auto. Proto se mně šrotovné nelíbí, a proto proti němu budu bojovat,« rozesmál Kalousek asi stohlavé auditorium.

Spolu s premiérem Mirkem Topolánkem se snažil Kalousek na Fóru HN české podnikatele a byznysmeny přesvědčit, že jejich protikrizový plán, který počítá se snížením sociálního pojištění, zrychlením odpisů nebo s možností odečíst si z DPH jakékoli osobní auto, českému byznysu v krizi opravdu pomůže. »Z celkových více než 70 miliard, které bude stát na snížení daní a pouze 25 procent na zvýšení výdajů. My jsme se snažili řešit krizi snižováním role státu,« podpořil premiéra ekonom NERVu **Tomáš Sedláček**.

Topolánek s Kalouskem navíc byznysmenům slíbili, že protikrizový plán začne fungovat velmi rychle. »Exekutivní opatření, jako je například zvýšení garancí za firemní úvěry, provedeme v řádu dní a týdnů. U snížení sociálního pojištění a zrychlení odpisů, které chceme schválit na březnové schůzi, věříme, že po zavedení do praxe to zafunguje téměř okamžitě,« ubezpečoval premiér.

Výpověď za 14 dní

Šéfové českých firem i další byznysmeni většinou vládní plány, které by měly ulevit právě podnikatelům, nijak zvlášť nekritizovali. Hned několik z nich se ale shodlo, že by v době krize potřebovali mnohem pružnější zákoník práce. Tak, aby mohli lidi nejen rychle nabrat, ale taky rychle propustit. »Vládní opatření jsou určitě prima. Ale podnikatel většinou nevezme chlapa z ulice jen proto, že bude mít levnější sociální pojištění. On ho vezme jen v případě, že ho bude moci propustit. Měli byste se s opozicí domluvit, že výpovědní lhůta by měla být na přechodné období krize 14 dní,« navrhl Topolánkovi ekonomický šéf firmy Mandík Viktor Čechura. Když za pár minut začal o volnějším zákoníku práce mluvit i Pavel Roman z firmy Robert Bosch, jinak dobře naladěnému Topolánkovi poněkud ztuhl úsměv.

»Já mám za sebou několik jednání s odbory, která už trvají více než osm minut, a jestli něco zaměstnanecké svazy odmítají, tak je to jakákoli změna v zákoníku práce,« připustil Topolánek. Jeho ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas počítá například se zkrácením výpovědní lhůty na jeden měsíc, prodloužením smluv na dobu určitou ze dvou na tři roky nebo s prodloužením zkušební lhůty ze tří měsíců na čtyři. A pro manažery dokonce na šest.

»Pokud se podíváte na složení sněmovny, tak prosazení nového zákoníku nebude jednoduché. My to máme připraveno. Je to v dané chvíli velmi těžko prosaditelné. Pokud byste se pokusili vysvětlit vašim odborářům, že je to pro ně výhodné, tak byste nám velmi pomohli,« apeloval na podnikatele Topolánek.

Zároveň předseda vlády českým byznysmenům slíbil, že reformy budou pokračovat. Právě další reformy by totiž měly tvořit další fázi vládního boje proti krizi.

Exekutivní opatření, jako je například zvýšení garancí za firemní úvěry, provedeme v řádu dní a týdnů. Premiér Mirek TOPOLÁNEK

Foto popis| NÁŠ PLÁN OPRAVDU POMŮŽE. Premiér Mirek Topolánek a členové jeho NERVu se včera poprvé sešli tváří v tvář s těmi, pro které vytvořili protikrizový plán, s byznysmany na Fóru Hospodářských novin. Během debaty, kterou moderoval redaktor HN Jindřich Šídlo (zcela vlevo), se ukázalo, že podnikatelé mají mnoho dalších požadavků, například zavedení rychlejšího propouštění zaměstnanců. Podle premiéra to není možné, hlavně kvůli odborům a »situaci« ve sněmovně. Slíbil ale, že některá svá opatření vláda zavede už v řádu týdnů.

Foto autor| FOTO: HN - ZUZANA ŠMAJLEROVÁ

O autorovij Petr Vašek, www.ihned.cz/vasek

Utrácí se krize nekrize

20.2.2009 Mladá fronta DNES str. 01 Kraj Hradecký
Ivan Truhlíčka, Stanislav Ďoubal

Města a obce v kraji se přes potíže hospodářství pouštějí do velkých investic

Hradec Králové - Zatímco většina firem se teď snaží šetřit a dvakrát si rozmyslí, zda se pustí do velké investice, města a obce v kraji na svých plánech zatím nic nemění.

Třeba trutnovská radnice začala vloni stavět nové městské společenské a kulturní centrum za půl miliardy korun, chce ho otevřít v polovině roku 2010. Současné problémy domácí i světové ekonomiky na tom prý nemohou nic změnit.

„Peníze na stavbu máme půjčeny už od loňska za podmínek, které pro nás nebyly nevýhodné, a nemáme obavy, že bychom úvěr nebyli schopni splácet. I při tvorbě letošního rozpočtu jsme raději počítali s nulovým růstem ekonomiky, takže by nás nemělo nic překvapit,“ uvedl trutnovský starosta Ivan Adamec.

Také radnice ve Vrchlabí dělá všechno pro to, aby mohla na přelomu dubna a května spustit projekt Čisté horní Labe, který zahrnuje vybudování téměř čtyřiceti kilometrů nové kanalizace. Evropská komise již potvrdila, že Vrchlabí může počítat s dotací ve výši necelých 11 milionů eur, za které chce radnice odkanalizovat 97 procent města. V současné době je na vrchlabskou kanalizaci napojeno jen asi 60 procent obyvatel. Celkové náklady na projekt se pohybují kolem 450 milionů korun.

Hradec Králové chce letos investovat nejvíce peněz do stavby městského koupaliště. Nabídky firem se pohybují kolem 370 milionů korun bez daně. Jakou částku radnice uvolní ještě letos, bude záležet na podpisu smlouvy s dodavatelem stavby. Další peníze půjdou do přestavby budovy bývalé továrny Vertex na městskou knihovnu, rekonstrukci teras na jižní straně Velkého náměstí či na opravu domu U Špuláků na Velkém náměstí.

Velké investice Hradec chystá i v příštích letech. Na velké části z nich by se měla podílet Evropská unie. Celkem půjde o projekty za zhruba miliardu korun.

Odborníci nechtějí města od velkých plánů zrazovat, ale varují, že budou letos nižší daňové příjmy a tím i příjmy obcí.

„Je velice těžké zaujmout nějaké stanovisko k tomu, jestli by v nejbližších měsících radnice měly nějak významněji investovat nebo si brát úvěry. To opravdu záleží na konkrétní situaci v daném městě, na jeho finančních možnostech a na typu zamýšlené investice. Některé mohou být rozumné, jiné už ne,“ uvedl člen Národní ekonomické rady vlády a hlavní makroekonomický stratég Československé obchodní banky **Tomáš Sedláček**. Dodal, že bude také hodně záležet na výběru daní.

„Určitě můžeme očekávat pokles daňových příjmů. Budou určitě nižší než odhad vycházející ze statistik ministerstva financí. Proto těžké období čeká i obce,“ míní Sedláček.

Více čtěte na str. B3

Daňové příjmy obcí budou určitě nižší než odhad vycházející ze statistik ministerstva financí. **Tomáš Sedláček**, ekonom

Regionální mutace | Mladá fronta DNES - východní Čechy (hradec králové)

Vstupovat na ruský trh je nyní těžší

19.2.2009 Exportér str. 27 Rady
Alexandra Mostýn

Komora SNS plánuje na jaře letošního roku dvě podnikatelské mise do Ruska.

Zprávy, přicházející z Ruska potvrzují, že ani tato země se nevyhnula výrazným dopadům globální krize. V této souvislosti logicky vyvstává otázka, zda mají české firmy šanci uspět v této době na ruském trhu. »Krise dopadá i

na ruskou ekonomiku. Přesto chci věřit, že možnosti pro naše firmy na ruském trhu jsou a budou. Pochopitelně záleží na komoditách,« říká František Masopust, výkonný ředitel Komory pro hospodářskou spolupráci se zeměmi SNS. »V kratším horizontu se může v řadě odvětví zastavit expanze a nebudou se realizovat nové projekty. Zůstanou však běžné dodávky, například náhradních dílů. Sektor y jako je energetika či chemický průmysl by se mohly držet. Ve strojírenské oblasti je to otázka schopnosti jednotlivých podniků. Ve stavebnictví jsou již patrné problémy, které se mohou prohloubit,« upozorňuje František Masopust.

Současně upozorňuje, že získat zakázky bude mnohem těžší, než tomu bylo v předchozích letech hospodářského růstu. Zejména pro menší firmy se vstup na ruský trh stává podle řady odborníků komplikovanějším. »Proto je řešením spojování úsilí tam, kde je to možné. Uspěť ve výběrovém řízení pro malou firmu proti místním konkurentům je minimálně pravděpodobné. Ovšem v případě, že se firmy dokážou domluvit a předložit nabídku komplexní, jejich konkurenceschopnost a šance na úspěch se několikanásobně zvyšuje,« radí František Masopust a za Komoru SNS nabízí pomocnou ruku.

»Naším hlavním úkolem je podpořit české firmy při pronikání na ruský trh, pomoci při hledání partnerů a získávat a předávat informace, jež jsou pro pohyb na tomto trhu nezbytné. Připravujeme i řadu akcí, počínaje podnikatelskými misemi, přes účast na červnové české národní výstavě v Uljanovsku až po konferenci a semináře,« říká František Masopust.

V dohledném termínu, 9. března, pořádá Komora SNS ve spolupráci s Českým centrem – Českým domem v Moskvě seminář o aktuálních otázkách, spojených s podnikáním v Rusku. Proběhne v Praze a vystoupí na něm i náměstek ministra průmyslu a obchodu Milan Hovorka, český velvyslanec v Rusku Miroslav Kostelka, člen NERV **Tomáš Sedláček** a odborníci na právní a daňovou problematiku. Na přelomu března a dubna Komora SNS připravuje ve spolupráci s českým velvyslanectvím v Moskvě podnikatelskou misi do dvou zajímavých ruských regionů – Omsku a Tjumeně. * Komora pro hospodářské styky se SNS 190 00 Praha 9, Freyova 27, tel.: 296 646 501, 296 646 502 fax: 296 646 503 e-mail: masopust@komora.cz www.komorasns.cz

Foto popis| Jedna z podnikatelských misí, kterou organizovala Komora SNS, se vypravila na sever Ruska.
Foto autor| FOTO: KOMORA SNS

Intelektuální stop-stav aneb Ekonomické retro

19.2.2009 Hospodářské noviny str. 10 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

Jako studenti ekonomie jsme se rozdělovali na dva tábory: »ekonomické« a »kecací« ekonomy.

Ti první se soustředili na tvrdé matematické a ekonometrické modely a jejich hlavní zaklínací slovo byl termín model nebo vzoreček. Ti druhí se soustředili na tu měkčí, lidštější část ekonomie a její přesahy do oborů, jako je filozofie, sociologie, politologie, právo a psychologie.

Co nemá model, neexistuje

Přestože jsme se měli rádi a chodili jsme spolu na pivo, mezi našimi školami zela nepřekonatelná propast. Z pohledu těch druhých -k nimž se počítám - totiž člověka prostě matematizovat moc dobře nelze.

Jenže matematická - modelová - část ekonomie v poslední době měla navrch. Modely vycházely, ekonomika postavená na nich šlapala, a nebylo třeba hloubat, jak která škola co metodologicky řeší nebo neřeší, jak filozoficky pevné jsou její předpoklady.

Z ekonomie se stala imperiální věda. Obor, který si podmaňoval ostatní společenskovední oblasti. Na politiku jsme se dívali z hlediska egoistické maximalizace užitku, ekonomicky jsme se dívali na společnost, na právo na církve a náboženství. Vše, co bylo matematicky tvrdé, vítězilo nad spekulativně lidským. Dávalo to smysl.

Mechanický pomeranč

Kdysi dávno ekonomie ale začínala jako podsektor etiky a filozofie. Prvních mnoho desetiletí v sobě ekonomické knihy neměly vzorečky. Později se ale ekonomie inspirovala mechanistickou fyzikou. Představovala si, že svět je jeden velký stroj, který stačí tu a tam správně po(h)ladit, promazat a je jen otázkou mechanické zručnosti, jak dobře pobeží.

Poslední dobou se však čím dál víc ukazuje to, na co »kecací« část ekonomie poukazovala již dlouho: nejsme vynálezci, stavitelé, architekti ekonomiky. Můžeme hrát jen roli turistů. Občas můžeme pomoci se vši

pokorou poukázat na opadávající omítku a tu a tam něco upravit.

Věřící ekonomové

Zda je někdo pravicově či levicově orientovaný ekonom, záleží jen na něm. Na to žádný vědecký postup není. Pokud někdo věří ve svobodu a zodpovědnost jedince, najdete si školu, která tomu odpovídá. Kdo věří především v solidaritu a tomu, že stát může ekonomice nějak pomoci, najde si jinou, konkurenční.

Málokdy se stává, že by člověk přešel z jedné školy k druhé. A pokud ano, pak většinou pod vlivem životní zkušenosti, ne kvůli vědecké metodě. Kdybychom uměli dokázat, že jedna škola má prim nad druhou, byl by konec velké diskuse.

Nevím, kam se přesně posune teoretická ekonomie a obecně hospodářská politika. Jisté si mi však zdá následující: náš obor musí být méně matematický, protože tyto modely, zdá se, fungují dobře, pokud svítí slunce a vše se vyvíjí dle předpokladů. Ale zklamávají, pokud se děje něco důležitého, což je většinou právě to, co nás zajímá.

Za druhé musí být ekonomie pokornější a otevřenější jiným oborům. I nyní hovoří ekonomové o krizi důvěry (sociologické téma), hříších (teologické téma), nespravedlnosti (právnícké téma) o davové psychóze atd. Pokud vidíme problém v těchto oblastech, v samotné ekonomii odpověď nikdy nenalezneme.

Zpět ke kořenům

Co se týká budoucnosti hospodářské politiky, pro začátek bude stačit návrat ke Keynesovi. Ten se totiž - aniž by se sám kamkoli posunul - stal z dnešního pohledu pravicovým ekonomem. Tím, že hospodářská politika se v posledních letech stala levicovější než zmiňovaný klasik.

Až se nám podaří generovat přebytky rozpočtu v dobách růstu, pouštějme si ústa na téma státní neintervence. Jinak z ekonomie zbuduje opravdu jen kecání.

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Aniž by se Keynes nějak posunul, stal se z dnešního pohledu pravicovým ekonomem.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Všichni k pumpám

16.2.2009 Haló noviny str. 01 Naše pravda - příloha
František KŘÍŽ

Tak znělo Zemanovo heslo v dobách, kdy se ekonomice v Čechách tuze nevedlo. A to jsme se v oněch dobách vyhýbali slovu kapitalismus a o krizi nemohla být řeč. Nyní tedy nastává krizové, byť prý jen dočasné období, a tudíž se již dávno pojmu kapitalistického hospodaření nevyhýbáme. Ovšem staré dobré heslo platí dodnes, protože do podpalubí, jak se zdá, se žene voda proudem.

Přitom mocní, například jeden z Topolánkových expertů, usoudil, že se máme skvěle, čímž podtrhl dříve zmíněné tvrzení pana prezidenta. Tím mužem se stal **Tomáš Sedláček**, člen Národní ekonomické rady. Kdo si v roce 1989 uměl představit, že pojedeme do Německa nebo do Skandinávie, aniž bychom s sebou museli vézt batoh plný konzerv? Že půjdeme na Západě do restaurace, že nebude problém lyžovat v Rakousku? A přitom bude lidem zatěžko platit třicet korun u doktora? Nemluví ze mě ani nafoukanost, tím méně žárlivost, protože (až na lyžování) jsem si tohle všechno mohl dopřát v míře svrchované a v rozsahu nečekaně širokém i před rokem 1989. Víím však, že si všichni nezchladili cestovní horečku, znám však z lékáren stařenky, které přebírají recepty jako listy mariáše, a vybírají, co si mohou a už nemohou dovolit, ačkoliv pan doktor tři, čtyři léky napsal třeba jen proto, aby vyvolaly u vážného pacienta synergický efekt. No, a **Tomáš Sedláček** nám předvedl v citovaných pasážích, že naše moc i její podpůrné komise dráždí národ zejména svou arogancí. Jako by nestačilo, že za lékařem dojíždíme i desítky kilometrů, že se venkovanům vzdálily lékárny, prodejny, že jsme se místo kuponových akcionářů stali žebráky a že nám novodobí finančníci zdevalvováním znehodnotili naše úspory.

K tomu všemu si ještě Mirek Topolánek po tragické prohře v posledních volbách vybral podobný typ

»zalců« jako své poradce. Když totiž došlo k poslednímu převálcování oranžovou barvou (třebaže je člověk v Čechách už raději barvoslepý), došlo k nezbytné, i když zdaleka ne zázračné proměně kabinetu. Je přímo logické, že musel odejít Jiří Čunek, postava, na níž nebylo radno koukat, automechanik s drzou rétorikou, který putoval od jednoho soudního procesu k druhému. Dalším velmistrem posledního maléru byl ministr zdravotnictví Tomáš Julíněk a jeho další dva kolegové. Prezident již schválil jemnou kosmetickou výměnu, která má věru daleko k úsilí o skutečnou proměnu. Julínka nahradila modrá Daniela Filipiová, která se již dala slyšet, že bude následovat skvěle zahájené kroky bývalého ministra. Paní Filipiová je ovšem architektkou, a kdybychom měli obstojně obsadit Julínkův post, muselo by jít nejspíše o ekonoma či lékaře, který se v oboru bude s to aspoň orientovat.

Michael Kocáb se stal ministrem pro lidská práva a menšiny, což prý mu velmi vyhovuje. Věřím, že mají pravdu Romové, kteří se již dali slyšet, že se těší na zpívajícího ministra. A náš zpěvák zase na oplátku příslibil, že tyto komunity bude zhusta následovat, ačkoliv problém menšin je rozvržený na celá desetiletí a Kocáb má před sebou jisté působení jen v délce půldruhého roku. Často se nechává oblažovat pochvalami za odsun sovětských vojsk z naší země. Což z diplomatického hlediska byl problém světové, a nikoli naší politiky. Z věcného hlediska bychom pak měli poděkovat spíše Miroslavu Vackovi. Zejména se uklonil člověk, který někdy v armádě sloužil a který má představu o náročnosti vagonování a železničního přesunu, o němž, bohužel, nemá nový ministr ani ponětí. Kolosální je i obsazení ministerstva pro místní rozvoj. Ministrem se stal Cyril Svoboda, který si tak nejspíše pomůže k vyřešení sporu o prapodivnou restituci. Buď se stane majitelem podle první závěti náš Cyril, anebo podle druhé závěti dobročinná nezisková organizace. A konečně ministrem dopravy se stal Petr Bendl, jehož post je spíše flastrem nebo trafikou za prohraný hejtmanský post ve Středočeském kraji. Ostatně i tak je o něj dobře postaráno. Neboť, jak známo, jeho žena prodává ve třech luxusních obchodech nejdražší parády. Posledním jejím snem je obsazení celé Pařížské třídy, ulice určené pro naše a cizí miliardáře. Konečně stačí, když si vzpomeneme sled Bendlových kariér. Začal jako hasič, potom fungoval jako úředník, starosta, poslanec a hejtman.

Mimochodem mezi Čunkem a ministrem financí Kalouskem došlo při výměně k duelu. Vyhrál díky o něco lepšímu vzhledu a pověsti Kalousek, který předložil návrh rozpočtu na letošní rok se státním schodkem ve výši 38,1 miliardy. Protože však uprostřed krize nikdo neví, jak velký schodek za 12 měsíců uděláme, bude-li to 70 nebo (nedej bůh) 140 miliard, byl pozoruhodný výrok pana ministra, který drží v rukou státní kasu: »Skutečně nevíme, s jakým deficitem rozpočet skončí«. Tudíž nebylo divu, že ke všemu, co tu bylo řečeno, si Mirek Topolánek pořídil ještě Národní ekonomickou radu o deseti členech. Najdeme v ní právě tak Jiřího Weigla z Klausovy kanceláře, jako citovaného stratéga ČSOB Tomáše Sedláčka, dalšího Klausova muže Miroslava Zámečnicka. V té desítce najdeme i tři bývalé ministry, ale také Pavla Kohouta, analytika kuponového fondu PPF. V pozadí tohoto muže je Petr Kellner, 91. největší pracháč světa, který ve 23 letech začínal prodávat kopírky - a vida ho dnes! Respektuje ho i časopis Forbes, který mimo jiné eviduje největší boháče planety. A že skvostným znalcem bude Pavel Kohout, vyplývá už z faktu, že uprostřed krize popíral její možnost. Ještě před několika dny konstatoval: »Nabízí se důležitá otázka, zda se krize projeví i na českém trhu hypoték. K tomu ale nejsou důvody«, protože prý naše hypotéky nejsou považovány za rizikový kapitál. Na svou xebovou stránku napsal dokonce i článek nadepsaný slibným titulkem: »Kdybych byl Pinochetem«. V textu najdeme i následující radu do budoucna: »Vládní výdaje bych rozhodně nezvyšoval. Proč? Protože vím, že ani osvícený diktátor (jakým bych bezesporu byl), nedokáže zabránit neefektivním, bezúčelným a vysloveně korupčním výdajům. Kdo podporuje státní výdaje, krmí krysy.«

Další perla, kterou připsal Pavel Kohout: »Žijeme v zemi, kde se dá nejvíce zbohatnout díky politickým kontaktům. Do tohoto systému jsou namočeny všechny strany zhruba stejnou měrou.« Martin Kocourek, který působil u V. Klause a také jako poslanec, pak radí slovy: »My říkáme ne šetřit, my říkáme, že spíš si musíme na tu naši budoucnost vydělat«, (a čtenář již ví, jak se k bohatství dopracovat). Jedna pasáž pak navazuje slovy, že »bude se prohlubovat ten tlak na dorovnání na toho nejvyššího nebo na tu nejlépe placenou profesi.« Takže nikoho asi nepřekvapí, že mezi rozvojovými zeměmi se co se týče úrovně politického systému, nacházíme na 20. místě. Začíná Chile, pak Estonsko a Botsxana s Mauritiem. A my na 20. místě se objevujeme mezi Indií a Makedonií. Konečně i co se postav týče, objevují se nám stále znovu tytéž figury, bez ohledu jde-li o partu Paroubkovu nebo Topolánkovu, a sám Cyril Svoboda byl již na několika nejrůznějších ministerstvech. Parta musí prostě držet pohromadě, i na hromadě. V den, kdy prezident přijal nový kabinet, sešli se tedy i staří veteráni vedení Milošem Zemanem v Hošticích, tedy ve vesnici, kde se natáčely Troškovy filmy Slunce seno (a pár facek či erotika). Staří pánové dospěli spíše k první z obou alternativ. Stoly se prohýbaly pod jelitý, jitricemi, ovarem, tlačenkou a jinými dobrotami. Bulvární tisk si položil otázku, zda půjde o zabijačku anebo o konspirační schůzku. V každém případě to byly hody. Možná, že nedosáhne velké cti někdejší vláda, řezníci však určitě. Jak se dočítáme v literatuře, řezník »byl v Čechách odjakživa šlechticem mezi různými řemeslnými stavby.« Ve Francii byli ozdobou země zlatníci a ostatní umělecká řemesla, umělci, malíři, sochaři, různí pasíři, zámečníci, mosazníci... Ti všichni byli odjakživa v Čechách vzadu mezi krejčími a ševci. Takový je zákon české země. I vlády hasily žízeň a špatné svědomí právě ve společnosti řezníků a vydatně všichni pumpovali, ovšemže pivo z putýnek. Tak tomu bylo v Hošticích a bude zatím napořád, i když třeba ne právě v Hošticích.

Jak to bylo v roce 2008:

16.2.2009 Prosperita str. 14 Analýza, komentáře
(TZ)

Služby poprvé překonaly výrobu

Investice do výzkumu a vývoje nebo do strategických služeb vloni v České republice poprvé převažovaly nad výrobními projekty. Vyplývá to ze statistiky agentury CzechInvest, která domácím i zahraničním investorům pomáhá v České republice uskutečňovat jejich podnikatelské plány. S přispěním agentury vzniká celkem 213 nových investičních projektů; 76 z nich se věnuje výzkumu a vývoji, 58 službám a 79 výrobě. Zaměstnaní v nich najde 14 606 lidí včetně téměř čtyř tisíc vysokoškoláků. Hodnota nových investic dosahuje 30 miliard korun.

„Rok 2008 přinesl zásadní obrat ve složení nových investic. Bylo to vůbec poprvé, kdy služby včetně výzkumu a vývoje tvořily většinu nových projektů,“ zdůraznila Alexandra Rudyšarová, pověřená generální ředitelka agentury CzechInvest. „Na jednu stranu je to přirozený vývoj - Česká republika leží doslova uprostřed Evropy, a pokud tu chtějí společnosti uspět, mají jen jedinou možnost - investovat do nejmodernějších technologií a do výzkumu, aby mohly zákazníkům konstantě nabízet tu nejvyšší kvalitu. Na straně druhé CzechInvest tenhle vývoj dovede urychlit díky podpoře z národních i evropských zdrojů.“

Vynikajícím příkladem z uplynulého roku je společnost IBM. Ta se v České republice už od devadesátých let věnuje vývoji softwaru. Právě výtečné zkušenosti s českými programátory a s celým podnikatelským prostředím v Česku stály z velké části za loňským rozhodnutím společnosti přesunout řízení celé skupiny IBM pro střední a východní Evropu z Vídně do Prahy.

Do seznamu nových investorů v minulém roce přibyla například eBay, která v Praze otevřela marketingové a analytické centrum pro Evropu; do Prahy postupně soustřeďuje kompletní správu svých financí a dalších sdílených služeb společnost Regus, která pronajímá kancelářské prostory včetně všech souvisejících služeb v 70 zemích světa.

Mezi nejvýznamnější expanze uplynulého roku patří miliardová investice izraelské společnosti Teva do špičkové výroby léčiv v opavském podniku IVAX. Centrum pro výzkum a vývoj ve farmacii a biotechnologiích připravují například ve společnostech EXBIO nebo CPN, technologické centrum dál zakládá například zlínská společnost Rokospol, která vyrábí nátěrové barvy obsahující nanočástice.

„Agentura CzechInvest také v uplynulém roce pomohla českým firmám získat u významných zahraničních společností zakázky v hodnotě 930 milionů korun,“ upozornila A. Rudyšarová na další z významných služeb agentury pro domácí podnikatele.

„Česká republika se už zcela jasně dostala do další fáze v získávání nových investic a v budování ekonomiky založené na znalostech - po výrobních investicích k nám začaly ve velkém plynout služby,“ komentoval statistiku makroekonom **Tomáš Sedláček**. „V minulých letech se podařilo do regionů s nejvyšší nezaměstnaností přilákat řadu opravdu velkých investorů. Mnoho z nich pak po počátečních dobrých zkušenostech s výrobou českým pobočkám světilo i původní výzkum a vývoj. Nesmíme ale zapomínat na to, že velká část z těchto investic by nebyla možná nebo by nepřišla tak rychle, pokud by si už předtím Česko nevyzkoušela právě díky výrobě.“
Vývojáři softwaru v čele

Za největším počtem nových investic stojí vývojáři softwaru. Na celkovém počtu nových projektů se podílejí plnými 21 %. Celkem s přispěním agentury CzechInvest vzniká v České republice 43 nových center pro vývoj softwaru. Práci v nich najdou tři tisíce lidí, tři čtvrtiny z nich vysokoškoláků. Druhým nejobvyklejším sektorem pro nové investice bylo s 37 projekty strojírenství, až na třetí místo spadl s 28 investicemi tradiční šampion automobilový průmysl.

„AVG v Brně, TeLogic v Liberci nebo IT Systems v Českých Budějovicích - to je jen malý zlomek dlouhého seznamu nových nebo expandujících vývojářů softwaru v České republice. Dominantní podíl právě takových společností na celkovém počtu nových projektů je jen dalším důkazem toho, jak dramaticky se mění složení investorů,“ připomenula A. Rudyšarová. „Jen před několika lety neotřesitelně mezi novými investičními projekty panoval automobilový průmysl, nyní má srovnatelný význam odvětví, které nepatří do výroby, ale do služeb.“
Srovnání s rokem 2007

Podle zpřesněných statistik pro rok 2007 pomohla agentura CzechInvest před dvěma lety pro Českou republiku získat 201 investiční projektů v celkové hodnotě 71 miliard korun „Ovšem zatímco v roce 2007 tvořily výzkum a vývoj nebo služby jen 32 % všech investičních projektů, letos je to plných 63 %. Špičkové vybavení pro vývojáře softwaru je zákonitě levnější než stavba nového výrobního závodu. Navíc, většina společností, které investují do služeb, si budovy i zařízení pronajímá a jejich počáteční investice je pak v našich statistikách o to nižší,“ řekla A. Rudyšarová.

„Lákání nových investičních projektů není o tom, jak vysoká je úvodní investice. Důležité je, jak velkou přidanou hodnotu zaměstnanci investora vytvářejí. Do dalších let můžeme očekávat, že se budou objemy investic snižovat, zatímco bude narůstat právě přidaná hodnota v podnicích,“ konstatoval **Tomáš Sedláček**.

Výzkum urychlují dotace Společnostem, které se rozhodly v České republice investovat do výzkumu a vývoje, se v roce 2008 naplno otevřely možnosti využít podpory z evropského Operačního programu Podnikání a inovace. Program Potenciál využilo hned 75 podniků. Dalších 25 společností se pak rozhodlo pro program ICT a strategické služby, který podporuje vývoj softwaru, vznik expertních řešitelských center nebo high tech servisních středisek. Národní dotace pak podpoří vznik jednoho centra pro výzkum a vývoj a dalších středisek sdílených služeb.

„Je velmi důležité, že dovedeme nabídnout podporu ušitou na míru mnoha typům podniků. Pokud bychom takovou možnost neměli, řada společností, o kterých dnes mluvíme, by nejspíš zakotvila v některém z okolních států.“ Vysvětlila A. Rudyšarová. „Současné programy podpory se od sebe vzájemně odlišují řadou detailů, ale právě díky těmto detailům dovedeme oslovit skutečně širokou skupinu těch nejzajímavějších investorů.“ Dva ze tří investorů pocházejí z ČR

„Největší počet nových investičních projektů, na kterých se agentura CzechInvest v uplynulém roce podílela, má svůj původ přímo v České republice,“ zdůraznila A. Rudyšarová. „Společnosti z ČR připravily 127 nových investic v celkové hodnotě téměř deseti miliard korun, ve kterých vznikne 4054 nových pracovních míst. Navíc každou třetí nově vzniklou pozici u českého podniku obsadí specialista s vysokoškolským diplomem.“ Investice připravené přímo českými společnostmi jsou ve statistikách za rok 2008 na prvním místě jak v počtu nových projektů, tak ve velikosti celkové investice i v počtu nově vytvořených pracovních míst. „Statistiky nakonec ukázaly, že přímo z České republiky pocházejí každé dva investiční projekty, na kterých jsme v uplynulém roce pracovali,“ doplnila A. Rudyšarová. Podle počtu investičních projektů se za českými podniky umístili investoři z Německa s 29 projekty, na třetím místě skončily společnosti ze Spojených států se 14 investicemi.

Obor IT pomohl

Nejvíce nových investičních projektů vloni zamířilo stejně jako v roce 2007 do Jihomoravského kraje. Vybralo si ho 35 společností - každá třetí přitom podniká v IT a vývoji softwaru. S 30 novými projekty byl vloni druhým nejvyhledávanějším regionem Moravskoslezský kraj, právě zde ovšem vzniká nejvíce nových pracovních míst, přesně 2912. Třetí skončil co do počtů projektů Středočeský kraj s 27 novými investicemi.

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest vznikla v roce 1992; první investiční projekt pro Českou republiku zprostředkovala o rok později. Od té doby se podílela na 1193 investicích v hodnotě 647 miliard korun. Přímou v projektech zprostředkovaných agenturou CzechInvest nachází postupně práci 202 461 lidí. Další tisíce pracovních míst pak vznikají v navazujících investicích.

Rok 2008: Typ činnosti zprostředkovaných investičních projektů

Počet projektů	Výše investice (mil. CZK)	Výše investice (mil. USD)	Pracovní místa pro VŠ
Výroba	79 26 358,64	1 565,16	7 255 356
Služby	58 1 524,03	94,94	6 601 3 114
Výzkum a vývoj	76 1 939,18	113,95	750 481
CELKEM	213 29 821,85	1 774,05	14 606 3 951

Celkem: Roky 1993 až 2008

Investiční projekty zprostředkované agenturou CzechInvest v letech 1993 až 2007

Typ investice	Počet projektů	Pracovní místa	Výše investice (mil. Kč)
Výroba	859 168	219 617	209
Sdílené služby	168 28	446 19	783
Technologická centra	166 5	796 9	635
Celkem	1 193	202 461	646 627

Počet projektů zprostředkovaných CzechInvestem podle typu činnosti v roce 2008

Výroba 37%
 Výzkum a vývoj 36%
 Služby 27%

Foto autor| autor: Miloš Krmášek

O běhu kulhavého poutníka aneb O odmítání léků

12.2.2009 Hospodářské noviny str. 08 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

Když jsem před měsícem kvůli naražené noze chvíli chodil o berlích, pozoroval jsem na sobě, že se začínám chovat jako důchodce.

Nevrlý, pokud mne lidé nepouštěli okamžitě sednout, mé myšlenky byly zaměstnány jen jedním: zkrátit délku stání či chůze na minimum. Místo prstem, začal jsem na věci ukazovat špičkou hole. Když bylo potřeba přivolat výtah, činil jsem tak rovněž špičkou berle. Život kolem se zpomalil, belhání z jednoho místa na druhé trvalo nekonečně dlouho.

Kde bychom byli?

Podobně dnes působí světová ekonomika. Z kdysi ladného běžce se stal kulhavý poutník, který potřebuje pomoc. Bere si berle od každého, kdo mu je dá či půjčí. A kdo má jen trochu rád psychickou pohodu, raději se vůbec neptá, kde by světová ekonomika byla, kdyby těch berlí nebylo.

Kde by byl americký a evropský finanční sektor bez státních záruk, masivních injekcí a všemožné jiné pomoci? Jakkoli by asi dnes vypadal svět, kdyby se poskládala většina amerických finančních domů? Postupujme tedy hezky po pořádku: Než budeme vést silácké řeči, jak si trhy poradí samy, odpovíme si nejprve na pár otázek.

Zbytečné summity a slova

Krise pomine sama, říká český prezident, a má pravdu asi takovou, jako když kulhajícímu mladíkovi s těmito slovy bereme berle.

Ano, rána či zlomenina se zhojí sama. To ovšem neznamená, že nepotřebujeme podpůrné prostředky. Zdravý člověk doktora nepotřebuje, nepotřebuje ani berle. Berle nikdy samy o sobě chodit nebudou a nikdo jim nevdechne život. Ale odmítat při onemocnění přísun vitamínů či antibiotik se notně podobá přesvědčení některých náboženských sekt odmítat léky. Všechny léky, všechny infuze, vše. A ať si u toho pacient třeba zatřepe bačkorami...

Vyřeší chystaný evropský krizový summit vše? Nebo je naopak zbytečný? K vážnému onemocnění (a o vážné onemocnění se v naší situaci jedná) je přece rozumné svolat konsorcium lékařů, aby se poradili na společném postupu. Jakkoli by to asi dopadlo, kdyby pacienta léčil každý doktor po svém, a to bez koordinace s ostatními? Navíc pacient je ve stavu, kdy si chce nechat pomoci.

Kdysi hrdá slova podnikatelů a finančníků »státe, nech nás být«, se nyní mění ve svůj opak »státe, prosím, všimni si nás«. Může nám to být líto, můžeme zamáčknot slzu, že svět není takový, jak jsme si představovali, ale to je tak všechno. Proto je rozumné, abychom jako předsednická země svolali jednání, kde se budou hledat společná řešení.

Nás uzdraví víra

Nikdo tady netvrdí, že léky či vitaminy samy o sobě člověka uzdraví. Ale tvrdit, že jakékoli léky jsou zbytečné, a hledání řešení je dokonce nebezpečnější než krize sama? To je jako tvrdit, že nás uzdraví víra. Ta by musela být hodně silná. Ale v podstatě má pan prezident pravdu, v dlouhém období se vše vrátí do normálu a trhy opět naleznou svou rovnováhu. Jenže v dlouhém období můžeme být všichni také dávno mrtví, abych parafrázoval slavný citát Johna Keynese při podobné diskusi, která ovšem proběhla před osmdesáti roky.

Jako zlomená noha

Nemám za to, že se dnešní situace podobá chřipce, kterou lze léčit podomácku, zaručenými recepty od babičky a bonmoty od tety Kateřiny. Podobá se spíše zlomené noze. Na zlomenou nohu se neumírá, kost roste sama, ale nejdříve je třeba dát ji do sádry. Když ranění jen »přechodíme«, noha dobře sama od sebe prostě jen tak nesroste. Chřipku přechodit můžete, můžete dokonce i chodit do práce, ale je to dost riskantní.

Mimochodem i chřipka, není-li zaléčená, může vyústit v zápal plic, zánět mozkových blan nebo může mít zbytečně dlouhý průběh. Navíc u chřipky hrozí epidemie, což je asi jediný její aspekt, který jako přirovnání k současné krizi sedí.

Pro pochopení toho, jak rychle se nákaza šíří, se podívejte na to, jak s finančními domy celé Evropy zamával bankrot maličké islandské ekonomiky.

Byl to poslední kulhavý poutník? Co kdyby se něco podobného stalo v Pobaltí či v některé zemi jižní Evropy? Přispěcháme těm zemím na pomoc, nebo necháme nákazu šířit dál?

To je totiž ta otázka. Budeme ochotni těmto zemím pomoci z našeho rozpočtu, nebo budeme čekat, až voda vystoupí tak vysoko, že to bude viditelné i z těch nejvýše postavených pražských pahorků? Jakkoli doufáme, že to nenastane, na tuto situaci je lépe být připraven.

Jaké nemoci se podobá krize? Třebaže je infekční, připomíná spíš zlomenou nohu než chřipku.

Foto popis| MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

DOPISY REDAKCI

12.2.2009 Lidové noviny str. 10 názory

Současný chaos nic moudrého nepřinese

Ad LN 3. 2.: Dar kraje nepřijali všichni; LN 5. 2.: Poplatky? Dar ke zdanění

Stále se píše o třicetikorunovém poplatku za návštěvu u lékaře nebo položku na receptu, ale bez většího zájmu veřejnosti se od 1. ledna tohoto roku zvedla ze zákona minimální sazba zdravotního pojištění a to z 1080 Kč na 1590 Kč, což je měsíčně o 510 Kč více. Kromě osob, za které platí zdravotní pojištění stát (děti, důchodci apod.), musí tuto minimální částku 1590 Kč měsíčně uhradit i ti, kteří nemají žádný příjem.

Hodně se také diskutovalo o přebycích na účtech zdravotních pojišťoven koncem roku 2008, které odhadem činily 30 miliard korun. Ze zákona má rezervní fond pojišťoven být 1,5 procenta ročních výdajů, pokud jsou příjmy vyšší, nic nebrání pojišťovněm zvýšit platby lékařům a zdravotnickým zařízením. Bylo by pak možné zrušit třicetikorunové poplatky, protože současný chaos k ničemu moudrému nevede a vím, že mnoha zdravotníkům se tento hokynářský způsob vybírání poplatků z hloubi duše protiví. Ještě složitější jsou třicetikorunové poplatky za položku na receptu ve vztahu k různé výši doplatek za léčiva, které mohou být rozdílné až o stovky korun. A finanční dopad je v tomto případě největší na skupinu obyvatelstva s nejnižším příjmem.

Většina lidí naopak nemá problém s placením tzv. „hotelového příplatku“ po dobu hospitalizace. Chápou, že ze zdravotního pojištění je jim uhrazena zdravotní péče, ale na stravu, praní prádla, energie a ostatní si musí nějakou minimální částkou přispět.

MUDr. Olga Gröschlová, Zlín

Potěšení na duši

Ad LN – Vtipy Vladimíra Jiráčka

V naší rodině se berou Lidovky od konce 1. světové války. A tak pokračuji i já – denně projdu všechny titulky a co mne zajímá, přečtu. Avšak nejočekávanější, nejzajímavější a nejpravdivější jsou karikatury pana Jiráčka.

Skutečně – po přečtení většiny článků, názorů a úvah, kritik a pomluv spojených s osočováním jsou Jiráčkovy karikatury skutečným ulehčením a oddechnutím, potěšením a povznesením nad současným politickým marasmem. Kéž by se tyto Jiráčkovy karikatury staly „povinnou četbou“ pro všechny naše politiky na všech úrovních...

L. Matyáš, lumatvys@seznam.cz

Radar – nabídka, která se nedá odmítnout

Ad LN 11. 2.: Za nás by radar nestál, naznačil Paroubek

U příležitosti projednávání amerického radaru naším parlamentem je třeba podívat se na tuto problematiku i z hlediska historie zajištění bezpečnosti našeho státu. Po první světové válce, po vzniku našeho státu v roce 1918 žil celý národ v euforii z nabyté svobody. Nikdo si nepřipouštěl, že by mohla být naše republika ohrožena. Smlouvy o vojenské pomoci s Francií, Sovětským svazem a Velkou Británií se však v okamžiku vzniku fašistického Německa ukázaly jen jako cár papíru. V roce 1938 nás v Mnichově mocnosti Francie a Velká Británie při první příležitosti

hodily do chřtánu Hitlerovi. Je třeba položit si i nyní otázku, jak by se zachovala Evropská unie v podobném případě. Již nyní před naším předsednictvím EU nás začaly Francie a Německo poručníkovat, zpochybňovat naši kompetentnost v řízení EU, nabádat, abychom srazili patky a v předklonu, s čepicí v podpaží, uctivě kývali. Naskytá se otázka „S kým tedy?“.

Je zarážející a téměř katastrofický přístup některých politických stran – ČSSD, KSČM a SZ – k nabídce USA postavit protiraketový radar u nás. Takováto historická nabídka se neodmítá a lze za ni jen poděkovat. Bez USA by nikdy nebylo dosaženo výsledků 1. a 2. světové války. Položme otázku poslancům ČSSD, hlavně panu Paroubkovi a panu Zaorálkovi: S kým hodláte zajistit bezpečnost našeho státu? S Libyí? S Ruskem, které nás okupovalo 40 let? Že nás v budoucnosti nic neohrozí, může být názor jen diletanta.

Tento radar není namířen proti Rusku nebo proti jinému státu, ale proti raketám. Nechme na americké vládě, jestli radar bude, nebo ne. My si však přejme, aby u nás radar postavili. Má svoji důležitost globální, z bezpečnostního hlediska je však pro nás důležitá i samotná přítomnost amerických vojáků na našem území.
František Štemberk, Sedlčany

Co NERV neumí

Ad Pátek LN 6. 2.: Zlatá hlava Tomáše Sedláčka

Reaguji na otázku autorky rozhovoru, zda **Tomáš Sedláček** je intelektuální hvězda, nebo šikovná rychlokvaška? Já mohu jeho profesní vývoj porovnávat s tchánem prof. JUDr. Václavem Chytilým, který rovněž dostal nabídku na ministra financí (po únorovém puči v roce 1948 se coby lidovecký poslanec vzdal mandátu a odmítl nabídku Klementa Gottwalda stát se ministrem financí – pozn. red.) a ve třiceti letech napsal Vlny hospodářské konjunktury. Tehdejší národohospodáři dovedli stanovit dobu vzniku krize, dobu trvání a termín konce... To, co dnes neumí NERV.

Vzpomínám na tchánovo vyprávění, jak Engliš jednal s generálním ředitelem Škodovky, který přišel do jeho kanceláře s žádostí o další úvěr. Jednání tehdy proběhlo velmi rychle: Engliš mu řekl: „Nemám – nedám.“ Kdyby takovým způsobem postupovali dnešní finančníci v Americe, tak by k takové krizi nemohlo dojít.
Jaroslav Novák, novak104@email.cz

Dopisy jsou redakčně kráceny. Své příspěvky posílejte do rubriky Názory na adresu LN, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov nebo e-mailem na adresu dopisy@lidovky.cz Nežkrácené znění dopisů a další ohlasy čtete na www.lidovky.cz/dopisy

Firemní auto za milion má jít odepsat z daní už do dvou let

11.2.2009 Hospodářské noviny str. 03 Česko

Miroslava Jirsová

Stát chce motivovat podnikatele, aby se v době finanční krize nebáli investovat a nakupovat majetek. Pokud projde návrh Národní ekonomické rady vlády (NERV), firmy by si mohly třikrát rychleji odepisovat už i majetek koupený letos v lednu. Zrychlené odpisy se mají týkat například počítačů, strojů, nábytku nebo automobilů.

Ministr financí Miroslav Kalousek přechodné opatření NERVu na zrychlené odpisy v rozhovoru pro HN posvětil. »Pracuji s tím, že odpisy budou trojnásobně zrychlené a bude to investiční pobídka na krátkou dobu. Měla by platit do poloviny nebo do konce roku 2010,« uvedl.

Doba pro nákup traktoru

Počítače, zemědělské nástroje nebo nábytek (patřící do první odpisové skupiny) by se měly odepisovat jeden rok namísto tří let. Do této skupiny patří i servery, plottery a veškerý hardware.

U aut, traktorů nebo strojů, které se řadí do druhé odpisové skupiny, by si podnikatelé mohli vybrat, zda je budou chtít odepisovat tři nebo dva roky namísto současných pěti let. NERV ani ministerstvo ale zatím nechtějí zveřejňovat konkrétní podobu návrhů.

Jedna z pracovních variant říká, že při dvouletém modelu by firma mohla první rok odepsat 60 procent a druhý 40 procent hodnoty koupeného majetku. U tříleté varianty by se první rok odepsalo 60 a v dalších dvou jen 20 procent.

»Při nákupu automobilu například v hodnotě jeden milion korun by tak za tři roky mohla firma na daních

ušetřit přes 86 tisíc korun,« spočítal daňový specialista Pavel Klein z poradenské společnosti Mazars. Při dvouleté variantě vyšla možná úspora na asi 130 tisíc korun.

NERV chce dále firmám ulevit i tím, že zvýší hranici pro jednorázové odpisy drobného majetku ze 40 na 60 tisíc korun. To znamená, že by přibýlo věcí, které se dají odepsat hned v roce jejich nákupu. Výhodou jednorázových odpisů je, že koupené věci účetní nemusejí vést v evidenci majetku. Podnikatelům by tedy ubylo papírování. Existují i věci, kterých se navrhovaná opatření vůbec nedotknou. Jde například o software, jež se nadále bude odepisovat tři roky, nebo nemovitosti. Kancelářské prostory se nadále budou odepisovat padesát let, sklady třicet let. Změny pocítí firmy, které vedou podvojný účetnictví, živnostníci, kteří přiznávají skutečné výdaje. Podnikatel, který odečítá od základu daně paušální výdaje, změnu nepozná.

Ekonomičtí experti si od změny slibují oživení ekonomiky. Firmám by měla přinést úsporu na daních a motivovat je k nákupům majetku. »Podniky si budou moci hned letos vysát daňovou výhodu, která by jinak přišla až v budoucnu. Začnou víc investovat a nakoupí majetek na dalších pět let,« vysvětluje jeden ze členů NERVu, **Tomáš Sedláček**.

Firmy ušetří miliony

Většina firem teď kvůli současnému nedostatku peněz s investicemi vyčkává. Opatření ale vítají. »Jsme opatrní nakupovat a čekáme, co bude dál. Ale v příštím roce plánujeme rekonstrukci výrobního závodu, což obnáší nákup strojů a linek. Pokud bychom projekt stihli, než se opatření zruší, přineslo by nám to milionové úspory,« řekl Martin Slanina, ředitel společnosti Building SP vyrábějící stavební materiály.

Seriál HN

Záchranný plán Úterý 10. 2. Zvýšení spotřební daně Středa 11. 2. Zrychlení odpisů Čtvrtek 12. 2. Slevy na sociálním pojištění Pátek 13. 2. Odpočty DPH na firemní auta

ODPISY POČÍTAČE A AUTA PODLE NERVU

* POČÍTAČ ZA 52 TISÍC. Půjde v účetnictví odepsat jednorázově. Účetní ho tedy nebude muset vést v evidenci majetku. * POČÍTAČ ZA 80 TISÍC. Bude se odepisovat jeden rok namísto tří. Ekonomové zatím nemají jasno, jak přesně bude odpis fungovat. Je možné, že firma bude moci počítač celý odepsat hned roce koupě, přestože stroj pořídila těsně před skončením účetního období. V takovém případě by firma na počítači v roce 2009 ušetřila až 16 tisíc korun.

* AUTO ZA MILION. Podnikatel si bude moci vybrat, zda vůz odepíše za dva nebo tři roky. U dvouleté varianty by ušetřil na daních díky odpisům až 130 tisíc korun. V prvním roce by přitom mohl podle pracovního návrhu NERV odepsat 60 procent a v druhém 40 procent jeho hodnoty. Při tříleté variantě by podnik první rok odepsal 60 procent a v dalších dvou letech 20 procent. Mohl by tak za tři roky ušetřit přes 86 tisíc korun. Návrhy rozpracovávají ministerští úředníci, čísla se mohou změnit.

O autorovi| Miroslava Jirsová, www.ihned.cz/jirsova

S krizí v Česku se utká NERV NERV / Vláda ČR

11.2.2009 Osobní finance str. 57 Investiční aktuality

Premiér Mirek Topolánek představil deset odborníků, kteří se pokusí bojovat s dopady současné finanční a ekonomické krize. Jedním z cílů Národní ekonomické rady vlády (NERV) bude příprava Národního krizového plánu. Mezi jmenovanými jsou: Vladimír Dlouhý (poradce americké investiční banky Goldman Sachs), Martin Jahn (prezident Sdružení automobilového průmyslu, generální ředitel společnosti Volkswagen Group v Rusku), Pavel Kohout (ekonom a publicista, ředitel pro strategii společnosti Partners, která se zabývá finančním poradenstvím), Jiří Kunert (prezident České bankovní asociace a generální ředitel UniCredit Bank Czech Republic), Michal Mejstřík (ředitel Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK, šéf poradenské společnosti EEIP), Jiří Rusnok (prezident Asociace penzijních fondů, bývalý ministr financí a průmyslu a obchodu), **Tomáš Sedláček** (hlavní

makroekonomický stratég ČSOB, byl ekonomickým poradcem prezidenta Václava Havla a ministra financí Bohuslava Sobotky), Jiří Schwarz (děkan Národohospodářské fakulty VŠE a předseda akademické rady Liberálního institutu), Jiří Weigl (vedoucí Kanceláře prezidenta republiky, byl členem dozorčích rad Fondu národního majetku a Investiční a Poštovní banky) a Miroslav Zámečník (ekonomický konzultant, působil jako poradce Václava Klause na ministerstvu financí a ředitel Centra pro ekonomickou analýzu Kanceláře prezidenta republiky, byl také zástupcem České republiky ve Světové bance).

Foto popis|

Jak lámat stereotypy o české provinčnosti a divném Bruselu

6.2.2009 Hospodářské noviny str. 02 Česko

Adam Černý

V ČELE EVROPY

Když si organizátoři pražské konference o liberalizaci obchodu loni vybírali její téma, nemohli tušit, že začátkem února bude hrozba protekcionismu vyskakovat od Washingtonu přes Davos až po Peking. Vlny z finančního zemětřesení se tehdy teprve začaly rozlévat do ekonomiky. Jako už v tolika jiných případech nebylo zřejmé, zda Češi jsou tak prozíraví, anebo zda prostě zase jednou měli kliku.

Jenže štěstí samo o sobě stačí málokdy. Proto bylo zajímavé vědět, zda instituce jako ministerstvo průmyslu a obchodu budou schopny dát dohromady jak domácí, tak zahraniční řečníky, kteří by celodenní sezení nezměnili v příslovečné uspávání hadů.

Naštěstí se daří tu a tam některé stereotypy vyvracet nebo s nimi zalomcovat. K těm nejzajímavějším patří česká provinčnost. Stesky na ni nejsou nového data - jen s otevřeností a provázaností evropské a světové ekonomiky nabývají dnes mnohem více na významu. O to víc povzbudí každé jednání, seminář, které obvyklou provinčnost přesáhnou.

Tomáš Sedláček svou neprovinčnost nemusí příliš dokazovat, o jeho výcviku na špičkové americké univerzitě se už ví. Někdy stačí, když nedostanete hotovou odpověď, ale podnět, argument k zamyšlení. Proto mu například stačilo v úvaze o nynějším testování eura nadhodit, co by se asi dělo, kdyby si evropské země uchovaly národní měny. Závody v devaluaci, aby se pomohlo exportu, by byly jen budováním jiných obchodních bariér.

Ke stereotypům patří i představa unijního úředníka, který nedělá nic jiného, než že na národní vlády a parlamenty chrlí regulace i direktivy. Ale v Bruselu najdete i analytiku jako Davida O'Sulivana, který v Praze ve čtvrt hodině rozebral, ve kterých oblastech je zboží z Evropy úspěšné a konkurenceschopné, a také, kde se rýsují léčky, v nichž dosavadní úspěšnost může uvíznout. A i když se jako oficiálně nepolitický úředník vyjadřuje obezřetně, přiznává, že vzhledem k tlakům národních vlád bude obhajoba dodržování pravidel férové soutěže v příštích měsících mimořádně obtížná.

Tady se otřásá stereotyp o všemocném Bruselu, protože kdekterá vláda mluví o finančních injekcích do vlastního automobilového průmyslu bez ohledu na platná pravidla hospodářské soutěže. Na liberalizační konferenci to byl překvapivě šéf americké firmy Caterpillar Europe Michael Bounton, který připomínal, že když už, tak by se snad mělo mluvit o pomoci evropskému automobilovému průmyslu.

Že by se přece jen stereotypy vytrácely? Ty o české provinčnosti ještě vydrží. Argumenty ve prospěch liberalizace a proti protekcionismu by měli poslouchat politici. Na této konferenci ale nebyli.

Foto popis|

O autorovi| Adam Černý, Autor je redaktor Hospodářských novin

NERV hledá cestu z krize

6.2.2009 Parlament, vláda, samospráva str. 27

(tej)

Na začátku ledna představil premiér Mirek Topolánek členy Národní ekonomické rady vlády (NERV), která bude poradním orgánem vlády pro finanční a hospodářské otázky.

Radu tvoří deset členů z řad ekonomických odborníků - ekonom Vladimír Dlouhý, viceprezident Svazu průmyslu ČR Martin Jahn, ekonomický analytik Pavel Kohout, prezident České bankovní asociace Jiří Kunert, profesor ekonomie Univerzity Karlovy Michal Mejstřík, prezident Asociace penzijních fondů České republiky Jiří Rusnok, hlavní makroekonomický stratég ČSOB **Tomáš Sedláček**, děkan Národohospodářské fakulty VŠE Jiří Schwarz, ekonom a kancléř prezidenta republiky Jiří Weigl a ekonomický konzultant Miroslav Zámečník. Rada je nadstranickým poradním orgánem, jejíž činnost řídí předseda vlády Mirek Topolánek. „Aktuálním úkolem NERVu je analýza rizik a případných dopadů světové finanční krize na Českou republiku a návrhy opatření, kroků a nástrojů, které budou možné dopady světové krize zmírňovat. Trvalým úkolem rady bude hledání a návrhy receptů, směřujících k udržení a akceleraci ekonomického růstu naší země,“ uvedl premiér.

Hlavním bodem prvního společného jednání NERVu a porady ekonomických ministrů byla diskuze o možnostech státních rozpočtů na roky 2009-2011. Rozpočty mají zajistit dostatečné zdroje k uskutečnění doporučených opatření. Všichni účastníci jednání se shodli, že k dosažení tohoto cíle je nutné dodržení rozpočtové disciplíny.

Výsledkem jednání jsou návrhy a doporučení sad opatření vůči vládě. Ta mají reagovat na jednotlivé scénáře aktuálního vývoje a předpovědí, jakkoliv se nyní jeví, že jako pravděpodobný bude muset být aplikován scénář krizový. Ten má být aktivován v případě, že růst české ekonomiky bude predikován pro rok 2009 pod 2 % HDP.

Rada rozhodla, že bude pracovat se dvěma základními scénáři - ekonomika letos ještě poroste, nebo je nutné počítat s poklesem výkonnosti našeho hospodářství. Opatření byla též diskutována z pohledu jejich časových efektů, tzn. zda jde o opatření dočasná, krátkodobá, střednědobá či dlouhodobá, stejně jako z pohledu jejich časové aplikovatelnosti, tedy zda jsou legislativní nebo exekutivní, a zda jejich institucionální architektura je dostatečná či potřebuje nějakou inovaci.

„Shodli jsme se, že na příjmové straně rozpočtu jsou prioritami našeho snažení zaměstnanost a posílení domácí poptávky, těmi nástroji bude nástroj zrychlených odpisů a chceme se zaměřit na usnadnění zaměstnávání pracovní síly, která poprvé nastupuje do pracovního procesu. Budeme hledat nástroj v odečitatelné položce ze základu sociálního pojištění,“ řekl ministr financí Miroslav Kalousek. Podle jeho slov by stát měl především investovat do vědy a vzdělání, dále do krajské infrastruktury a do dopravní obslužnosti. „U věcí, které mohou mít dopad na státní rozpočet chceme udělat krátkodobá opatření a dopadové studie,“ uvedl mimo jiné Miroslav Kalousek. I přes poskytnutí krátkodobých stimulů ekonomiky nechce vláda upustit od dlouhodobých úkolů, jako jsou reformy zdravotního a penzijního systému.

Foto popis|

Zlatá hlava Tomáše Sedláčka

6.2.2009 Pátek Lidových novin str. 06 Rozhovor

Alena PLAVCOVÁ

Před rokem o něm skoro nikdo nevěděl, dnes je v televizi a novinách každý den. Odkud se vzala ta nová intelektuální hvězda? Je to brilantní mozek, nebo jen šikovná rychlokvaška?

Jeho zlatou hlavu v davu nepřehlédnete. A kdybyste ji nakrásně přehlédli, nepřeslechnete ho. Skoro pořád telefonuje. Postával s telefonem u ucha, ještě než vešel do kavárny (Café de Parris, v telefonu vyslovil s francouzským rrr). Vrnění mobilu často rušilo i náš rozhovor. „Á, Bulharsko,“ utrousil **Tomáš Sedláček** (31), muž, který ve čtyřicetiletí radil Václavu Havlovi. „To je Francie,“ podotkl u dalšího zvonění. Makroekonomický stratég ČSOB se v lednu málem stal ministrem financí. Jeho kariéru přitom popohání jedna trošku nepřesně přeložená věta, pilně popisovaná českými novináři, a sice že ho univerzita Yale zařadila mezi „pět nejpronikavějších mozků nastupující generace ekonomů“ (Reflex) či „pět předních mladých ekonomů světa“ (Respekt). Realita je taková, že Yale Economics Revue ho pouze zařadila do každoročního přehledu pěti perspektivních mladých ekonomů, které nazývá „Young Guns: 5 Hot Minds in Economics“. **Tomáš Sedláček** se každopádně stal jedním z deseti mužů NERVu (Národní ekonomické rady vlády), kteří radí premiérovi, jak zmírnit dopady světové finanční krize. A propos, v Café de Parris si stylově pochutnával na crrrre`me brrruleé. Quel dommage že nejsem na sladké.

* Jak se člověk stane ve čtyřicetiletí poradcem prezidenta?

No protože to byla doba, kdy se brali velvyslanci z ulice. A my jsme tu vlnu prostě využili. Měli jsme to

zdánlivě lehčí než rodiče, kteří vyrůstali v komunistickém období a pak svrhávali ten režim, ale zase jsme měli na bedrech transformaci. Je to celkem srandovní historka. Jednou takhle v pondělí jedu metrem a volá mi profesor Mičoch, děkan Fakulty sociálních věd. Prý mu volal pan Fischer, že by potřebovali do kanceláře analytika. Já to pochopil tak, že hovoří o cestovní kanceláři Fischer, takže jsem řekl, že je to zajímavá nabídka, ale že teď mám hodně práce. No a pan profesor mi za chvíli volá znova: „Hele, ale prezident se takhle šmahem neodmítá...“ Já nevěděl, že hovoří o Pavlu Fischerovi z Kanceláře prezidenta republiky. To jsem samozřejmě sklapnul podpatky. Ale po skončení zkušebního období jsem za Pavlem Fischerem přišel: „Je to pro mě velká čest. Ale mně teče mlíko po bradě.“ A on říká: „No teče. Ale aspoň je to čerstvý mlíko.“

* Říkal jste, že rodiče svrhávali režim. Své dětství jste ale strávil ve Finsku a Dánsku. Rodiče tam pracovali?

Táta dělal zástupce ČSA ve Finsku, v letech 1981–86, a pak v Dánsku, 1993–96. Maminka byla doktorka.

* Když Československé aerolinie otce vyslaly do ciziny, musel být v KSČ?

No on byl ve straně. To tenkrát byla nutná podmínka, aby mohl ven. To jsou ale věci, které si spolu vyříkáváme doma v soukromí. Na druhou stranu ale táta kdysi zakládal v Žilině na Dopravní fakultě V klub, kam svolával Karla Kryla a podobný lidi. U mě si to vylepšil třeba právě tím Krylem. A když přišla revoluce, byli jsme s našima od prvního dne na demonstracích.

* Před nedávnem jste se málem stal ministrem financí. To jste myslel vážně? V době finanční krize?

Já to pochopil jako koaliční nabídku, jestli v momentě, kdy by se uvolnilo ministerstvo financí, by to bylo něco, s čím bych byl ochoten pomoci. Ale když jsem se další den probudil a uvědomil si, že jsem byl použit jakožto mediální beranidlo proti ministru financí Kalouskovi, jehož si hrozně vážím, došlo mi, že je to hra, ve které hrát nechci.

* Nebýt těch okolností, tak byste si na takovou funkci věřil?

Mě to lákalo z hlediska toho předsednictví, přece jenom nějakou tu mezinárodní zkušenost mám. A zároveň jsem to bral, možná bláhově, jako nabídku pomoci ve svízelné situaci. Já se o tom bavil s jedním kamarádem: Jo, taková nabídka v době jednoho z nekomplikovanějších předsednictví v dějinách EU, za vlády, která se neustále rozpadá, při reformách, které vláda sama zbrzdila, a za neustálé hrozby sesazení opozicí – to beru. To bylo tak šílený, že mi to přišlo zajímavý. A jestli by se mi klepala kolena? Klepala.

* Víte vůbec, kolik byste jako ministr financí měl pod sebou lidí?

Nějakých 3500?

* To přidejte. S finančními úřady, celní správou – zhruba 25 000 lidí.

No ale finanční úřady, ty se řídí samy. A ministr se pochopitelně nesetkává se všemi. Vlastně jsem rád, že jsem z toho stihl včas vycouvat.

* Uvádíte, že jste byl stipendistou Yale, což si někteří vykládají tak, že jste absolventem téhle univerzity.

Já tam studoval semestr. Ale oni říkají: Jednou stipendista, na celý život stipendista. Je to zajímavé stipendium, oni objíždějí celý svět a vybírají si lidi, přihlášek bylo asi 800. Nelení sednout do letadla, když nemají spolehlivý kontakt, a kandidáta si osobně zkontrolují.

* Jaké školy jste vlastně absolvoval?

Začal jsem studovat v Dánsku, něco mezi gymnáziem a bakalářským studiem. A pak jsem nastoupil do prváku na Karlově univerzitě, Fakultě sociálních věd. Začal jsem ale studovat ještě druhou školu, Institut základů vzdělanosti. A intenzivně jsem se věnoval i filozofii.

* Takže určitě přemýšlíte o ekonomii v širších souvislostech. Řekněte mi, proč ještě v 60. letech byli vůdčími osobnostmi intelektuálové a spisovatelé jako Ludvík Vaculík, filozofové jako Jan Patočka, a dnes intelektuály totálně vystřídali ekonomové? Je to tím, že se teď všechno převádí jen na užitek?

V minulosti realitu vykládali kněží, mudrci, rabíni, filozofové, intelektuálové, taky šarlatáni. Ale nikdy ne ekonomové. Dneska prostě ekonomii vidíme za vším. Ale taky je to trošku chyba těch ostatních věd. Od dob Kierkegaarda se málokterý filozof dokáže vyjadřovat k tomu, kolik stojí rohlík, když to úplně zjednoduším. Kdežto ekonom se k tomu vyjádřit umí. Z filozofie se stala metodologie vědy, které nejde rozumět. Mně se zdá, že filozofie se uzavřela sama do sebe, řeší si jen své problémy, které mimo hájemství filozofie nikoho nezajímají. Každá věda by měla mít hlubinné polohy, tu kobku pod zemí schovaných zarostlých vědců se žlutými zuby, kteří čtyři roky uvažují, jestli měl pravdu Heidegger ve 48. větě své páté knížky. Ale taky by měla mít svůj nadzemní orgán, který dokáže psát články do novin a mluvit k lidem srozumitelně. Filozofie dneska není ve světě. A to samé by se dalo říct i o církvi. Ale pokud se věda uzamkne do sebe, nesmí si pak stěžovat, že ekonomie ten veřejný prostor opanuje. Z ekonomie se skutečně stala imperiální věda. Ale bylo na ostatních oborech, aby se bránily. Možná taky ekonomům prostě zrovna teď fouká vítr do plachet, protože jsme konzumní společnost.

* Rezignovali jsme jako konzumní společnost na velké ideály, které tak zdiskreditovala levice?

Nevím, jestli levice úplně zklamala. Teď, v průběhu finanční krize a hospodářské recese, se ekonomický mainstream dost posouvá doleva. Dneska už skoro nikdo nediskutuje o tom, že nejlepší je nechat trhy být, ať si dělají, co chtějí. My jsme dlouho těžili radost ze spotřeby, což je legitimní pro hladovou společnost. Ale teď si čím dál víc uvědomujeme, že jsme tu studnu vyčerpali.

* Jenže spotřeba funguje jako droga: čím se máme lépe, tím víc chceme.

Ano. Přitom ekonomie původně vznikla jako morální věda. Všichni ti velcí zakladatelé ekonomie byli morální filozofové: Adam Smith, David Hume, Ricardo, Thomas Malthus, Tomáš Akvinský – ten například řešil vlastnická práva na základě otázky, jestli já mám nárok mít dvě košile, když můj bližní nemá ani jednu. Ale dneska ekonomové a morálka, to je, jako kdybyste chtěla po automechanikovi, aby vám vylepšil spalovací motor. Taky dokud budeme finanční krizi pojmát jenom jako finanční krizi, nevyřešíme ji, protože je to de facto krize společenská. To nebyli ekonomové, kdo ji spustil. To byli lidi, kteří si zvykli dostávat víc, než si zasloužili.

* Takže krize je trest za naši, hrubě řečeno, nenažranost?

My žijeme v nejbohatším období naší civilizace – a přesto nám to není dost. Takže dneska je typickým rysem moderního státu zadluženost, a to ve výši 60–70 procent HDP. To znamená, že z toho, co stát za rok vyrobí, 70 % dluží! Prostě dluh je dominantní znamení naší doby, možná se o nás jednou bude psát jako o době dluhové. A ten náš dluh, dluh západní civilizace, je vyšší než zadlužení chudých zemí. Navíc je to i taková Hlava XX, protože politik musí lidem dát víc, než na co mají nárok, pokud chce ještě chvíli zůstat politikem. Volič dejme tomu vydělá sto jednotek měsíčně, ale politik mu z toho udělá sto dvacet. Pochopitelně že to jde dělat tím, že se zvyšuje efektivita. Ale nejjednodušší způsob je zadlužit se.

* Trochu to zkrátka připomíná počítačovou hru, virtuální realitu.

Celá naše ekonomika je virtuální. Platón kdysi říkal, že duch se emancipuje od hmoty. Kdyby dneska žil, mohl by si pohrát s myšlenkou, že kdybychom vážili naše HDP, zjistili bychom, že většina z něj nic neváží. Vaše práce nic neváží. Možná byste mohla dát zvážit noviny, ale stejný rozhovor můžete dát na internet. Zrovna tak já jsem nikdy nevyrobil nic, co by něco vážilo, sedmdesát procent naší společnosti je, jak vy říkáte, virtuální. Žijeme ve světě, který je velice emancipovaný od hmoty. Jenže Platón to myslel tak, že emancipací od hmoty budeme mít víc času na intelektuální a duchovní záležitosti, a my jsme to vzali tak napůl. Jako v tom vtipu, kdy si otec přál mít drsného, tvrdého synka – a vyšlo mu to tak napůl, že byl jenom natvrdlý.

* Historické krize většinou vyústily v katastrofu. Je náhoda, že se teď často vynořuje jméno Adolfa Hitlera?

Tomu, co následovalo po té velké krizi, se ale ani zdaleka neblížíme. I kdybychom připustili, že se propadneme, tak jako se propadli tenkrát, tak my jsme dnes několikasetnásobně bohatší, hladem v naší civilizaci nikdo trpět nebude.

* OSN ovšem předpovídá, že letos o práci přijde až 51 milionů lidí.

Jasně, krize bude. Ale já si nemyslím, že propad bude tak dramatický jako v období velké hospodářské recese, kdy HDP spadlo o jednu třetinu. V České republice se zatím pořád očekává jedno procento růstu. Takže

rok 2009 by měl vlastně být lepší než rok 2008. Sice jenom o jedno procento, ale lepší, ne horší. Velká výhoda téhle krize je to, že je skutečně globální. Vidíme neuvěřitelné sjednocení Evropy, vidíme sjednocení Ameriky s Evropou, vidíme vůli pomáhat. Zatím.

* Nic zkrátka lidi tak nespojí jako společný nepřítel...

Ano. Ostatně Evropa jako celek skoro nikdy žádného společného nepřítele neměla, všechny naše války byly mezi námi děvčaty. Teď společného nepřítele máme. Všimněte si, že politická integrace Evropy sice vázne, ale ta ekonomická jde neuvěřitelným tempem dopředu.

* Stal jste se jedním z deseti premiérových rádců z NERVu. Co byste poradil obyčejným lidem – šetřit, nebo utrácet? Věřit bankám, nebo si dát úspory do štrozoku?

To je těžké. Prostě ať se každý přizpůsobí své situaci. My jsme ostatně nadávali na všechno možné i v průběhu těch sedmi tučných let, kdy, objektivně řečeno, jsme skoro na nic neměli důvod nadávat. Tak teď ho aspoň máme. Ale nemyslím si, že České republice hrozí hluboká recese, že by padaly banky. Spíš si musíme zvyknout na to, že party is over, večírek skončil. Nárůst bohatství už nebude takový. Měli bychom se spokojit s tím, co máme. Ono to slovo spokojit se zní skoro perverzně, protože my toho máme opravdu hodně. Když bereme jako jakési boží právo růst čtyřmi až šesti procenty ročně, není to normální. Pokud Hospodin dá a budeme zase růst, budeme za to vděční. Ale minulý týden jsem to počítal – od roku 2000 do konce roku 2008 vzrostlo české HDP o 46 %. Takže za sedm let jsme o půlku obohatili své bohatství. To už nám nikdo nevezme. A pokud teď chvíli budeme na nule nebo jestli trošku klesneme... Rozhlédněte se, co všechno se stalo. Máme dvacet let výročí pádu komunismu. Všechno to zboží, které si dnes lidé odnášejí ze supermarketů, je tuzexové zboží, a ještě podpultové. Ať si každý uvědomí, co nám stačilo před deseti lety a co nám nestačí dneska. A taky jsme to dobré období promrhali. Měli jsme ta léta klidu, kdy nám globalizace ukazovala jen své růžové stránky, věnovat čištění podpalubí. Strukturálním reformám, Lisabonské smlouvě... Možná že teď, když už nám do podpalubí zatéká, to konečně uděláme. Člověk se nechová racionálně, může si v sobotu ráno stokrát říkat s bolehlavem, že už se v životě neopije – a další pátek to udělá zase. Znáte českou větu „jdem na jedno“? Přitom podle mě nikdo v Česku na jedno pivo nikdy nešel.

* Kdo vás vlastně zařadil mezi „pět nejpronikavějších mozků nastupující generace ekonomů“, jak napsal Reflex? A proč?

Ono to jde hrozně blbě přeložit, zkopírovali to zřejmě z nějakých starých... a víte, jak je to s těmi šotky. Vlastně to byl článek o pěti zajímavých ekonomech. Nechtěl bych podsouvat představu, že jsem jedním z pěti nejlepších světových ekonomů. Navrhla mě redakční rada. Já vlastně do toho procesu moc nevidím. Za mnou přišli, jestli by se mnou mohli udělat rozhovor, že jim přišlo zajímavý moje CV. Potěšilo mě to, pochopitelně.

* Yaleova univerzita patří mezi nejprestižnější na světě. Co vlastně o té prestiži rozhoduje – kvalita profesorů? Výběr studentů?

Absolventi. Je to úplně jinak než u nás. Tam si každá univerzita své absolventy hýčká, protože, když to řeknu sprostě, to jsou ti, kteří ji prodávají. Kolik má univerzita budoucích prezidentů, kolik má guvernérů Národní banky, kolik má nobelistů, tolik má prestiže. A taky není pravda, že by americké univerzity byly dominantně financovány ze školného, jak se tu často mylně uvádí. Funguje to prostě tak, že absolvent Yaleovy univerzity dá univerzitě třeba 4 miliony. Z toho jsou její největší příjmy.

* Když člověk absolvuje Yale, předpokládá se zkrátka, že bude mít vysoký plat.

Ano. A taky že bude nosit ty yaleské kravaty a celoživotně té univerzitě fandit. A když za vámi někdo přijde, že je z Yaleovy univerzity, tak mu prostě pomůžete. Je to trochu klan.

* Vy se po tom jednom semestru cítíte být součástí toho klanu?

Ano. Já jsem byl opravdu tak zblblej nebo zamilovanej, že jsem si ty kravaty koupil a nosívám je. A doma mám vlaječku Yaleovy univerzity. Ale kdybych si chtěl koupit kravatu Karlovy univerzity, tak mi řekněte, kam mám jít?

* Vaším koníčkem je ekonomická antropologie. Co přesně si pod tím mám představit?

Zrovna včera jsem odevzdal disertační práci, která začíná kapitolou o Eposu o Gilgamešovi a končí Kantem. Vlastně sleduju, jak se v obecném povědomí mění pohled na ekonomického člověka.

* Můžete být konkrétnější?

Tak třeba Gilgameš, vládce Uruku, chtěl nechat město obestavět zdí. Nutil své poddané, aby pracovali dnem i nocí, zakazoval jim navštěvovat manželky a vidět se s dětmi. Lidé si stěžovali bohům a bohové seslali na Gilgameše trest v podobě Enkidu, což byl divoch, který žil v lesích a to město ohrožoval. Jako ekonom se na to můžu dívat tak, že už tenkrát panovala představa, že lidství jde proti efektivitě. Snažím se shromažďovat podobné odrazy. Kant například ve svém druhém imperativu říká: „Přistupuj k člověku vždy jako k cíli svého konání, nikdy ne jako k prostředku.“ A právě Gilgameš přistupoval k lidem jako k prostředku postavení zdi. Ta zeď měla sloužit k bojovým účelům, ale taky k oddělení civilizace od přírody, zla, kde žije Enkidu a Chumbaba, démon z lesů. Prostě příroda je špatná, civilizace je dobrá. To je mimochodem hluboký spor, jestli civilizace je dobrá, nebo špatná, jestli lidská podstata je dobrá, nebo špatná. Řecké filozofie vycházejí z představy, že divoch se stává člověkem právě proto, že se přestěhoval z lesů do civilizace symbolizované městem. Naopak hebrejská představa je, že člověk by měl žít v přírodě, ve své přirozenosti. Což jsou názory důležité i pro politickou ekonomii. Můžeme nechat člověka dělat si, co chce? Anebo je potřeba nad ním držet tvrdou ruku a říkat mu, co má a co nemá dělat? Totalitní režimy nevěřily ve spontánní dobrotu lidského já. Regulovaly, zakazovaly, přikazovaly. Uvolněnější politici naopak říkají: Ať si lidi dělají, co chtějí, jejich přirozenost je dobrá. Profánně se tomu říká neviditelná ruka trhu. Mimochodem, divoký Enkidu se stává člověkem v momentě, kdy obcuje s nevěstkou a ochutná pivo.

* Nic lepšího jste Čechům vzkázat nemohl... Ale představa, že nespolehlivost a emoce překážejí výkonnosti, trvá přece dodnes.

Ano. Ještě když jsem pracoval na Hradě, tak se vyplňovala žádanka Dovolená na zotavenou. Jako by člověk byl stroj, který občas potřebuje vypnout a pak bude líp pracovat. Ono taky nejporušovanější příkázání dneška kupodivu není Nesesmilníš, ale Pomni, abys den sváteční světil. Nám jako hřích přijde nicnedělání. Přitom je to stejně přísné příkázání jako Nezabiješ! Sedmého dne spočinul i Hospodin, nikoli proto, že byl unavený, ale protože to měl hotové. A já vlastně volám po jistém spočinutí. My nepotřebujeme další rok být zase o čtyři procenta bohatší, mít o čtyři procenta rychlejší a silnější auto. Máme hotovo. Pojďme si prostě odpočinout.

* Vy věříte v Hospodina?

Ano. Stal jsem se věřícím v šestnácti, po revoluci. Bylo to prostě volání, kterému jsem nebyl schopen odolat. Mě se vždycky lidi ptají, jestli jsem viděl Hospodina. A já říkám: Já jsem Hospodina neviděl, podle mě ho neviděl nikdo nikdy. Ale jsi si ty jistý, žes ho nikdy neslyšel?

* Vy jste Hospodina slyšel?

Dokážu cítit, když ke mně promlouvá. To ale není: Hele, dneska si vem modrý ponožky a zítra červený. Je to, jako když jste v přírodě nebo se díváte na obraz, jen hlubší. Je to konverzace, která funguje.

Kdybychom vážili naše HDP, zjistili bychom, že většina z něj nic neváží. Vaše práce nic neváží. Ani já nikdy nevyrobil nic, co by něco vážilo.

My nepotřebujeme další rok být zase o čtyři procenta bohatší, mít o čtyři procenta rychlejší a silnější auto. Máme hotovo. Pojďme si prostě odpočinout.

Foto autor| Foto LN - Ondřej Němec

Foto popis| ABSOLVENTI YALE jsou tak trochu klan
Foto autor| Foto LN – Ondřej Němec

Foto popis| DĚTSTVÍ ve Finsku
Foto autor| Foto archiv T. S.

O autorovij rozhovor ALENY PLAVCOVÉ, alena.plavcova@lidovky.cz

Tvoje HDP na moji hlavu aneb Naše anabolika

5.2.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Pokud klíč k demokracii spočívá na uvědomělém občanovi, pak zázrak tržní ekonomiky spočívá na uvědomělém spotřebiteli. Ekonomika má asi tolik seberegulačních mechanismů, jako demokracie sama. Tedy málo. Pokud se lid rozhodne upálit všechny zrzky, pak se to prostě stane. Pokud se lid rozhodne v létě protopit zimní zásoby dřeva, stane se to také.

Ekonomika stejně jako demokracie prostě visí na tenkém vlásku moudrosti, respektu a dalších dobrých vlastnostech. Ty můžete zákonem nebo regulacemi chránit, ale žádným příkázáním jim nemůžete vdechnout život.

Synku, zaplat'

Pokud chce politik rozdat lidu trošku více, než si zaslouží, má na výběr ze tří alternativ. Buď zvedne daně někomu a přerozdělí je jinému. Nebo ušetří na jedněch státních výdajích a rozdá je jinde. Obojí svou atraktivitou připomíná pár let starý bramborový pytel. No a pak je tady ještě jeden zdroj – dluhové financování: peníze se seberou příští generaci. Pokud si tedy lid chce trošku přilepšit, je pro něj nejnanebnější se zadlužit.

Fetiš

Co se vlastně stane, když se zvedne dluh? Nic. Pár ekonomů napíše pár jízlivých článků, které skoro nikdo nečte. Kdo z nás ví, jaká je výše dluhu? Kdo ví, že za něj platíme každý rok 50 miliard jenom na úrocích?

Za ty peníze bychom mohli v současné recesní době udělat fiskální injekci jako víno a nikdo by nemusel mít výčitky svědomí. Jenže s tímto břemenem na zádech se prostě do výšky skáče těžko. Zásoby dřeva na zimu jsme si zkrátka protopili v létě.

V době míru se volby vyhrávají ekonomikou a to zúženou na jedno konkrétní číslo: HDP. Vyjadřuje, o kolik je nám lépe než loni. Jenže to je velice stručná statistika, která sleduje jedinou veličinu: kolik se toho vyrobilo, prodalo, spotřebovalo. Čím více, tím lépe. Je to jednoduché.

Jenže nyní i ekonomům začíná docházet, že je to až příliš jednoduché. Joseph Stiglitz a Amartya Sen, snad nejnanebnější nositelé Nobelovy ceny za ekonomii posledních let, se scházejí, aby vymysleli lepší měřítko spokojenosti.

Snaží se do nového modelu HDP zahrnout i kvalitu života či ovzduší. Je to zajímavý počín, protože by se úplně změnilo uvažování politiků i voličů. Problém je, že právě tyto a další podobné věci jsou ale jen velmi těžko spočitatelné.

Stačí přestat zobat

Pro začátek by možná stačilo, kdyby se od HDP odečítalo zadlužení, kterým bylo v daném roce nezasloužené vybuzeno. Pokud si rodina jeden rok půjčí, bude vrchol tuposti tvrdit, že ten rok zbohatla. Ale u HDP to děláme. Do rodinných či firemních účtů se započítávají pasiva, ale u státu na to zapomínáme. Proč?

Občas je rozumné se jako podnik či rodina zadlužit. Dělá se to buď kvůli investicím, které se vrátí i s úrokem, nebo v době nouze. Ale musí to být vidět.

Růst HDP v Americe byl například anabolikován dluhem. Za posledních deset let Spojené státy zvedly svůj dluh o deset procent. Jaký by byl růst Ameriky bez dluhu? Velice blízký nule. Tvrdí se, že za krizi může hypoteční trh. To ale byla jen špička ledovce. Skutečnou příčinou bylo předlužení a uměle vyhnáný růst.

Když je chytré udělat blbost

Pokud budeme v tomhle stylu pokračovat, dopadneme jako v hospodě z jednoho vtipu, kde platí princip, že za otce platí pití jejich synové. Všichni se tam pochopitelně opijí do němoty. Pak se jich však hospodský zeptá: a kdo bude platit za vaše otce?

Bylo by ale v takové hospodě racionální chování neopít se? Účet za otce přece budeme platit tak jako tak.

Takové pravidlo logicky vede k paradoxu: je zcela racionální, chovat se iracionálně. Ať si každý platí vlastní útratu. Jinak říkáme svým dětem »synu, dcero, tvoje HDP na moji hlavu!«

Když si rodina jeden rok půjčí, nikdo neříká, že zbohatla. Ale u HDP to děláme. Proč?

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

NERV chce pomoc i školám

5.2.2009 Lidové noviny str. 12 Byznys
Radek Šalanda

Členové NERVu zatím odmítají diskutovat o konkrétních návrzích ozdravného programu

PRAHA Zredukovaný seznam návrhů na ozdravení české ekonomiky z dílny Národní ekonomické rady vlády (NERV) zatím opomíjí podporu školství, vědy a výzkumu. A to přesto, že právě tyto tři body patřily od počátku mezi priority uskupení NERV.

Původní počet všech návrhů NERVu čítal asi 250 bodů. Na úterní schůzce tento týden skupina toto číslo zredukovala na 26. Z materiálu ale vypadly návrhy, které měly pamatovat na podporu školství a vědy. „Seznam, který měla média k dispozici, byl zatím ještě pracovní verzí. Počkejte několik dní do jeho finalizace. Někjaká podpora školství a vzdělávání by se v konečném programu měla objevit,“ uvedl včera **Tomáš Sedláček**, jeden ze členů uskupení NERV.

V podobném duchu se včera vyjádřil také Ondřej Liška, ministr školství. „Zatím žádné oficiální návrhy NERVu nejsou.“

Mohu ale říci, že premiér i samotný NERV přijali mé návrhy pro oblast školství k diskusi a nyní je zpracovávají,“ vysvětlil Liška.

K detailům konkrétních návrhů se členové NERVu zatím odmítají vyjadřovat s odkazem na vzájemnou dohodu o mlčenlivosti. Je proto možné získat jen obecné informace. „Všechna opatření musí maximálním způsobem přispět k udržení zaměstnanosti, ke zprůchodnění úvěrových linek a vyvolání soukromé investiční aktivity,“ řekl po jednání rady ministr financí Miroslav Kalousek.

Mezi klíčové návrhy ozdravného programu patří například dočasné slevy firmám na odvody ze sociálního pojištění. Právě tento bod navrhli vládě na své nedávné konferenci také zástupci Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků. Ti současně varovali, že podnikatelé potřebují okamžitou pomoc, jinak mnoho z nich během několika měsíců zkrachuje.

Finančnímu hospodaření firem by podle návrhu NERVu měly pomoci i úlevy v placení daní. Konkrétně by se mělo jednat o snížení placených záloh na daň z příjmu právnických i fyzických osob a také zrychlení vratek daně z přidané hodnoty (DPH). „Tento princip považuji za zdárný. V situaci výpadku příjmu podniků je žádoucí nějakým způsobem podpořit podnikový tok peněz,“ vysvětlil Pavel Sobišek, analytik UniCredit Bank. Podle něj je nápad snížit zálohy na daň z příjmu dobrý, protože lze letos předpokládat horší ziskovost podniků. Kdyby se zálohy nesnížily, znamenalo by to, že letos podniky státu něco odvedou a příští rok to zase dostanou zpátky.

NERV žádá i dostupnost úvěrů většímu počtu podnikatelů. Přispět k tomu by měla státní podpora finančních institucí podporujících exportéry. Větší dostupnosti úvěrů pro podnikatele by měla napomoci i úleva pro komerční banky při získávání peněz od centrální banky.

Seznam, který měla média k dispozici, byl zatím ještě pracovní verzí

Příčinou krize je prý »šílené přežírání«

Příčinami světové finanční a hospodářské krize a hledáním receptů na její překonání se zabývají na celém světě tisíce ekonomů, finančníků, ale i politiků a státníků. Názory jsou různé, někdy až extrémní a vskutku originální. Přečetl jsem si i tento názor: »Tahle krize vyvěrá z deseti dvaceti let šíleného přežívání, šílené nadspotřeby. To není čistě ekonomický problém.«

Uvedený názor by nestál za pozornost, kdyby byl pronesen například v hospodské diskusi při pátém pivu. Tento názor jsem si však přečetl ve víkendovém magazínu Hospodářských novin (2. ledna 2009) a autorem je v současné době velmi preferovaný ekonom **Tomáš Sedláček**, jeden z elitního týmu NERV (Národní ekonomické rady vlády). Pronesl to v rozsáhlém rozhovoru ještě před vytvořením NERV. Byl tedy v reprodukci svých názorů otevřenější a »rozvernější«.

Několik dalších charakteristických citátů Tomáše Sedláčka: »Za posledních dvacet let jsme nepředstavitelně zbohatli a nezabije nás ani mírný pokles... Kdo si v roce 1989 uměl představit, že pojedeme do Německa nebo do Skandinávie... Že půjdeme na Západě do restaurace, že nebude problém lyžovat v Rakousku? A přitom bude lidem zatěžko platit třicet korun u lékaře.« Tvrdí, že štěstí není pouze v konzumu. A proto: »My jsme uspokojeni z konzumu do mrtě... Trpíme nedostatkem nedostatku. Všechno máme, po ničem netoužíme. « A doporučuje i lék z této současné krize: »Pokud se chceme vyléčit z krize, tak to chce celospolečenskou změnu, přestat se přecpávat.« Doporučuje každému občas desetidenní půst. Sám to prý již zkusil, pil pouze vodu. »Prostě uzavřít tu dobu dvaceti let, kdy jsme na celém světě i u nás spotřebovávali víc, než jsme si mohli dovolit.« Řešením krize není »více utrácet«.

Názory Tomáše Sedláčka skutečně nestojí za diskusi a polemiku. Je pouze s podivem, že takový člověk může být v týmu, který má hledat cestu z krize. Mám však dojem, že podobné názory mají i jiní. Vždyť i Topolánek, Kalousek a další ještě nedávno tvrdili, že všichni jsme zbohatli a budeme dále bohatnout, pouze trochu méně. A co je rozhodující. Zřejmě všichni v NERVU patří do skupiny, která se dvacet let »přežírala«. K těm několika procentům novozbohatlíků, multimilionářů a miliardářů. Nepatří k sociálně slabším skupinám většiny obyvatelstva, z nichž mnozí (například starodůchodci) mají reálnou úroveň příjmů menší než před rokem 1990. Ta většina nepojídá tatarák za 500 korun v restauraci s výhledem na Hradčany (jak se v rozhovoru uvádí).

Myslím, že v úvodu k rozhovoru se podařilo redakci výstižně charakterizovat Tomáše Sedláčka: »Ekonom s pověstí a vizáží bohéma... toho na svůj věk (31 let) stihl překvapivě hodně. Pracoval pro prezidenta (Havla) i vládu a americká univerzita jej vybrala mezi nejnadanější mladé mozky oboru. Víc než ležet v číslech ho však baví o ekonomii filozofovat a rozjímat třeba nad tím, jak pohostit sytého.« Je to přesné. I NERV se snaží jak »pohostit« banky a největší firmy.

Foto popis|

Ekonom NERVu může být hvězdou TV Nova

4.2.2009 Hospodářské noviny str. 01 Titulní strana

Petra Pospěchová

Lákal ho Čunek, angažoval ho Topolánek a chce jej i televize Nova. **Tomáš Sedláček**, jeden z nejvýraznějších českých ekonomů a člen Národní ekonomické rady vlády, vyšel jako vítěz z kamerových zkoušek, kterými se snažila nejsledovanější televize najít moderátora nové talk show. »Z možných kandidátů byl jednoznačně nejlepší,« potvrdil HN dobře informovaný zdroj z televize Nova. Dodal, že talk show ještě nemá konkrétní podobu. Televize chtěla nejdřív najít člověka, který tento druh pořadu »utáhne«.

Sám Sedláček možnost, že by se na obrazovce komerční televize v dohledné době objevil, odmítá. »Kamerové zkoušky jsem absolvoval, ale to je všechno,« řekl včera dvaatřicetiletý stratég ČSOB. O detailech hovořit nechtl. Zdrženlivě se vyjadřuje i Nova. »Oslovujeme pro své pořady mnoho lidí. Než jsou podepsány smlouvy, konkrétní jména ani pořady nekomentujeme,« řekla HN mluvčí televize Michaela Fričová.

Pokračování na straně 5

Bude člen NERVu hvězdou TV Nova?

Pokračování ze strany 1

Životopis Tomáše Sedláčka se už dnes hemží prestižními »zářezy«. Ve čtyřiaadvaceti začal pracovat jako poradce tehdejšího prezidenta Václava Havla, později radil také ministru financí Bohuslavu Sobotkovi.

Americká univerzita Yale jej zařadila mezi pět mladých »brilantních ekonomických mozků«. V současné době Sedláček pracuje jako ekonomický stratég ČSOB a učí na vysoké škole.

Začátkem letošního ledna dostal od předsedy KDU-ČSL nabídku převzít post ministra financí. Na nabídku kývl, poté ji odmítl a nakonec přijal od ministra financí Kalouska angažmá v Národní ekonomické radě vlády, která má najít řešení ekonomické krize.

Kromě objektivních kvalit Sedláček vyčnívá z českého ekonomického »rybníčku« i svými originálními komentáři a také hřívou zrzavých vlasů. Ty rozpouští pouze na koncertech svých oblíbených kapel. Pro televizní vystoupení má rezervován decentní culík.

Foto popis|

O autorovij Petra Pospěchová, www.ihned.cz/pospechova

99 SLOV

4.2.2009 Hospodářské noviny str. 01 Titulní strana

Jindřich Šídlo

Tomáš Sedláček, zlatý chlapec české ekonomie, má nabídku, co se neodmítá: vlastní pořad na Nově. Našemu pravidelnému přispěvateli gratulujeme a vzhledem k šíři jeho schopností nabízíme portfolio formátů, z nichž by si snad mohl vybrat: Ulice. Riskuj. Chcete mě? Rozjezdy pro hvězdy.

Česko hledá Superstar.

Chcete být milionářem? Rady ptáka Loskutáka. Mejdan století. Volejte řediteli ČSOB (snad časem). Nejslabší, máte padáka.

Foto popis|

Nápady, které padly pod stůl

4.2.2009 Hospodářské noviny str. 02 Česko

Marek Pokorný

Desítky členů Národní ekonomické rady vlády přednesla před deseti dny více než dvě stovky návrhů, které mají pomoci české ekonomice překonat krizi. Velká část z nich ale spadla pod stůl.

Neprošly například návrhy na snížení daní – a to jak u zaměstnanců, tak i u firem. Z jednoduchého důvodu: v momentě, kdy je firma kvůli krizi v minusu, daně ani neplatí. Žádná úleva firmám, které to opravdu potřebují, by to tak nebyla.

»Ani podnikatelská veřejnost po tomto snížení daní nevolá. Stejně většina z nich bude v minusu,« uvedl ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas.

Neprošel ani nápad zrychlit privatizaci státních podniků, aby byly na krizi peníze, či zrychlit deregulaci nájmu. »Je to škoda. Zvýšila by se mobilita pracovní síly,« říká autor návrhu, děkan Vysoké školy ekonomické Jiří Schwarz.

Neuspěl ani návrh snížit zdravotní pojištění či například DPH u služeb spojených s bydlením, energií, vodného a stočného – a to tím, že se přesunou do snížené devítiprocentní sazby. V návrhu nebudou ani dotace rodinám na internetové připojení či zvýšení důchodů. Jeden z neaktivnějších členů NERVu byl ekonom ČSOB **Tomáš Sedláček**. Ten například neprosadil návrh na zachování investičních pobídek. »Neměly by se rušit, jen změnit. Doba je na investice skoupá. Bohužel ten názor nepřevládá,« vysvětluje.

Další Sedláčkův návrh byl, aby si ten, kdo daruje nějakou sumu, mohl odepsat z daňového základu dvojnásobek – aby v době krize lidi nešetřili právě na charitě. »Pro budoucnost se o tom můžeme bavit, ale ve vládním protikrizovém balíku to nebude. Nemá to protikrizový efekt,« říká ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas.

A do třetice Sedláček neuspěl ani s tím, aby ministři a jejich náměstci přišli o pětinu platu, pokud překročí

rozpočet. Chtěl je tak motivovat, aby zbytečně neutráceli. »Není to zásadní opatření. Navíc dneska sehnat kvalitního náměstka je problém,« komentoval plán svého kolegy někdejší ministr financí Jiří Rusnok.

Po snížení daní z příjmu právnických osob už nevolají ani podnikatelé. Stejně většina z nich bude v minusu. Ministr práce a sociálních věcí Petr NEČAS

Foto popis|

O autorovij Marek Pokorný, www.ihned.cz/pokorny

NERV má 26 léků na krizi

4.2.2009 Lidové noviny str.01 Titulní strana
FRANTIŠEK BOUC RADEK ŠALANDA

Deset elitních ekonomů radí vládě podpořit zaměstnanost a firmy. Seznam návrhů mají LN k dispozici

PRAHA Národní ekonomická rada vlády (NERV) má jasno v tom, jak pomoci české ekonomice a odlehčit jí od dopadů finanční krize.

Včera na svém druhém jednání zredukovala rada více než 250 původních návrhů. A výsledek?

Ozdravný program o šestadvaceti bodech.

Samotní členové rady odmítali průběh jednání i výsledná doporučení směřovaná k ministrům komentovat. LN však získaly ze zdrojů obeznámených s jednáním NERVu seznam šestadvaceti návrhů, které se mají stát součástí vládních protikrizových opatření.

Na rozdíl od USA či Německa se český průmysl nedočká masivních stimulačních „balíčků“ a mnohamiliardových státních investic do ekonomiky.

Namísto toho budou na doporučení NERVu jednotlivá ministerstva zvažovat opatření, která mají ulevit zejména firmám a podnikatelům.

Cílem je zamezení růstu nezaměstnanosti. „Všechna opatření musí maximálním způsobem přispět k udržení zaměstnanosti, ke zprůchodnění úvěrových linek a vyvolání soukromé investiční aktivity,“ uvedl po jednání NERVu ministr financí Miroslav Kalousek. Mezi klíčové návrhy patří zejména dočasné slevy firmám na odvody ze sociálního pojištění. Ty mají být nejvýraznější za zaměstnance s nižšími platy. Sleva by tak měla podpořit zejména ty zaměstnance, kteří jsou nejvíce ohroženi propouštěním. Tedy pracovníky ve výrobních s nízkou přidanou hodnotou a také ve službách. Slevy na sociálním pojištění prospějí i firmám, které momentálně nehospodaří se ziskem. Finančnímu hospodaření firem by podle návrhu NERVu měly pomoci i úlevy v placení daní. Konkrétně by se mělo jednat o snížení placených záloh na daň z příjmu právnických i fyzických osob a také zrychlení vrátek daně z přidané hodnoty (DPH). NERV žádá i dostupnost úvěrů většímu počtu podnikatelů a firem. Přispět k tomu by měla státní podpora finančních institucí podporujících exportéry. Větší dostupnosti úvěrů pro podnikatele by měla napomoci i úleva pro komerční banky při získávání peněz od centrální banky. Komerčním bankám by měla být navíc rozšířena skupina aktiv, která mohou poskytnout jako zástavu za úvěry České národní banky.

V balíku doporučení NERVu se nakonec neobjevily návrhy, které byly v minulosti označeny za lobbistické. Nejčastěji citovaným byl návrh na zavedení tzv. „šrotového“, tedy příspěvku na pořízení nového automobilu výměnou za vyřazení z provozu auta starého.

Návrhy nyní poputují k rozpracování do ministerstev. Do deseti dnů by pak ministři měli vypracovat konkrétní legislativní a exekutivní návrhy, ke kterým se bude moci NERV znovu vyjádřit. Konečné připomínky pak vláda zapracuje do „balíkového“ zákona a předloží jej parlamentu. Podle Kalouska by vláda měla ucelený návrh protikrizových opatření představit ještě na současné schůzi sněmovny, která začala včera.

Další informace na straně 13

Foto popis| Vladimír Dlouhý

Foto popis| Martin Jahn

Foto popis| Pavel Kohout

Foto popis| Jiří Kunert

Foto popis| Michal Mejstřík

Foto popis| Jiří Rusnok

Foto popis| Jiří Schwarz

Foto popis| **Tomáš Sedláček**

Foto popis| Jiří Weigl

Foto popis| Miroslav Zámečník

Foto popis| Logo Národní ekonomické rady vlády (NERV). Její členové navrhují kabinetu, jak bojovat s finanční krizí.

Odtajněný návrh skupiny NERV

4.2.2009 Lidové noviny str. 13 Byznys

Pavla Kozáková

Národní ekonomická rada vlády (NERV) vybrala soubor opatření, která rozpracují příslušná ministerstva.

Zaměřují se především na daně, ekologii a úvěry.

PRAHA Snížení záloh na daň z příjmu či podpora ekologických projektů. I taková opatření by měla pomoci české ekonomice přečkat dopady světové finanční krize.

„Zatím je to těsto v podobě, která se nedá jíst. A ten bonbónek, který z toho upečeme, si pak okomentuje sám premiér Topolánek,“ řekl člen NERVu **Tomáš Sedláček** o návrzích. S tím, že nikdo z rady se do té doby nebude k jednotlivým návrhům vyjadřovat. Ze zhruba 250 návrhů, které dali členové NERVu dohromady, jich nyní několik vybrali a sestavili do šesti bodů. Na jejich finální podobě budou nyní pracovat jednotlivá ministerstva. Ta budou propočítávat i fiskální dopad návrhů a připravovat způsob jejich implementace.

Jeden bod opatření počítá se snížením záloh na daň, které finančním úřadům odvádějí jak právnické, tak fyzické osoby. „Tento princip považuji za zdárný. V situaci výpadku příjmu podniků je možné, a hlavně žádoucí nějakým způsobem podpořit podnikový tok peněz,“ vysvětlil Pavel Sobišek, analytik UniCredit Bank. Podle něj je nápad snížit zálohy na daň z příjmu dobrý, protože lze letos předpokládat horší ziskovost podniků. Kdyby se zálohy nesnížily, tak by to v praxi znamenalo, že letos podniky státu něco odvedou a příští rok to zase dostanou zpátky.

Zároveň se v tomto bodu uvádí snaha zrychlit vrácení daně z přidané hodnoty (DPH). Podle Sobiška je však otázka, jak dalece je tento návrh proveditelný, ale i on jej považuje za dobrý. „Každý den, o který by se podařilo vratky DPH zrychlit, znamená nějakou úlevu v podnikovém toku peněz,“ dodal.

Zateplování a ekologizace veřejných budov Další oblast, na niž se připravovaná opatření soustředí, jsou investice do ekologických projektů a jejich podpora. Jedná se například o posílení programu „panel“, zateplování a ekologizaci veřejných budov a o podporu ekologických investic s potenciálem energetických úspor v domácnosti.

I když takovouto podporu hodnotí analytici obecně pozitivně, její problém prý tkví v tom, že nejde o rychlou pomoc. V praxi totiž začne působit nejdříve v roce 2010. A tak pomůže až v době, kdy budeme za krizí. „Řada věcí klasického výdajového charakteru, kdy vláda někam posílá peníze, není ten nejlepší, a hlavně nejrychlejší lék na krizi,“ řekl Petr Sklenář, analytik společnosti Atlantik FT.

Opatření se zabývají i zvýhodněním věřitelů, kteří se rozhodnou proplatit staré mzdové pohledávky. Ti se díky tomuto kroku dostanou na první místo v pomyslném seznamu věřitelů. Podle Sklenáře má toto opatření zmírnit zejména sociální dopady. „Insolvenční zákon je sám o sobě velice komplikovaný a každý nový zásah do něj je problematický. Když zvýhodním nějaké věřitele, tak jiní budou znevýhodněni. Je to vytloukání klínu klímem,“ řekl Sobišek.

Návrhy, které sestavil NERV, počítají i s další podporou exportu, na kterém stojí česká ekonomika. Rozhýbání bankovních úvěrů však podle analytiků nebrání banky a jejich politika, ale nedostatek zakázek. „Cokoli, co v budoucnu pomůže exportérům, až získají nové zakázky, je dobré opatření,“ doplnil Sobišek.

Šest skupin návrhů

1. Podpora firemního cash-flow a) snížení vedlejších mzdových nákladů prostřednictvím dočasné slevy na odvodu pojistného s degresivním průběhem b) snížení záloh daně z příjmu právnických osob, daně z příjmu fyzických osob notifikací správců daně podloženou finančními výkazy c) uvolnění pravidel pro tvorbu daňově uznatelných rezerv d) zrychlení vrátek daně z přidané hodnoty e) motivace bankovního sektoru k udržení objemu úvěrů (parciální úvěrové garance, garance Českomoravské rozvojové a záruční banky (ČMRZB))

2. Podpora zaměstnanosti a spotřeby obyvatelstva a) snížení sazby sociálního pojištění (provedeno) b) aplikace odpočitatelné položky nebo slevy u sociálního pojištění v zájmu podpory zachování pracovních příležitostí v ohrožených skupinách populace c) podpora dopravní obslužnosti, zejména v regionech intenzivně postižených dopady recese
3. Podpora rychlých infrastrukturních výdajů, ekologických opatření a mobilizace privátních investic a) maximální zapojení prostředků ze sektorových a regionálních operačních programů s jasným multiplikačním efektem již pro rok 2009 b) výrazné zrychlení čerpání Regionálního operačního programu (ROP) a Sektorového operačního programu (SOP) c) zateplování a ekologizace veřejných budov d) posílení programu „panel“ e) podpora ekologických investic s potenciálem energetických úspor v domácnostech (refundace části pořizovací ceny se stropem v Kč, úrokové subvence a garance za úvěry) f) opravy silnic a další infrastruktury s vysokým podílem živé práce g) zrychlené odepisování v 1. a 2. odpisové skupině h) zvýšení částky pro jednorázový odpis na 60 tisíc Kč
4. Podpora restrukturalizačních procesů a) omezení zápočtů v insolventci b) garantování půjček na provozní financování podniků v reorganizaci ze strany ČMRZB c) sjednocení ochrany poskytovatele provozního financování v reorganizaci, moratoriu, konkurzu (pokud je podnik úpadce provozován) d) jako alternativu ke garancím ČMRZB zvážit možnost nezahrnování úrokových výnosů z úvěrového financování v insolventci do základu daně e) zvážit možnost udělení stejného zacházení jako v úvěrovém financování subjektu, který je ochoten profinancovat „staré mzdové pohledávky“, tj. superseniorita za tento typ starého dluhu – velmi kladný sociální dopad f) zjednodušení pravidel pro oddlužení podle insolvenčního zákona
5. Podpora obnovy úvěrových kanálů pro firemní sféru a) kapitálové posílení České exportní banky, Exportní garanční a pojišťovací společnosti, ČMRZB – rozšíření produktového portfolia b) akceptace širšího vějíře kolaterálu ze strany ČNB c) v krajním případě plošné parciální garance úvěrů v podnikové sféře d) rychlejší odepisování klasifikovaných pohledávek, pravidla pro tvorbu daňově uznatelných rezerv
6. Podpora exportu dle předložených návrhů vlády s možným dalším kapitálovým posílením

Foto popis| 10 mužů, premiér a ministr. NERV plní úkol, jeho návrhy nyní musí prosadit premiér Mirek Topolánek.
Foto autor| Foto ČTK - Roman Vondrouš

Poradce vlády doporučuje půst, ČSSD brožurku

3.2.2009 Haló noviny str. 02 z domova
(mr)

PRAHA ČSSD rezignuje na úsilí o pád Topolánkovy vlády i předčasné volby a zahajuje celorepublikové propagační turné proti hospodářské krizi. Občanům bude rozdávát brožurku, ve které shrnuje své návrhy tzv. protikrizových opatření.

První mítink, na kterém sociálnědemokratičtí představitelé vysvětlovali navrhovaná opatření proti krizi, se konal včera v Teplicích. Kdo se na mítinky nedostane, může prý dotazy pokládat pomocí speciální webové stránky. V brožurce, kterou budou sociální demokraté rozdávát lidem, navrhují boj proti krizi stimulací veřejných i soukromých investic a vyšší spotřeby domácností. Proti krizi podle nich pomůže také přijetí Lisabonské smlouvy: »Pro pozici v rámci koordinované politiky uvnitř EU je nutno rychle přijmout Lisabonskou smlouvu tak, aby se nestala tématem, které nahradí potřebnější debatu o čelení finanční krizi,« píší na zmíněné webové stránce.

Předseda ČSSD Jiří Paroubek závěrem vyzval vládu, aby začala ekonomickou krizi řešit a předložila návrhy opatření na řešení krize a jejich dopadů sněmovně. »My jsme svých 52 bodů předložili,« dodal. Na dotaz zpravodaje našeho listu, co bude ČSSD dělat, pokud Topolánkova vláda stojící na jejich přeběhlících nezačne krizi účinně čelit a naopak ji bude zhoršovat svými reformami a výprodejem zbytků národního bohatství, Paroubek uvedl, že taková vláda ztrácí právo na existenci. Jak ale přivodit její pád, nevedl.

Může být ještě hůře: Člen Národní ekonomické rady vlády **Tomáš Sedláček** nám totiž k příčinám krize a protikrizovým návrhům sdělil, že »za krizi může dvacet let šíleného přežírání a šílené nadspotřeby«. Občanům proto doporučuje každých deset dní půst.

»Soubor 52 protikrizových bodů ČSSD je spíše soupis návrhů, které již formulovali před krizí. Těch vyloženě protikrizových je v nich pomálu.

Zejména jde ale o to, zda navrhovaný objem a struktura intervence 20 miliard Kč na sociální polštář a podporu růstu jsou dostatečné.

V každém případě na sociální polštář sociální demokraté alespoň myslí, zatímco vláda o něm, zřejmě i pod vlivem NERV, ani neuvažuje. No a co se týká pana Sedláčka, tak si nemyslím, že se všichni lidé na této planetě šíleně přežírali, vůči rozvojovým zemím mi to připadá spíše jako urážka,« řekl Haló novinám místopředseda ÚV KSČM a

odborný mluvčí pro ekonomiku Jiří Dolejš.

Opatření proti přírodě

2.2.2009 Euro str. 20 Manažerský barometr

Dne 8. ledna premiér Mirek Topolánek oznámil vznik Národní ekonomické rady vlády (NERV), jež by měla fungovat jako její poradní orgán. Deset členů NERV, Vladimír Dlouhý, Martin Jahn, Pavel Kohout, Jiří Kunert, Michal Mejstřík, Jiří Rusnok, **Tomáš Sedláček**, Jiří Schwarz, Jiří Weigl a Miroslav Zámečník, by mělo formulovat opatření, jež by zmírnila dopady finanční krize na českou ekonomiku. NERV poprvé zasedal 25. ledna společně s premiérem a ekonomickými ministry. Prodiskutovali 250 možných opatření, která by České republice mohla pomoci v ekonomické krizi. O správnosti tohoto kroku české vlády je přesvědčeno 74,5 procenta manažerů.

Nekompromisní odmítnutí však zaznívá v odpovědi: „Příroda od každého nervu žádá, aby měl smysl.

Smysl tohoto Nervu však zcela postrádám.

Natvrdo řečeno, tento NERV je úplně na nic.“

Podporu nachází u tohoto respondenta: „NERV nemá smysl, bude-li fungovat jako lobbistická platforma k prosazování partikulárních zájmů. Vždycky mě fascinuje, že se někteří lidé nestydí, jsou-li nominováni do orgánu, který by se měl zabývat komplexním řešením nějakého problému, a místo toho začnou uboze a trapně prosazovat zájmy své firmy nebo odvětví. Nebo si onu trapnost a ubohost neuvědomují a globální pohled je mimo jejich možnosti.

V tom případě pánbůh s námi.“

Skeptický je i další manažer: „Jediným účelem Nervu je marketingový trik, s jehož pomocí se má ukázat, že vláda je aktivní a při rozhodování naslouchá nejlepším odborníkům.“ Podobně se vyjadřuje následující respondent: „Vláda si vytváří alibi, aby v případě problémů mohla tvrdit, že ‚i špičkoví manažeři naší ekonomiky s nimi nedokázali nic udělat.‘“

Mnohem vstřícněji, přestože také kriticky, vyznívá tato odpověď: „Určitě není na škodu, komunikuje-li vláda s podnikatelským prostředím. Každý nápad, který může ČR prospět, a to nejen za krize, je důležitý a měl by být využit. Otázkou je, zda je kvůli tomu třeba vytvářet nové grémium, protože se v podstatě nebude zabývat ničím jiným než některé už existující instituce, například různé svazy (průmyslu a podobně), hospodářské a obchodní komory a podobná uskupení. Navíc složení Nervu není optimální. Je v něm pouze jeden bankéř, tedy člověk z praxe (navíc se speciálním zaměřením).

Ostatní jeho členové jsou určitě kvalifikovaní, ale jsou to jen teoretici a makroekonomové. Ani jeden z členů Nervu se nikdy nepohyboval v mikroekonomickém prostředí, neřídil nějakou firmu! A právě poznatky a vstupy z mikroekonomiky jsou v této situaci nejdůležitější, protože mohou napomoci tolik potřebnému oživení spotřeby.“

Ještě vstřícnější je tento manažer. „Je to sice nesystémové řešení, ale situace je natolik vážná, že je třeba odborně korigovat často nesmyslné a čistě populistické návrhy politiků.“

Navazuje na něho další respondent: „Odhlédneme-li od dosavadní medializace práce této skupiny, vznikla platforma pro diskusi o vládních opatřeních. V současné době nikdo neví, co nás ještě čeká, a česká politická reprezentace nemá zkušenost s podobným hospodářským propadem. Od Nervu nelze očekávat žádné zázračné recepty, jen to, že bude ukazovat různé klady a zápory politicko-hospodářských rozhodnutí – konkrétní dopad těchto opatření je v takové situaci důležitější než jejich ideologický základ. A že omezí vliv různých lobby, byť členové Nervu mohou být jejich představiteli.“

Jasný názor zaujímá tento manažer: „NERV určitě smysl má. Nejen vláda, ale i celá společnost totiž postrádá ‚think tank‘, který by zpracovával a vyjadřoval odborná stanoviska k důležitým ekonomickým a sociálním otázkám. Instituce, které by alespoň částečně měly tuto roli plnit (Česká národní banka, ministerstvo financí, vysoké školy), to činí nedostatečně. NERV sice nemůže tento ‚think tank‘ plně nahradit a ani to není jeho ambicí, ale jeho personální složení, byť na ně mohou být různé názory, dává naději na odborná stanoviska a názory nezávislé na vládě. Reakce vedení ČSSD na složení Národní ekonomické rady vlády vyvolává otázku, koho by si socialisté do svého Nervu vybrali. I Jiří Rusnok či Martin Jahn by nejspíš váhali, pokud by měli v takové nervově náročné skupině působit.“

Myslíte si, že má smysl Národní ekonomická rada vlády (NERV)?

Ano 74,5 %

Ne 20,3 %
Nevím 5,2 %
Odpovídalo 153 manažerů

Foto autor| FOTO: isifa.com

O autorovi| PŘIPRAVIL: Luděk Bednář (ludek.bednar@euro.cz)

Pomohou odpisy a pojištění

2.2.2009 Profit str. 28 podnikání

Pavel Páral

BOJ S KRIZÍ

Protikrizový plán vlády se pomalu rýsuje. Z 250 návrhů Národní ekonomické rady vlády mají největší šanci na schválení zrychlení odpisů a snížení sociálních odvodů. Nicméně, zatímco ministerstvo financí má k dispozici jen jednotky miliard, nákladnost těchto úlev se počítá na desítky miliard korun.

Ještě se sice nerozhodlo, ale ze zákulisí jednání ekonomických ministrů a členů Národní ekonomické rady vlády (NERV) se zdá být jisté, že kabinet chystá poměrně silný prorůstový impulz. Bude nepochybně v první řadě směřován na pomoc automobilovému průmyslu. Již dříve navrhovaná možnost odpočtu DPH na automobily pořízené pro účely podnikání bez jakéhokoli omezení by měla začít platit již v dubnu. Výhodnost pořízení nového vozu však ještě zvedne zrychlení odpisů v první a druhé skupině. Odpis strojů a zařízení, mezi něž se počítají i auta, má být téměř třikrát rychlejší, takže vozidlo půjde dostat do nákladů nikoliv za čtyři roky jako doposud, ale již za rok a půl.

Toto zvýhodnění však samozřejmě zasahuje i další vybavení firem a mělo by zvednout investiční aktivitu. V návrzích skupiny NERV, tak jak je poprvé zveřejnil minulý čtvrtek deník MF Dnes, je toto opatření uvedeno bez podrobností, z informací týdeníku Profit však vyplývá, že takový krok získá politickou podporu spíše než rovněž navrhované snížení firemních daní až na patnáct procent. Je docela dobře možné, že zrychlené odpisy by mohly mít jen dočasnou platnost. Podle dokumentu z NERV navrhoval dvouletý daňový kredit pro investice, nebo jejich zrychlené odepisování Martin Jahn, viceprezident Svazu průmyslu a manažer automobilové skupiny Volkswagen. Zrychlení odpisů, například u aut, ale předložil i další člen NERV Vladimír Dlouhý, poradce investiční banky Morgan Stanley.

Naopak je velmi nepravděpodobné, že by vláda přistoupila k podpoře prodeje nových vozů formou šrotovného, jak rovněž požadoval Martin Jahn. Pro odbyt českých automobilů však bude mít značný efekt zavedení šrotovného v Německu. Tamní vláda minulý týden schválila státní příspěvek ve výši 2,5 tisíce eur na nákup nového automobilu při sešrotování vozu, který nespĺňuje nejnovější ekologické normy. První ohlasy německých automobilek jsou velmi pozitivní a zájem zákazníků podle článku ve Financial Times překonává očekávání. Němečtí experti odhadují, že se díky tomu podaří prodat navíc až 300 tisíc aut. A například mladoboleslavská Škoda prodává v Německu téměř dvakrát tolik vozů než v Česku.

Podobná pobídka v České republice by ale byla velmi nákladná a její efekt spornější, protože lidé, kteří jezdí vozy staršími než deset let, zpravidla nemají dost peněz na pořízení zcela nového vozu, i kdyby byl citelně levnější.

Velký zájem mezi podnikateli ale vyvolává již zmíněná možnost plného odpočtu DPH pro všechny vozy pořízené pro podnikání. To ale na druhou stranu silně brzdí aktuální prodeje, protože firmy a živnostníci čekají na schválení této úpravy a nákup nového vozu odkládají.

Naopak Jiří Rusnok z ING by pohnul daní z přidané hodnoty vzhůru, aby zvednul příjmy státního rozpočtu. Jeho doporučení spočívá ve zvýšení devítiprocentní DPH na jedenáct až dvanáct procent, neboť je k tomu v době silně klesající inflace vhodný okamžik a dopad na cenovou hladinu bude minimální.

Experti samozřejmě navrhovali i snížení sazby korporátní daně. Jiří Schwarz z pražské Vysoké školy ekonomické s Jiřím Kunertem, generálním ředitelem UniCredit Bank, doporučovali pokles až na 15 procent, tedy na stejnou úroveň jako mají fyzické osoby. Naplnil by se tak kvůli krizi kuriózně předvolební plán ODS na rovnou daň. Jiří Rusnok požadoval mírnější snížení na 17 procent. NA ŘADE JE SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ Nejnákladnějším opatřením zřejmě bude snížení odvodů na sociální pojištění. Navrhuje ho více členů NERV a v různých podobách. Ekonom Miroslav Zámečník by rád zavedl odečitatelnou položku, která by stejně jako v případě daně z příjmu snižovala základ pro výpočet sociálního pojištění o dva tisíce korun měsíčně. Zaměstnanci by tak v kapse zůstalo

navíc 130 korun a firmě za každého zaměstnance pětistovka.

Ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas přišel s úspornější variantou, kdy by byla poskytnuta sleva na sociálním pojištění 1500 korun měsíčně jen absolventům škol nastupujícím do prvního zaměstnání a pracovníkům, kteří prošli rekvalifikačním kurzem. Koncem minulého týdne ale už hovořil o plošné úlevě pro všechny, nicméně odstupňované podle příjmu. Sleva by podle něj měla s výší platu klesat a od určité hranice by zaměstnavatel platil stejně jako dosud. Podle Nečase by tak tato sleva na pojistném motivovala firmy k zaměstnávání lidí s nejnižšími příjmy, kteří jsou nejvíce ohroženi hospodářskou krizí. Jiří Rusnok zase navrhuje snížit sociální pojištění placené firmou o 1,2 procentního bodu a u zaměstnance o 0,6 procenta.

Tyto návrhy by ale představovaly výpadek příjmů v desítkách miliard korun. Zámečnickovu variantu lze odhadnout na minimálně dvacet miliard korun. Nicméně v čase, s rostoucí průměrnou mzdou, by relativní dopad této odečitatelné položky na příjmy důchodového účtu klesal a již po několika letech by byl fakticky zanedbatelný. Rusnokův návrh má podobné dopady, ale musel by být realizován jen v dočasné variantě, protože snížení sazby pojistného má trvalý dopad na financování penzí. Nečasova verze má být zřejmě výrazně úspornější.

Rozsah nákladů pro státní rozpočet ale odpovídá rozsahu pomoci firmám a tedy i účinnosti tohoto opatření. Úpravy sociálního pojištění jsou velmi efektivní formou pomoci, protože to prakticky okamžitě firmy pocítí ve svém účetnictví, neboť jim klesnou měsíční odvody za zaměstnance a zlepší se tak jejich cash flow a tím schopnost přijmout úvěr. To je v době, kdy se zpřísnily podmínky bank pro provozní financování, velmi podstatné. Při malém rozsahu úlev ale bude tato pomoc neúčinná. U EXPORTU PŘITLAČIT Poměrně značná míra shody mezi experty panuje v požadavku na vyšší podporu exportu. Vladimír Dlouhý předložil plán na rozšíření exportních úvěrů poskytovaných státní Českou exportní bankou i pro menší a střední firmy. Aby to bylo možné, navrhuje Miroslav Zámečník a hradní kancléř Jiří Weigel dále zvýšit kapitál ČEB. O prvním zvýšení až o dvě miliardy korun rozhodla vláda již loni v prosinci.

Vedle podpory exportu jsou ve stejné části dokumentu navrhována i opatření, která by měla rozhybat financování podniků od komerčních bank. Některá opatření jsou hodně radikální a mohla by být velmi drahá. Proto se jejich využití plánuje pouze v krajních případech, pokud by se krize ještě podstatně prohloubila a úvěrování od bank by zcela zamrzlo. Pro takovou situaci navrhuje profesor Institutu ekonomických studií Michal Mejstřík a Miroslav Zámečník zvážit státní záruky za provozní a investiční úvěry podniků.

Mejstřík také doporučuje zavést státní příspěvek ke komerčnímu pojištění úvěrů pro malé a střední podniky.

Násobné navýšení záruk za úvěry pro podniky pak doporučuje i Jiří Rusnok.

Padlo i velmi radikální doporučení k měnové politice. Jiří Kunert spolu s Miroslavem Zámečnickem navrhli, aby banky mohly jako zástavu na úvěry od centrální banky použít prakticky jakýkoliv kolaterál, zatímco dnes jsou to pouze vybrané cenné papíry. ČNB by tak mohla pumpovat do ekonomiky mnohem více peněz než doposud.

UTRÁCET VEŘEJNÉ PENÍZE, ALE BEZ KORUPCE Experti vidí problém i v regulaci pracovního trhu. Doporučili změnit zákoník práce, aby bylo možné snadno propouštět i nabírat zaměstnance. Stát by měl rovněž podle Jiřího Weigla podpořit práci na kratší úvazky, povolit souběh více pracovních poměrů a také více podporovat veřejnou dopravu v oblastech se zvýšenou nezaměstnaností.

Oproti přitvrzení vůči zaměstnancům pak jdou i opačné návrhy. Například **Tomáš Sedláček** z ČSOB by zvýhodnil zaměstnance krachujících firem oproti ostatním věřitelům. Jejich zvýhodnění silně omezil dva roky fungující nový insolvenční zákon. Při přípravě zákonů a zásahů státu by měl být vždy analyzován jejich přímý i nepřímý dopad na soukromý sektor.

Experté také podpořili veřejné investice do silnic i železnic či tří plánovaných logistických center u Prahy, Brna a Ostravy a tyto projekty navrhuje urychlit. Přitom je však zjevné, že se obávají v případě velkých zakázek podvodů. Opakovaně se v návrzích hovoří o korupci a například **Tomáš Sedláček** doporučuje proto použít pravidel Transparenci International. Zámečník zase chce zavést právní ochranu člověka, který upozorní na korupci.

TLUSTOŠI, PŘIPLAŤTE Mezi 250 návrhy ze skupiny NERV se objevily i dílčí nápady a kuriozity, jejichž uplatnění v praxi je s otazníkem. Například Miroslav Zámečník navrhuje zavést ve zdravotním pojištění malusy pro obézní. Lidé s nadváhou, kteří jsou více náchylní k nemocem, by pak museli platit zdravotním pojišťovnám více než lidé štíhlí.

Dílčím nápadem, o němž se již vícekrát diskutovalo, je zvýšení výnosu daně z nemovitostí tím, že by se přešlo na výpočet daně z reálné ceny. To navrhuje Pavel Kohout ze společnosti Partners. Kohout také navrhl zavedení paušální daně bez výpočtu u některých živností. Důchodce by nepochybně potěšilo, pokud by se realizoval návrh na zvýšení základní výměry penzí o částku, kterou důchodci dávají na péči o zdraví. Stát by jim tak nepřímo kompenzoval poplatky placené u lékaře.

Jiří Weigel by zase pozastavil platnost nařízení REACH, kterým Evropská komise omezuje použití chemických látek v průmyslu a vyžaduje jejich nákladnou registraci u speciálního evropského úřadu.

Z makroekonomických úvah přesahujících možnosti a schopnosti české vlády stojí ještě za povšimnutí návrh Tomáše Sedláčka, který by chtěl změnit Pakt stability a růstu, jímž se řídí země používající společnou měnu euro. Ten předepisuje výši deficitů státních rozpočtů členských zemí a nařizuje jejich postupné snížení až na nulu. Sedláček by zavedl pravidlo, podle kterého by součet procentuálního tempa růstu HDP a podílu deficitu státního rozpočtu na HDP nesměl přesáhnout číslo čtyři. Takže při dvouprocentním růstem ekonomiky by nesměl být deficit

také vyšší než dvě procenta. Při růstu o šest procent by však stát musel hospodařit s dvouprocentním přebytkem a podobně.

Foto popis| Martin Jahn

Foto popis| Jiří Rusnok

Foto popis| První kroky Národní ekonomické rady vlády se zřejmě zaměří na pomoc tuzemskému autoprůmyslu.

Foto autor| foto: www.vlada.cz

Co se to vlastně děje?

30.1.2009 Víkend HN str. 06

Michal Růžička,

no dovolte!

Pokud tuto krizi hodnotíme čistě z pohledu ekonomie, nečeká nás nic tragického,« prohlásil nedávno ve Víkendu **Tomáš Sedláček**. »V roce 2010 se podle všech předpovědí opět vrátíme k růstu. Otázka ale je, jestli je to takhle správně... V krizi je celá naše civilizace, a to vyvěrá z deseti dvaceti let šíleného přežívání, šílené nadspotřeby.«

»Letošní moře zaplacené mám, tedy nic neřeším. Však se něco najde. Hlady už se dneska neumírá.« (Z dopisu čtenáře propuštěného kvůli krizi z práce.)

»Konečně to někdo řekl!« napsaly v reakci na Sedláčkovu interview desítky čtenářů i bloggerů. Z jejich reakcí bylo patrné, jak jemně rozlišují: kdyby stejné věty prohlásil filozof, sociolog nebo třeba duchovní, každý by je hned zapomněl. Zazněly přece k uzoufání tolikrát! Ale tentokrát je vyslovil ekonom. Zmatek, úžas, novota. Co se to vlastně děje?!

Americkou krizi budou řešit ti, co ji spoluzavinili, píše světové agentury. Podle průzkumů zůstalo více než devadesát procent klíčových manažerů ve svých funkcích.

Že je svět, jak má být, Sedláček to rychle schytl; v cechu ekonomických expertů jej posadili na hanbu. Veřejně znevážit roli utrácení a spotřeby v globálním ekonomickém soukolí! Co kdyby se teď namísto ekonomů dostaly k řečnickým pultíkům hordy »civilizačních« mudrců?

V České republice stoupá zájem o psychology, psychiatry i zázračné asijské náramky, čteme v médiích. Kartářky jsou prý tak zaměstnané, že přijímají objednávky až na letní měsíce.

»Vyzývám filozofy, ať mluví a najdou odpověď, kam tohle všechno spěje,« přisadí si ekonom Sedláček, aby vřava byla ještě větší. A člen Topolánkova NERVu ji má mít: společností stále silněji prorůstají různé druhy strachů. Strach o výši platu; o hypotéku; o místo; o úspory nutné k zábavnému vyplňování volného času; o investice; o velké bohatství. Největší pesimisté čekají na zlomový okamžik: začne se někdo bát i hladu?

»V Praze to možná nevidíte, ale u nás je už úpadek. Fabriky stojí a hospody se plní. Budoucnost není. Chlapi chlastají čím dál víc,« svěřuje se jakýsi MacD ze Světlé nad Sázavou v internetové diskusi.

Filozofové ekonomu neposlechli. Spíš mlčí. Snad únavou, snad z ukřivdnosti (neřikali to snad dávno, že civilizace choří?), snad proto, že jejich téma je už dlouho jiné (on snad znovu začal existovat reálný svět? Svět odehrávající se mimo média? Svět, v němž lze reálně trpět?).

»Filmoví fanoušci trpí. Proslulá oscarová láska se rozpadla. Glen Hansard a Markéta Irglová už spolu nežijí,« oznamují (nejen česká) média.

»Být americkým filmovým akademikem požadoval bych, aby Irglová a Hansard cenu vrátili. Bez jejich vztahu přece Oscar neplatí. Ba co víc: bez jejich vztahu přestal existovat i jejich film,« prohlašuje nejmenovaný český filozof v pražském hostinci.

Boj s krizí pokračuje. Český ministr financí uvažuje o snížení DPH za restaurační služby.

Foto autor| snímek HN – Martin Svozílek

BANKROTOVÉ DOMINO

29.1.2009 Ekonom str. 16 Téma ekonomu

Adam Junek, Marie Lucová, Marcela Alföldi Šperkerová

Krachů přibýlo o polovinu. Důvod? Silná koruna, slábnoucí poptávka v zahraničí a neochota bank půjčovat.

KRACHY FIREM

Následující text není anekdota, ale spíše popis rozhovorů, které dnes vedou nad sklenicí piva či vína lidé po celé republice. »Zítرا už nemusíte chodit, řekli nám dnes v továrně,« povídá první. »U nás ještě vyjednávají s věřitelskými bankami,« říká druhý. »My ještě vyrábíme, ale jak dlouho, kdo ví,« doplní třetí.

Česko totiž rozhodně není ostrůvkem klidu v rozbouraném moři finanční krize, jak ještě na podzim zaznívalo z úst politiků a analytiků. Naopak prožívá právě vlnu bankrotů, která navíc ještě neudeřila svou největší silou. Pohroma teprve přijde a jak to vlastně všechno může dopadnout? Týdeník Ekonom zjistil, že například podle údajů úvěrové pojišťovny Euler Hermes Čescob (je součástí nadnárodní skupiny Euler Hermes, největšího světového seskupení v oblasti úvěrového pojištění), bylo v loňském roce podáno nejvíce nových návrhů na konkurz za více než deset let.

Návrh na insolvenční padl v 5141 případech, přičemž do toho čísla jsou zahrnuti i živnostníci. Skutečně prohlášených konkurzů bylo podle údajů Euler Hermes 1720.

Rok 2008 byl tak po dlouhé době prvním, kdy se počet bankrotů zvýšil. Od roku 2001 totiž postupně klesal. A v roce 2007 tak byl vyhlášen úpadek jen v 1115 případech.

Vloni tak vyskočilo toto číslo zhruba o polovinu.

»Loňský rok ještě nebyl tak katastrofální. Hlavní čísla se ukážou letos. Nejhorší bude první pololetí. To se totiž teprve pořádně projeví dopady krize, která nejsilněji dopadla až v posledních měsících loňského roku,« domnívá se ekonom Miroslav Zámečník, člen nové Národní ekonomické rady vlády (NERV), kterou počátkem roku ustavil premiér Mirek Topolánek.

A odhady pojišťovny Euler Hermes mu dávají za pravdu. Letos by podle její analýzy mělo úpadkové řízení postihnout 5200 firem a konkurz by měly soudy navrhnout v 1770 případech.

»Rozhodující bude třetí čtvrtletí. Pak se ukáže, zda bude situace kritická,« upozorňuje šéf pojišťovací společnosti Julius Kudla. Špatný závěr roku Podobně nevesele vypadá situace podle statistik, které nezapočítávají drobné podnikatele, ale sledují jen obchodní společnosti. Tedy ty, které si za jméno píší a. s., s. r. o. nebo třeba v. o. s. Ty sleduje společnost Czech Credit Bureau (CCB), která je zakladatelem bankovního a nebankovního úvěrového registru v České republice a dodává řešení pro credit risk management a informace o obchodních subjektech. Podle její analýzy pro týdeník Ekonom, vycházející ze systému Cribis.cz, vloni dopadla insolvence na 858 společností. To by ve srovnání s předešlým rokem nevypadalo nijak hrozivě. V roce 2007 to totiž bylo jen o sedm firem méně.

Vývoj po jednotlivých čtvrtletích uplynulého roku ale ukazuje, že je důvod obávat se vlny bankrotů.

V prvních třech kvartálech 2008 totiž vyhlásilo úpadek méně firem než v roce 2007. To, že nakonec bylo celkově insolvenčních více, mají na svědomí až poslední tři měsíce. V těch totiž zkrachovalo o dvacet podniků více v meziročním srovnání.

Vývoj bankrotů v roce 2009 ovlivní řada do určité míry protichůdných faktorů. »Celosvětová finanční krize a následný hospodářský pokles podstatně sníží zahraniční poptávku po českých výrobcích a službách. Klesající výdaje domácností, i v důsledku očekávaného růstu nezaměstnanosti, omezí i poptávku vnitřní,« vypočítává Věra Kameníčková z CCB.

»Zvýšená opatrnost bank, které jsou v důsledku finanční krize oslabenější, při půjčování peněz podnikům ztíží přístup firem k finančním zdrojům. Dosud oslabující kurz koruny však může pomoci vývozcům. Podnikům situaci usnadní i cena ropy, která je ve srovnání s první polovinou roku 2008 nižší,« doplňuje. Konkrétní čísla ale neuvádí. Skláři nebo stavbaři Mezi těmi, kdo se loni museli smířit s krachem, byly například společnosti Karlovarský porcelán, Sklárna Bohemia, Slezan Frýdek-Místek, Olšanské papírny, Czech Aircraft Works nebo Masný průmysl Česká Lípa.

A letos hned od počátku roku se k nim přidávají další. Do insolvence se dostala například pražská stavební společnost Artexa, která již pět měsíců neplatila obchodním partnerům ani zaměstnancům. Stavitel dřevěných domů totiž pocítil velmi silně propad poptávky po rodinných domech na klíč.

Majitelé firmy se pokoušeli najít strategického partnera, ale nepodařilo se. »Jednání dopadla neúspěšně,« uvedli v insolvenčním návrhu.

Podobně neúspěšných jednání letos čeká české podnikatele zřejmě hodně.

Nejznámějším případem bankrotu jsou v posledních týdnech skláři. Soud tak nedávno vyhlásil úpadek v novoborské sklárně Crystalex, která patří do skupiny Bohemia Crystalex Trading. »Pro budoucnost firmy bude rozhodující vyhlášení konkurzu, který umožní prodat sklárnu novému vlastníkovi. O tom by se mělo rozhodnout na schůzi věřitelů 12. března,« uvedl mluvčí skupiny Karel Samec.

Nevede se ani papírnám Věřitelské banky sklárnám odčerpaly veškerou hotovost, takže není ani na mzdy.

Zaměstnanci ještě stále doufali, že se jejich podnik přece jen podaří zachránit. Nakonec ale museli například u porcelánce Karolinka v Karolince na Vsetínsku místo dobré zprávy říci lidem: Už nechoďte.

Přes původně odmítavý postoj se uvolil ministr financí Miroslav Kalousek, že sklárnám ze skupiny Bohemia Crystalex Trading pomůže, pokud přijdou s dobrým plánem restrukturalizace.

»Jsme ochotni pomoci při provozním financování za předpokladu, že vlastníci, věřitelské banky a insolvenční správce budou ochotni neprodleně přistoupit k restrukturalizaci a prodeji majetku. Bez splnění této podmínky je i pouhá pomoc při zajištění provozního financování vyloučena, neboť by jen prodlužovala restrukturalizační agonii,« napsal Kalousek v tiskovém prohlášení. Skláři a třeba také zaměstnanci kartonážky v Karolince, která je na sklárny úzce napojena, tak mohou zase doufat. Úřady práce ale už nyní počítají na Vsetínsku s rekordním přílivem nezaměstnaných.

Kromě sklářů a stavebnictví patří k nejpostiženějším oborům podle analýzy CCB automobilový průmysl, doprava a také chemický a ocelářský průmysl.

»Velké problémy mají i všechny firmy, které mají co do činění s výrobou a prodejem papíru,« doplňuje Kudla z Euler Hermes.

Zámečník ještě upozorňuje, že také cestovní ruch prožívá těžké období. »Turistika je nadstandard, a když lidé zejména na Západě omezují spotřebu, tak budou méně cestovat. Hoteliéři už nyní přes Vánoce pocítili mnohem nižší zájem o své služby,« říká.

Hledá se viník Kde hledat hlavní příčiny krachů českých firem? »Svou roli sehrála posilující koruna v prvním pololetí loňského roku, která ztížila situaci vývozcům. A to především v oborech, ve kterých je silná asijská konkurence. K dalším faktorům patří vysoká cena ropy v první polovině roku 2008, pokles zahraniční poptávky v důsledku recese v závěru roku 2008 a nevyrovnaná struktura české ekonomiky, která je citlivá na výpadky v poptávce v několika málo odvětvích,« vypočítává Ondřej Pirohanič, druhý autor analýzy CCB.

»Ke snížení poptávky došlo jak v zahraničí, tak na domácím trhu. Někdy ve třetím čtvrtletí tohoto roku by se to mělo začít zlepšovat, ale nebude se to týkat exportérů do Evropy, ti budou krizí postiženi déle,« doplňuje k tomu Karel Havlíček, místopředseda Asociace malých a středních podniků a zároveň šéf firmy Sindat Group, která se zabývá obchodními, poradenskými a projektovými službami.

»V současnosti už cena ropy, která prudce poklesla, naopak dává firmám skrytý fiskální impulz. Naopak velmi těžké to mají s korunou. Je příliš volatilní, a na to se špatně připravuje,« míní ekonom Zámečník.

Zákon jako nátlak Bankrotů mají podle odborníků jednu nepříjemnou vlastnost – dominový efekt. »Druhotná platební neschopnost je rozhodně jednou z hlavních příčin napjaté finanční situace mnoha firem. Čísla mluví za vše. V loňském roce se zvýšil počet pohledávek v prodlení o šestnáct procent, ale jejich hodnota stoupla o celých 120 procent,« tvrdí Kudla. Firmy totiž přestaly platit i faktury na vyšší částky, ač u nich hrozí vyšší penále. Kromě toho se do zpoždění také dostaly větší podniky, které dávají větší, a tudíž dražší zakázky.

Zátěž pro cash flow firem mohou být i dosud oslavované evropské projekty za peníze z Bruselu. »Musíte platit 45 procent z vlastních peněz a jen zhruba 55 procent přiteče z evropských fondů. Ty peníze by nyní firmy potřebovaly jinde,« varuje Karel Havlíček z Asociace malých a středních podniků.

Dalším strašákem firem je insolvenční zákon. »Zatím se v mnoha případech jedná o použití insolvenčního zákona jako nátlakového prostředku v obchodních sporech, což může pro některé společnosti mít fatální následky,« uvádí Kudla.

Právě insolvenční zákon si chce vzít na paškál premiérova ekonomická rada. »Je to jedna z věcí, kterou budeme pečlivě zkoumat, a chceme navrhnout některé úpravy. Notabene jej v této době budeme potřebovat,« uvedl stanovisko NERV její další člen **Tomáš Sedláček**, ekonom z ČSOB.

Ministerstvo spravedlnosti již začalo úpravy insolvenčního práva připravovat. »Navrhujeme celkem dvanáct změn ve vazbě na finanční krizi. Cílem je upravit zákon tak, aby dal podnikatelům větší šanci přežít,« vysvětluje právník Bohumil Havel, člen expertní skupiny při resortu spravedlnosti a jeden ze spoluautorů insolvenčního zákona.

Některé ze změn by měly být přijaty jen na přechodné, krizové, období. Návrhy jdou po třech liniích: dát podnikům v problémech, ovšem ještě s životaschopným provozem lepší zbraně do rukou při vyjednávání s věřiteli. V pomoci by se měl angažovat i stát tím, že podnikům v reorganizaci odloží některé platby, třeba na sociální pojištění. A konečně vzniknout by měly i paragrafy, které zajistí, aby zaměstnanci nezůstávali bez mezd, jako je tomu nyní například u probíhajícího insolvenčního řízení ve sklárnách ze skupiny Bohemia Crystalex Trading.

Žádnou paniku Příliš černé scénáře ale Havlíček z Asociace malých a středních podniků odmítá. »Samozřejmě že krachů přibude, ale nevyvolával bych velkou paniku. Věřitelé už tu proceduru vyzkoušeli a dobře vědí, že výtěžnost insolvenčního řízení není nijak vysoká. Pohybuje se pod deseti procenty. Proto se raději než někoho poslat do krachu pokusí domluvit na rozložení splátek,« domnívá se.

Aby těch problémů české firmy neměly málo, banky se jim zdráhají půjčovat. Podle exkluzivního průzkumu Hospodářské komory pro týdeník Ekonom pocíťují horší přístup k úvěru dvě třetiny firem (viz Ekonom č. 2/2009).

»Otáčet cizí peníze je přitom pro podnikání nezbytné. To vyvolává také dominový efekt. Banka vám nepůjčí, vy nezaplatíte dodavateli, a tak se to postupně přelévá. V současnosti jsou banky ochotné přinejlepším prodloužit stávající úvěr, ale získat nový je obtížné,« vysvětluje Havlíček.

»Banky neuhlídaly likviditu a teď nechtějí půjčovat. Psychóza ze špatného stavu firem se ještě prohloubí ve druhém čtvrtletí, až se začnou vyhlášovat hospodářské výsledky. I velmi zdravé firmy je budou mít totiž o poznání horší,« pokračuje místopředseda Asociace malých a středních podniků Havlíček.

»Vy byste někomu půjčili?« ptá se ekonom Zámečnick. »Banky nevědí, jak budou vypadat tržby firem. Navíc exportér sice přiznává problémy s odbytem, ale že například zkrachoval nějaký jeho zákazník, se sotva pochlubí. Samozřejmě je to problém, ale nemůžete banky vinit. Musí dobře zvažovat rizika. To, že je to nyní takový kolektivní akt ze strany bankovního sektoru, je pochopitelné,« vysvětluje Zámečnick.

Bylo už i hůř Ačkoliv situace českých firem vypadá nevesele, bylo již hůř. Konec devadesátých let a počátek nového století představoval pro bankrotů naprostou žeň. Tehdy čísla zkrachovalých firem přeskočila výrazně hranici 2000 za rok.

Čeká Česko něco podobného i nyní, když celosvětová krize žene firmy do úpadku, což nárůst bankrotů o polovinu při srovnání let 2007 a 2008 jen potvrzuje?

»Firmy jsou nyní rozhodně v lepší finanční kondici než ke konci devadesátých let. Jak to ale všechno dopadne, není jisté, protože letošní rok přináší klesající tržby, které tehdy nebyly,« uvedl Zámečnick.

Havlíček z Asociace malých a středních podniků je ještě o poznání optimističtější. »Tehdy se zakládaly firmy po tisících jako na běžícím pásu. Trh na to nebyl stavěný. Do toho se přostřovala konkurence a padaly banky. Dnes je ten stav rozhodně mnohem stabilnější,« sdělil.

Nejsme v tom sami Česká republika ale rozhodně není sama, kdo prožívá vlnu bankrotů. Krachuje se i za hranicemi, a to ve velkém.

Například ve Spojených státech, kde krize vznikla a přelila se do celého světa, podle elektronické soudní databáze dojde denně k pěti tisícům krachů, pokud se započítá i nesolventnost domácností. To znamená nárůst o 54 procent mezi roky 2007 a 2008. Kdyby tímto tempem bankrotů pokračovaly, tak za letošek to bude 1,2 až 1,4 milionu zbankrotovaných subjektů.

Celosvětový výhled bankrotů zveřejnila ještě před koncem roku centrála úvěrové pojišťovny Euler Hermes. A rozhodně není nijak růžový.

Nejhůř má dopadnout Evropa. Počet úpadků zde poskočí sice jen o 16,7 procenta, v absolutním čísle to ale znamená, že se vyšplhá na bezmála 200 tisíc.

Podle Romea Grilla, hlavního ekonoma zmíněné pojišťovny, bude nejhorší situace v automobilovém průmyslu, maloobchodu, textilním průmyslu a logistice.

Ostatně Evropské sdružení dodavatelů automobilového průmyslu už varovalo, že pokud jim vlády nepomohou úvěrovými garancemi, zkrachuje během příštích několika měsíců každý desátý dodavatel automobilek.

Nepříliš záviděníhodné první místo mezi evropskými státy si zřejmě vyslouží Francie, kde by mělo zkrachovat 63 tisíc společností.

Tím předčí i USA, přestože tam má dojít k rapidnímu růstu počtu insolvencí o více než padesát procent. Do úpadku se má v Americe přihlásit asi šedesát dva tisíc podniků.

Trochu lépe na tom bude například Japonsko. Tam se předpokládá nárůst bankrotů jen asi o dvanáct procent. Na své dno si ale i země vycházejícího slunce musela sáhnout. V listopadu dosáhl počet zbankrotovaných společností, které jsou kótované na burze, rekordu od druhé světové války. Padlo jich 1277, přičemž velkých akciových společností bylo mezi nimi třicet.

Investice do exportu A co by firmám v této situaci pomohlo? »Na krizi bych šel zvýšeným financováním institucí podporujících export,« uvedl v rozhovoru pro týdeník Ekonom bývalý ministr financí Ivan Kočárník (viz Ekonom č. 3/2009).

S tím souhlasí i Havlíček z Asociace malých a středních podniků. »Nyní je zbytečné lít další peníze do organizací typu CzechInvest nebo CzechTrade, ty už svou práci odvedly velmi dobře. Teď by větší část peněz měla putovat například do EGAP,« uvedl.

Podle něj je současná situace na trhu příležitostí pro odvážné a kapitálově zajištěné firmy. Bankrotující společnost se totiž dá pořídit »za hubičku«. *

Loňský rok ještě nebyl tak katastrofální. Hlavní čísla se ukážou letos. Nejhorší bude první pololetí. Miroslav Zámečnick, ekonom, člen NERV Druhotná platební neschopnost je rozhodně jednou z hlavních příčin napjaté finanční situace mnoha firem. Julius Kudla, Euler Hermes Česob V současnosti jsou banky ochotné maximálně prodloužit stávající úvěr, ale získat nový je obtížné. Karel Havlíček, Asociace malých a středních podniků

1770 firem a živnostníků letos podle odhadů pojišťovny Euler Hermes vyhlásí insolvenční řízení.

INSOLVENČNÍ REJSTŘÍK Co v rejstříku najdete? veškerá rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení; veškerá podání, která se vkládají do soudního spisu vedeného insolvenčním soudem ohledně dlužníka;

informace o insolvenčních správcích stanovené zákonem; informace o dlužnících stanovené zákonem; informace o hlavních řízení v členských státech EU; doručení většiny soudních rozhodnutí (nespoléhejte tedy při doručování na obálku s pruhem). Co v rejstříku nenajdete? podání či jiné písemnosti, které podléhají utajení podle zvláštního právního předpisu; řízení zahájená do konce roku 2007, tedy řízení, která probíhají podle právní úpravy obsažené v zákoně o konkurzu a vyrovnání. Kromě sklářů a stavebnictví patří k nejpostiženějším automobilový průmysl, doprava, chemický a ocelářský průmysl.

BANKROT – až poslední krok v úpadkovém řetězci

Insolvenční zákon rozeznává dva druhy úpadku: insolvenční (platební neschopnost) a předlužení. Dlužník je v platební neschopnosti, jestliže má více (alespoň dva) věřitelů, jeho peněžité závazky jsou alespoň 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Předlužením se rozumí situace, kdy má dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Insolvenční zákon dále rozlišuje takzvaný hrozící úpadek, který nastává v situaci, kdy lze předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. V první fázi insolvenčního řízení soud přijme insolvenční návrh (může ho podat firma sama nebo věřitel), během dvou hodin ho zveřejní v insolvenčním rejstříku.

Po zveřejnění návrhu v insolvenčním rejstříku mají věřitelé maximálně dva měsíce na přihlášení pohledávek. Moratorium poskytne dlužníkovi možnost, aby se s věřiteli vyrovnal ještě před proběhnutím celého insolvenčního řízení, a to tím, že po dobu jeho trvání nelze vydat rozhodnutí o úpadku. Návrh na vyhlášení moratoria může dlužník podat do sedmi dnů od podání insolvenčního návrhu. Návrh na vyhlášení moratoria může věřitel podat do patnácti dnů od podání insolvenčního návrhu. V druhé fázi následně soud rozhodne o způsobu řešení úpadku. Na své rozhodnutí má tři měsíce ode dne rozhodnutí o úpadku.

Bankrot neboli konkurz je pouze jedním z možných řešení. Většinou znamená konec výroby a rozprodej majetku dlužníka. Reorganizace řeší úpadek dlužníků-podnikatelů provozujících zpravidla velký podnik, kdy bude z hlediska uspokojení věřitelů výhodnější, aby podnik dál fungoval. Jde zpravidla o společnosti, jejichž obrát činí alespoň 100 milionů korun nebo které zaměstnávají alespoň 100 zaměstnanců. Je to ale rozhodně ta nejdělsí a nejsložitější cesta, kterou se věřitelé mohou vydat. Protože jejím cílem je revitalizace dlužnickovy firmy, a ta podle zkušeností ze zahraničí trvá pět až šest let. Naše soudy zatím schválily reorganizaci čtyř firem. Oddlužení neboli osobní bankrot dává možnost vyrovnat se s věřiteli lidem, kteří nejsou podnikateli. Během pěti let uhradí prostřednictvím měsíčních splátek věřiteli třetinu pohledávky. Když je firma předlužená vyhlásit úpadek sama na sebe musí firma, když nemá dostatečný majetek na to, aby dokázala pokrýt veškeré splatné i nesplacené závazky. Prvním základním předpokladem předlužení je existence alespoň dvou věřitelů. Druhým a podstatnějším předpokladem pro vyhlášení předlužení je záporný rozdíl mezi hodnotou majetku dlužníka na straně jedné a výši všech jeho závazků na straně druhé. Jednatel nebo představenstvo společnosti má povinnost podat návrh na zahájení insolvenčního řízení bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Jestliže odpovědné osoby svoji povinnost podat návrh nesplní, odpovídají věřitelům za škodu nebo jinou újmu, která jim tím vznikne.

Obrázek

Graf

Foto popis| CZECH AIRCRAFT WORKS Kunovice Zadlužený výrobce sportovních letadel se kvůli dluhům propadl do insolvenčního řízení v srpnu.

Foto autor| Foto: Isifa

Foto popis| MASNÝ PRŮMYSL Česká Lípa Firma je v úpadku od října. Návrh podala sama společnost, která tak chce řešit špatnou finanční situaci. V prosinci jí byla povolena reorganizace.

Foto autor| Ilustrační foto: Martin Svozílek

Foto popis| PRŮMYSLOVÉ STAVITELSTVÍ Brno Společnost, která před lety patřila mezi největší stavební firmy v Brně, je v úpadku od října. Věřitelé po ní požadují přes tři miliardy korun.

Foto autor| Ilustrační foto: Filip Jandourek

Foto popis| CRYSTALEX Nový Bor Na přelomu září a října vyvrcholily problémy skupiny BCT. Například dceřiná firma Crystalex Nový Bor nejdříve prošla moratoriem, v lednu zastavila výrobu a nyní je v úpadku.

Foto autor| Foto: ČTK

Foto popis| KARLOVARSKÝ PORCELÁN Karlovy Vary Přelom září a října byl tragický i pro společnost Porcela Plus. Dceřiná firma Karlovarský porcelán byla v úpadku od poloviny října, v prosinci byl vyhlášen konkurz na »matku« i »dceru«.

Foto autor| Foto: ČTK

Foto popis| SLEZAN Frýdek-Místek Firma zabývající se výrobou přízí a textilií spadla do insolvenčního řízení v prosinci. Ve stejném měsíci skončila v úpadku i textilka Loana.

Foto autor| Ilustrační foto: Jiří Cajka

Foto popis| OLŠANSKÉ PAPIRNY Lukavice O úpadku papírenské společnosti bylo rozhodnuto v prosinci. Důvod? Platební neschopnost.

Foto autor| Ilustrační foto: Isifa

Foto popis| CE WOOD Zlín Největší tuzemský lesnický holding působící na celém území Česka vstoupil do insolvenčního řízení tento týden.

Foto autor| Foto: ČTK

Foto autor| Ilustrace: Tomáš Novák

O síle pokušení a našem předsedání Evropské unii

29.1.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

V Novém zákonu se píše, že nebudeme nikdy pokoušeni nad své možnosti. Když se ale člověk rozhlédne, musí se trochu podrbat na hlavě: V roce, kdy euro oslavuje desáté narozeniny, je společná měna zkoušena nad veškerou představitelnou míru.

V roce, kdy Česko slaví dvacet let demokracie a volného trhu, není jako předsednická země zkoušeno o nic méně.

Zkouška z dospělosti

Naše šéfování unii vlastně nemělo nastat. Kdyby byla schválena Lisabonská smlouva, rotující předsednictví by v podobě, jakou dnes známe, přestalo existovat. Posledním takovým mělo být právě předsednictví francouzské. Evropa nyní měla mít svého prezidenta a řada věcí by se řešila jinak. Místo toho do našeho klína padlo podle všech měřítek jedno z nejsložitějších, ne-li vůbec nejsložitější, předsednictví v unijní historii.

Na chodbách Evropské komise se říká, že nová členská země se stane skutečným a uvědomělým členem unie až tím, že si na svou vlastní kůži zažije předsednictví. Právě to se nám teď děje. Evropa už nejsou »ti druzí«, jsme to zejména my.

Náš rok globální krize

Co chcete krizovějšího? První měsíc plynová krize a krize v Gaze. K tomu přičtete druhou vlnu finanční krize a její přeliv do reálné ekonomiky. Budeme muset řešit oboje najednou.

Komu je to málo, ať přihodí krizi Lisabonské smlouvy, která se má letos také řešit - a kde jsme žábou na prameni kromě Irska také my. A komu by ani to nestačilo, může brát ještě v úvahu nástup nového amerického prezidenta, který sám o sobě představuje příslib podstatné změny.

Kdo chce hledat dál, může uvažovat o krizi celého amerického bankovního dluhového kapitalismu. A koneckonců i o jisté krizi akademického či vědeckého světa, který současnou situaci nemá pod kontrolou a vlastně neví, co si s ní počít.

Kdo chce ještě temnější pohled, může se začíst do zpráv OSN, které očekávají dramatický nárůst chudých lidí, žijících z méně než dvou dolarů na den. Očekává, že se počet lidí žijících v takové chudobě dostane opět na úroveň, která panovala v roce 1997.

V takovém roce předseda Česko Evropě. A k tomu se ještě doma musí rozhodnout, kdy bude chtít euro a zda povolí výstavbu amerického radaru. A navíc se naše vláda letos nevyhne globálnímu nárůstu státního dluhu, který tentokrát není plíživý, ale téměř ve všech zemích velice dramatický - v některých dokonce dosahuje řádu desítek procent HDP.

Z tohoto pohledu se zdá téměř legitimní pominout všudypřítomnou hrozbu pádu české vlády a zpomalení reforem, které si tato vláda vytyčila jako svůj hlavní *raison d'être*. Vláda je skutečně v nezáviděníhodné situaci. Clintonův okřídlený výrok, když svému volebnímu týmu vysvětloval, na čem se vyhrávají volby »it's the economy, stupid« (je to ekonomika, vy hlupáci), lze dnes hravě parafrázovat na výmluvu politiků »it's the stupid economy« (čelíme bláznivé ekonomice). Jednoduše řečeno: Co kdysi politici s oblibou osedlávali, toho se dnes bojí.

Dokud se zpívá...

Končí první měsíc našeho předsednictví. Přes všechny počáteční obavy lze zatím konstatovat, že jsme první šestinu hráli přinejhorším na remízu.

I české vládě došlo, že je záhodno něco dělat. Co konkrétně to bude, je zatím stále nejasné, ale jisté je, že žádný zázračný všelék nevymysleli ani přední nobelisté. Luxus čekat a sledovat, co se ujalo v zahraničí, bohužel nemáme, na implementaci opatření je jen několik měsíců, pak už bude pozdě. Ale že se něco dělat musí, je dnes na bíledni. Budme rádi, že to našim západním kolegům došlo dříve a že něco již dělají (na vlastní obhajobu je pak nutno říci, že i mezinárodní instituce očekávaly náš propad mnohem nižší, než jaký očekáváme nyní).

Od českých opatření nelze čekat zázraky. Vždyť naše ekonomika představuje procento unijního HDP. Jsme malou ekonomikou, závislou na exportu a naše naděje musí také skrze export přitéct. Stimulace domácí poptávky nám může pomoci jen marginálně. Ale přesto: státy nyní musí trhu pomoci. Netestujme ani ekonomiku nad její síly.

Slušně, pánové. Prosím

Ať si nyní zastánci absolutního státního neintervencionalismu odpovědí na otázku, kde by západní ekonomika dnes byla bez masivních zásahů státu.

A ať se u toho snaží vyvarovat sprostých slov...

Čeho se dnes politici bojí? Toho, co kdysi s oblibou osedlávali: ekonomiky.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

The best of... NERV

29.1.2009 Mladá fronta DNES str. 02 Domácí ekonomika
(pmr, sti)

Výběr těch nejkonkrétnějších z 250 návrhů, kterými chce vláda a členové NERV oživit ekonomiku

Z čeho bude Topolánkova vláda vybírat ve svém boji s hrozcí ekonomickou recesí?

Přinášíme nejkonkrétnější tipy z balíku změn SPAR PLUS, které navrhli ministři a desítky ekonomických poradců vlády NERV. Tam, kde autor návrhu není v závorce uveden, jde o nápad více členů týmu či je to součástí vládního protikrizového programu SPAR.

Návrhy jsou redakčně kráceny, jejich členění je původní.

1. Jak obnovit důvěru mezi bankami - uvolnit pravidla pro daňovou uznatelnost úroků při půjčování spřízněným firmám pro banky, leasingové a faktoringové společnosti - snížit povinné minimální rezervy bank - umožnit půjčky bankám od České národní banky jištěné i jinou zástavou než dnes (Kun, Zam) 2. Jak se vyhnout nárůstu z ciziny - rozšířit úvěry na export prostřednictvím České exportní banky, a to i pro menší a střední podniky (Dlo) - zvýšit kapitál ve stát. bankách zabývajících se exportem (Wei, Zam) - zajistit větší konkurenci v bankovním sektoru, aby poskytoval úvěry, negeneroval jen vysoké zisky z bankovních služeb (Sch) - v krajním případě zvážit státní záruky

za (provozní, investiční) úvěry podnikům (Zam, Mej) - povolit zkrácení doby finančního leasingu - u hypotečních zástavních listů daňově osvobodit úroky (vše Kun) - v krajním případě státní příspěvky ke komerčnímu pojištění úvěrů pro malé a střední podniky (Mej) - násobně zvýšit záruky za úvěry podnikům (Rus) - čerpání peněz pro české podniky od Evropské investiční banky (Jah) 3. Jak odstranit byrokracii, stabilizovat státní rozpočet - ministrům a jejich náměstkům se při nedodržení výdajů má krátit plat o pětinu (Sed) - udržet investice v rozpočtu, dodržovat disciplínu ve výdajích (Wei) - zjednodušit registraci a fungování živností, firem (Koh) - zrovnoprávnit papír a e-mail v úředním styku (Jah) - u každého zásahu státu analyzovat vždy přímé a nepřímé dopady na soukromý sektor (Mej, Jah) - sjednotit výběr daní a odvodů - rychlejší deregulace nájmu; omezit regulaci středních a vysokých škol; organizovat veřejné práce v obcích (Sch) - změnit zákoník práce, aby byl pružnější v nabírání/propouštění - podpořit práci na kratší úvazek, souběh pracovních poměrů, podporovat veřejnou dopravu v místech s růstem nezaměstnanosti (Wei) - reforma zdravotního pojištění: např. malus pro obézní, snížit náklady na provoz pojišťoven, zveřejňovat kvalitu péče atd. (Zam) - zrychlit bankroty a posílit práva zaměstnanců v bankrotu; garance za provozní úvěry firmám v bankrotu - zachovat investiční pobídky, zvýšit investice do vzdělání, použití pravidel Transparency International v boji proti korupci (Sed) - zavést právní ochranu člověka, který upozorní na korupci (Zam) - každý příjem se daní jen jednou (Sch) - zavést zdanění nemovitostí podle reálné ceny (Koh) - zkrátit dobu odepisování - podpořit daňově vývoj, výzkum, vzdělání, založit Technologickou agenturu pro podporu aplikovaného výzkumu; zvýšit podíl obcí a krajů na vybraných daních (Jahn) - prodej státních dluhopisů drobným investorům (Sch) - vytvoření „fonde“, který bude zajišťovat úvěry podniků, zprostředkovávat spolufinancování (Dlo) - zvážit obnovení konsolidační agentury, která umožní státní zásahy v případě vážných problémů národohospodářsky důležité finanční či nefinanční instituce (Wei) 4. Jak „nakopnout“ ekonomiku Získat více peněz z evropských fondů - zjednodušit systém, kdy dnes jsou peníze složitě rozdělovány přes 24 programů - zajistit kurz koruny k euru, aby se nesnižoval objem dotací při posilování koruny (Kun) - měsíčně zveřejňovat, jak je které ministerstvo v získávání peněz z EU úspěšné, a stanovit za to finanční odměny i sankce Předělat státní rozpočet - snížit provozní výdaje státu o pět procent (Kun), (stalo se, pozn. red.) - zvýšit kvůli krizi schodek rozpočtu, ale udržet ho pod třemi procenty HDP (Rus) Poslat státní peníze jinam - urychlit již schválenou stavbu dálnic, silnic, železnic, dát na ně více peněz a efektivněji (Sed, Kun, Jah) - urychlit výstavbu tří plánovaných logistických center u Prahy, Brna a Ostravy ve vlastnictví státu (Sch) - zvážit více investic do IT, například internet pro všechny (Sed) - poskytovat rodinám dotace na internetové připojení (Sch) - podpořit „zelené“ investice jako zateplování domů či tepelná čerpadla (Kun) - podpora bytové výstavby (Kun) - zavést „šrotovné“ - podporu na vrácení starého a koupi nového auta (Jah) - udržet osmiprocentní tempo růstu výdajů na výzkum a vývoj a vyhodnocovat, jak tyto investice fungují (Jah) Snížení daní, sociálního pojištění a další změny v sociální oblasti - snížit daň z příjmu firem na 15 procent, případně to spojit se snížením sociálních odvodů (Sch, Kun) - snížit daň z příjmu firem na 17 procent (Rus) - na dva roky zavést daňový kredit nebo rychlejší odepisování investic do strojů (Jah) - daňově zvýhodnit investice soukromých firem do výzkumu (Jah) - zrychlit vratky daně z přidané hodnoty (Zam) - zavést odpočet sociálního pojištění (ministr práce Nečas navrhuje slevu 1 500 korun měsíčně pro rekvalifikované a absolventy), nebo snížit dočasně základ pro výpočet sociálního pojištění o 2 000 korun měsíčně (Zam) či o jinou částku (Jah) - snížit sociální pojištění placené firmou o 1,5 procenta pro rok 2009, nebo o 0,6 procenta od roku 2010 - snížit sociální pojištění placené firmou o 1,2 procenta a u zaměstnance o 0,6 procenta (Rus) - zvýšit odvody na důchodové pojištění u bezdětných o jedno procento, aby se posílila solidarita s rodinami s dětmi; zavést, aby děti posílaly jeden procentní bod ze svého důchodového pojištění rodičům - jednorázově zvýšit základní výměru důchodů o částku, kterou důchodci dávají na zdraví Změnit zdravotní pojištění - snížit zdravotní pojištění placené firmou o půl procentního bodu - snížit strop na sociální a zdravotní pojištění například na dvojnásobek průměrné mzdy (Kun), (pozn. red.: dnes je to pětinasobek) Další změny daní - snížit daň z příjmu zaměstnanců (Sch) - možnost odečíst si z daní při darování určité částky její dvojnásobek, stylem: daruji 100 Kč, daňový základ si snížím o 200 Kč (Sed) - daňově stimulovat rekvalifikaci a další vzdělávání - snížení srážkové daně na úroky, dividendy (Kun) - snížení daně z přidané hodnoty přechodně z 19 procent na 9 procent hlavně u služeb spojených s bydlením, jako je elektřina, teplo, vodné a stočné (Sch) - zvážit zvýšení 9procentní sazby DPH na 11-12 procent, protože je vhodná doba, když inflace klesá a státu se zvýší příjmy (Rus) - rozšířit uplatnění daňových paušálů (Sch) - u některých živností zavést paušální daň bez výpočtu (Koh) Ostatní - poskytovat státní úvěr s ročním či dvouletým oddálením splátek nezaměstnaným, kteří nebudou schopni splácet hypotéku či úvěr ze stavebního spoření - urychlit zahájené privatizace, hlavně Letiště Praha, aby byla dokončena v tomto volebním období (Sch) - omezit nejhorší paragrafy stavebního zákona (Sch) - změnit zákony, aby se urychlila příprava stavebních investic (Wei) - přerušit účinnost nařízení Reach, které pro chemičky omezuje používání určitých „nezelených“ látek (Wei) - zvážit urychlení odpisů třeba u aut (Dlo) - poskytnout mimořádnou podporu lidem, kteří ztratili práci v problémových sektorech (Dlo) - dodržovat práva spojená s duševním vlastnictvím (Koh) - sloučit agentury na podporu exportu, jako jsou CzechInvest a CzechTrade, a dále CzechTourism s Českými centry (Kun) - preferovat cesty politiků s ekonomickým efektem a zajistit na nich účast podnikatelů (Jah) - dát více peněz na přilákání turistů a konferencí do Česka (Jah) - poslat více lidí na obchodně ekonomické úseky zastupitelství ve vybraných zemích (Jah) - usnadnit odchody do předčasného důchodu - nezvyšovat důchody, ceny budou klesat - nezvyšovat podpory v

nezaměstnanosti (Wei) 5. Co prosazovat v EU za českého předsednictví - změnit Pakt stability a růstu, který nakazuje členským zemím držet roční schodky rozpočtu pod třemi procenty HDP. Stanovit kritérium tak, aby byl součet růstu HDP a deficitu rozpočtu menší než čtyři procenta (Sed) - podporovat rozumné a finančně udržitelné aktivity na podporu poptávky (Mej) - mít vlastní názor na jednání skupiny G20 v Londýně a koordinovat postoje celé EU (Dlo) - zjednodušit pravidla čerpání z evropských fondů (Zam) 6. Euro v Česku - vyhlásit předběžný termín pro přijetí eura v delším období (Dlo) - stanovit datum přijetí eura, nejdříve od 2013 (Kun, Jah)

* Jak (ne) překvapili Nápady členů NERV

Vladimír Dlouhý (Dlo), poradce Opatrný. Ve svých návrzích se držel zpátky, ve většině případů navrhoval velmi obecné věci.

Martin Jahn (Jah), Volkswagen Prosazuje nápady na podporu svého domovského autoprůmyslu a více peněz do vědy a výzkumu.

Pavel Kohout (Koh), Partners Analytik, který si všímá řady „drobných“ překážek s dopadem v reálném podnikání.

Jiří Kunert (Kun) UniCredit Bank Většina jeho návrhů směřuje na podporu bank zejména ve formě daňových úlev.

Michal Mejstřík (Mej), Uni. Karl. Míří hodně na exportéry a jejich snazší přístup k úvěrům prostřednictvím státních bank.

Jiří Rusnok (Rus), ING penz. fond Držel se v návrzích zpátky, jeho oblíbeným tématem zůstávají penze.

Tomáš Sedláček (Sed), ČSOB Radikál - chce upravit Pakt stability a růstu, na němž se evropské země dohadovaly léta.

Jiří Schwarz (Sch), VŠE Liberál. Snížil by všechny možné daně a zrušil co nejvíc úřadů.

Jiří Weigl (Wei) kancléř Konzervativní, držel by výdaje státu při zdi, rušil by „zelené“ zákony.

Miroslav Zámečník (Zam), B. Venture Prosazuje změny ve zdravotnictví, v krizi by pozval k zásahům stát.

Foto popis|

Podpora vědy

27.1.2009 Hospodářské noviny str. 03 Krize v Česku
(mir)

Jedním z opatření, kterými chce NERV bojovat proti krizím, je podpora vědy a výzkumu. Podle ekonomů tento výdaj ze státního rozpočtu přinese krátkodobý prospěch především v tom, že se vytvoří pracovní místa. »Investice trochu připomíná stavbu hladové zdi. Když stavíte školu, vytvoříte pracovní místa pro zedníky,« vysvětluje **Tomáš Sedláček**, jeden ze zástupců NERV.

Změny by se ale měly projevit v dlouhodobém horizontu, například zvýšením konkurenceschopnosti českých absolventů. Žádné nové razantní změny na poli vědy ale NERV navrhovat nebude. »Jde spíše o urychlení těch, které se už připravují. A to jednorázovým uvolněním peněz,« říká Sedláček.

Další návrhy? Daně, parkování, doprava

Deset mužů zachraňuje Česko - Členové Národní ekonomické rady vlády hledají společnou řeč

Členové Národní ekonomické rady vlády (NERV) předali vládě návrhy na boj s dopady světové finanční krize. Ne všichni se však chtějí svými nápady chlubit veřejně.

PRAHA Zrušit parkovací zóny, podporovat veřejnou dopravu či změnit daň z převodu nemovitostí. I takové návrhy vzešly z dílen členů rady.

„Zaměřil jsem se spíše na méně okázalé věci,“ řekl LN ekonom Pavel Kohout. Právě on navrhuje zrušit nebo přeměnit systém parkovacích zón, který existuje například v některých pražských čtvrtích.

„Na malé podniky to dopadá mnohem víc než světová finanční krize,“ upozornil Kohout. Podle něj totiž klienti malých a středních firem nemají možnost u poboček parkovat, a těm tak klesají tržby.

Ekonom Kohout dále navrhuje změnit daň z převodu nemovitosti. Ta by se měla snížit tím, že by se nově platila z tržní hodnoty nemovitosti a ne z její účetní ceny.

Vedoucí kanceláře prezidenta republiky Jiří Weigl zase navrhuje zvýšit podporu veřejné dopravy a dopravní obslužnost v regionech, které budou poklesem ekonomiky nejvíce postiženy. „Lidé by tak měli šanci hledat si práci v širším okolí svého bydliště,“ řekl Weigl.

Poradce americké investiční banky Goldman Sachs a bývalý ekonomický ministr Vladimír Dlouhý si své myšlenky uspořádal do několika priorit. Na první z nich, udržení makroekonomické stability, se shodují snad všichni členové rady. „To se špatně prodává lidem, protože toho se nenají, ani je to nezaměstná. Ale je to v tuto chvíli naše největší pozitivum,“ dodal Dlouhý.

Chce také podporovat zahraniční obchod a vytvořit záložní fond či instituci, která by byla, v případě potřeby, připravená využít potenciálních podpor mezinárodních institucí. Zároveň ostře vystoupil proti protekcionismu. „To je trochu moje odmítnutí snah typu, kupujte české zboží, i když i tomu rozumím,“ podotkl Dlouhý. Pokud by k podpoře prodeje domácích výrobků přistoupily všechny okolní země, podle Dlouhého by se jen navzájem ožebračily.

Ostatní členové rady o svých návrzích hovořili jen neochotně. „Budu respektovat dohodu a zatím nebudu více komentovat konkrétní návrhy,“ odmítl sdělovat podrobnosti Jiří Rusnok, prezident Asociace penzijních fondů České republiky.

Předseda vlády Mirek Topolánek totiž podle všeho členy rady zavázal mlčenlivostí. „Bohužel, premiér řekl: ‚neuvolňovat‘. Musíte pátrat po jednotlivcích,“ sdělil LN Martin Kocourek, tajemník rady.

Již v neděli členové rady zveřejnili své hlavní návrhy na boj s krizí: investice do výzkumu, zrychlení odpisů a podpora zaměstnanosti.

Někteří experti ale zpochybňují samotný smysl existence NERVu. „Rada nemá šanci porazit krizi. Je možné udělat jedinou věc a tou je podpora v podobě snížení úrokových sazeb centrální banky,“ řekla ředitelka analytické společnosti Next Finance Markéta Šichtařová.

Jak funguje NERV:

Všichni členové rady jsou si rovni, nemá tedy šéfa. Návrhy do diskuse si jednotliví členové posílají před jednáním a teprve poté o nich osobně diskutují. Podle Tomáše Sedláčka se o jednotlivých návrzích rozhodne spíše dohodou než hlasováním. „On si z toho premiér pak vezme, co chce,“ řekl **Tomáš Sedláček**.

ekonom Vladimír Dlouhý

chce vytvořit záložní fond či instituci na využití případné mezinárodní pomoci je pro podporu sociální politiky v regionech chce udržet makroekonomickou stabilitu vláda by měla přijmout stanovisko k euru

viceprezident Svazu průmyslu ČR Martin Jahn

zasazuje se o státní podporu nákupu nových aut formou tzv. šrotační prémie (dotace na nové auto při odevzdání starého) chce snížit zátěž v oblasti sociálního pojištění

ekonomický analytik Pavel Kohout

daň z převodu nemovitosti by se podle něj neměla platit z účetní hodnoty, ale z tržní chce snížit administrativní

zátěž podnikatelů zrušil by nebo změnil systém parkovacích zón

prezident České bankovní asociace Jiří Kunert LN se ho včera nepodařilo zastihnout

z jeho vyjádření lze usuzovat, že se zasazuje o podporu bankovníctví a exportu veškerá podpora musí být podle něj plošná, nelze vymýšlet výjimky

profesor ekonomie UK Michal Mejstřík Nechtěl se včera pro LN konkrétně vyjádřit

chce spolupojištění nejen exportních úvěrů hodlá také „doladit“ insolvenční zákon pro rychlý přesun pracovní síly podporuje zavedení odečitatelné položky k sociálnímu a zdravotnímu pojištění

prezident Asociace penzijních fondů ČR Jiří Rusnok Včera pro LN odmítl cokoliv komentovat

je známo, že podporuje realizaci penzijní reformy je pro pomoc státu firmám při investování do infrastruktury

hlavní makroekonomický stratég ČSOB **Tomáš Sedláček** Vlastní příspěvky do diskuse v radě nechtěl včera pro LN komentovat

je pro podporu exportu a zlevnění české pracovní síly

děkan Národohospodářské fakulty VŠE Jiří Schwarz LN se ho včera nepodařilo zastihnout

je známo, že podporuje snížení daně z příjmu

ekonom a kancelář prezidenta republiky Jiří Weigl

chce zvýšit podporu veřejné dopravy a dopravní obslužnost v regionech je pro revizi stavebního zákona a zákona o územním plánování tak, aby bylo možné urychlit investiční akce

ekonomický konzultant Miroslav Zámečník Pro LN včera nechtěl sdělovat podrobnosti

podporuje odečitatelné položky ze základní mzdy pro výpočet soc. a zdravotního pojištění je pro posílení podpory exportu prostřednictvím České exportní banky, státní úvěrové pojišťovny EGAP a Českomoravské záruční a rozvojové banky

Foto autor| FOTO: LN-PAVEL WELLNER // KOLÁŽ ŠIMON / LN

Jak biftek prošpikovat skromností

26.1.2009 Hospodářské noviny str. 10 názory
JIRÍ LESCHTINA

Naše krize vyvěrá z dvaceti let šíleného přežívání, šílené nadspotřeby, a pokud se neuskrovníme na přiměřenější míru konzumu, doplatíme na to. Až takto důrazně nás varuje makroekonomický stratég ČSOB **Tomáš Sedláček** v rozhovoru »Další biftek už je moc« (Víkend HN, 2. ledna). Nejsou to názory nové ani originální. Proti kultu růstu a stupňovanému konzumu bez větší odezvy brojí třeba Václav Havel.

Tím spíš je pozoruhodné, že interview vyvolalo značný ohlas jak mezi čtenáři, tak i ekonomy. Že by výzvy ke skromnějšímu způsobu života začínaly vibrovat i ve společnosti, které jinak přijde normální vozit tuny sněhu do Prahy na lyžařský závod?

Mimochodník z banky?

Jan Mysliveček a Filip Pertold z institutu CERGE v polemice (**Tomáš Sedláček** a růst coby »zbytečný luxus«, HN 20. ledna) upozorňují, že jakýkoliv nižší růst odnesou hlavně ti, co s »přežíváním a žitím nad poměry obvykle nemají nic společného«. To lze chápat i jako jemný osten: Co nám tady vypráví o zhoubnosti přesycení dobře

placený bankovní expert, jenž se těžko může vžít do situace lidí s minimálním důchodem?

Sedláček skutečně může připomínat ekologické snoby z jisté části vyšších vrstev, kde je součástí bontonu hlásit se k uměřenosti šetrné k přírodě. Navíc jeho apely na omezování spotřeby, na orientaci k hlubším hodnotám, prošpikované citáty z bible, mají často poněkud misionářský tón.

Máme to ale odsuzovat? Není důležitější, že se uvnitř vlivných elit objevují postoje, které dřív zastávali lidé považovaní za pošetilce a mimochodníky?

Past scvrklých životů

Pro životní styl, k němuž se **Tomáš Sedláček** hlásí, vynalezli sociologové již počátkem 90. let jméno: dobrovolná skromnost. Tehdy v atmosféře euforie některé rodiny odcházely na venkov, aby žily střídmě a hledaly cesty k samozásobitelství, šetrnému k přírodě.

Dost brzy tito lidé zjistili, že při svých snahách o soběstačnost prokopou, prohospodaří a provaří všechnu svou energii. Že se jim život scvrkl na pouhou fyzickou reprodukci. Starost o děti a snaha obstát v nějaké profesi pak mnohé z nich dotlačily ke koupi auta, počítače, k zařízení profesionální dílny... Dnes mají blíž k běžné středostavovské rodině, přesto tvrdí, že se jim dobrovolná skromnost »zvnitřnila«. Že se naučili nebažit po nových věcech, a ty, které si pořídili, využívat s rozmyslem.

Přes »útlék do lesů« dospěli do jakési spotřební mezípolohy, na niž se z vyšších vrstev snaží **Tomáš Sedláček**. Mít auto, protože ho potřebují k živnosti, ale jezdit hromadnou dopravou, kde se dá.

Čas vnucené skromnosti

Tlaky ekonomiky i reklamy jsou obrovské a setrvačné. Dobrovolná skromnost se nestane ani alternativou dnešního způsobu života, spíš doplňkem. Ten ale může být nadměru užitečný.

Vezíme po uši v hospodářské krizi a můžeme být odsouzeni k nedobrovolné skromnosti. Hledači pravé míry umírněnosti mohou ukazovat cestu, jak i v ekonomické tísní žít důstojně, s radostí a uspokojením. Však kdoví, možná se jednou odmítač »bifteku navíc« stane ministrem financí.

Pro životní styl, k němuž se **Tomáš Sedláček** hlásí, vynalezli sociologové již počátkem 90. let jméno: dobrovolná skromnost.

Foto popis|

O autorovi| Jiří Leschtina, www.ihned.cz/leschtina jiri.leschtina@economia.cz

První české léky na krizi

26.1.2009 Lidové noviny str. 13 Byznys

František Bouc

O způsobech boje s dopady finanční krize v neděli jednala vládní rada i opozice.

PRAHA Spory o to, zdali ekonomická krize postihne Česko, jsou již minulostí. Dohady nyní panují o tom, jak její dopady co nejvíce zmírnit.

Vůbec poprvé se včera k projednávání možných protikrizových receptů sešla desetičlenná Národní ekonomická rada vlády (NERV). Původně tříhodinové zasedání NERVu se nakonec protáhlo na šest hodin. Po jeho skončení premiér Mirek Topolánek uvedl, že nezávislí ekonomičtí experti a ekonomičtí ministři vlády projednávali zhruba 250 opatření zaměřující se na oblast finančních trhů, státní rozpočet, poptávkové a výdajové stimuly či strukturální reformy. Analýzy rady, na kterých budou jednotliví členové dále pracovat, budou podle Topolánka zvažovat varianty, kdy domácí ekonomika stále poroste, i varianty, kdy bude klesat. Ministr financí Miroslav Kalousek řekl, že základní snahou je vypracovat koncept, který zmírní dopady krize na zaměstnanost a ekonomický růst. K tomu by měla přispět například stimulace poptávky prostřednictvím urychlených odpisů, podpora mobility pracovní síly a usnadnění nástupu do zaměstnání absolventů škol nebo investice do vědy výzkumu a vzdělání.

Doporučení rady plánuje vláda předložit Poslanecké sněmovně zřejmě již na první únorové schůzi, společně s návrhem změny rozpočtu vyplývající z úprav makroekonomické předpovědi. O něm bude dnes jednat

vláda.

Kalousek včera řekl, že vládě předloží tři scénáře možného vývoje, a tudíž tři varianty deficitu státního rozpočtu. Oproti původně schválenému státnímu rozpočtu na letošní rok, který počítá s růstem domácí ekonomiky ve výši 4,8 procenta s deficitem 38,1 miliardy korun, budou Kalouskovy nové propočty počítat s nižšími tempy růstu domácí ekonomiky, a to ve výši tří, dvou a jednoho procenta.

V případě růstu domácí ekonomiky by deficit státního rozpočtu vzrostl na zhruba 50 miliard korun. Takový výhled je ale podle Kalouska optimistický. „Doufám, že růst se bude pohybovat alespoň kolem dvou procent. Za této situace by se deficit pohyboval mírně nad 60 miliardami korun... V případě jednoprocenního růstu by pak deficit byl zhruba 75 miliard korun,“ řekl Kalousek. Podle nejnovější analýzy ministerstva financí by přitom růst domácí ekonomiky letos neměl přesáhnout 1,4 procenta. „Nikdo doopravdy neví, jaký bude letos skutečný růst,“ připustil Kalousek.

Stínový ministr financí Bohuslav Sobotka kritizoval vládu, že úprava rozpočtu i protikrizová opatření vlády přicházejí pozdě. Sociální demokraté proto včera představili vlastní plán. Ten mimo jiné počítá s výplatou jednorázového třináctého platu pro důchodce nebo prodloužením podpory v nezaměstnanosti ze současných pěti na šest měsíců a jejím navýšením na 80 procent čistého měsíčního výdělku.

Jak také chtějí bojovat s krizí? Národní ekonomická rada vlády navrhuje: - investovat více do výzkumu, - zrychlit odpisy pro podnikatele, - podpořit zaměstnanost a mobilitu pracovní síly, - stimulovat domácí poptávku. Opozice chce: - vyplatit jednorázově důchodcům 13. plat, - zavedení 30% daně ze superhrubé mzdy lidem s měsíčními příjmy přes sto tisíc korun.

Foto popis| 250 dobrých rad. Členové národní ekonomické rady vlády navrhli celkem 250 různých opatření na boj s krizí, o kterých bude vláda dále jednat. Zleva **Tomáš Sedláček**, Jiří Schwarz, Michal Mejstřík, Vladimír Dlouhý a Miroslav Zámečník.

Foto autor| Foto ČTK – Michal Kamaryt

O „šrotovném“ se bude ještě diskutovat

26.1.2009 Právo str. 02 Zpravodajství

Jiří Vavroň

ČLEN NERV **TOMÁŠ SEDLÁČEK**

* Jednání bylo nečekaně dlouhé, na řadu opatření je rozdílný názor. Bude podle vás jednání národní rady a vlády efektivní a schopné ekonomice něco přinést?

Přes rozdílnost názorů jsme si potvrdili, že jsme schopni dohody, s ministry vytvořit docela dobrý tým. Podle mého soudu je činnost rady nadějná. Shodli jsme se na mantinelech naší činnosti, výsledky jednání budou tedy konkrétní a mohou ekonomice pomoci.

* Jako jeden ze stimulů pro ekonomiku v krizi se vláda a její ekonomická rada shodly na podpoře výzkumu a vzdělávání. Jenže to není nejen konkrétní, ale je to i dlouhodobá záležitost. Jak to může pomoci ekonomice v krizi?

Protože jsme se rozhodli, že národní ekonomická rada vlády nebude jako recept na krizi stavět žádné nové hladové zdi, jsou impulsy do vědy a výzkumu dobré, protože pomohou udělat české ekonomice kvalitativní skok. Čas samozřejmě hraje roli. Takže nejdříve podpoříme již stávající nebo rozpracované projekty, které tím vlastně urychlíme.

* Co návrhy typu šrotovného, tedy o možnostech získat dotace za sešrotování starého a koupi nového auta?

Tady nepanuje zatím jednotný názor, protože nebudeme toto ani podobná opatření zatím komentovat.

Foto popis| Národní ekonomická rada vlády při svém nedělním zasedání.

Foto autor| Foto PRÁVO – Petr Hloušek

Recesi by mohly utlumit nižší daně

26.1.2009 Profit str. 16 Téma

NÁRODNÍ EKONOMICKÁ RADA VLÁDY

Do konce ledna by měla Národní ekonomická rada vlády předložit návrh protikrizového balíčku. Členové rady nejspíše doporučí snižování přímých daní a investice do vzdělání a výzkumu. Červenou by naopak měly dostat jednorázové dotace na záchranu určitého podniku nebo dokonce sektoru. Půjde však o pouhá doporučení, která nezohledňují zájmy politických stran. Podle výroků některých členů rady si je ale možné udělat obrázek, jak by mohl konečný návrh vypadat.

JIŘÍ RUSNOK Prezident Asociace penzijních fondů, bývalý ministr financí ve vládě Miloše Zemana a poté průmyslu a obchodu v kabinetu Vladimíra Špidly.

Prognózy na letošní rok nevypadají moc růžově: nárůst nezaměstnanosti, zpomalení hospodářského růstu. Čísla a odhady většinou jen tak proletí, hlavní důraz média kladou na fakt, že tama onde už se propouští. Co naplat, dopady krize na Českou republiku nelze přehlédnout. Na druhou stranu odhadovat „jak hluboko“ a „jak dlouho“ je dost těžké.

Co přinese současné dění? Osobně si nemyslím, že opravdu krvavou krizi. Spíše ztrátu iluze, že se nic nemůže stát, že nás čekají věčně dobré časy a žít na dluh je bez rizika. Tedy alespoň pro někoho.

Nejde jen o náš problém, a tak se celá západní civilizace snaží s tím něco dělat. A padají mýty. Trh už není všemocný, pravidla pro zachování konkurenčního prostředí nejsou nepřekročitelná. Státy rozdávají veřejnou podporu, jen to lítá. Do ekonomik se budou pumpovat peníze. Evropská unie nad tím přebírá cosi jako záštitu, aby to nevypadalo, že vlády zvýhodňují domácí proti cizím.

Hovoří se znovu o dotacích, úlevách, dokonce leckde možná i přispějí obyvatelům na nové auto, aby se udržela poptávka.

Leckdy to vypadá na to, že lékem má být přesně ona droga, která způsobila naše dnešní problémy. Tedy spotřeba (nadspotřeba) na dluh. Asi to vychází z terapeutického přístupu při léčbě narkomanie, kdy se obvykle také začíná podáním drogy.

Ani teď ale krize neznamená konec trhu jako klíčového prvku v moderní ekonomice, neskončí burzy, neskončí ani hypotéky.

Pramen: Blog Jiřího Rusnoka na Aktuálně.cz, kráceno MARTIN JAHN Prezident Sdružení automobilového průmyslu, generální ředitel společnosti Volkswagen Group v Rusku. Ve vládě Stanislava Grosse byl jako neustraní místopředsedou vlády pro ekonomiku.

Prognózy ekonomického růstu se dělají velmi těžko, protože faktorů, které budou ovlivňovat růst v České republice, je hodně. Pokud vidíme poslední propady například v průmyslové produkci, tak to směřuje k tomu, že růst české ekonomiky semůže propadnout až k jednomu procentu.

Samozřejmě se dají dělat fiskální opatření, dá se více investovat do infrastruktury, do výzkumu, vývoje, dají se podpořit nákupy nových aut, na druhé straně se dá snížit zatížení pro podnikatele, ať už finanční či nefinanční. Blížší podrobnosti bych však nechtěl zatím říkat.

Finanční krize u nás není, nejde tak tolik o garanci finančních institucí, o to více je ale potřeba podporovat obnovu poptávky. Kvůli našemu exportnímu zaměření je pro nás hodně důležité, aby se v ostatních zemích, jako je Německo, Británie a Francie, ujaly konjunkturní balíčky. Jsme totiž ve velké míře závislí na poptávce v západní Evropě. Ty jejich balíčky jsou tak pro nás možná ještě mnohem důležitější než ty naše.

Pramen: iHNed.cz

TOMÁŠ SEDLÁČEK Hlavní makroekonomický stratég ČSOB. Byl ekonomickým poradcem prezidenta Václava Havla, radil i ministru financí Bohuslavu Sobotkovi.

Zdá se bohužel být čím dál pravděpodobnější, že premiér nesvolal svou ekonomickou poradní skupinu deseti zbytečně. Začíná to vypadat tak, že vláda zřejmě budemuset přijmout opatření, která se budou snažit zmírnit dopady krize.

Zároveň dochází k podstatnému posunu naší celkové hospodářské politiky. Zhruba od roku 2004 vládl hospodářské politice všech tří vlád (správný) imperativ snižování deficitu. O tom, že tato snaha nebyla dostatečná,

ted' nemá cenu psát. Důležité je, že podpora hospodářského růstu stála až na druhém místě. Není divu, při šestiprocentních růstech není třeba ekonomiku moc povzbuzovat. Pochopitelně, mnohá opatření byla zároveň i prorůstová, ale hlavní důraz byl (opět správně) kladen na omezování výdajů.

Nyní se situace mění a prim získává prorůstový důraz. Úsporná opatření se - stejně jako všude na světě - posouvají na druhé místo. S tím pochopitelně nastávají mnohá nová rizika.

Ač je to lákavé pokušení, nechcimedializovat své návrhy, dokud neprojdou posouzením mých kolegů. Obecně ale jde o to, nezpanikařit a navrhnout taková opatření, která se nám budou hodit i po období případné recese.

Měli bychom posbírat takové nápady z celého světa a vymyslet vlastní, které přispějí k dlouhodobé prosperitě naší ekonomiky, recese nerecese. Nyní je dobrá doba na jejich financování a s tímsouvisející případné prvotní injekce peněz do ekonomiky. Zvýšené vládní výdaje jsou totiž nyní omluvitelnější než v letech tučných.

Pokud máme lít peníze do ekonomiky, investujme do vzdělání, do podpory podnikání, do potírání korupce - ale nekonzervujeme neperspektivní odvětví. Měli bychom také dbát na to, aby důraz na neprohlubování deficitu byl právě na druhém, a nikoli posledním místě. Pramen: Blog Tomáše Sedláčka na Aktuálně.cz, kráceno VLADIMÍR DLOUHÝ Poradce americké investiční banky Goldman Sachs. Působil jako ekonomický ministr ve federální vládě, poté byl ministrem průmyslu a obchodu pod premiérem Václavem Klausem.

Finanční a ekonomické dopady krize na Českou republiku nejsou otázkou českých vládních opatření, ale celosvětových protikrizových kroků. Ekonomika Spojených států a další, na ní navázané ekonomiky budou záviset na tom, jak se bude rozvíjet růst v Číně, Indii a dalších zemích takzvaného třetího světa.

Pokud bude ekonomika Spojených států amerických zažívat „těžká“ období, potká tento stav i další světové ekonomiky. A zdá se, že i přes uvažovanou osmisetmiliardovou injekci USA do ekonomiky takové výkyvy v příštích dvou třech letech americké hospodářství postihnou.

Jsem zásadně proti opatřením, kterými vláda pumpuje peníze do podniků, jež se vlivem ekonomické krize dostávají do insolvenčních řízení. Pokud bychom se měli rozhodnout pro fiskální injekce, měly by být plošné - nejde o přidání několika miliard do podniků, ale tyto projekty musí být inženýrsky a kapacitně zajištěné. Rozhodně bych nesanoval individuální podniky ani sektory.

Pramen: Radiožurnál

PAVEL KOHOUT Ředitel pro strategii společnosti Partners, která se zabývá finančním poradenstvím. Pracoval jako ekonomický analytik pro řadu firem či jako poradce ministrů financí Bohuslava Sobotky a Vlastimila Tlustého.

Finanční krize byla hlavní dominantou roku 2008. V roce 2009 však bude dominovat hospodářská recese. Oba jevy spolu souvisí, ale nelze je zaměňovat, jak se bohužel v médiích často děje. Ústup finanční krize je zřejmě hlavní dobrou zprávou, kterou lze v roce 2009 očekávat. Další projekce budou méně příznivé.

V rámci české ekonomiky budemožná ještě horší než recese z konce 90. let. Tehdy šlo o pád starých státních podniků - tentokrát budou krachovat nové firmy vybudované pomocí investičních pobídek. Ukáže se, jak krátkozraká a chybná byla vládní politika, která dotovala zisky zahraničních firem zaměstnávajících zahraniční dělníky na českém území. Bublina českého hospodářského růstu nafouknutá dotacemi a nezdravou úvěrovou expanzí letos praskne.

Jedinýmrozumnýmprostředkem, jak čelit stagnaci, bude patrně snižování daní z příjmů. Bylo by euro možným řešením? Ne. Některé evropské ekonomiky těžce doplácí na euro nebo na pevnou vazbu na společnou měnu. Naopak česká koruna ochránila české banky před investicemi do rizikových cenných papírů a zdejší ekonomice pomůže překonat evropskou recesi.

Řešení recese? Další snižování daní z příjmů, ale to nestačí. Důležité je zachování vlastní měny. Buďme rádi, že česká koruna má volně plovoucí kurz na rozdíl od pobaltských zemí.

Pramen: Lidové noviny, kráceno

JIŘÍ KUNERT Prezident České bankovní asociace a generální ředitel UniCredit Bank Czech Republic.

Vstupujeme do obrovské nejistoty, musíme se naučit s ní žít a řídit ji. Je třeba se na rok 2009 připravit. Základ je v jednotlivých podnicích, bankách, institucích. My sami (UniCredit Bank, pozn. red.) jsme museli udělat opatření v oblasti úspor. Výnosy se už nebudou sypat jako dosud. Banky jsou pupeční šňůrou spojeny s podniky, přičemž předpokládáme, že situace klientů se zhorší.

Na druhou stranu některé výnosy rostly takovými tempy, která nebyla zcela normální -jako například třicetiprocentní nárůst v oblasti nových hypoték. V Národní ekonomické radě se budeme snažit dát na stůl návrhy, co udělat, abychom zmírnili dopady krize do reálné ekonomiky. Já se dívám na to, co lze udělat v oblasti bankovníctví, dále v oblasti podpory exportu a v oblasti toho, aby byl stále zájem o Česko jako o zemi, kde lze investovat.

Přesto zastupuji především bankovníctví. Všechny ty nápady, které se dnes vyskytují, jako regulace,

supervize, návrhy, jak se musí okamžitě reagovat, zakazovat, přikazovat, jsou podle mě špatné. Regulace a supervize už existuje, jen je důležité správně dodržovat pravidla, která jsou, a nevymýšlet výjimky. Pramen: E15

JIŘÍ WEIGL Od roku 2003 vedoucí Kanceláře prezidenta republiky. V 90. letech byl členem dozorčích rad Fondu národního majetku a Investiční a Poštovní banky.

Ono těch nástrojů, které může stát udělat rychle a s okamžitým dopadem, není moc. Většina opatření vyžaduje změny zákonů, což se při délce našeho legislativního procesu neprojeví hned. Čekám, že rada bude dělat protiváhu a koordinaci návrhů, s nimiž budou přicházet jednotlivá ministerstva. Ta mají totiž často úplně jiné cíle a nekomunikují spolu.

Velký boj by seměl strhnout o daňovou reformu. Zákon je otevřený na stole a díky krizi je příležitost daně výrazně zjednodušit a snížit. Odbory sice chtěly kvůli zachování všemožných výjimek a výhod stávkovat, ale do zákona by se mělo radikálně sáhnout a snížit zdanění práce, tedy odvody na sociální zabezpečení. Rozhodně proto nejsem pro návrhy, které počítají s většími sociálními dávkami a tváří se, jako že bojují s krizí. Je nutné se podívat i na zákoník práce, který odrazuje lidi od vedlejších pracovních poměrů či souběhu více prací najednou. Měl by být maximálně liberalizován. Na různé ochrany práce bych na krizovou dobu trochu zapomněl.

Je nutné podpořit mobilitu pracovní síly. Nemusíme si namlouvat, že se u nás lidé budou stěhovat za prací jako v USA, ale když zkrachuje významný zaměstnavatel v daném regionu, tak bychom měli vmíste zvýšit dotace pro veřejnou dopravu. Tak, aby lidé mohli v rámci regionu pohodlně a pokud možno levně jezdit za jinou prací.

Zastávámale i názor, že pro našimalou otevřenou ekonomiku s vlastním měnou je nesmírně důležité, abychom zachovali zdravé veřejné finance. Trhy pečlivě sledují, v jakém pořádku jednotlivé země mají finance, a podle toho se investoři rozhodují. Už dnes se zhoršují ratingy některým zemím eurozóny, které rozjely velmi štědré programy podpory ekonomik.

Pramen: iDnes.cz

NÁRODNÍ EKONOMICKÁ RADA VLÁDY

Jedná se o poradní orgán vlády, který má připravit opatření proti dopadům světové hospodářské krize v České republice. Jde o nezávislý sbor složený z předních českých ekonomů, zástupců podnikatelské i akademické sféry, bankovního a finančního sektoru. Jejími členy jsou Jiří Rusnok, Jiří Schwarz, Martin Jahn, Pavel Kohout, **Tomáš Sedláček**, Michal Mejstřík, Miloslav Zámečník, Jiří Kunert, Vladimír Dlouhý a Jiří Weigl.

Foto autor| foto: www.vlada.cz (7x)

Evropou obchází strašidlo recese

26.1.2009 Profit str. 10 Téma

LIBUŠE FRANTOVÁ, MARTINA MARTINOVIČOVÁ, JIŘÍ NĚMEČEK

EKONOMICKÝ RŮST

Českou ekonomiku, jejíž růst je valnou většinou závislý na exportu do zemí Evropské unie, především pak Německa, čeká krušné období doby ledové. Její růst se zpomalí na nulu, vyloučit nelze ani pokles. I pokud jí vláda pomůže, projeví se to spíš až příští rok. Krize postihne všechny unijní země.

Mráz z Kremlu, který v podobě plynové krize postihl Evropu pár dní poté, co vystřízlivěla ze silvestrovských oslav, jakoby byl symbolem letošního roku, tedy prudkého ochlazení tempa růstu všech unijních ekonomik včetně té české. Země používající euro poprvé od jeho zavedení před deseti lety zažijí záporné tempo růstu. Podle zpřesněné prognózy Evropské komise se letos ekonomika eurozóny propadne o 1,9 procenta. To znamená, že hrubý domácí produkt, který letos země vytvoří, bude nižší než ten loňský. V Bruselu to minulý týden oznámil komisař Evropské unie pro hospodářské a měnové záležitosti Joaquín Almunia. Komise tak výrazně revidovala svůj odhad z podzimu, kdy předpokládala, že unijní HDP letos vzroste o 0,2 procenta. Ostatně dopady krize Evropská unie pocítila už loni, kdy země eurozóny rostly namísto očekávaných tří procent pouze 0,9 procentním tempem. Opětovný vzestup hospodářství šestnácti států eurozóny pravděpodobně přijde podle Evropské komise v roce 2010, kdy by měla ekonomika růst o 0,4 procenta.

„Celková předpověď pro Evropu je chmurná,“ řekl komisař Almunia. „V letošním roce se poklesu ekonomiky

dočká i jedenáct států mimo eurozónu," dodal. Prezident Evropské centrální banky Jean-Claude Trichet přiznává, že „poslední data ukazují ještě výraznější pokles," než jaký banka předpovídala v prosinci.

Hospodářská krize podle prognózy postihne všechny členské státy Evropské unie bez výjimky, přestože si některé z nich zachovají růst. Nejvíce postiženou ekonomikou bude lotyšská, jejíž hrubý domácí produkt se má podle odhadu propadnout o 6,9 procenta. Z takzvaných starých členských států se nejhůř povede Irsku, které letos zřejmě čeká pětiprocentní hospodářský pokles. Nejvyšší hospodářský růst by naopak mělo vykázat Slovensko, jehož ekonomika má vzrůst o 2,7 procenta.

ZPOMALENÍ, SPÍŠ RECESE Letošní tempo růstu české ekonomiky podle prognózy Unie výrazně zpomalí na 1,7 procenta. Velmi otevřená česká ekonomika podle Komise doplatí především na horší kondici svých hlavních obchodních partnerů. Ministr financí Miroslav Kalousek považuje odhad Evropské komise za příliš pesimistický, nicméně analytici jsou ještě pesimističtější.

„Česká ekonomika výrazně zpomalí, růst v letošním roce dosáhne 1,3 procenta," uvádí se v poslední analýze České spořitelny. „Oživení růstu přijde nejdříve v roce 2010 a bude pomalé," varují analytici spořitelny. „Recese je čím dál pravděpodobnější. V prvním pololetí zřejmě ekonomika klesne," dokonce soudí analytik UniCredit Bank Pavel Sobišek.

Zpomalení české ekonomiky, jejíž tempo růstu je silně závislé na vývoji exportu, vyvolá především pokles poptávky hlavních partnerů Česka. Podle předpovědi německé vlády z minulého týdne německá ekonomika v letošním roce klesne o 2,25 procenta. Německo je největším exportním odbytištěm českých firem a čeká je zřejmě nejhlubší recese od druhé světové války.

Radikální zpomalení ekonomického růstu v Česku očekává i centrální banka. „Pokles průmyslové výroby je značný," uvedl pro server Patria. cz člen bankovní rady Robert Holman. „Domníváme, že pesimistický scénář prognózy České národní banky se začíná naplňovat." Ten přitom pro letošní rok předpovídá zpomalení ekonomického růstu na 0,5 procenta, zatímco hlavní prognóza centrální banky očekává růst ekonomiky o 2,9 procenta. „Ještě pesimističtější variantu bych ale nevytvářel," uvedl v reakci na dotaz, zda existuje reálná možnost, že i tento scénář ČNB se může dočkat revize.

ODBORY CHTĚJÍ ZPĚT SOCIALISMUS Své představy o boji proti důsledkům světové krize představila minulý týden i Českomoravská konfederace odborových svazů. Hodlá s nimi seznámit zaměstnavatele i ministry na mimořádném jednání tripartity 29. ledna. Šéf komory Milan Štěch se obává, že krize v České republice bude v dopadech na hospodářství hlubší, tvrdší a bolestivější než v západoevropských zemích. „My jsme velice otevřená ekonomika, pro nás je životně důležitý vývoz, dobrá obchodní bilance, a tam se parametry zhoršují," říká.

Český průmysl se podle odborů ocitl „na prahu hospodářské katastrofy". „Českomoravská komora odborových svazů již od jara minulého roku soustavně upozorňuje na nebezpečí plynoucí ze zesilování ekonomické restriktce, na nesmyslné a plýtvavé snižování daní a pojistného na sociální zabezpečení a na neexistenci rozpočtové rezervy pro řešení ekonomických a hlavně sociálních důsledků ekonomické krize," uvádí Štěch.

Podle odborů další pokračování ve snižování daní a příjmů z pojistného, jak se je snaží prosadit současná vláda, zásadním způsobem ohrožuje stav veřejných rozpočtů, zužuje manévrovací prostor pro skutečně aktivní opatření vlády při zmírnění sociálních dopadů krize a podporu růstu ekonomiky. „Na jedno ani na druhé se jí totiž při výrazném zpomalování ekonomiky nebude dostávat peněz," tvrdí odboroví ekonomové.

V české ekonomice se podle nich protínají dva procesy, a to ekonomická krize, která přichází zvenku, s opatřeními reformy veřejných financí. Oba se vzájemně posilují, minimálně v redukci poptávky. „Proto žádné opatření, které bude pokračováním a urychlováním již započaté reformy, a bude tedy redukcí poptávky, nemůže působit antikrizově, ale právě naopak: vnější dopady jen dále umocní. Bohužel, některé kroky provedené naší vládou v nedávné době i v současnosti můžou krizi v České republice zhoršit," doplňuje Štěch.

Hlavním faktorem, který způsobil poměrně rychlý pokles tempa hospodářského domácího produktu, nebylo podle odborů „nic jiného než reforma veřejných financí současné vládní koalice". Odbory nejen požadují nepokračovat v dalším snižování daní i celkové daňové kvóty, ale chtějí také zrušit všechna již schválená, ale časově odložená snížení daní a pojistného. „Snížení pojištění na politiku zaměstnanosti a nemocenské byl nerozumný krok. Sociální síť nebude stačit," kritizuje Štěch. Stejně tak se staví proti dalším krokům reformy penzijního pojištění.

Podle odborů je naprosto jasné, že překonání krize nebude ani snadné, ani krátké, proto je nutné vypracovat plán zmírnění sociálních dopadů krize a vytvořit pro něj dostatečné finanční rezervy v systému veřejných rozpočtů. „Je třeba natáhnout záchranou sociální síť," prohlásil Štěch. Odboráři považují za klíčové zvýšení sociálních dávek a prodloužení doby na jejich pobírání. Jde především o podpory v nezaměstnanosti, nemocenské a rodičovské dávky a dávky pomoci v hmotné nouzi, případně mimořádné valorizace důchodů.

„Propadem do dlouhodobé nezaměstnanosti budou při nastupující krizi ohroženy široké skupiny obyvatelstva. Nelze s nimi zařazovat jako s lidmi, kteří pracovat nechťejí a jen zneužívají sociální dávky. Nelze připustit, aby se tito občané, postižení ekonomickou krizí, propadli se svými rodinami do bídy," namítá Štěch. Současně žádá zastavit deregulaci nájemného, posílit systémy sociálního bydlení, zavést znovuregulace cen základních životních potřeb - především paliv a energií. Vláda by měla do těchto opatření podle odborů investovat

nejméně sto miliard korun.

MINISTERSTVO CHCE SNÍŽIT PŘÍMÉ DANĚ V hlavách šéfů členských států Evropské unie se honí různé nápady, jak povzbudit skomírající ekonomiku. Evropská rada už loni v prosinci zavázala ministry financí, aby jednali o případném snížení daní u služeb s vysokou přidanou hodnotou, jako jsou stavební práce, pohostinství a některé další služby, třeba kadeřnictví nebo opravy obuvi. O změnách se mluví již několik let, ale evropské státy se zatím nemohou shodnout, zda tyto služby přehodnotit do snížených sazeb daní z přidané hodnoty.

„Do března by měli zástupci členských zemí přijít s nějakým řešením. Začíná se jednat na úrovni pracovních skupin,“ potvrdil náměstek ministra financí Peter Chrenko. Dojít k dohodě nebude jednoduché, protože evropské státy jsou rozděleny na polovinu. Proti je například Německo, Dánsko, Estonsko i Slovensko. Naopak po snížení sazby volají Francie, Velká Británie i Česká republika. „Jsme pro to, aby stát, který chce změnu použít, měl možnost. Ale jinak půjde jen o doporučení, které nemusí využít všichni,“ vysvětluje Chrenko.

Debata, zda by Česko této možnosti využilo a převedlo DPH u některých služeb z devatenácti na devět procent, podle něj ještě neproběhla. „Ale česká politika je opačná: snižovat přímé, ne nepřímé daně. Máme zájem, aby klesalo daňové zatížení práce, aby se vytvářela nová pracovní místa,“ dodává Chrenko.

Podle ministra financí Miroslava Kalouska je snížení daní jednou z cest, jak hospodářství ulevit. „Osobně bych byl pro snížení přímých daní, to ale nevidím jako politicky průchozí. Spíše si dovedu představit, že by se některé služby zdaňovaly nižší sazbou DPH,“ připustil tuto možnost Kalousek. Chce také slyšet názor ekonomů z Národní ekonomické rady vlády, kteří mají do konce ledna předložit návrh protikrizového balíčku. Do té doby má být také hotova revize rozpočtu s případnými novými výdaji či výpadky příjmů.

Namísto schodku státního rozpočtu ve výši 38 miliard korun bude realitou zřejmě minimálně dvojnásobný schodek. Podnikům klesají zakázky a kvůli tomu zaplatí méně na daních z příjmů. Naopak výdaje na podpory v nezaměstnanosti a sociální dávky se zvýší.

Ministr financí Miroslav Kalousek minulý týden v úterý v Bruselu na jednání ekonomických ministrů unijních zemí nabádal své kolegy, aby kvůli krizi příliš neutráceli a nezadlužovali své státní rozpočty. Evropští ministři financí Kalouskovu výzvu, aby se ani v krizi tolik nezadlužovali, přijali. K ničemu je však nezavazuje. KOMORA: ZMĚNY DPH PLOŠNĚ Hospodářské komory se však snížení DPH u vybraných odvětví nelíbí. „To by mohlo být považováno za diskriminaci některých oborů. Současná hospodářská krize postihuje totiž téměř všechna odvětví. Pokud by se vláda rozhodla přistoupit ke snížení DPH u služeb, měla by tak učinit plošně,“ prohlásil prezident komory Petr Kužel. Plošné snížení DPH u služeb by bylo podle něj v situaci, kdy není politicky průchozí snížení přímých daní, jednou z možností, jak zmírnit dopady hospodářské a finanční krize na sektor služeb, a zabránit tak poklesu poptávky po nich.

Ministerstvo financí totiž kvůli krizi v automobilovém průmyslu přišlo loni v prosinci s návrhem, aby si podnikatelé při koupi každého nového vozumohli odečíst DPH. Ministr Kalousek je rozhodnut předložit jej na nejbližší schůzi Poslanecké sněmovny jako pozměňovací návrh k projednávané novele zákona o DPH. V takovém případě by novela mohla platit už od letošního dubna. Diskutovat se ve vládě bude zřejmě i o možném snížení DPH pro restaurace, kadeřnictví či stavební práce.

Premiér Mirek Topolánek přitom již loni v prosinci představil ve sněmovně svůj recept na léčení české ekonomiky pro případ, že by ochořela kvůli světové hospodářské krizi. Nazval jej Strategie připravenosti a akcelerace růstu, ve zkratce SPAR. Ten pro případ, že by tempo růstu ekonomiky kleslo pod dvě procenta, připouští jak revizi příjmů a výdajů státního rozpočtu, tak snižování daní z příjmů firem. SEDLÁČEK: STIMULACE POPTÁVKY NENÍ ŘEŠENÍ Jeden z členů Národní ekonomické rady, analytik ČSOB **Tomáš Sedláček**, minulý týden varoval před příliš pesimistickými očekáváními. „Musím upozornit na to, že rok 2009 se nám zatím zdá dramatičtější, než je skutečnost. Loňský rok byl totiž neuvěřitelně „žhavý“, tak úspěšný jsme snad nezažili. Hlavně v automobilovém sektoru, kde poptávka narostla o 30 procent. Teď jsme na úrovni roku 2007, takže jsme se dostali vlastně na normál,“ uvedl v rozhovoru pro týdeník Profit. Nicméně i on přiznává, že „po vysoce úspěšných investičních letech se musíme smířit s tím, že letos a příští rok dojde k naprosto radikálnímu poklesu objemu investic“.

Pomoc oslabující ekonomice nevidí „ve fiskální stimulaci domácí poptávky“, tedy zjednodušeně řečeno v tom, aby státní rozpočet nepřímými daněmi podpořil růst poptávky lidí a firem po zboží. „Naši ekonomiku nikdy spotřeba moc netáhla, a to jí ještě ke všemu brzo dojde dech,“ říká. Doporučuje proto spíše stimulovat investice firem, například cestou daňových prázdnin. „Investoři, kteří dostanou pobídku, mají počáteční investice tak vysoké, že stejně žádné daně neplatí. Takže stát na daňových prázdninách o mnoho nepřichází. Naopak se „hojí“ na sociálním a zdravotním pojištění. To je pro něj důležitější než jakákoliv daň z příjmů, ať už právnických nebo fyzických osob,“ říká Sedláček. Tento efekt podle něj lze ještě znásobit účinkem čerpání peněz z evropských fondů.

Na předchozí recesi v Německu, upozorňuje Sedláček, se česká ekonomika vlastně „vezla“. Německé firmy totiž kvůli snižování nákladů přesouvaly výrobu k nám. Navíc německý export do Česka zlevnil. „Tehdy obecně poučky o přelévání krizí jakoby neplatily. A Česko očekávalo, že se tomu vyhneme i nyní. Ale zmylili jsme se. Navíc se přidal vývoj kurzu koruny, který způsobil, že Česká republika už není pro investory tak atraktivním místem. Navíc fakt, že Slovensko přistoupilo k euru, Česku odláká další investice. Ať si o euru myslíte, co chcete,

tak je to určitě pro podnikatele zajímavé - od nutnosti vést dvojí účetnictví až po eliminaci kurzového rizika," říká Sedláček.

ÚROKY DOLŮ Zhoršující se stav české ekonomiky nicméně velmi pravděpodobně přiměje centrální banku, aby zasáhla dalším agresivním snížením úrokových sazeb. Například analytici České spořitelny očekávají, že ČNB sníží sazby už na zasedání bankovní rady v únoru. Pro letošní rok čekají, že základní sazba klesne z nyníšších 2,25 procenta na 1,75 procenta.

„Představit si to samozřejmě dovedu,“ uvedl k dalšímu snižování základní sazby Holman. „Já osobně se však nekloním dalšímu příliš razantnímu snižování sazeb,“ dodal s tím, že by tomohlo „v současné situaci vyvolat silný odklon investorů od koruny a větší znehodnocení koruny by mohlo zvýšit inflaci nad inflační cíl. Jsme v jiné situaci než třeba USA,“ upozornil Holman.

ČNB začala s razantním uvolňováním měnové politiky v listopadu loňského roku, když nejprve klíčovou dvoutýdenní repo sazbu srazila o 0,75 procentního bodu a v prosinci ji snížila o další půlprocento. Nejbližší měnové zasedání bankovní rady bude 5. února.

BUDOUCNOST EUROZÓNY S OTAZNÍKEM?

Předešlým posledním pesimistická prognóza Evropské komise spolu s tím, jak stále více analytiků hovoří o silnémpropadu světové ekonomiky, vyvolala diskuze o budoucnosti Evropské unie. A to dokonce tak silné, že sámšéf Evropské centrální banky Jean-Claude Trichetminulý týden veřejně odmítl dohady finančních trhů o možném odchodu některých zemí z eurozóny a jejím rozpadu v důsledku finanční krize. „Spekulace o takovémvývoji jsou nepodložené,“ řekl Trichet ve výboru Evropského parlamentu.

Očekávanou hlubokou ekonomickou recesi totiž chtějí vlády řešit pumpováním dluhových peněz do záchran bank a podpory ekonomik. Jde o peníze, které zvýší schodky státních rozpočtů, vlády zemí si je půjčují z trhu. Finanční trhy si tak již začínají klást otázky nad schopností tyto plány zaplatit.

Jak upozornila například agentura Reuters, finanční trhy si již začaly do cen zahrnovat dosud nemyslitelné riziko rozpadu eurozóny. Ceny pojištění proti státnímu bankrotu zemí, jako Irsko, Řecko, Itálie, Španělsko nebo Belgie prudce vzrostly a výrazně se také zvýšilo rozpětímezi výnosy dluhopisů těchto zemí proti výnosůmněmeckých obligací, které v eurozóně slouží jako základníměřítko. „Myslím, že tyto pověsti kolem eura jsou nepodložené,“ řekl Trichet.

Ovšem současně dodal, že vlády si musí udržet dodatečné výdaje v mezích. „Za svou politiku si zodpovídají vlády,“ řekl Trichet.

ODHAD RŮSTU HDP V ZEMÍCH EU

stát 2008 2009 2010

Belgie 1,3 % -1,9 % 0,3 %

Německo 1,3 % -2,3 % 0,7 %

Irsko - 2,0 % - 5,0 % 0,0 %

Řecko 2,9 % 0,2 % 0,7 %

Španělsko 1,2 % - 2,0 % - 0,2 %

Francie 0,7 % - 1,8 % 0,4 %

Itálie - 0,6 % - 2,0 % 0,3 %

Kypr 3,6 % 1,1 % 2,0 %

Lucembursko 1,0 % - 0,9 % 1,4 %

Malta 2,1 % 0,7 % 1,3 %

Nizozemsko 1,9 % - 2,0 % 0,2 %

Rakousko 1,7 % - 1,2 % 0,6 %

Slovinsko 4,0 % 0,6 % 2,3 %

Slovensko 7,1 % 2,7 % 3,1 %

Finsko 1,5 % - 1,2 % 1,2 %

Bulharsko 6,4 % 1,8 % 2,5 %

Česká republika 4,2 % 1,7 % 2,3 %

Dánsko - 0,6 % - 1,0 % 0,6 %

Estonsko - 2,4 % - 4,7 % 1,2 %

Lotyšsko - 2,3 % - 6,9 % - 2,4 %

Litva 3,4 % - 4,0 % - 2,6 %

Maďarsko 0,9 % - 1,6 % 1,0 %

Polsko 5,0 % 2,0 % 2,4 %

Portugalsko 0,2 % - 1,6 % - 0,2 %

Rumunsko 7,8 % 1,8 % 2,5 %

Švédsko 0,5 % - 1,4 % 1,2 %
Velká Británie 0,7 % - 2,8 % 0,2 %
EU 1,0 % - 1,8 % 0,5 %
Eurozóna 0,9 % - 1,9 % 0,4 %

Pramen: Evropská komise

ŘEŠENÍ KRIZE PODLE HOSPODÁŘSKÉ KOMORY

* pokračovat v započatých reformách, zejména snížení daňové zátěže u podnikatelů * stanovit zálohy na daně podle aktuálních hospodářských výsledků * zdanit produkty z ropných produktů na minimální úrovni * omezit tlaky na růst mezd ve všech sférách * přehodnotit a odložit některé environmentální záměry EU * nesnižovat objem financování firem * nezvyšovat úrokové sazby * kapitálově posílit Českomoravskou záruční a rozvojovou banku * navýšit počet státních zakázek * podpořit využívání tuzemských energetických zdrojů a surovin * zamezit nekontrolovatelnému růstu cen a energií * orientovat se na oblasti s vysokou přidanou hodnotou, změnit řízení vědy a výzkumu

CO JE RECESE

Ekonomiky zemí se vyvíjejí cyklicky. Cyklickým výkyvům říkáme hospodářské cykly. Je pro ně typické střídání fáze expanze a fáze recese. Expanze znamená, že se růst reálného hrubého domácího produktu zrychluje a roste nad potenciální produkt. Recese znamená, že se růst zpomaluje a dochází k poklesu reálného HDP pod potenciální produkt. Ekonomové hovoří o recesi, když reálný HDP během dvou po sobě jdoucích čtvrtletí klesá. Hlubokému a dlouhotrvajícímu hospodářskému poklesu se obvykle říká deprese. Tak vysvětluje recesi ve své učebnici makroekonomie člen bankovní rady ČNB Robert Holman. Jak uvedl v jednom ze svých publikovaných článků v médiích, hospodářskou recesi nelze „řešit“, musí se vydržet. Ronald Reagan, americký prezident v letech 1981 až 1989, definoval recesi takto: „Recese je když váš soused ztratí práci, deprese je, když vy ztratíte práci. Oživení je, když Jimmy Carter ztratí svou práci.“ (Carter byl prezidentem před Reaganem, pozn. red.).

Foto popis| „Osobně se k dalšímu příliš razantnímu snižování úrokových sazeb nekloním. Mohlo by to odradit investory od koruny,“ říká Robert Holman.

Foto popis| I pokud se vláda rychle dohodne na podobě protikrizového balíčku, české ekonomice to pomůže nejdříve za rok.

Foto popis| Český průmysl je podle Milana Štěcha na prahu hospodářské katastrofy.

Foto autor| Foto: www.vlada.cz

Foto popis| „Ekonomika eurozóny se letos propadne,“ ohlásil minulý týden v Bruselu komisař Evropské unie

Foto popis| pro hospodářské a měnové záležitosti Joaquín Almunia.

Foto autor| foto: ec.europa.eu

Investice v ČR menší, ale kvalitnější

26.1.2009 Strategie str. 07 Top news

- Václav Sochor

Vládní agentura CzechInvest zveřejnila statistiku domácích i zahraničních investic v České republice za minulý rok.

MARKETING: Z údajů agentury vyplývá, že investice do výzkumu a vývoje nebo do strategických služeb loni v Česku poprvé převážily nad výrobními projekty. Vzniklo celkem 213 nových investičních projektů; 76 ve výzkumu a vývoji, 58 ve službách a 79 ve výrobě. „Rok 2008 přinesl zásadní obrat ve složení nových investic. Bylo to vůbec poprvé, kdy služby včetně výzkumu a vývoje tvořily většinu nových projektů,“ zdůraznila Alexandra Rudyšarová, pověřená vedením CzechInvestu. „Česká republika se už jasně dostala do další fáze v získávání nových investic a v budování ekonomiky založené na znalostech,“ komentoval statistiku makroekonom **Tomáš Sedláček**. V meziročním srovnání se objem investic do výzkumu, vývoje a služeb zdvojnásobil.

Ačkoli se struktura investic rychle přesouvá od „montoven“ po kvalitnější projekty, celkový objem investic meziročně výrazně poklesl: ze 71 miliard korun v roce 2007 na 30 miliard korun v loňském roce. Za největším počtem nových

investic stojí vývojáři softwaru s podílem 21 % na počtu nových projektů. Mezi největší nové investice patřily přesun řízení celé skupiny IBM pro střední a východní Evropu z Vídně do Prahy nebo otevření marketingového a analytického centra eBay pro Evropu. Nejvíce nových investičních projektů loni opět zaměřilo do Jihomoravského kraje. „Pověst levné země pro jednoduchou výrobu jsme sice už ztratili, pro některé regiony jsou ale tyto investice vhodné. A na to také investory budeme lákat,“ odpověděl na dotaz Strategie po změnách marketingových postupů ředitel Odboru řízení investičních projektů CzechInvestu Stanislav Martínek.

Foto popis|

Příliv investic výrazně zeslábl

23.1.2009 E15 str. 04 Události

Jiří Michal

Projekty loni směřovaly do výzkumu a služeb, které jsou finančně méně náročné
INVESTICE

Česká republika loni prostřednictvím agentury CzechInvest získala rekordních 213 nových investičních projektů. Jejich hodnota však prudce klesla. Vyplyvá to z údajů, které včera agentura zveřejnila. Zatímco ještě v roce 2007 činila hodnota projektů 71,06 miliardy korun, loni už to bylo pouhých 29,82 miliardy.

Příčina spočívá v tom, že hlavní podíl na projektech měly loni poprvé investice zaměřené na výzkum, vývoj a služby, které jsou finančně méně náročné. Zatímco v roce 2007 tvořily výzkum a vývoj nebo služby jen 32 procent všech investičních projektů, loni tento podíl vzrostl již na 63 procent, sdělila pověřená generální ředitelka CzechInvestu Alexandra Rudyšarová.

„Špičkově vybavení pro vývojáře softwaru je zákonitě levnější než stavba nového výrobního závodu. Navíc většina společností, které investují do služeb, si budovy i zařízení pronajímá a jejich počáteční investice je pak v našich statistikách o to nižší,“ vysvětlovala pokles Rudyšarová. Služby včetně výzkumu a vývoje loni poprvé v historii agentury CzechInvest tvořily většinu nových projektů. Největší počet nových projektů má přitom původ v samotné České republice. Tuzemské společnosti totiž loni připravily 127 nových investic v celkové hodnotě téměř deseti miliard korun. Podle počtu investičních projektů se za českými podniky umístili investoři z Německa s 29 projekty a na třetím místě skončily společnosti ze Spojených států se 14 investicemi.

„Česká republika se zcela jasně dostala do další fáze v získávání nových investic a v budování ekonomiky založené na znalostech. Po výrobních investicích k nám začaly ve velkém plynout služby,“ komentoval výsledky CzechInvestu ekonom **Tomáš Sedláček**. V příštích letech lze podle něj očekávat další pokles objemu investic a naopak by měla růst přidaná hodnota v podnicích.

Příliv investičních projektů dosáhl vrcholu v roce 2006, kdy oznámila třicetimiliardovou investici korejská automobilka Hyundai.

Ztráty z krize Česko loni kvůli hospodářské krizi přišlo o dva velké investiční projekty v oblasti automobilového průmyslu, jejichž hodnota se pohybovala v miliardách korun. Vyplyvá to z informací agentury CzechInvest. „Indikovali jsme dva poměrně velké projekty z této oblasti, které byly definitivně zařazeny do skupiny death. To znamená, že investor se rozhodl tuto investici vůbec nerealizovat,“ uvedla šéfka agentury Alexandra Rudyšarová.

Foto popis| Návštěva generála. Bojová uskupení Evropské unie, takzvané battlegroups, mají být primárně využívána v případech živelních katastrof a podobných událostí. Při návštěvě v Praze to uvedl předseda Vojenského výboru EU, francouzský generál Henri Bentégeat. ČR má jednu ze skupin zorganizovat ve druhé polovině letošního roku společně se Slovenskem. „Žádná evropská armáda nevzniká a neexistují ani plány na její vznik,“ zdůraznil Bentégeat, který se setkal mimo jiné s ministryní obrany Vlastou Parkanovou.

Foto autor| Foto čtk

O autorovi| Jiří Michal Praha

Sedláček vidí dál než kolegové

23.1.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory
Zdeněk Justoň

Tomáš Sedláček je jediný »mediální« ekonom, který tuší, že jeho obor se nezabývá jen popisem technologických procesů, ale spoluvytváří kulturní a sociální prostor naší civilizace. A tuší také, že právě proto bude třeba změnit paradigma ekonomie jako vědy o tvorbě hodnot.

Jeho snaha o vysvětlení růstu spotřeby má však jednu chybu.

Kolotoč spotřeby neroztáčejí spotřebitelé. Oni jsou jen zákazníci na tomto kolotoči. Roztáčejí ho ti, kteří na něm vydělávají. Již Adam Smith věděl, že podnikatelé nejsou žádní altruisté, ale že jim jde o maximalizaci zisku, a »neviditelná ruka je vede k tomu, aby se dělili s chudými o výsledek všech svých výtěžků ...«

V příloze HN Proč ne? řekl kardinál Vlk, že současná krize není krizí pouze ekonomickou, je to především krize hodnot. Dokud nezměníme hodnotový systém této civilizace, nezměníme ani paradigma ekonomie. Škoda, že s výjimkou Tomáše Sedláčka to nevidí ani jiní čeští ekonomové.

O autorovi | Zdeněk Justoň, juston2004@volny.cz

Obří investice do výroby končí, střídá je výzkum

23.1.2009 Hospodářské noviny str. 18 Česko
Roman ŠITNER

* V druhé polovině roku kvůli krizi investic výrazně ubylo * Zahraniční investice klesají * Naštěstí se ale zvyšuje počet těch domácích

V Česku hrají stále větší roli investice do výzkumu a vývoje. Společně se službami již tvoří dvě třetiny všech nových projektů. Vyplývá to z loňských výsledků agentury CzechInvest.

Investovaných peněz ale výrazně ubylo. V roce 2007 CzechInvest přilákal do země 71 miliard korun, v loňském roce již jen třicet. Počet realizovaných projektů se ale zvýšil z 201 na 213.

»Pokles investic je způsoben příklonem ke službám a vývoji. Takové firmy nepotřebují tolik investovat. Kanceláře si pronajmou a koupí jen počítače,« vysvětluje ředitelka agentury CzechInvest Alexandra Rudyšarová.

Méně peněz by ale přesto mělo přinést větší užitek. »Česko pokračuje ve svém ekonomickém vývoji a od podnikání s nízkou přidanou hodnotou se dostává k těm s vyšší přidanou hodnotou,« říká analytik ČSOB **Tomáš Sedláček**.

A to, že česká ekonomika roste, je znát. Dvě třetiny investorů byly vloni z tuzemska.

Zájem je o software

Doba, kdy investicím kraloval automobilový průmysl, skončila. Česko láká hlavně investory v moderních technologiích. Například vývoje softwaru se týká více než pětina všech projektů.

AVG Technologies vyrábějící antivirové programy rozšířila své podnikání v Brně. V Liberci investoval TeLogic a v Českých Budějovicích IT Systems. Podobných bylo dalších čtyřicet investic.

Investice v oblasti IT následuje strojírenství. To přináší nejvyšší investice - 9,3 miliardy korun. V počtu projektů skončil automobilový průmysl až třetí, v investicích s více než pěti miliardami dokonce až čtvrtý za chemickým a farmaceutickým průmyslem.

Tam velkou roli hrála miliardová investice izraelské společnosti Teva do opavského výrobce léčiv IVAX.

Do výzkumu a vývoje v oblasti léčiv pak investuje například společnost Exbio. Biotechnologické výzkumné centrum zase založila firma CPN.

Marketingové a analytické centrum pro Evropu v Praze otevřela společnost eBay.

Krize přišla v létě

Celý loňský rok vypadal z hlediska přílivu investic velmi nadějně až do konce druhého čtvrtletí. Následoval však propad počtu projektů. Za celé druhé pololetí přišlo méně investorů než za druhé čtvrtletí. Zesílilo i rušení projektů či jejich přesun do jiných zemí.

»Nejsilněji se globální problémy ekonomiky projevily asi právě ve třetím čtvrtletí, kdy bylo nejvíce zrušených projektů,« popisuje ředitel Odboru řízení investičních projektů CzechInvestu Stanislav Martínek.

»Důvody jsou v podstatě dva. Pokles poptávky po výrobcích, ale současně s tím i větší opatrnost bank půjčovat klientům,« dodává Martínek.

Některé investice Česku »vyfoukly« jiné země. To ale podle Martínka již nebylo tolik záležitostí konce loňského roku. »Ve druhém čtvrtletí jsme o investory přicházeli kvůli velmi silné koruně. Ta zájemce od Česka odrazovala. V té samé době nezaměstnanost dosáhla rekordně nízkých hodnot a investoři měli obavy, že u nás nenajdou zaměstnance,« říká Martínek. Investice za 30 miliard korun do 213 projektů vytvořily téměř třicet tisíc pracovních míst. S rostoucím zájmem o výzkum a vývoj stoupá i požadavek na vysokoškolské vzdělání, to je vyžadováno téměř u každé sedmé nově vytvořené pozice.

Foto popis| OBEJDEME SE BEZ AUT? Investice dosud táhl automobilový průmysl. Jeho význam se ale propadá, Hyundai tak uzavírá jednu éru.

Foto autor| FOTO: HN - MARTIN SVOZÍLEK

O autorovi| Roman Šitner, www.ihned.cz/sitner

Růst jako imperativ aneb Co vše (ne)potřebujeme

22.1.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

V úterním vydání HN vyšla polemika s novoročním rozhovorem, který jsem poskytl tomuto listu a který byl publikován pod titulkem Další biftek už je moc. Jsem rád, že tahle diskuse vznikla, a chtěl bych v ní tímto pokračovat. Jan Mysliveček a Filip Petrolid ve své polemice docházejí k závěru, že pochybují o významu hospodářského růstu, považují jej za zbytečný a mám »radost z poklesu růstu HDP«.

Rozmazlení

Proti takovému tvrzení nelze nic namítnout. Snad jen tolik, že jsem nikdy to, co je mi přisuzováno, nenapsal - a to ani mezi řádky. Mrzí mne, že došlo k tak fundamentálnímu nepochopení mých slov.

Růst je vždy lepší než propad, nízká nezaměstnanost a inflace je vždy lepší než opak. To jsou tak všeobecně známé věci, že o nich přece není třeba psát články...

Proti čemu se stavím, je zautomatizované očekávání naší civilizace, že budeme neustále a vždy růst. To je skutečně mylná představa a v tomto považuji naše uvažování za rozmazlené. Hospodářství prostě roste v cyklech a nevím, kde bereme tu ontologickou drzost myslet si, že na růst máme neustálý nárok.

Síla jako slabina

Z podzimu jaro neuděláte, ačkoli se vám jaro může nakrásně líbit stokrát víc než doba padajícího listí. Omylem levicového myšlení byla právě domněnka či snaha lpět na růstu HDP za všech »povětrnostních« podmínek. Větru a dešti ale prostě poručit nelze. A byl to právě komunismus, který se vehementně snažil hospodářské cykly zcela eliminovat.

Jde mi o to, poukázat na naše bezmyšlenkovité vyzývání růstu. Jde mi o to, poukázat, že bychom měli být vděční za to, co máme, protože toho máme hrozně moc.

Nesmíme z rukou Hospodinových brát jen to dobré a ještě lepší, ale i to zlé. A za poslední roky jsme toho dostali skutečně hodně. Pokud toho máme mít ještě více, měli bychom být vděčnější. Nevím proč, ale mám pocit, že jsme za minulých sedm let, kdy jsme rostli naprosto vehementně, moc vděční nebyli.

Od roku 2000 náš reálný HDP vzrostl o 46,3 % (rozdíl mezi třetím kvartálem 1999 a třetím kvartálem 2007)! Pokud to přepočteme v eurech, vzrostli jsme za toto období o 158 %!

Tento nárůst nám už nikdo nevezme, a pokud na nás recese dolehne plnou parou, vezme si maximálně jen malý neznatelný kousek. Připomínám, že v roce 2009 se zatím stále očekává růst, byť mírný. Za to je třeba vděku.

Nikdy jsem neřekl, že růst je špatný - to by přece přinejmenším byl nesmírný nevděk. Často jsem však poukazoval, že jsme během tohoto růstu mnohé zanedbávali.

Léta růstu jsme promrhali a dobu, která k tomu byla příznivá, jsme nevyužili například k reformám. Problémy jsme - opilí prudkým růstem - přehlíželi a naší největší slabinou byla právě síla.

Silný hospodářský růst zastínil mnohé problémy. Doba na sesekávání rozpočtu a drsné strukturální reformy a privatizace je nyní mnohem méně výhodná. Bohužel. Spali jsme na vavřínech.

Úděl statistiky

Autoři polemiky také uvádějí: »Různá odvětví a různé regiony se vyvíjejí rozdílným tempem. Pokud ekonomický růst prudce spadne k nule, s vysokou pravděpodobností některá odvětví zaznamenají pokles ekonomické výkonnosti - například automobilový nebo sklářský průmysl. Propouštěním zaměstnanců se zvýší nezaměstnanost specifická pro určité profese a příslušné regiony.«

Ano, to už je holt úděl statistiky zvaná průměr - jak sám název připomíná - že většina sledovaných veličin roste buď rychleji, nebo pomaleji než ono průměrné číslo. Od toho je průměr průměrem.

Holena má problém

Jak už bylo řečeno, podzim a zima jsou součástí cyklu. Pro co by dnes posílala Holena v zimě Marušku? Je leden, a přesto není problém sehnat čerstvé jahody.

Občas je dobré se zamyslet nad tím, jak málo toho uprostřed ledna nemáme. Holena by měla dnes problém...

Byli to komunisté, kdo se vehementně snažil hospodářské cykly zcela eliminovat.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Tomáš Sedláček a růst coby »zbytečný luxus«

20.1.2009 **Hospodářské noviny** str. 11 názory

Jan Mysliveček, Filip Pertold

Finanční a ekonomická krize má překvapivé důsledky: nejen zástupci ekologických organizací, ale již i seriózní ekonomové začínají pochybovat o významu hospodářského růstu.

Člen vládní Národní ekonomické rady **Tomáš Sedláček** tvrdí v rozhovoru pro Víkend HN (»Další biftek už je moc«, HN 2. ledna), že významný pokles růstu HDP není nic dramatického. A že je to vlastně správné, protože se přestaneme »přežrávat« a nakupovat na dluh věci, které nepotřebujeme. Dále se ztotožnil s názorem, že další ekonomický růst je již zbytečný a že by nám mohlo stačit, co máme.

Podobné názory jsou poměrně časté i u neekonomické veřejnosti, podívejme se tedy na ně podrobněji.

Jedni trpí víc

Uvažujme nad těmito názory blíže. Českou ekonomiku čeká prudké snížení růstu HDP, patrně někde mezi 0 – 2 %. Jaké můžeme čekat důsledky?

Na první »makroekonomický« pohled nic dramatického – stále přece budeme v průměru růst. Druhý pohled však dodává dramatickost. Česká ekonomika totiž není jeden homogenní celek.

Různá odvětví a různé regiony se vyvíjejí rozdílným tempem. Pokud ekonomický růst prudce spadne k nule, s vysokou pravděpodobností některá odvětví zaznamenají pokles ekonomické výkonnosti – například automobilový nebo sklářský průmysl.

Propouštěním zaměstnanců se zvýší nezaměstnanost specifická pro určité profese a příslušné regiony. Pokud se stane dlouhodobou (příčemž zkušenost z konce 90. let ukazuje, že k tomu může dojít snadno), je velmi obtížné, drahé a zdlouhavé ji snižovat.

Opravdu jsou »přežraní«?

Nejvíce při tom budou »trestáni« lidé s nejmenší kvalifikací, čerství absolventi škol a cizinci, kteří jsou najati na nestandardní pracovní smlouvy.

Jinými slovy: vše odnesou ti, co s »přežráním« a žitím nad poměry obvykle nemají nic moc společného. Například mladí lidé si tyto negativní důsledky nesou i dlouho po odeznění ekonomických problémů, protože včas nezískají potřebnou kvalifikaci. Pokud někdo žil nad poměry v posledním období, s největší pravděpodobností zdravě »potrestán« nebude.

Názor, že český ekonomický růst byl nezdravý z důvodu nadměrného zadlužení domácností a neodpovědného chování bank, u nás, na rozdíl od Spojených států, jednoduše neplatí. Míra zadlužení domácností zatím nedosahuje alarmujících hodnot (přestože výrazně rostla). Česká republika bohužel přišla k prudkému ochlazení jako slepý k houslím, a to v důsledku náhlého snížení poptávky po našem zboží v zahraničí. O žádném »zdravém« zbrzdění ekonomického růstu nemůže být ani řeč.

Růst není jen »víc věcí«

Podívejme se i na druhý široce rozšířený názor, tedy že dlouhodobý ekonomický růst je vlastně zbytečný, protože by nám mělo stačit, co máme teď.

Většina lidí si pod ekonomickým růstem představí větší množství jídla, více aut, spoustu zbytných věcí, které časem jen zaplní skládky.

Jenže růst může – a vlastně i musí – mít také podobu růstu kvality v širším smyslu slova či různorodosti statků a služeb. (Navíc je nutno dodat, že růst HDP není dokonalé měřítko našeho ekonomického růstu, je to pouze jeho nej-méně špatné vyjádření.) Jak společnost bohatne, výrazně se zlepšují i jiné faktory těsně spojené s růstem. Například dostupnost informací a vzdělání, kvalita bydlení, zdravotní péče a s tím spojená prodlužující se délka života, klesající dětská úmrtnost, délka pracovní doby (ano – ekonomický růst vede k poklesu průměrného počtu odpracovaných hodin), lepší vyjednávací pozice zaměstnance se zaměstnavatelem, komunikační dostupnost přátel a příbuzných...

Proč ta radost z poklesu?

Mediální posedlost číslem růstu HDP je samozřejmě často přehnaná, ale to neznamená, že ekonomický růst samotný je škodlivý nebo nepotřebný.

Je třeba snižovat jeho negativní důsledky, jako je znečištění ovzduší, ale určitě bychom ho neměli záměrně potlačovat nebo zcela odbourat. A už vůbec ne skákat radostí při jeho poklesu či propadu. Bez ekonomického růstu bychom neměli plno věcí, jež považujeme možná za až moc samozřejmé a bez nichž si život už neumíme představit.

Před sto lety si možná lidé také mysleli, že vše podstatné už mají. Kdyby viděli, jaké jejich významné problémy dokážeme řešit, rádi by si dnešní dobu alespoň vyzkoušeli.

Očekávané zpomalení ekonomiky odnesou ti, co s »přežráním« obvykle nemají nic moc společného.

O autorovi | Autoři jsou doktorandy na ekonomickém institutu CERGE, společném pracovišti Akademie věd a Univerzity Karlovy

Vítám rozumný hlas ekonomů
19.1.2009 **Hospodářské noviny** str. 11 názory
Zdeněk Trinkewitz

DOPISY A E-MAILY

Díky Bohu za paprsek naděje. Toho se mi dostalo ve Víkendu HN z 2. ledna v rozmluvě s mladým, ale již uznávaným ekonomem Tomášem Sedláčkem. Zazněl jako očištný pramínek v kalných tocích výpotků »opakovacích ptáků« -mladých ekonomů, kteří u nás hlásají neoliberalní dogmata, naučená na amerických univerzitách. I **Tomáš Sedláček** absolvoval universitu v Yale a byl tam dokonce vybrán mezi pět nejkreativnějších

mladých ekonomů.

Sedláček dospívá k názoru, že neoliberální koncept trvalého růstu produkce a spotřeby je neudržitelný a že vyspělé země jsou již tak přesycené, že by měly svoji populaci směřovat k jiným než konzumním požitkům. V dubnu 2005 pořádal pražský Liberální institut konferenci s mezinárodní účastí na téma Obnovit kritické zkoumání ekonomie.

Když jsem nabídl referát o neudržitelnosti trvalého extenzivního růstu spotřeby, byl jsem odmítnut. Proto jsem vděčný redakci HN, že publikovala názor Tomáše Sedláčka.

O autorovi | Zdeněk Trinkewitz, Praha

Rovné příležitosti žen a mužů - téma protikladů i téma úspěšných

19.1.2009 Madam business str. 12 ČLÁNEK
(TZ)

Výsledky Soutěže Firma roku 2008 byly vyhlášeny na konferenci Návrat rodičů do zaměstnání po mateřské/rodičovské dovolené pořádané obecně prospěšnou společností Gender Studies, o.p.s. v O2 Žlutých lázních 12. listopadu 2008. Byl to už pátý ročník. Každoročně se klání účastní desítky významných českých společností.

V roce 2008 byly v otázce rovných příležitostí žen a mužů a v podpoře sladování pracovního a osobního života nejlepší T-Mobile, Vodafone a Komerční banka.

Jedná se o cenu, jejímž posláním je motivace a informovanost zaměstnavatelů v oblasti rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce. Projekt Firma roku chce totiž pochválit ty nejlepší zaměstnavatele, a ty ostatní dobře naladit a ukázat jim příklady dobrých praxí. Gender Studies proto zveřejňuje jména jen tří nejlepších firem. Všem zúčastněným pak nabízí zpětnou vazbu a konzultace k programům, s nimiž se firmy k hodnocení přihlášily. Jak to probíhá Firmy se přihlašují prostřednictvím vyplnění obsáhlého dotazníku, který se pak hodnotí podle předem daného bodového systému. Dotazník je zaměřen na několik oblastí, jako je sladování pracovního a osobního života, postavení žen a mužů ve firmě, vývoj a měření úspěšnosti programů, společenská odpovědnost, marketing. Pokud se firma hlásí poněkoli káté, měla by prokázat vývoj od minulé účasti. Firmy, které byly oceněny v předchozím roce, se v následujícím roce zúčastnit nemohou.

Pro hodnocení jsou z dotazníků odstraněny všechny identifikační znaky jako jméno firmy či jejich produktů, aby byla zaručena nestrannost.

Hodnocení probíhá ve dvou kolech.

V prvním kole hodnotí expertský tým Gender Studies a doporučuje firmy k postupu do dalšího kola. V druhém kole dotazníky hodnotí pětičlenná odborná porota složená z nezávislých odbornic a odborníků z oblastí jako ekonomie, personalistika, sociologie, public relations. Gender Studies dále vyhláší speciální cenu, která se uděluje za nějakou výjimečnou dílčí aktivitu či za dobrý start.

První byl T-Mobile Czech Republic T-Mobile byl oceněn za systematickou koncepci sladování pracovního a osobního života. K „běžnějším“ flexibilním formám práce (pružná pracovní doba, práce z domova, částečné úvazky) přidává firma i sdílení pracovního místa a přerušování výkonu práce až na půl roku. Standardizace těchto forem práce jsou novinkou letošního roku, kdy firma spolupracovala s Českou společností pro rozvoj lidských zdrojů na projektu Alternativa.

Firma pravidelně a velmi často provádí průzkumy potřeb svých zaměstnanců/kyň, nedávno to byl průzkum na téma potřeb rodičů. Firma také provádí platové průzkumy, protože prosazuje spravedlivé a nediskriminační platové podmínky.

Systém benefitů funguje prostřednictvím velmi široké nabídky kafeterie, kde jsou i benefity jako těhotenské kurzy, příspěvky na zařízení péče o děti či na kroužky pro děti.

Rodiče na MD/RD mohou během tohoto období využívat firemní knihovnu a intranet s e-learningovými kurzy, kde je připraveno i vzdělávání pro rodiče před návratem do zaměstnání. Etický kodex firmy stanovuje postup v případě sexuálního obtěžování a šikany.

Vodafone Czech Republic zajímavá dvojka Vodafone nabízí širokou škálu možností pro sladování práce a rodiny: pružnou pracovní dobu, stlačený pracovní týden, částečné úvazky či práci z domova. Pracující rodiče mají možnost využívat tzv. pomalý rozjezd při návratu po MD/RD a během MD/RD jsou jim k dispozici štědré zaměstnanecké benefity rok dopředu i bez příslibu návratu do firmy. Vodafone také organizuje příměstské tábory pro děti zaměstnanců/kyň.

Firma dále nabízí zajímavé možnosti vzdělávání, každý zaměstnanec/kyně si na základě vlastního uvážení tvoří individuální vzdělávací plán a vybírá si ze širokého, a všem dostupného, katalogu kurzů. Zaměstnanci/kyně též

mohou využívat firemní knihovnu. Firma má také propracované způsoby informování a péče o zaměstnance - originální je například firemní HR infolinka nebo institut partáka, kdy profesně starší zaměstnanec/kyně uvádí nového zaměstnance/kyni do dění ve firmě.

Porota ocenila, že Vodafone má neobvykle vysoký počet žen manažerek - v nejvyšším vedení je jich plná polovina. Vodafone je dále výjimečný tím, že firemní hodnoty si zaměstnanci stanovují sami v pravidelně pořádaných diskuzních workshopech. Firma také podporuje dobrovolnictví (1 den práce v neziskovém sektoru jako placené volno, vybraných uchazečům/kám lze hradit 1 rok práce v neziskové organizaci) a její CSR aktivity jsou smysluplně provázané s jejím oborem podnikání (recyklace starých mobilů, kodex etického nákupu).

„Vytváření rovných příležitostí pro muže i ženy je ve Vodafone zcela přirozené. Podporujeme ženy na všech úrovních a mají dveře otevřené i do nejvyšších funkcí. Jsme rádi, že to je pozitivně vnímáno i navenek a vážíme si ocenění, které jsme obdrželi,“ řekla Katarína Brončková, viceprezidentka pro lidské zdroje Vodafone. Komerční banka třetí v pořadí Porota ocenila komplexní plán sladování práce a rodiny. Banka se jím zabývá poměrně krátce, ale intenzivně, a hledá si vlastní cesty. Tou je například letošní novinka -akční plán pro rodiče na mateřské dovolené, v rámci něhož firma rozsáhle analyzovala potřeby svých zaměstnanců a následně jim nabídla řadu řešení jako udržení kontaktu během MD/RD či vzdělávací a reintegrační semináře. Rodiče také mohou využívat zkrácené úvazky a možnost práce z domova. Komerční banka též aktivně podporuje otce k čerpání rodičovské dovolené.

Firma svým zaměstnancům/kyním nabízí další flexibilní formy práce jako pružnou pracovní dobu, stlačený pracovní týden a sdílení pracovního místa.

Komerční banka je aktivní i v otázkách diverzity a podpory kariérního růstu žen.

Kromě možnosti absolvovat školení Leadership for women ve francouzské centrále společnosti funguje genderově citlivý talent management. Snaha podpořit vstup žen do vyšších pozic je také důvodem, proč firma zavedla rozsáhlý program pro podporu pracujících rodičů. Jak KB uvádí, odchod na rodičovskou dovolenou totiž dříve byl důvodem pro zastavení kariérního růstu žen. Porota také kladně hodnotila rozsáhlé aktivity firmy v oblasti společenské odpovědnosti firem.

Speciální cena pro Českou spořitelnu Firma vyvíjí velkou snahu k uskutečnění výrazných změn, a její kroky v této oblasti jsou promyšlené. Banka si uvědomuje, že v začátcích je důležité mapování situace, proto provádí monitoring postavení mužů a žen z hlediska možností kariérního rozvoje, odměňování i pracovních příležitostí a podmínek. Realizovala také průzkum spokojenosti s postavením žen a mužů ve firmě. Banka se také snaží nastavit svou firemní kulturu tak, aby v ní byly rovné příležitosti nejen z genderového, ale i věkového a národnostního hlediska samozřejmostí. Vznikla tu pracovní skupina, která má za cíl vytvořit koncepci diverzity ve firmě. Firma se zaměřuje zejména na oblast sladování práce a rodiny a na vyrovnání počtů žen a mužů napříč firemní hierarchií. Gender Studies udělila Speciální cenu za dobrý start České spořitelně jako podporu motivace pro pokračování v započatých úvahách a v realizaci programů rozvoje rovných příležitostí.

„Z ocenění máme radost. Je to pro nás velká motivace pro další kroky na poli rovných příležitostí a v oblasti týmové diverzity.

Věřím, že v příštím roce budeme moci představit další aktivity, které budou znamenat další výrazný posun,“ uvedla Jitka Schmiedová, ředitelka úseku Lidské zdroje ČS.

Gender Studies, o.p.s.

je nevládní neziskovou organizací, která slouží především jako informační, konzultační a vzdělávací centrum v otázkách vztahů mužů a žen a jejich postavení ve společnosti. Cílem organizace je shromažďovat a dále zpracovávat a rozšiřovat informace související s tematikou rodů. Prostřednictvím projektů GS aktivně ovlivňuje změny týkající se rovných příležitostí v různých oblastech, jako jsou například trh práce, politická participace žen, informační technologie apod. GS také provozuje knihovnu obsahující množství publikací a materiálů k feminizmu, gender studies, právům žen a mužů atp. Zdrojem dalších informací pro vás mohou být i webové stránky www.feminismus.cz či www.genderstudies.cz či www.pulnapul.cz

Odborná porota - dotazníky hodnotila odborná porota ve složení: * Bára Kiliesová, mediální expertka, Associate Director, Fleishman-Hillard * Alena Křížková, socioložka, vedoucí oddělení Gender & sociologie, Sociologický ústav AV ČR * Dušan Martinek, HR expert, vedoucí oddělení pro rozvoj lidských zdrojů a projektovou činnost, ČMKOS * **Tomáš Sedláček**, ekonom a etik, hlavní makroekonomický stratég, ČSOB * Lada Wichterlová, expertka na genderovou problematiku, ředitelka pro vedení projektů a lidské zdroje, Gender Studies, o.p.s.

Foto popis|

Nezapomenout na Tibet

15.1.2009 Ekonom str. 09 Zoom
(pen)

Finanční krize naplno zasáhla čínské reálné hospodářství. Hospodářský růst Číny se letos poprvé po mnoha letech dostane k hranici »pouhých« osmi procent.

»Klesají výroba i vývoz, se kterým stojí a padá čínské hospodářství,« připomněl makroekonomický stratég ČSOB **Tomáš Sedláček** na kulatém stole Fóra 2000 a vydavatelství Economia na téma Ekonomika, ideologie, lidská práva: Čína, Tibet a světové velmoci. Akce se uskutečnila v návaznosti na nedávnou návštěvu jeho Svatosti dalajlamy v Praze.

Přední český tibetolog Ľubomír Sklenka konstatoval: »Pokles hospodářského růstu v Číně se dále neblaze projeví i na situaci v Tibetu. « Připomněl, že loňské březnové bouře proti čínské okupaci země byly motivovány především vytěsňováním etnických Tibeťanů z hospodářských aktiv čínskými přistěhovalci. »Čína v Tibetu prosazuje politiku, která má Tibeťany donutit ke smíření se s nutností asimilace ve společnosti, v níž už dnes kvůli cílené migraci převažují Číňané,« připomněl Sklenka.

Jde podle něj o boj o zachování identity Tibetu a jeho obyvatel. Sklenka však vyjádřil také přesvědčení, že zasahování zvenčí ke změně poměrů mnoho nepřivede.

»Tento problém musejí vyřešit Tibeťané a Číňané spolu. Je špatné, že Peking s dalajlamou nemluví, protože to je jediný člověk, který má pro místní lidi nespornou autoritu. A navíc v jeho přístupu převažuje princip nenásilí. Nežádá pro Tibet samostatnost, ale plnohodnotnou autonomii,« prohlásil na kulatém stole pořádaném Fórem 2000 a vydavatelstvím Economia tibetolog Sklenka.

*

Foto popis| Účastníci kulatého stolu Fóra 2000 a vydavatelství Economia. Zprava sinolog Martin Kříž, šéf Olympic Watch Jan Ruml, moderátorka Nora Grundová, tibetolog Ľubomír Sklenka, Jana Hradílková ze sdružení Berkat a ekonom **Tomáš Sedláček**.

Foto autor| Foto: Stanislav Krupař

Hodina NERVu aneb Ani silou, ani mocí...

15.1.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

Zdá se bohužel být čím dál pravděpodobnější, že premiér nesvolal svou ekonomickou poradní skupinu deseti zbytečně. Začíná to vypadat tak, že vláda zřejmě bude muset přijmout opatření, která se budou snažit zmírnit dopady krize.

Zároveň dochází k podstatnému posunu naší celkové hospodářské politiky.

Točení kormidlem

V minulých letech – zhruba od roku 2004 – vládl hospodářské politice všech tří vlád (správný) imperativ snižování deficitu. O tom, že tato snaha nebyla dostatečná, teď nemá cenu psát. Důležité je, že podpora hospodářského růstu stála až na druhém místě. Není divu, při šestiprocentních růstech není třeba ekonomiku moc povzbuzovat. Pochopitelně, mnohá opatření byla zároveň i prorůstová, ale hlavní důraz byl (opět správně) kladen na omezování výdajů.

Nyní se situace mění a prim získává prorůstový důraz. Úspěšná opatření se – stejně jako všude na světě – posouvají na druhé místo. S tím pochopitelně nastávají mnohá nová rizika.

Společenstvo deseti

Právě s tímto pootočením směru by měla pomoci Národní ekonomická rada vlády, které jsem členem. Může taková různorodá skupina bez exekutivních kompetencí něčím pomoci?

Může. Je nerealistické čekat, že se zpomalení podaří odvrátit, ale vláda může sehrát roli toho, kdo připraví měkčí přistávací polštář. Je nerealistické snažit se odvrátit příchod podzimu a udělat z něj jaro, ale lze se na něj tepleji obléci.

To že ekonomika pulzuje v cyklech je mantra každého nemarxistického ekonoma. Doby horší střídají ty lepší, podobně jako se střídají roční období. S tím rozdílem, že doby horší jsou násobně kratší a mírnější než doby růstu. Snažit se to vymýtít by bylo foukáním proti větru. Ani rada dvanácti apoštolů by s tím nic nenadělala. Dokonce i Ježíš si uvědomoval, že »chudé budeme mít stále«.

Osobně jsem rád, že je skupina sestavena z tak pestrého názorového spektra. Naším spojencem nebude politická síla či jiná moc, ale pouze a jen nápad a síla argumentu. Nikoli tedy silou ani mocí, ale duchem a intelektem bude disponovat NERV, abychom aktualizovali citát ze starozákonní knihy Zachariáš.

Ani jeden z nás není člověkem, pro kterého by ekonomické vyznání představoval artikl víry. Zadruhé nejsme politici, nemusíme se přetlačovat a veřejně v médiích hanit či vyzdvihoval cizí, respektive své návrhy. Kouzlo té skupiny je v tom, že popasujeme své návrhy a své moudra mezi sebou. Ty intelektuálně slabší ať se propadnou pod náporu odporu zbývajících členů. A na povrch ať vylezou takové, na kterých se shodneme všichni.

Pokud v diskusi s váženými kolegy neobhájím své návrhy, nebudu je dále prosazovat. Naopak jsem připraven se postavit za návrhy, které nad mými vlastními vyhrájí. Věřím, že podobný přístup bude adoptován všemi deseti. Myslím tím všech deset členů NERVu.

Trpaslík s Elfem

Společenstvo deseti dala dohromady hrozba recese. Jinak bychom se asi nesešli. Koneckonců i v Tolkienově Společenstvu prstenů se trpaslík dal dohromady s elfem nikoli kvůli tomu, že by se jim chtělo jít na procházku, ale proto, že čelili společné hrozbě z Mordoru. Těším se na kreativní diskusi. Věřím, že názorová pluralita vytvoří skicu, která by mohla pomoci naší zemi v těžších dobách. A že pak společně nalezené řešení budeme všichni zastávat jako jeden muž.

Kopni se do hlavy

Ač je to lákavé pokušení, nechci medializovat své návrhy, dokud neprojdou posouzením mých kolegů. Obecně ale jde o to, nezpanikařit a navrhnout taková opatření, která se nám budou hodit i po období případné recese.

Měli bychom posbírat takové nápady z celého světa a vymyslet vlastní, které přispějí k dlouhodobé prosperitě naší ekonomiky, recese nerecese. Nyní je dobrá doba na jejich financování a s tím související případné prvotní injekce peněz do ekonomiky. Zvýšené vládní výdaje jsou totiž nyní omluvitelnější než v letech tučných.

Pokud máme lít peníze do ekonomiky, investujme do vzdělání, do podpory podnikání, do potírání korupce – ale nekonzervujme neperspektivní odvětví. Měli bychom také dbát na to, aby důraz na neprohlubování deficitu byl právě na druhém a nikoli posledním místě.

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Tomáš Sedláček

13.1.2009 Lidové noviny str. 11 Horizont
stratég ČSOB, člen NERVu

Ekonom **Tomáš Sedláček** se stal jedním z deseti členů nově ustavené Národní ekonomické rady vlády (NERV). Nejen na ni se ho on-line ptali čtenáři LN

* Jaký by byl efekt snížení daní (myslím výraznější) v ne právě jednoduchých časech, které nás čekají?

Snížení daní bude určitě velké téma. Spíše než snižování daní se ale asi bude řešit snižování kvazidaní, tedy pojistného. To je mnohem větší problém. Daně z příjmu fyzických osob máme nízké a lidi netíží zdaleka tolik

jako pojistné. Pojistné činí skoro padesát procent vašeho příjmu, samotné daně mnohem méně. Ale nikdo si to moc neuvědomuje, protože většinu pojistného za vás platí zaměstnavatel. Živnostníci vědí, o čem mluvím...

* Myslíte, že proslulé poplatky 30 Kč pomohly stabilizovat nebo dokonce snížit výdaje na zdravotní péči? A bylo by vhodné snížit sazby zdravotního pojištění?

Já jsem pro poplatky. Proč má zrovna zdravotnictví být bezplatné? Proč ne rohlíky? Měli jsme zdaleka nejnižší podíl soukromých výdajů na zdravotnictví široko daleko a co je bezplatné, toho si nikdo neváží. V tomto jsme byli socialističtější než Dánsko či Francie. Poplatky byly jen první krok a spolu s dalšími, důležitějšími věcmi by reforma měla vést k možnosti snížení pojistného a větší svobodě volby a většímu komfortu v nemocnicích.

* NERV? Víc hlav víc ví, ale jaký to má vlastně význam v dnešní turbulentní době, kdy se situace mění každým dnem a podobně respektované autority přicházejí se zcela odlišnými názory na řešení krize?

Má. A to právě v této turbulentní době. A mělo to být už dávno. Vláda by si tím ušetřila hodně kritiky. Něco se mění každý den a něco zůstává stejné a my musíme být připraveni na všechny scénáře. A co se týče těch odlišných názorů... Vy se stýkáte jen s lidmi, kteří mají stejný názor? Na co by premiérovi nebo komukoli byla skupina přitakávačů? Právě proto, že máme jiné názory, doufám, že ze skupiny vyleze něco, za co se bude moct postavit společnou silou nás všech deset. Jedině tak má smysl. Pokud nebudu svůj názor moci obhájit před deseti kolegy, upustím od něj.

* Nebojíte se, že vaše rady budou politicky zneužity?

Pokud mne požádá o radu zvolený politik, notabene ministr, tak jsem vždy ochoten pomoci. Nepomáhám politikům, ale politice, která je v zájmu všech. Snažím se nebýt politický rasista a neopovrhovat lidmi s jinou barvou politického názoru, než mám já sám.

* V LN jsem četl, že vás do vlády chtěla vyslat ČSOB, abyste urovnal spor, který vede s vládou o miliardy. Co je na tom pravdy? (PS: Ihát je hřích :-)

:) Na tohle odpovím rád. A ať se klidně smažím v pekle, pokud lžu: ČSOB s tím neměla a nemá vůbec nic společného. Šíleně mě ale vždycky pobaví všechny ty konspirační teorie, asi je začnu sbírat. :)

Redakčně kráceno. Celý rozhovor na www.lidovky.cz

Ptejte se on-line opět na www.lidovky.cz

Foto popis|

Topolánkův protikrizový mixér

12.1.2009 Profit str. 16 názory

Pavel Páral

S originálním nápadem na řešení krize přišel minulý týden ekonom Jan Švejnar. Prezidentský kandidát ČSSD v posledních volbách se názorům svého velkého zastánce Jiřího Paroubka poněkud vzdálil. V rozhovoru pro týdeník Respekt prohlásil: „Například bychom v krizovém scénáři měli přeorientovat daňovou soustavu tak, abychom odlehčili nebo úplně eliminovali třeba daně ze mzdy, a tím snížili náklady na pracovní síly a podstatně ulevili podnikům.“ Výpadek v příjmech státní pokladny by podle něj mohlo nahradit zvýšení daní z realit nebo spotřební daně. „Je to úplně jiné myšlení, ale naše situace také není normální a měli bychom v případě silně negativního šoku být připraveni na alternativní řešení,“ dodal Švejnar.

Když to četl Jiří Paroubek, tak se svým protikrizovým lékem v podobě zvýšení daňové progrese musel vzteky okopat všechny rohy Lidového domu. Přitom to není vůbec špatný plán, daně z příjmů se na nějaký čas vzdal i Nový Zéland a také to tam fungovalo, leč pouze ekonomicky. Politický problém, že někdo vydělává více než druhý, je zřejmě všude na světě těžko překonatelný. DOBRÁ RADA DRAHÁ Švejnarův návrh má navíc i logiku, protože zdaňuje příjmy jen jednou, a nikoli dvakrát, jak je tomu nyní, kdy si stát bere nejprve z výdělku a pak ještě z

majetku, který za ten výdělek pořídíme. Daleko logičtější je vše zdaňovat jen jednou. Spotřebu nepřímými daněmi, tedy přes DPH, a majetek majetkovými daněmi, třeba z nemovitostí.

Jen jako rychlé řešení dopadů poklesu poptávky a zastavení financování firem ze strany bank je to neohrabané, zdoluhavé a zřejmě z hlediska letošního roku fakticky neúčinné. Pro novou ekonomickou radu vlády, jejíž není Jan Švejnar členem, je to však nepochybně téma k diskuzi. A lze čekat, že podobných poměrně odvážných nápadů tam padne více. Lidé nominovaní do rady jsou názorů různých z odlišného prostředí i s různou zkušeností. Například Miroslav Zámečník rozvíjí myšlenku pomoci firmám a zaměstnancům prostřednictvím zavedení odečitatelných položek u sociálního pojištění. To je možné udělat velmi rychle, uleví to okamžitě firmám v jejich potížích s cash flow a zvedne to čisté příjmy zaměstnanců. Dopady na veřejné rozpočty se přitom budou v čase snižovat tak, jak poroste průměrná mzda. Taky dobrý a apolitický nápad, který by měl vyhovovat každé politické straně, i když pokaždé z jiného důvodu. Pravice vítá jakékoli snížení daňového břemene a socialistům zase vyhovuje, že více by to pocítily nízkopříjmové skupiny zaměstnanců.

Takových návrhů, na nichž se shodnou všichni zúčastnění ekonomové ale asi až tak moc nebude. Například **Tomáš Sedláček**, ekonom ČSOB a Čunkův kandidát na ministra financí je horlivým zastáncem zavedení eura co nejdříve, pokud možno hned. Hradní kancléř Jiří Weigl stojí na opačném konci názorového spektra a spíš by vyčkával, zda společná měna v současných turbulentních nezanikne. Podobně se těžko shodne Martin Jahn, jeden z otců masivního nasazení investičních pobídek při lákání automobilek do České republiky, s liberálem Jiřím Schwarzem, pro něhož jsou investiční pobídky od čerta. A mimochodem, současný masakr pobídkami nadopovaného automobilového průmyslu mu dává za pravdu.

ČSSD ŘEKLA NE Premiér Topolánek poskládal svůj ekonomický tým názorově velmi pestře a odmítnutí ČSSD účastnit se svým zástupcem práce této rady je neodůvodnitelné, byť pochopitelné, protože elaborát sepsaný jejich experty by před touto jistě kredibilní sešlostí odborně neobstál. Jestli se totiž všichni tito pánové jsou schopni na něčem velmi rychle dohodnout, tak na tom, že protikrizová opatření vlády sice mohou něco stát, ale nesmějí rozvrátit veřejné finance, což je pravidlo socialistům evidentně úplně lhotejné.

Nicméně objektivně vzato, ani sešlost nejnižších mozků planety není schopna vymyslet nějaké opatření, které by recesi skutečně efektivně a účinně zažehnilo. Ekonomický cyklus je prostě neúprosný a neobelstí ho ani žádný New Deal, ani kulturní revoluce a nelze se z něj vykoupit ani všemi penězi světa. *

Logičtější je zdaňovat jen jednou: spotřebu nepřímými a majetek majetkovými daněmi.

Foto popis| Jiří Paroubek musí nad protikrizovými nápady „svého“ prezidentského kandidáta pořad kroutit hlavou.
Foto autor| foto: čtk

Premiér Topolánek: Jeho deset statečných

9.1.2009 Aha! str. 02 Politika
(JAK)

Ochrání naše peníze?

PRAHA – Podle včera zveřejněných čísel je to jasné – ekonomická krize se v Česku usadila. Výrazně totiž poklesl export, což není pro ekonomiku dobrá zpráva. Premiér Mirek Topolánek (ODS) se rozhodl s krizí bojovat po svém – včera oznámil jména deseti odborníků, kteří usednou v nové Národní ekonomické radě vlády (NERV). Členové rady jsou lidé spojení s českým byznysem, bankovním a finančním sektorem a akademickou sférou. Měli by Česku pomoci čelit ekonomické krizi. Podají se jim ochránit naše peníze nebo práci?

ČSSD účast v radě odmítla. Místopředseda strany Zdeněk Škromach říká, že prý nedostali seriózní nabídku. „Jedna věc je, co Topolánek říká do médií, a druhá je reálná nabídka. Žádná debata mezi námi neproběhla,“ prohlásil Škromach.

Topolánek postoj ČSSD nechápe: „Nevím, zda nalevo od sociální demokracie v této zemi ještě něco je.“ A k výhradám na složení rady řekl: „Nemám pocit, že by tam chyběla dojička, matka tří dětí.“

Ekonomové si ale od rady příliš neslibují. „Tato rada není výkonný, ale poradní orgán. Může vymyslet, co s krizí, ale následně to musí předložit vládě. Rada jako taková nemůže dělat nic, je to bezzubý poradní orgán, na který bude jen hodně brán zřetel,“ říká analytička Markéta Šichtařová

Co teď můžeme kvůli krizi ještě čekat:

Další oslabení koruny až k hranici 27 Kč za euro (hranice 30 korun však nepadne). Vlna propouštění bude pokračovat, firmy založené na exportu se dostanou do potíží. Dobrou zprávou je, že dojde ke snižování úrokových sazeb u hypoték i o víc než 0,5 %. V případě uzavírání hypoték se tak vyplatí počkat do léta. V případě vyšších splátek hypoték by to mohlo znamenat měsíční úsporu až v řádech tisíců korun. Dojde i ke zlevňování řady věcí – potravin, benzínu, bytů. Kromě vývozu klesl i dovoz, v Česku je méně investic.

Jak chtějí vláda a NERV zamezit krizi:

Co přesně nová ekonomická rada navrhne, zatím není jasné. Vláda chce v krizi pomoci v těchto věcech: Podpora automobilového průmyslu – odpočet DPH pro podnikatele u všech nových aut. Další informace na straně 8. Podpora exportu – vyčlenění finančních prostředků na jeho podporu prostřednictvím exportní banky.

ČSSD a její sci-fi návrh...

ČSSD přišla s několika nápady na řešení krize, ODS i ekonomové z nich ale doslova šílí. Zatímco dopady krize mohou být kolem 40 miliard korun, návrhy sociálních demokratů by podle ODS přišly na 120 miliard korun. Holt volby se blíží a ČSSD slibuje, co se dá, její návrhy s krizí vůbec nesouvisejí, shodují se ekonomové. ČSSD ale kritiku odmítá, její návrhy by podle Bohuslava Sobotky stály mnohem méně. prodloužení podpor v nezaměstnanosti zavedení 13. důchodu a dalšího příplatku ve výši šest tisíc korun snížená sazba daně z přidané hodnoty (DPH), která se vztahuje například na potraviny, by klesla na dva roky z nynějších devíti na šest procent zvýšení důchodů na 65 procent k průměrné mzdě rozšíření přídavek na děti zavedení placených prvních tří dní nemoci zdanění rostoucí s výší příjmu

Mexičané jich měli sedm, Češi hned deset! Tohle je partička odvážlivců, kteří mají spasit naši ekonomiku!

Vesnička Ixcatlan trpí nájezdy banditů vedených nelítostným Calverou, který její obyvatele každý rok připraví o sklizeň. Vesničané proto najmou sedm pistolníků, kteří jim mají pomoci...

Státeček Česko trpí důsledky hospodářské krize, kterou daleko za mořem odstartovali nelítostní finanční žraloci. Premiér Topolánek proto jmenuje deset odborníků, kteří mají Čechům pomoci...

Michal Mejstřík (56): Šéf poradenské společnosti EEIP, analytik a konzultant, přednáší ekonomii na Univerzitě Karlově.

Jiří Weigl (50): Kancléř prezidenta republiky, bývalý vrchní ředitel pro strategii v IPB. Topolánek si jej prý nevybral proto, že by chtěl zlepšit vztahy s Klausem, ale protože Weigl je odborník.

Vladimír Dlouhý (55): Poradce americké investiční banky Goldman Sachs, bývalý ministr průmyslu a obchodu a místopředseda politické strany ODA.

Jiří Schwarz (48): Děkan Národohospodářské fakulty VŠE, spoluzaložil Liberální institut a dlouho jej vedl.

Pavel Kohout (41): Liberální ekonom, byl členem konzultačních týmů Vlastimila Tlustého a pracoval pro PPF. Chce zlepšit podmínky pro podnikání v Česku.

Miroslav Zámečník (46): Ekonomický konzultant, bývalý Klausův poradce na ministerstvu financí, byl také zástupcem ČR ve Světové bance. V radě bude mimo jiné expertem na otázky zdravotnictví.

Jiří Kunert (55): Generální ředitel české UniCredit Bank, bývalý bankovní poradce na ministerstvu financí.

Jiří Rusnok (48): Prezident Asociace penzijních fondů a předseda představenstva ING, exministr financí a průmyslu a obchodu. Po jmenování prohlásil: „Pokud teče do lodí, je třeba jít k pumpám.“

Martin Jahn (38): Generální ředitel Volkswagen Group v Rusku, bývalý místopředseda vlády pro ekonomiku. V radě se bude zabývat zájmy podnikové sféry, dále chce minimalizovat růst nezaměstnanosti.

Tomáš Sedláček (31): Ekonomický stratég ČSOB, možný budoucí ministr financí. Odborný ekonomický časopis jej zařadil mezi pět největších ekonomických talentů světa, radil Václavu Havlovi i Bohuslavu Sobotkovi (ČSSD).

Foto popis|

Vládní ekonomozky

9.1.2009 Hospodářské noviny str. 09 názory

Lenka Zlámalová

Svázat s Topolánkovou vládou profesionální osud je riziko, pracovat pro ni jako poradce znamená ale jen cenný řádek v životopisu. Není divu, že první roli nikdo nevezal a druhou nikdo neodmítl. Přinejmenším jeden z »desítky moudrých« – **Tomáš Sedláček** – umí kariéru obratně stavět na poradenství pro Václava Havla i Bohuslava Sobotku. Když už jste jednou poradcem byli, nejspíš si na vás někdo vzpomene zas. Profesionalita, v jejímž rámci politik neodmítne radu zprava ani zleva, je běžná od Sarkozyho Francie po Obamovu Ameriku. V časech krize, kdy je dohoda jediným receptem na úspěch, je to cenný trend.

Na stejném principu je postaven i Topolánkuv tým. Weigl za Hrad, Rusnok jako reprezentant sociálnědemokratického myšlení, Jahn za automobilky... Poradní sbor chytrých hlav je vždy cenný. Německá vláda s nejlepšími ekonomy v zemi konzultuje pravidelně, Amerika má přímo Národní ekonomickou radu s rozsáhlými pravomocemi. Většina Topolánkem oslovených ekonomů své názory prezentuje v médiích, takže máme dobrou představu o tom, co budou chtít dělat. Premiérovi je třeba přiznat, že na žádnou silnou osobnost nezapomněl. Tím neříkáme, že je to desítku brilantních ekonomů. Miroslav Zámečník a Pavel Kohout ale přišli s asi nejzajímavějšími analýzami krize i návrhy, jak se s ní vyrovnat.

Od Topolánkových ekonomozků můžeme čekat dobré nápady, krizový plán ale může prosadit jen politik. Premiérovi pro těžké časy stále chybí hlavní ekonom. Sebelepší tým poradců odvážného lídra nenahradí.

O autorovij Lenka Zlámalová www.ihned.cz/zlamalova lenka.zlamalova@economia.cz

Mirek Kalousek je velmi dobrý účetní

9.1.2009 Hospodářské noviny str. 10 Rozhovor

Marie Valášková, Jindřich Šídlo

ROZHOVOR TÝDNE

JIŘÍ ČUNEK, předseda KDU-ČSL, vicepremiér a ministr pro místní rozvoj

Předseda KDU-ČSL Jiří Čunek se dnes pokusí přesvědčit své spolustraníky, aby potvrdili jeho návrh na odchod ministra financí Miroslava Kalouska z vlády. Premiér Mirek Topolánek chce přitom dostat z vlády jeho samotného. Podle Jiřího Čunka je za tím plán na postupné sblížení křesťanských demokratů a ODS, které by mělo vyvrcholit předvolebním sloučením. »A tomu já chci zabránit,« říká v rozhovoru, který HN poskytl těsně před tím, než **Tomáš Sedláček** odmítl jeho nabídku na post ministra financí.

* HN: Jak dlouho budou ještě lidovci ve vládě?

To je otázka, o které vůbec neuvažují.

* HN: Možná je na místě o tom teď začít uvažovat, ne?

Jsem přesvědčen, že jsme koaliční partner, který plní své závazky. Někdy až příliš slušně. Tím pádem o vaší otázce nemusím vůbec uvažovat.

* HN: Premiér ale v úterý dost jasně řekl, že když nepřijmete jeho návrhy na obměnu vlády – tedy váš odchod a naopak setrvání Miroslava Kalouska – nemusí být KDU-ČSL vůbec ve vládě.

Koaliční vláda je vždycky otázkou kompromisů. Vždycky. Lidovci by nikdy nepřistoupili na rovnou daň, protože to není jejich pohled na život. My chceme vyjadřovat pohled na život a solidaritu jiným způsobem, například dvěma sazbami DPH. ODS to měla jako zásadní podmínku, byl to ohromný kompromis a my jsme na to přistoupili. Když mluvíme o personálním obsazení: naprosto uznávám ústavní právo premiéra, ale tohle je koaliční vláda a v její smlouvě je naprosto jasně popsáno, jak v téhle situaci postupovat.

Lidovci jsou svébytní. Spojení s ODS odmítám

* HN: Premiér ale řekl jasně: Kalousek musí zůstat.

Tahle situace vůbec nemusela nastat, kdyby premiér dodržel to, co jsme si slíbili před Vánocemi. Řekli jsme si, že se mezi svátky sejdem ještě s Martinem Bursíkem na jeden den a budeme jednat o programových prioritách, předsednictví a také o personálních otázkách. Tato schůzka se ale neuskutečnila.

* HN: Proč?

Pan premiér nám s omluvou sdělil, že měl nemocnou celou rodinu.

* HN: Ještě jednou: premiér říká, že Kalouska nedá. Co pak budou lidovci dělat?

Nebudu teď řešit otázku »coby kdyby«. Silná slova předtím, než se jedná, žádné koalici nepomohou. Musí se jednat.

* HN: Je možné, že ve vládě zůstanete nakonec oba – vy i Kalousek? Nebo že odejdete oba?

Možné je úplně všechno. Nechci předjímat.

* HN: Miroslav Kalousek tvrdí, že váš místopředseda Stanislav Juránek v úterý na předsednictvu řekl: Kalousek je nejlepším ministrem financí pro Česko, ale špatným pro KDU-ČSL. Taky si to myslíte?

Takové vyjádření zásadně odmítám, to není mé vyjádření. Miroslav Kalousek přišel na to jednání s tím, že slyšel, že něco takového Stanislav Juránek řekl. Byla to jedna z vět, která na předsednictvu padla, to ano, ale tohle není můj postoj.

* HN: A jaký je tedy ten váš?

Mirku Kalouskovi – coby člověku, který skoro 20 let pracuje ve státní správě jako vysoce postavený úředník nebo poslanec – se nedá upřít, že má pravdu, když o sobě říká, že je velmi dobrý účetní. Zná všechna zákoutí rozpočtu, způsoby, jak se s ním pracuje. Pravdou ale je, že není národohospodářem. A proto vláda souhlasila s tím, abychom hledali vicepremiéra pro ekonomiku.

* HN: Proč ale není dobrým ministrem financí pro KDU-ČSL?

Jeho odbornost z pohledu účetního nezpochybňuji. Nicméně Miroslav Kalousek odmítá zohledňovat některé názory KDU-ČSL na jednotlivé ekonomické záležitosti. Například zavedení eura. Několik měsíců jsme se o to přeli a premiér nakonec uznal mé námitky a aspoň nějaký krok jsme udělali. Miroslav Kalousek přesto na to nebyl ochoten přistoupit. Zavedení eura není otázka odborná, ale politická. Buď měl ve straně prosadit svůj názor, nebo stát za názorem předsednictva.

* HN: A proč by podle vás **Tomáš Sedláček**, kterého jste chtěli prosadit na Kalouskův post, měl hájit zájmy lidovců lépe, když není ani členem strany?

Nejde o hájení politických zájmů, ale vždycky o zájmy občanů České republiky.

* HN: Ale před chvílí jste řekl, že Kalousek málo hájil zájmy KDU-ČSL.

Ne, já řekl, že rezignoval na diskusi o aktuálních názorech KDUČSL na ekonomické otázky. To je rozdíl!

* HN: Dobře, ale jak jste to chtěli dělat s panem Sedláčkem, který není ani členem vaší strany.

Ale my to budeme dělat s každým člověkem, který k té diskusi bude ochoten. **Tomáš Sedláček** vyjádřil ochotu diskutovat s námi. Přece to není tak, že ministr si svůj úřad řeší jako své léno a rozhoduje si, jak chce. Musí respektovat názor vlády a ostatních.

* HN: Myslíte, že vaše strana má ve vládě lepšího ministra, než je Miroslav Kalousek?

Ta otázka takhle nestojí. Stojí tak, jak ministři komunikují se svou stranou a zastupují tuto část voličů. Miroslav Kalousek se netají tím, že prosazuje předvolební spojení s ODS.

* HN: O tom mluvil před třemi lety. Myslíte, že to stále chce?

Jsem přesvědčen, že to stále trvá a že to stále dělá. To je ten zásadní důvod.

* HN: To už je ale asi třetí zásadní důvod, proč chcete Kalouska z vlády – po internetovém sázení a datu přijetí eura.

Zásadní důvod Jiřího Čunka je uhájit samostatnost KDU-ČSL, která je podle mé představy svébytnou stranou, a tak půjde i do voleb, protože hájí zájmy jiných voličů, než jsou voliči ODS.

Myslím, že premiér by sám s takovouhle věcí nepřišel

* HN: Kdy vlastně vznikl spor mezi vámi a premiérem Mirkem Topolánkem? Proč premiér přišel s tím, že vás chce odvolat?

Tyhle věci jsme měli řešit právě mezi svátky. Ve chvíli, kdy řešíme personální otázky v předvečer údajných změn a to asi čtvrt hodiny, tak je to naprosto nedostatečné. Jinými slovy, podle mého ten největší problém nastal nekomunikací. Pan premiér si neudělal čas. Já jsem byl připraven přijet kdykoli, tedy kromě Štědrého večera.

* HN: Jak vám premiér odůvodnil, že vás chce vyhodit z vlády?

Jeden důvod byl, že podle hlasování poslanců mé strany nemám jejich důvěru. Z toho on usoudil, že mě nebudou respektovat, tím pádem já nebudu mít vliv na jejich hlasování. Vy už dnes ale také víte, že jsem mu řekl, že má špatnou informaci. Myslel si, že proti mě hlasovalo dvanáct lidí a ve skutečnosti to bylo tak, že pět lidí vůbec nehlasovalo, dva jsou ministři, kteří o sobě jistě nehlasovali špatně – a pak zbylo vlastně šest nezávislých poslanců. Klub se názorově dělí zhruba na polovinu, takže to byl ten tábor, který zrovna mně ne úplně přeje. Navíc je to ohromný podraz. Jestliže se dělá nějaká vnitřní anketa, kterou všichni hodnotí jako naprosto nesmyslnou, protože tento orgán takové věci dělat nemá, je to diskrétní záležitost. Výsledky jsou navíc lživé a zkreslené. To jsou věci, které se nedělají.

* HN: A další premiérův důvod?

Tohle byl ten hlavní.

* HN: Premiér vám prý také řekl, že vás chce vyměnit proto, že byste nezvládal předsednictví.

To není pravda, takový důvod nepadl, protože premiér vidí, že je vše v pořádku.

* HN: Váš místopředseda David Macek řekl, že premiér se zapojil do vnitrostranického puče. Myslíte si to také?

Určitě je to velmi nestandardní. Protože místo komunikace se mnou zvolil komunikaci s někým jiným, kdo zcela náhodou byl ve Špindlerově Mlýně. Mně to samozřejmě mrzí. I přesto všechno si pana premiéra za mnoho postojů, a to i lidských, vážím a neměním to. Tohle ale byla velká chyba. A je to podle mě dáno tím, že se pan premiér zhlédl v tom, že bude řídit KDU-ČSL. Jeho projevy a postoje to zcela jasně naznačují. On je velkým

přítelem předvolebního spojení KDU-ČSL a ODS. Já to beru, to je politická záležitost a nevyčítal bych mu to. Já jsem tady ale proto, abych tomu zabránil, a to je můj hlavní motiv.

* HN: A kdo s Topolánkem vyjednával ve Špindlerově Mlýně?

No tak mně řekli pan Kalousek a pan Severa, že tam byli. Nerozvíjím ale dál události, u kterých jsem nebyl. Faktem ale je, že jak já znám pana premiéra, on sám by s takovou věcí jistě nepřišel.

Zavedení eura není otázka odborná, ale politická. Buď měl Kalousek prosadit svoji, nebo stát za názorem předsednictva.

Premiér je přítelem spojení lidovců a ODS. Beru to, nevyčítám mu to. Ale já zas udělám všechno pro to, abych tomu zabránil.

Jiří Čunek (49) Vyučil se automechanikem, pak při práci vystudoval strojní průmyslovku. V roce 1982 nastoupil jako technik do Zbrojovky Vsetín, kde zůstal do roku 1998, kdy byl zvolen starostou Vsetína. V čele radnice proslul vystěhováním romských neplatičů. V roce 2006 byl zvolen senátorem a předsedou KDU-ČSL, v roce 2007 se stal vicepremiérem. Z funkce na čas odstoupil, když byl obviněn z korupce. Jeho stíhání zastavil státní zástupce Arif Salichov.

Foto autor| FOTO: HN - FRANTIŠEK VLČEK

O autorovij Marie Valášková, Jindřich Šídlo www.ihned.cz/autori

Sedláček odmítl Čunka, pracuje pro premiéra

9.1.2009 Lidové noviny str. 02 Politika
dph

PRAHA Ekonom **Tomáš Sedláček** dal v ale šéfovi lidovců Jiřímu Čunkovi a přijal funkci od premiéra. Stal se členem Národní ekonomické rady vlády.

Omítl tak Čunkovu nabídku na post ministra financí. „Nechtěl jsem se zaplétat do vnitrostranických her, které by mohly vyústit až k pádu vlády. To je věc, na které se já podílet nechci. Proto jsem se rozhodl po informování patřičných osob, se kterými jsem jednal, že nechci, aby mé jméno nadále figurovalo,“ prohlásil Sedláček.

Ve vládě měl nahradit Miroslava Kalouska. Toho se ale v žádném případě nechce vzdát Topolánek. „Když viděl, že nemá žádné podmínky a že je pátým kolem u vozu, tak řekl, že do toho nepůjde,“ reagoval na Sedláčkovu rozhodnutí Čunek. Šéf lidovců prý se sehnáním náhradníka nebude mít problém. „My si vždycky poradíme,“ prohlásil.

Spor o Čunka: spiklenci a miliardy

9.1.2009 Mladá fronta DNES str. 01 Titulní strana
JOSEF KOPECKÝ

Šéf lidovců míní, že plán proti němu vznikl na tajné schůzce na horách

Praha - Jde do tuhého. Dnes se schází vedení lidovců, aby rozhodlo, zda má z vlády odejít šéf strany Jiří Čunek, či ministr financí Miroslav Kalousek. A včera padala ostrá slova – o tajných schůzkách či miliardách, o něž může stát přijít.

Premiér Mirek Topolánek poprvé konkrétně řekl, proč už ve vládě nechce Čunka: jako ministr pro místní rozvoj je podle něj zodpovědný za to, že Česko může chybami přijít o miliardy z evropských fondů.

„Poslední informace o zájmu Evropské komise začít šetřit způsobilost našeho monitorovacího systému mě vede k tomu, že můj návrh (odvolat Čunka – pozn. redakce) byl absolutně správný,“ řekl Topolánek. Monitorovací systém se týká využívání miliard z Evropské unie.

Čunek jeho slova odmítl. Uvedl jiné důvody, kvůli nimž ho premiér vnímá jako potíživu a kde jde také o miliardy. „Nechci, aby se například privatizoval Budvar. Chci také, aby se řádně vysvětlila privatizace letiště,“ řekl předseda lidovců.

Čunek přišel i s tím, že plán na jeho odvolání vznikl na utajované schůzce v Krkonoších. „Než premiér navrhl mé odvolání, jednal ve Špindlerově Mlýně s ministrem financí Kalouskem a předsedou našich poslanců Severou,“ řekl MF DNES šéf lidovců Čunek.

Za snahou odstranit ho z vlády vidí i snahu svých odpůrců v lidové straně, aby se v KDU-ČSL prosadil plán jít do dalších voleb společně s ODS. „Je to úplně nesmysl,“ odmítl to Kalousek. Premiér reagoval tak, že se nehodlá nechat zatáhnout do vnitrostranického sporu u lidovců.

Pokračování na str. A4

Pokračování ze str. 1

Blízcí Čunkovi spojenci, jako je místopředseda strany David Macek, mluví o stranickému puči proti předsedovi KDU-ČSL, kterému pomáhá Topolánek. A k této teorii se kloní i sám Čunek. „Jsem přesvědčen, že sám premiér by s něčím takovým nepřišel,“ řekl.

Ministr financí Miroslav Kalousek i šéf poslaneckého klubu Pavel Severa včera potvrdili, že se o Vánocích s Topolánkem ve Špindlerově Mlýně setkali, ale kategoricky odmítají, že premiéra žádali, aby z vlády odvolal Čunka. „Jel jsem za premiérem s čísly, která se týkají rozpočtu, tvrdit něco jiného je absolutní nesmysl,“ uvedl Kalousek.

Urážejí ho prý Čunkovy úvahy o tom, že v pozadí snahy dostat ho z vlády a oslabit ve straně je snaha oživit dřívější Kalouskův plán, aby lidovci šli do voleb spolu s ODS..

„V roce 2006, kdy jsem byl předsedou KDU-ČSL, jsem o společné kandidátce přemýšlel, ale teď o nic takového neusiluji,“ řekl Kalousek.

Severa připustil, že se ve Špindlerově Mlýně s Topolánkem a s Kalouskem setkal. „Ale byl jsem tam lyžovat a byli bychom blázni, kdybychom tam o něčem takovém jednali, když nás tam spolu hodně lidí vidělo, třeba i někteří sociální demokraty,“ uvedl Severa.

MF DNES už loni na jaře ve velké reportáži ze Špindlerova Mlýna upozornila na to, že velká politika se často „peče“ právě tam, protože v horském středisku mají víkendová sídla a apartmány vysoce postavení politici, jejich poradci, lobbisté i nejvýznamnější byznysmeni.

Lidovce dnes čeká důležitý den, který může skončit jak rozkolem, tak předstíraným smířením odpůrců. Čunek přijde na schůzi širšího vedení strany s návrhem, ať vládu opustí Kalousek.

Ale muž, který symbolizuje reformy Topolánkovy vlády, má velkou podporu premiéra. A i kdyby se Čunkovi podařilo usnesení o vyhazovu Kalouska protlačit, Topolánek dal najevo, že se jím nebude řídit.

Nevraživost u lidovců by se ještě prohloubila. A kdyby pak Topolánek navzdory usnesení KDU-ČSL dokonce odvolal Čunka, mohlo by to vést k pádu vlády. Za Čunkem pevně stojí několik poslanců, kteří by to jistě vyhodnotili jako vypovězení koaliční smlouvy Topolánkem.

Premiér tvrdí, že se rizika pádu vlády nebojí. „Vláda bude v té podobě, kterou navrhnu, nebo nebude,“ prohlásil tento týden.

Čunek včera přišel o „náhradníka“ za Kalouska, jehož chtěl do vlády nabídnout. Ekonom ČSOB **Tomáš Sedláček** změnil názor a ministrem se teď stát nechce. „Nechci hrát roli ve vnitrostranickém boji, kdy hrozí pád vlády,“ řekl Sedláček.

Jisté je, že část KDU-ČSL bude dnes usilovat o to, aby se Čunek a Kalousek dohodli. „Ve vládě by měli zůstat oba, Čunek i Kalousek,“ řekl místopředseda lidovců Roman Línek. Ani Jiří Čunek včera tuto variantu úplně nevyloučil.

„V roce 2006 jsem o společné kandidátce s ODS přemýšlel, ale teď o nic takového neusiluji.“ Miroslav Kalousek, ministr financí

Čunek: Premiér se neptá, a náhle se na mě začaly objevovat informace

* Premiér zostřil kritiku na vaši hlasu a použil i informaci, že Evropská komise chce šetřit způsobilost monitorovacího systému ministerstva pro místní rozvoj sledujícího evropské dotace. Co na to říkáte?

Pan premiér má bohužel špatné informace, protože náš monitorovací systém byl shledán způsobilým a paní komisařka EU (pro regionální politiku Danuta Hübnerová) to včera potvrdila. Také konstatovala, že nadstandardně dobře přijímáme žádosti a budeme čerpat.

* Premiér ale argumentuje, že resort špatně vedete. Řekl vám své výhrady?

Žádné výhrady mi neřekl. On má důvody politické. Možná vychází z toho, že nejdříve se kopal do Čunka, že nebude národní strategický referenční rámec. Byl přijat v rekordně krátkém čase proti jiným zemím, ale pachuč zůstala. Pak se tvrdilo, že nebudou vyjednány operační programy. Ty se vyjednaly. Pak se říkalo, že nebudou žádosti, ale nyní máme žádosti, že to je 40 procent z celkové alokace, kterou máme na dalších sedm let. Teď je to monitorovací systém, který má od roku 2000 zásadní právní vady, které se snažíme odstranit tak, aby ČR nemusela platit monitorovací systém ze svých peněz, ale z peněz EU. Ten systém normálně funguje a žádná dotace není ohrožená. Ale pravda je, že jde o miliardu korun za provozování systému a je hodně zájemců o snadné získání peněz od MMR, ale my chceme vypsát řádnou soutěž, což se leckomu nelíbí.

* Říkáte politické důvody. Tím chcete říci, že kdo chce bít psa, hůl si najde?

Ano, kdyby si pan premiér udělal chvíli času a komunikoval, tak by viděl, v čem je problém. Je na pováženou, že se naráz začaly objevovat na mě informace.

* Máte v rukávu nějaké trumfy, kterými dnes přesvědčíte spolustraníky? Jistě zaznamenal petici na podporu Kalouska a řadu negativních ohlasů na to, že se ho chcete zbavit.

Mám i jiné ohlasy. Je to problematické, ale KDU se bude muset rozhodnout.

* Jan Kasal říká, že pokud se vedení nepodaří celostátní konferenci přesvědčit, že by měl Kalousek odejít, tak byste měli odstoupit z funkce.

Je to jeho názor. My jako předsednictvo jsme nejdříve zodpovědní za to, proč se něco prosadí, nebo ne. Řeknu vám jeden příklad, který se týká zákona o specifických službách a potratové turistiky (poslanci KDU-ČSL ji odmítají – pozn. red.). U tohoto bodu na vládě jako první vystoupil ministr Kalousek a řekl: Já nemohu souhlasit s tím, abychom byli proti, protože s potratovou turistikou musíme souhlasit, jinak nám hrozí pokuta z Evropského unie. To je pravda, ale i není, protože jsme měli ještě čas na vyjednávání s Evropskou unií. A já jsem neměl žádnou oporu – Cyril Svoboda, který by se za to postavil, tam nebyl. Ministr Jehlička a Vlasta Parkanová tam byli, ale ti mě nepodrželi. Já jsem těm argumentům musel ustoupit a nakonec nás za to odsoudil poslanecký klub. Toto se musí přece změnit, musíme ve vládě stejně jako zelení a ODS vystupovat jednotně. Nesmí to být tak, že já mám názor předsednictva a ministr Kalousek se s ním neztotožňuje, jako například u internetového sázení.

* Ještě jednou, myslíte, že budete moci fungovat jako předseda strany, když se vám nepodaří prosadit ve straně odvolání Kalouska?

To nechám na pátek.

* Ekonom a analytik ČSOB **Tomáš Sedláček** už neusiluje být ministrem financí místo Kalouska. Dal vám košem?

To tak interpretujete vy. Pan Sedláček jako slušný člověk do hry, která se mu jeví nečistá, nechce vstupovat.

* Není to tím, že si ho premiér zavázal, když ho vzal do Národní ekonomické rady?

Samozřejmě že se v politice řeší různé věci různě. Jsem ale přesvědčen, že to bylo tímto. Prostě se mu do hry, která je pro něj nečistelná a do které jako člověk z mého pohledu čistý, protože za sebou nemá špatnou minulost, nechce jít. Chtěli jsme ho, protože je dobrý národohospodář, protože nemá špatnou minulost a má

nadšení pro bezkorupční řízení resortu.

* Tím snad chcete říci, že na ministerstvu financí je korupce?

Ne. Když jsem mluvil s panem Sedláčkem, tak jsem se ho ptal, co říká na výhrady hlavně Miroslava Kalouska, že je mezi ním a ČSOB provázanost. On mi řekl, že nemá s arbitráží se státem nic společného, že přišel do ČSOB později, že je nezávislý a že chce dělat práci na ministerstvu bezkorupčně a transparentně.

* Máte za něj náhradu?

To teď nechci zodpovídat. My si s tím poradíme.

Foto autor| Foto PRÁVO – Petr Horník

Nedostatek nedostatku aneb Novoroční rozjímání

8.1.2009 **Hospodářské noviny str. 09 názory**
TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Náš výtah nefunguje. Nákupy tak musíme tahat po schodech. Potkal jsem u vchodu sousedku, která za tímto účelem svolávala manžela a když se vláčeli do 4. patra, mezi nádechy procedila: »To není možný, že tohle všechno sežereme...«

Rok 2008 ukázal, jak závislí jsme na spotřebě a jak málo nás přitom činí šťastnými. Vše se nám zdálo být málo, i když všeho bylo dost. A nadává-li člověk příliš dlouho na cosi, stává se, že mu to osud dopřeje.

Tenkrát na východě

Moderní ekonomie se zabývá růstem. Co možná nejhladším a největším. Neřeší, kam takový růst spěje; ani nefilosofuje nad jeho smyslem. Ekonomové to neumějí. Taková role náleží mudrcům. Ti první nám mohou nabídnout řešení současné situace na pár let, to dlouhodobější ale hledejme u těch druhých.

Asi jsme si neuvědomili, že jsme štěstí ze spotřeby už vytěžili a další radost už v této oblasti nenalezneme. Lidé jezdí v supermarketech s plnými košíky, ale otráveně.

Srovnajte, jak vypadaly naše nákupní košíčky před dvaceti lety. Ani ta nejbohatší rodina napíchnutá na nejluxusnější zboží z Tuzexu by se nemohla zdaleka chlubit stejným nákupním úlovkem jako dnešní rodina s příjmem průměrným. Zatočila by se nám hlava, kdyby nám někdo tehdy řekl, že se během dvaceti let budeme mít tak dobře jako dnes. Křivka spokojenosti stoupá se spotřebou pouze do jisté hranice. Více štěstí z konzumu už nevytěžíme. Musíme hledat jinde.

Inflace pohodlí a dostatku

Jsou dva způsoby, jak si užít spotřeby. Buď ji neustále zvyšovat, nebo se naučit nalézt uspokojení v její dosavadní míře. A není lepší způsob si uvědomit, kolik toho máme, než si od spotřeby na chvíli odpočinout.

Kdo neví, jakou novou plazmovou televizi koupit, může si dát týdenní půst od televize vůbec. Kdo si chce opět skutečně vychutnat jídlo a neví, jaká delikatesa by to mohla zařídít, ať pár dní nejí vůbec. Po týdnu abstinence budete mít ze staré televize a prostého jídla mnohem větší radost, než by mohl přinést sebedražší nákup sebelepší věci.

Co se ordinuje hladovému, aby byl šťastný? Jídlo. Co ale naordinovat sytému? Půst. Pokud naše civilizace trpí nějakým nedostatkem, pak je to nedostatek nedostatku. Vše je k dispozici, všeho je inflace. Byly doby, kdy vycházelo několik zajímavých hudebních desek ročně. Dnes jsou na internetu za zlomek ceny k dispozici triliony gigabitů hudby.

Nedostatek si musíme uměle vytvářet. Jen v nedostatku je totiž dobrodružství, a tím pádem i zábava. Je symptomatické, že vzniklo za tímto účelem celé průmyslové odvětví: zábavní průmysl - tovární vytváření zábavy a rozptýlení. Proč? Protože se nám ho v běžném životě nedostává.

Plastikové nebezpečí

Přesyceni v teple domova sledujeme televizní dobrodružství, v němž hrdinové trpí hladem a zimou. Bavíme se cizím nebezpečím, které bychom vlastně rádi sami prožívali. Je to paradox: čím více budeme sytí a v bezpečí, tím více budeme poptávat umělou zábavu a plastikové nebezpečí.

A tak se snadno stane, že nadáváme pod tíhou vlastního nákupu. Proč? Protože v naší civilizaci není na vděk místo. Růst přebytku považujeme za samozřejmost a nedostatek oceníme jen v televizi. Rok 2009 nabízí šanci připomenout si, že to může být i jinak.

Co obšťastní hladového? Jídlo. Co ale pomůže systému? Půst.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Krásný ztráty Tomáše Sedláčka 7.1.2009 Mladá fronta DNES str. 02 Vysočina ROMAN KRATOCHVÍL

* K věci

Tomu se říká náhoda. **Tomáš Sedláček**, jinak zdatný ekonom a pedagog a nyní kandidát předsedy Čunka na post ministra financí, byl jedním z dvojice zpovídaných v pondělním pořadu České televize Krásný ztráty v baru Michala Prokopa. Pořad byl jistě pár pátků předtočený, protože pan Sedláček se v něm dušoval, že do politiky v žádném případě už nechce v dohledné době vstupovat. Měl by se tohoto prohlášení držet. To, jakým způsobem přistupuje šéf lidovců k vládním změnám (nejde mu o kvalitu ministra, ale o to, jak zlikvidovat stranického konkurenta), by na Sedláčka přilepilo nepříjemnou pachuč. Ostatně myslím, že čas Tomáše Sedláčka teprve přijde.

Foto popis|

O autorovi| Roman Kratochvíl, vedoucí redakce

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - českomoravská vrchovina

Jsem připraven nastoupit 6.1.2009 Lidové noviny str. 03 Téma Petr Kolář

S Jiřím Čunkem jsme o možnosti, že bych byl ministrem financí, už mluvili, připouští **Tomáš Sedláček**, hlavní makroekonomický stratég ČSOB. Práce Miroslava Kalouska si prý ale váží.

* LN Dostal jste už od Jiřího Čunka nabídku stát se za KDU-ČSL ministrem financí po Miroslavu Kalouskovi? Přijal byste jí?

Současné diskuze považuji za interní záležitost KDU-ČSL, do které nechci a nebudu nijak zasahovat. Celý život jsem byl apolitický, nikdy jsem se o interní politiku nezajímal, mě zajímá ekonomie. Rád bych řekl, že si práce ministra Kalouska vážím, z mých textů je to patrné, a nic proti němu osobně, ani profesně, nemám. Nicméně musím říct, že už jsme s Jiřím Čunkem o této možnosti mluvili. Pokud celostátní konference KDU-ČSL rozhodne o odvolání Miroslava Kalouska, jsem připraven na to místo nastoupit. Nestavím se k tomu apriori negativně, ale zdůrazňuji, že má role je pouze pasivní.

* LN V okolí Mirka Topolánka se říká, že vás v oblíbě nemá. Nebyl by v tom problém?

To mne překvapuje, my spolu hovořili asi před hodinou a byl to příjemný a družný hovor. Kdykoliv jsme se viděli, nikdy tam nebyl žádný otevřený spor. Měl jsem pocit, že mezi námi vždy panoval vzájemný respekt.

* LN O čem jste spolu mluvili? O možnosti vládního angažmá?

Ne, o tom ne. Ale nepřísluší mi komentovat soukromé rozhovory s panem premiérem (podle informací LN dostal Sedláček nabídku do národní ekonomické rady -pozn. red.)

* LN Jste hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB. S touto bankou stát vede dvě mezinárodní arbitráže o 11, respektive 34 miliard korun. Neocitl byste se ve střetu zájmů, kdybyste byl jako ministr hlavním představitelem státu ve sporu s dosavadním zaměstnavatelem? ČSOB údajně nemá ve sporech navrch...

Já jsem relativně řadovým zaměstnancem banky. O ten spor jsem se nikdy nezajímal, šel mimo mě, což mohou potvrdit v ČSOB i na ministerstvu financí. Každý někde pracuje, v ČSOB pracuje několik tisíců lidí. Do ČSOB jsem nastoupil v polovině roku 2006 a pak jsem ještě v květnu odjel na Yaleovu univerzitu. Takže jsem nastoupil až když už ty spory byly rozjeté. Každý přece někde pracoval, než se stal členem vlády. Za druhé ty mezinárodní spory běží a ovlivnit je nelze.

* LN Ministr financí se ale může domluvit na mimosoudním řešení a zastavení arbitráže...

V momentě, kdyby to začalo být nevýhodné pro stát a nějak tak to dopadlo, tak bych si dal velký pozor, abych nemohl vzbudit ani stín podezření. Pochopitelně by to měl na starosti člověk, který by na spor dohlížel. Uvažoval jsem dokonce o vícečetném orgánu s velkou rolí třeba pro lidi z Amnesty International a odborníky z dalších ministerstev, kteří by dohlíželi, aby nemohl vzniknout ani stín pochyb. A aby vše dopadlo nejlépe, jak může, pro Českou republiku.

Cyklista, který radil Havlovi i Sobotkovi

Tomáš Sedláček je hlavní makroekonomický stratég ČSOB. Mezi politiky působí už delší dobu. Byl poradcem prezidenta Václava Havla a sociálně demokratického ministra financí Bohuslava Sobotky. Přednáší také filozofii a ekonomii na Univerzitě Karlově. V roce 2006 Sedláčka ocenil časopis americké univerzity v Yale jako jednoho z pěti předních mladých ekonomů světa. Sám o sobě říká, že ze všeho nejraději jezdí na kole a lyžuje.

Boj o křesla – vyjednávání o rekonstrukci vlády způsobilo rozkol mezi lidovci

Kdo ustojí rošádu Vztah dvou předsedů koaličních stran je spíše spolupráce z nutnosti. Topolánek chtěl v minulosti dostat Čunka z vlády kvůli jeho korupční kauze (obvinění se neprokázala). Kvůli jeho postu předsedy KDU-ČSL však musel vicepremiéra ve funkci dlouho držet. Později ho sice donutil k rezignaci, když byl ale Čunek „očištěn“, do vlády se vrátil.

Lidoveckého ministra financí lze označit za jednoho z největších premiérových spojenců. Topolánek při sestavování koaličního kabinetu Kalouska upřednostnil před spolustraníkem Vlastimilem Tlustým. Ministr financí za něj "vyřešil" i problém se vztyčeným prostředníčkem. Premiér vysvětloval, že chtěl jen ukázat, že je Kalousek jednička.

Vztah bývalého předsedy KDU-ČSL a jeho nástupce v čele strany je od počátku velice napjatý, byť na veřejnosti zpravidla oba zachovávají dekorum. Strana je kvůli oběma sokům rozdělena na dva tábory. Stávající šéf KDU-ČSL má ovšem navrch. V roce 2006 se mu povedlo získat většinu ve vrcholném stranickém orgánu - celostátní konferenci. Právě konference má v pátek rozhodovat o Kalouskově odvolání.

Foto autor| Foto Isifa.com

Foto popis| Mirek Topolánek premiér a předseda ODS

Foto popis| Miroslav Kalousek ministr financí a bývalý předseda KDU-ČSL

Foto popis| Jiří Čunek vicepremiér a předseda KDU-ČSL

Čeští filozofové, ušpiňte se pěnou dní!

3.1.2009 Mladá fronta DNES str. 10 názory

JOSEF CHUCHMA

Hojně publikující a oslovovaný ekonom **Tomáš Sedláček**, pracující jako ekonomický stratég ČSOB, pravil v rozhovoru pro Hospodářské noviny: „Vyzývám filozofy, ať mluví a najdou odpověď, kam tohle všechno spěje. Já k tomu můžu říct pouze to, co ukazují ekonomické grafy i selský rozum: bavíme-li se jen o Česku, tak za posledních dvacet let jsme nepředstavitelně zbohatli a nezabije nás ani mírný pokles. Kdo si v roce 1989 uměl představit, že pojedeme do Německa nebo do Skandinávie, aniž bychom s sebou museli vézt batoh plný konzerv? Že půjdeme na Západě do restaurace, že nebude problém lyžovat v Rakousku?

A přitom bude lidem zatěžko platit třicet korun u doktora.“

Protože mi před dvaceti roky bylo skoro tolik, kolik je dnes jedenatřicetiletému Sedláčkovi, cítím jistou pamětnickou kompetenci na jeho řečnickou otázku odpovědět. Na to, co bude za dvacet let, myslel tenkrát - a tím tenkrát myslím dobu těsně popřevratovou, protože před listopadem 1989 byly představy o budoucnosti „zataveny“ a nasměrovány zcela jinak - opravdu málokdo.

Polistopadové dění bylo natolik překotné a přelomové, že se horizont dohlédnutelné budoucnosti počítal na roky. Nicméně partička tehdejších novopečených politiků, rekrutujících se zejména z Prognostického ústavu Akademie věd, standardní „západní“ poměry slibovala, jimi vlévala do národa energii a rozhodně hovořila o době kratší než dvě desetiletí. Takže představit si, že půjdeme v roce 2008 „na Západě do restaurace“, nebylo ve světle tehdejších nadějí nic moc fantazmagorického. Ale to vlastně jen na okraj. Z citovaných Sedláčkových vět je důležitější ta úplně první, v níž vyzývá filozofy, nechť se pokusí formulovat povahu současných ekonomických a společenských dějů. Téměř jistě to není výzva myšlená obecně, všem filozofům světa, nýbrž filozofům domácím. Ti skutečně jsou v tuzemském veřejném prostoru prakticky neviditelní - asi vyjma Václava Bělohradského, Miroslava Petříčka či Erazima Koháka, kteří však již náležejí k harcovníkům; a nikoliv náhodný se jeví fakt, že dva ze tří jmenovaných prošli dlouhou emigrací, západním prostředím, které je nutilo komunikovat, vyjadřovat se. Právě za dvě uplynulá desetiletí vyprodukovaly katedry filozofie na českých filozofických fakultách desítky nových profesionálních filozofů, ale z těchto generací, věkově určených řekněme „pod čtyřicet“, se k ekonomicko-politickým pohybům světa nebo jen k české společnosti nevyjadřuje populární formou a soustavnějším publikováním skoro nikdo.

Nové generace českých filozofů jako by se zdráhaly názorově riskovat a projevovat se ve veřejném prostoru. Čestnou výjimkou je blog Spatium založený Martinem Pokorným (<http://spatium-commune.blogspot.com>), ten je však postaven na několikařádkových glosách; i tak má svůj smysl.

Jistě, řada filozofů je cele a opravdově ponořena do své disciplíny, podílí se (včetně zmíněného Martina Pokorného) například na úctyhodné ediční činnosti nakladatelství OIKOYMENH, které zprostředkovává filozofickou literaturu v tematicky širokém a přitom redakčně pečlivě zpracovávaném záběru. Ale vedle úkolů, u nichž nehrozí, že by byly pouhým dobovým tancem, měli by se filozofové daleko činněji ponořit po pěny dní a „špinit se“ jí, nahlížet dobové tendence již ve fázi jejich skrytosti, a hlavně možné důsažnosti. Takové nerutinní pohledy na to, co žijeme, zde velmi scházejí.

Neboť jsou-li stávající ekonomické otřesy a obavy něčím užitečné a možná přímo nutné, pak tím, že početnější skupiny lidí vedou k přemýšlení nad tím, jak a proč, na jakých základech právě takto žijeme, pracujeme, myslíme, cítíme.

Zápisník

Josefa Chuchmy

Foto popis|

Tomáš Sedláček:
2.1.2009 Víkend HN str. 08 Rozhovor

Další biftek už je moc

Ekonom s pověstí a vizáží bohéma **Tomáš Sedláček** toho na svůj věk stihl překvapivě hodně. Pracoval pro prezidenta i vládu a americká univerzita jej vybrala mezi nejnadanější mladé mozky oboru. Víc než ležet v číslech ho však baví o ekonomii filozofovat a rozjímat třeba nad tím, »jak pohostit sytého«. Jedenatřicetiletý **Tomáš Sedláček** se narodil v Roudnici nad Labem. V dětství žil několik let ve Finsku a Dánsku, kde byl jeho otec zaměstnán jako pilot. Ve čtyřadvaceti dostal výjimečnou nabídku pracovat jako poradce pro tehdejšího prezidenta Václava Havla, který si Sedláčka vybral na doporučení Fakulty sociálních věd UK jako člověka s moderním vzděláním a čerstvým pohledem na ekonomii. Sedláček málem práci odmítl, když při prvním telefonickém hovoru s hlavním Havlovým poradcem Pavlem Fischerem došel k mylnému závěru, že mu práci nabízí cestovní kancelář Fischer. Za Špidlovy vlády Sedláček nastoupil jako poradce ministra financí Bohuslava Sobotky a podílel se na přípravách daňové, penzijní a zdravotní reformy. I díky tomu se během stipendijního pobytu na americké univerzitě Yale v roce 2006 dostal mezi pět mladých ekonomů vybraných mezi »Young Guns: 5 Hot Minds in Economics«. Nyní druhým rokem pracuje jako ekonomický stratég ČSOB.

* Čeká nás těžký rok, nebo předpovědi přehánějí?

Rozhodně bych nečekal žádnou katastrofu. Pár let jsme zběsile pádili kupředu a teď jen trochu zvolníme. Nic víc.

* To zní až moc nadějně...

Pokud tuhle krizi hodnotíme čistě z pohledu ekonomie, nečeká nás nic tragického. Máme se nejlépe, jak jsme se kdy měli. Jak praví bible: Musíme z Hospodinových rukou přijímat to dobré, i to špatné. A tohle pořád není to špatné – rozhodně ne tak, aby se politici museli předbíhat, kdo zlevní jídlo. V novém roce nejspíš hodně zpomalíme, v nejhorším případě budeme stagnovat, ale roku 2010 se podle všech předpovědí opět vrátíme k růstu. Otázka ale je, jestli je to takhle správně.

* A jaká je odpověď? »Růst« už je přežitek?

Ekonomové takové otázky a odpovědi neřeší. Naše věda bádá jen nad tím, jak maximalizovat růst.

* Kromě ekonomie přednášíte i filozofii, citujete bibli, dva roky jste pracoval na Hradě u někdejšího prezidenta Václava Havla. Tipuju, že »maximalizace růstu« vám jako recept na štěstí stačit nebude...

Jistě, pokud jsme nyní svědky nějaké krize, tak je v krizi celá naše civilizace. Kvůli tomu není třeba dlouze filozofovat ani sedět na Hradě. Tahle krize vyvěrá z deseti dvaceti let šíleného přežírání, šílené nadspotřeby. To není čistě ekonomický problém. Naše situace se v leccems podobá římské říši před jejím zánikem: máme relativně bezproblémový život, s nikým pořádně neválčíme, svých ideálů jsme nějakým způsobem dosáhli a hlavním tématem našeho života se stala ekonomie. V momentě, kdy jsme zekonomizovali úplně všechno a kdy lidi zajímá leda to, jestli budou mít na výplatní pásce víc nebo míň, tak je to podle mě jistá známka dekadence. Zvláště pokud si uvědomíme, že z toho neexistuje cesta ven, protože politik dnes ve všech státech vyhrává jen na základě ekonomie. Musí slíbit ještě větší bohatství, jinak nemá šanci.

* Růst a pokrok je na druhou stranu možná to, co drží náš svět pohromadě. Vážně se toho můžeme vzdát?

Pokud se máme skutečně vyléčit z krize, tak to chce celospolečenskou změnu. Přestat se přecpávat. Nemusíme se rovnou svléknout do naha, ale rozhodně bychom měli uzavřít těch několik posledních desítek let, řikejme jim třeba Doba duhová. V USA, ale i v Evropě a u nás jsme prostě spotřebovávali víc, než kolik jsme si mohli dovolit. Rodiny, podniky, banky, státy... všichni měli dluhy. Jakmile se to dělá ve velkém, už to nelze udržet. Dlouho jsme balancovali na hraně, a teď jsme se o ni pěkně pořežali. Dostali jsme se tak daleko, že standardní recepty už selhávají. Státy nutí lidi do spotřeby, nutí banky, aby znovu dávaly levné hypotéky – pokud možno všem – a pomalu se vracíme nazpátek do bodu číslo jedna. Ale pokud se neuskrovníme na nějakou přiměřenější úroveň konzumu, tak to jinak nepůjde. Vždyť my jsme nejbohatší civilizace na tomto světě i v historii lidstva!

* Václav Havel nedávno utrousil, že nechápe, proč bychom měli za každou cenu dál růst, když je nás pořád stejně. Má pravdu? Nezní to trochu naivně?

Naivně to zní leda v konfrontaci s dnešní společností, kdy prostě nejsme schopni spočinout. Pokud růst pod dvě procenta je u nás považován za průšvih, kdy je potřeba spouštět krizové balíčky, tak je něco špatného v království dánském. Asi bychom se měli zamyslet nad tím, jestli nám náhodou nestačí to, co máme.

* To se snadno říká, když si k tomu dáváme tatarák za pět set v restauraci s výhledem na Karlův most...

Já si aspoň nekupuju tatarák na dluh. A když na to přijde, klidně nemusím deset dnů jíst vůbec.

* Vůbec?

Jasně, půst byl běžnou součástí diety našich předků. A navíc, mělo to duchovní náboj, nebyla to jen péče o tělo a touha zhubnout jako dnes. Půst je to, co naše společnost potřebuje. Pokud chcete, aby vám chutnalo jídlo, musíte mít hlad. Jenže naše společnost řeší problémy sytých. Jak pohostíte sytého? Vymýšlíte drahá jídla z nudy, kančí na dančím a tak... Prostě hlouposti. Přitom sytého už stejně nepotěšíte, dokonce ho zvýšením spotřeby můžete ještě víc rozladit. Chceme-li obnovit chuť jídla, můžeme si buď dávat šíleně drahé delikatesy, nebo si dát půst a pak nám bude chutnat chleba s máslem. A budeme z toho mít úplně stejný užitek.

* Jak dlouho jste půst vydržel vy?

Asi deset dnů. Místo jídla jsem pil vodu s javorovým sirupem, vymačkal do toho limetky a přidal pepř, bylo v tom všechno, co tělo potřebuje. A pak zjistíte, že hlad je psychická záležitost, že jde jen o to překonat ten zvyk, že pusa chce neustále žvýkat něco tuhého. Jinak je to fajn, máte spoustu času, odpadnou snídaně, obědy, večeře plus všechno přemýšlení o jídle, nemusíte chodit nakupovat, nepijete, nekouříte. Všechno se zpomalí, protože tělo nemá energie nazbyt, a popadne vás taková hloubavější nálada. Je to opravdu příjemné, po Vánocích to všem doporučuju.

* Václav Klaus, jemuž pořád věří 60 procent Čechů, půst nedoporučuje. Radí: »Utrácet, utrácet, utrácet...«

Ale ano, to chápu, to je bezprostřední praktické řešení. Dluhy a spotřeba jsou naše droga, kterou nelze jen tak vysadit. I narkoman na začátku léčby potřebuje svou dávku, nelze to snížit ráz naráz.

* Pochybuju, že prezident to myslel takhle...

Dnešní prezident umí dobře vycítit, co lid žádá. A podle toho se chová. Naše civilizace je rozmazlená a potřebuje růst, jinak upadá do nacismů a dost agresivních řešení. Bohužel musíme růst, jinak přijde krize. Ve třicátých letech z toho vznikl nejen Hitler, ale celá řada dalších podobných režimů v Itálii, ve Finsku, v Maďarsku, na Slovensku...

* To říkáte jako paralelu s dneškem?

Ne, to ne, ta dnešní krize nebude z hlediska životní úrovně tak hluboká jako ve třicátých letech. Jednak jsme na daleko vyšším levelu, kdy pád o pár procent nikoho nezlikviduje, a jednak lze čekat, že už v roce 2010 se svět vrátí na růstovou trajektorii.

* Pokud ale porosteme ve starých špatných kolejích, kam se dostaneme?

Vyzývám filozofy, ať mluví a najdou odpověď, kam tohle všechno spěje. Já k tomu můžu říct pouze to, co ukazují ekonomické grafy i selský rozum: bavímeli se jen o Česku, tak za posledních dvacet let jsme nepředstavitelně zbohatli a nezabije nás ani mírný pokles. Kdo si v roce 1989 uměl představit, že pojedeme do Německa nebo do Skandinávie, aniž bychom s sebou museli vézt batoh plný konzerv? Že půjdeme na Západě do restaurace, že nebude problém lyžovat v Rakousku? A přitom bude lidem zatěžko platit třicet korun u doktora.

* Co z toho plyne?

Z toho plyne, že je fajn, když se nám daří, ale že po dlouhé době prudkého růstu se může také stát, že to chvíli nejde. Když se podíváte, jak od války rostl Wall Street, do 80. let křivka stoupá velmi velmi zvolna, zato

posledních dvacet let, v době globalizace, to je úplný Mount Everest. Tak strmý nárůst nikdy předtím nenastal.

* Je to důkaz, že se Řím zhroutí?

Jsou tu podobné příznaky. Když se vrátím k jídlu, můžete si všimnout, že dnes z jídla vytahujeme ty nejučtější části, tuky a cukr. Ale jde o paradox, cukry a tuky byly vždy to nejvýživnější. Libová panenka, v tom nebyla žádná energie, to se dávalo psům. Když sníte steak, tak prý na jeho zpracování spotřebujete polovinu energie, kterou tělo získá. My z jídla vytahujeme to nejvýživnější, abychom mohli jíst a přitom nejíst. Vlastně je to jen hygieničtější forma toho, co dělali Římané nebo šlechtici ve středověku, když si do krku strkali pířko. Anebo všechna ta kosmetika a životospráva, to je jak hledání elixíru mládí. V krému musí být vždy nějaká tajemná exotická bylina, ženšen nebo ginkgo biloba. Okurka je pouze pro chudší, ta to být nemůže. A pak to na sebe natíráme nebo to jíme, abychom byli neustále mladí a fit. Nebo zábava: i to je dnes průmysl a byznys, vytváříme si kolem sebe virtuální světy, abychom se dokázali zabavit. Je zajímavé, jak šlo v poslední době nahoru science-fiction a nejrůznější fantasy světy. Prostě pohádky, jako bychom se vraceli do věku dítěte, které si jen hraje, poslouchá pohádky a baví se. Sedíme na gauči, jíme křupky a kupujeme si dobrodružství.

* Máte dvouletého syna Kryštofa. Vidíte nějakou naději, že se jeho generace polepší? Co ho čeká?

Asi ne tak závatný růst bohatství jako nás. Důležité je opakovat si, že už za nás lidstvo zbohatlo hodně a že teď může být štěstí někde jinde. Makáme od rána do večera v práci, kterou nemáme rádi, abychom si koupili věci, které nepotřebujeme. To je citát z Klubu rváčů. My jsme uspokojení z konzumu vytěžili do mrtě, tam už není ani kapka. Jít v tom dál, to je, jako bychom chtěli nacpanému člověku udělat radost tím, že mu nacpeme ještě jeden steak do pusy. Přitom si jenom potřebuje odpočinout. Trpíme nedostatkem dostatku. Všechno máme, po ničem netoužíme. A kde umře touha, umře i naplnění.

»Tahle krize vyvěrá z deseti dvaceti let šíleného přežívání, šílené nadspotřeby. To není čistě ekonomický problém.«

»Trpíme nedostatkem nedostatku. Všechno máme, po ničem netoužíme. A kde umře touha, umře i naplnění.«

Foto popis| Svými názory i vizáží neortodoxní **Tomáš Sedláček** byl roku 2006 na americké univerzitě Yale vybrán mezi pět nejnadanějších mladých ekonomů světa.

Co s Vánoci? aneb O ekonomizaci

18.12.2008 **Hospodářské noviny** str. 10 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

S Vánoci je potíže. Pro současnou civilizaci představují velký problém. Už hezkou řádku let jsem nikoho neslyšel říkat, že by se na ně těšil.

Jednak si dospělí mezi sebou většinou nemají co dávat, protože všichni mají víceméně všechno. A pak také neumíme odpočívat, takže si svátky raději měníme v honičku. Třetím stresovým faktorem je pro mnohé představa koncentrovaného rodinného večera. Kolik rodin se může pochlubit funkčními vztahy a alespoň základním vzájemným respektem, neřku-li láskou? A konečně: Vánoce nás nebaví, protože jim nerozumíme.

Kouzlo Ježíška jako infantilního dárkonoše funguje jen na malé děti a na Ježíše jako Spasitele nebo alespoň klíčovou postavu západních dějin si vzpomene málokdo.

Před pár dny jsem diskutoval se studenty FAMU. Zhruba v polovině se přihlásila jedna studentka s pěknou poznámkou: Jak vás tak poslouchám, trpí naše doba dvěma velkými hříchy – obzěrstvím a porušováním příkazu světit den odpočinku. Lidé v tomto období krize vzhlížejí k ekonomům a očekávají od nich recept, jak napravit, co je zlé. Čekají od nich lék nebo alespoň léčebný postup. Nechtějí toho po nich ale trochu moc? Pokud lidé volají po celospolečenské změně, pak ji určitě nemohou iniciovat ekonomové. Svému hlasu by měli dát zaznít i jiní: Kde jsou filozofové, kde kněží, kde sociologové, kde mudrci a umělci? Současná krize přece má i civilizační rozměr – její podstata je zkrátka širší a hlubší než jen ekonomická!

Ano, ekonomové v této krizi také hrají svou roli a nesou na ní svůj podíl. Totální ekonomizace celé krize – a všeho, co s ní souvisí, by ale byla hrubou chybou. Možná řešení spočívá právě v tom, že si uvědomíme a připustíme celou šíři a hloubku jejího charakteru.

Jak to souvisí s Vánoci? Tak, že ani ony nejsou ekonomickým svátkem, ba mají být jeho opakem. Lidé se mají vzájemně obdarovávat, nikoli věci směřovat či prodávat. Lidé nemají pracovat, ale odpočívat. To, že děláme pravý opak a ekonomizujeme Vánoce, je stigmatem naší doby.

Vánoce nás nebaví, protože jim nerozumíme a nevíme si s nimi rady.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

První hák jsme ustáli. Přejde druhý

15.12.2008 Lidové noviny str. 03 Téma
Radek Šalanda

Finanční krize Česko úspěšně minula. Hlavní makroekonomický stratég ČSOB **Tomáš Sedláček** ale upozorňuje, že hospodářské krizi se jako všechny ostatní země už nevyhneme.

* LN Nemáte pocit, že se krize někdy až zbytečně demonizuje?

Někdy se to skutečně přehání. Česká republika přitom s krizí dosud bojuje úspěšně. Vedle Slovenska a Mexika je třetí zemí OECD, která si dosud nesáhla na finanční pomoc. V boxerském žargonu naše ekonomika úspěšně ustála první hák v podobě finanční krize. Přichází ale druhý - hospodářská krize. Té už se nevyhneme.

* LN Zastáváte názor, že vláda byla v boji s krizí doposud zbytečně pasivní?

V mnoha věcech s vládní koalicí nesouhlasím. V tomto ohledu bych jí ale téměř nic nevyčítal. Naopak je dobře, že kabinet zachoval chladnou hlavu a nepřistoupil k žádným přehnaným opatřením.

* LN Podle vás je tedy nejlepší nedělat nic a nechat ekonomiku, aby si sama poradila s krizí?

To určitě ne. Pozitivně jsem hodnotil přístup vlády k finanční krizi. U hospodářské krize, kterou začínáme pociťovat až nyní, je to jinak. Zde je pomoc kabinetu určitě namístě. Hospodářskou krizi bych přirovnal k nemoci či zranění. Jsou nemoci, se kterými si organismus poradí sám, ale jsou takové, kde je pomoc potřebná. Naše ekonomika začíná pokulhávat a je určitě potřeba pomoc od lékaře - tedy od vlády -a obrazně řečeno dát například nohu do sádry.

* LN Jaký je podle vás nejhorší a nejlepší krok, který lze v českých podmínkách učinit v boji s hospodářskou krizí?

Nejhorším počinem by byla selektivní podpora podniků, které by stejně za krátkou dobu skončily a které nynější krizi využívají jen jako výmluvu. Nejlepší, co lze učinit, je vstup Česka do eurozóny.

* LN Chápete českou korunu v době krize jako velkou nevýhodu Česka?

Takhle bych to neřekl. S korunou a eurem jsou spojené výhody i nevýhody. U eura výhody převažují.

Foto popis| Česko bojuje zatím dobře, říká **Tomáš Sedláček**

Foto autor| Foto <http://ies.fsv.cuni.cz>

Spotřeba je droga aneb O zběsilé nepřiměřenosti

11.12.2008 Hospodářské noviny str. 10 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Americká vláda chce dotovat levné hypotéky a člověk si hned řekne: není to přesně ten problém, který Ameriku do krize dostal? Ekonomové se víceméně shodují, že problém doby před krizí byly příliš levné peníze směrem od bank k domácnostem. Nyní se stejný neduh levných peněz opakuje na rozhraní státu a bank.

Ještě nikdy nedával stát tak ochotně a rychle takové množství peněz do finančních institucí. Stát je cpe bankám, domácnostem, dokonce se uvažuje i o automobilech - a to vše s jedním cílem: rozhybat spotřebu. Ale právě přehnaná spotřeba nás přece pod tenhle okap dostala...

Přecpaní máslem bez másla

Salman Rushdie v knize Zběsilost napsal, že veškerý hřích spočívá v nepřiměřenosti. Tedy v nedostatečnosti tam, kde si činíme nárok na věci, na které nárok nemáme. A pokud se nad tím zamyslíte, lze mnoho neřestí skutečně nahlížet tímto způsobem.

I naše doba dluhová se v posledních letech zakládala na nepřiměřenosti: ve spotřebě. Američané spotřebovávají více, než vydělávají. A zatímco podstatná část světa hladoví, problémem naší civilizace je »jak se najíst a přitom se nenajíst«. Vymýšlíme odtučněnou smetanu, máslo bez másla. V USA dokonce prodávají škvarky bez tuku. Odstraňujeme ze svých pokrmů tu nejvýživnější část. A to jenom kvůli tomu, abychom mohli zběsile a donekonečna jíst. Proč neumíme být přiměřeni? Protože spotřeba je jako droga.

Keynesův bastard

John Maynard Keynes, ekonom, který je teď často citován, přišel kdysi s nápadem, jak zmenšovat amplitudu hospodářského cyklu.

Stát má podle jeho představ hrát proti tendencím trhů: když všichni bujaře spotřebovávají, má stát šetřit a vytvářet rozpočtové přebytky. Když spotřeba vázne, má stát naopak spotřebovovat a vytvářet deficity. Současná hospodářská politika není v žádném případě keynesiánská, jak se často mylně píše.

Vzali jsme si totiž k srdci jen polovinu tohoto poučení a perverzně ji zvrátili: stát v dnešní době jen povzbuzuje spotřebu, žijeme v době neustále deficitních rozpočtů. Současné finanční injekce by byly obhajitelné, kdyby jim předcházelo šetření v dobách přebytku. Ale to se nestalo.

Naopak jsme si zvykli jako na samozřejmost na zběsilá tempa růstu. Ta však byla větší, než bylo přiměřené a než by odpovídalo realitě. Proč? Zejména proto, že stát do ekonomiky nalíval veřejné peníze i v dobách, kdy vůbec žádnou takovou jeho pomoc ani trochu nepotřebovala.

Jako bychom se stali závislími na nepřiměřeně vysokém růstu, který pak stát jako v transu ještě dál a dál uměle a zbytečně posiloval. Tak se například stalo, že vláda u nás považuje růst, který je menší než dvě procenta, za krizi. A tedy za důvod ke spuštění nejrůznějších »prorůstových« opatření a programů.

Ano, čtete dobře, dvouprocentní růst je považován za problém! Keynes by se obrátil v hrobě, a kdyby žil, byl by dnes považován za libertariána, protože by dnešní době ordinoval vyrovnaný nebo spíše přebytkový rozpočet.

Státem ordinovaná droga

Rozžvýkali jsme si fiskální politiku, která přestala být politikou a stala se pouhou otázkou, kam rozdávat. Není divu, že na ni nyní trhy nereagují. Je to obdobné, jako když se rvou antibiotika do zdravého těla -tělo na ně pak přestane reagovat. A je to tak i v případě dávek drogy: na to, aby přinesly požadovaný účinek, je třeba konzumované množství neustále zvyšovat.

Podobně nyní ztratila svou moc i monetární politika. Jsme svědky toho, že Americké trhy nereagují ani na nízké úrokové sazby, dostaly se do pasti likvidity. O moc níže se přitom již americké úrokové sazby snižovat nedají.

Cenné léky, kterými jsme měli šetřit jak šafránem, jsme promrhali v dobách zdraví. Hříchy minulosti jsou ovšem právě jen minulostí. Přítomnost před nás staví otázku, co udělat, abychom staré viny napravili.

Dilema deliria

Proč státy opět povzbuzují spotřebu? Protože rychlé odstavení drogy může být zdraví ohrožující nebo smrtelné. Pokud se přijde léčit narkoman, první věc, kterou dostane, je také dávka drogy.

Ani nám nezbyvá nic jiného než do oslabeného těla dodávat větší a větší dávky antibiotik. Kdyby se

spotřeba nyní prudce snížila, krize by se ještě prohloubila. Spotřebu jsme měli snižovat v dobách tučných. A pak také nic jiného neumíme: jediná škola, která umí aktivně léčit krize, je právě ta keynesiánská. Jenže to by Amerika nesměla zběsile nepřiměřeně zneužívat léky na krizi (totiž deficitní rozpočty a nízké úrokové míry) v době zdraví a blahobytu.

Salman Rushdie v knize Zběsilost píše, že veškerý hřích spočívá v nepřiměřenosti.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Pohádka pro vnuky

6.12.2008 Lidové noviny str. 17 Orientace

HANA ČÁPOVÁ, VÁCLAV DRCHAL

Rekonstrukce kauzy Milana Kundery, která před několika týdny hýbala Českou republikou a Evropou
Iva Militká-Dlasková se rozhodla, že se vyrovná se smrtí partnera napsáním pamětí. Na tom by nebylo nic divného, pokud by součástí pamětí nebylo jméno známého spisovatele.

Za všechno může Jiřina Šiklová, žertuje Matěj Dlask. Socioložka totiž jeho matce, která je snachou Ivy Militké-Dlaskové, poradila, jak se mohou staří lidé vyrovnat se ztrátou partnera: Třeba tak, že se pustí do psaní pamětí. Iva Militká Dlasková vzala radu vážně, usedla k psacímu stroji a na sto třiceti stránkách popsala své mládí. Vzpomínky doplněné fotkami darovala pak všem třem svým vnoučatům. V jejím deníku byla i zmínka o jejím kamarádovi z dětství Miroslavu Dvořáčkovi a jeho osudu.

Žádné z vnoučat si tohohle příběhu tehdy v babiččině deníku nijak zvlášť nevšimlo. „Nezaujalo nás to, vlastně jsem to ani neregistroval,“ říká Matěj Dlask. „Zajímaly mě spíš události, o kterých jsem z dřívějšího vyprávění něco věděl. O tomhle babička nikdy předtím nemluvila.“

Vše se změnilo až loni v létě. Iva Militká Dlasková se, povzbuzená tím, že už přece padesát osm let starou událost, která ji trápila celý další život, popsala v deníku, pustila do vyprávění. Na návštěvě u ní byl toho letního večera vnuk Matěj Dlask s rodinou. „Začali jsme se bavit o bratrech Mašínech. Zeptal jsem se babičky, jestli také znala někoho, kdo byl v padesátých letech zavřený,“ vzpomíná vnuk. „Nejdřív řekla, že ne. Pak se opravila, že přece jednoho znala.“ A začala vyprávět příběh svého kamaráda z dětství Dvořáčka včetně jeho zatčení komunistickou policií na studentských kolejích.

A tak byly vysloveny základní črty příběhu, který letos na podzim zahýbal nejen českou, ale i světovou veřejností. Archivy později vydaly jediný dokument, který potvrzoval Militké podezření, že s udáním agenta chodce Miroslava Dvořáčka měl „cosi společného“ světoznámý spisovatel Milan Kundera. Článek „Udání Milana Kundery“ vyšel v týdeníku Respekt. Spisovatel se ohradil: Je to lež. A zastala se ho řada lidí zvučných jmen.

Článek však také rozpoutal debatu o tom, zda zveřejňovat opravdu všechna tajemství archivů, a o kreditu intelektuálů, kteří v 50. letech uvěřili komunistické ideologii. Objevil se názor, že článek měl jediný cíl: skandalizovat světoznámého literáta. Následující text je pokusem o rekonstrukci nikoli toho, co se odehrálo před necelými šedesáti lety, ale toho, co se stalo letos.

Noční můra „Bylo překvapivé dozvědět se z ničeho nic něco takového o babičce a dědečkovi,“ vzpomíná Matěj Dlask. Přiznává, že zpočátku bral vyprávění staré paní s rezervou a řadě věcí z jejího vyprávění příliš nerozuměl. Nicméně přesvědčil svého bratrance Adama Hradilka, který se zabývá orální historií, aby se pokusil zjistit z archivů víc.

„Matěj mi vyprávěl útržky zamotaného příběhu, nepříjemnou část minulosti své babičky Ivy Militké-Dlaskové,“ vzpomíná Adam Hradilek. „Zároveň se zmínil o tom, co ji trápí od roku 1950: Opustila sice svého milého, neodjela za ním na Západ, stala se komunistkou, ale v životě by neudala svého nejlepšího kamaráda z dětství. Právě to si o ní ale mysleli její bývalí spolužáci a známí.“ Začal se tedy Dvořáčkovým příběhem zabývat a zjistil, že je natolik zajímavý, že by stál za zpracování.

Iva Militká-Dlasková znala Dvořáčka od dětství, vyrostli v Kostelci nad Orlicí. Když byl jeho ročník na Letecké vojenské akademii po komunistickém převratu rozpuštěn, rozhodl se utéct na Západ a přihlásit se k letectvu tam. Po útěku začal pracovat pro exilovou zpravodajskou službu.

Militká chodila s Dvořáčkovým kamarádem, který pak také uprchl. Původně chtěla také emigrovat, ale zamilovala se do Miroslava Dlaska, studenta estetiky a zapáleného komunisty. Dvořáčka nečekaně potkala v březnu roku 1950, když přijel s tajným úkolem do Prahy. Militká mu na koleji uschovala kufr a domluvili se, že u ní přespí. Noc už ale agent chodec strávil v cele. Ivě Militké se obraz policejní eskorty odvádějící Dvořáčka proměnil v noční můru. Dva muži ji tehdy odvedli do vedlejšího pokoje s tím, že ten, kdo k ní má přijít, bude zatčen. Celý výjev sledovala škvírou ve dveřích. Respektu řekla: „Odjela jsem pak do Kostelce za rodiči, abych jim řekla, že jsem způsobila zatčení Mirka. Můj otec navštívil jeho rodiče a řekl jim to. Ten pocit, se kterým jsem pak musela žít, byl strašný.“

Přestala jezdit do rodného města, místní ji totiž vinili z Dvořáčkova neštěstí. Měli za to, že ho udala právě ona. Přitom ona řekla o tom, že u ní má Dvořáček přespát, jenom svému budoucímu manželovi Miroslavu Dlaskovi. Ten už předtím věděl, že Dvořáček utíká z vojny a ukrývá se. Tehdy nic neudělal, nešel je udát, takže se nebála, že by to udělal teď. Celý život se pak bála manžela zeptat, co se vlastně stalo. Našla k tomu odvalu až o víc než čtyřicet let později. Dlask jí tehdy řekl, že se svěřil svému příteli, studentu režie Milanu Kunderovi.

„Když nám babička loni v létě příběh vyprávěla, zmínila také, že Kundera měl tehdy dědovi říct: Neboj se, to zařídíme,“ vypráví Matěj Dlask. „Když jsem se jí na to ale nedávno ptal znovu, řekla, že už si tu větu nepamatuje.“ Paměť archivů byla ale delší než paměť Ivy Militké-Dlaskové. Jediný list papíru v jednom ze svazků, strohý záznam z obvodního oddělení policie v Praze 6, způsobil, že příběh později obletěl celý svět. Vyplynulo z něj totiž, že Dvořáčka udal tehdy jednadvacetiletý student, dnes světoznámý literát Milan Kundera.

Původně se měl na textu o Dvořáčkovu a Kunderovi podílet novinář Adam Drda. „Domluvil jsem se s ním, že já zpracuji Dvořáčkův příběh a on mi pomůže s tou částí, která se bude týkat Milana Kundery, a výsledný text spolu uveřejníme,“ říká Adam Hradilek. Začátkem září ale Hradilka kontaktoval Petr Třešňák z Respektu, kterému se o příběhu také zmínil, s nabídkou, aby materiál publikoval v tomto časopise. Adam Hradilek souhlasil. „Jestli mě nemrzí, že to otiskl Respekt? To je ujetá úvaha. Kvůli sólokaprům jsem tuhle práci nikdy nedělal,“ říká Adam Drda. „Adam Hradilek je můj kamarád. I když jsem na článku nespolečně pracoval, stojím za tím, co otiskl.“

Respekt měl od začátku jasno, že o Hradilkův materiál stojí. Největší debata se uvnitř redakce rozpoutala kolem toho, kdy článek zveřejnit. Na polovinu října byla totiž plánovaná velká reklamní akce, několiknásobek běžného nákladu se měl rozdat studentům vysokých škol. „Jedni zastávali názor, že materiál o Kunderovi by se právě do tohoto čísla hodil. Byla to bomba, zároveň silný historický příběh, a navíc o spisovateli, kterého právě lidé mezi 16 a 26 lety čtou. Druzí předvíдали, že nám bude vytykáno, že jsme se na tom povozili. Zvítězil názor, že to dáme do čísla s mimořádně vysokým nákladem,“ říká Třešňák.

Pokračování na straně 20

Pohádka pro vnuky

Dokončení ze strany 17

Původní verze článku, kterou zpracoval Adam Hradilek, ale doznala značných změn. „Byly tam dlouhé pasáže třeba o táboru Vojna, kde byl Dvořáček zavřený, nebo o sedláku Toušovi, který u sebe Dvořáčka nechal na šumavském statku přespát, když ilegálně překročil hranice,“ tvrdí Třešňák. „O Kunderovi tam nebylo skoro nic. Jen někde uprostřed textu - a udal ho Kundera - a šlo to zase dál.“

„Všichni víme, že Kundera byl komunista. Ale jaký?“ zmiňuje Petr Třešňák otázku, na kterou chtěl odpovědět, když k Hradilkovu textu dodělal pasáže o Kunderovi. „Hledal jsem proto jeho kamarády. Většina se mnou odmítla mluvit s tím, že mají s Kunderou dohodu, že za jeho života o něm mluvit nebudou.“ Nakonec promluvil alespoň Milan Uhde, filmový režisér a do roku 1989 aktivní komunist a Antonín Kachlík, spisovatelé Pavel Kohout a Ivan Klíma.

„Jan Trefulka byl ochotný mluvit jen o vyhození z fakulty,“ tvrdí Třešňák. Má na mysli událost z roku 1949. Tehdy totiž poslal Kunderovi jeho přítel Jaroslav Dewetter dopis, v němž kritizoval vysoce postaveného komunistického funkcionáře. Kundera mu odpověděl v podobném duchu. Oba dopisy ale četla tajná policie a mladí straníci se dostali do problémů. Kromě nich musel před disciplinární komisi také jejich společný přítel Jan Trefulka, který se Dewettera zastal. Trefulka s Dewetterem byli pak vyloučeni ze strany i z univerzity, Kundera jen ze strany.

Kunderův obraz, který načrtli jeho známí, ale jednoduchou konstrukci - byl přesvědčený komunist, tak ho udal - spíš vylučoval. „Všichni se shodovali na podobném popisu: Kundera věřil komunistickým myšlenkám. Byl ale hyperinteligentní a rozhodně byl vždy skeptický k nějakému davovému třeštění,“ říká Třešňák. „V tom smyslu jsme pak uvažovali o motivech, které k udání mohl mít.“

K verzi, že se Kundera rozhodl zničit lidský život z ideologických důvodů, přibyla v článku verze, že Kundera prokázal službu Dlaskovi a pomohl mu zbavit se nemilé návštěvy. Třetí verze vyšla z toho, že Dewetter a Trefulka museli odejít ze školy, Kundera jen z partaje. „Chtěl udáním vykoupit svůj prohřešek?“ ptal se v článku Respekt.

Dva měsíce poté, co článek vyšel, přinesl deník Právo jiné vysvětlení, proč se Kunderovo jméno mohlo na nalezeném dokumentu objevit. Důchodce, v inkriminované době policejní vyšetřovatel Alois Pašek si vzpomněl, že tehdy hledala kriminální policie na pražské koleji Letná podezřelého muže. Studenti prý tehdy kriminalistům často hlásili pohyb podezřelých osob na koleji. Stejným způsobem mohli nahlásit i Dvořáčka. Policejní záznam o udání

vznikl podle něj až po Dvořáčkově zatčení a Kunderovo jméno v něm mohl vyšetřovatel uvést jako jméno „předáka kolejí“, tedy osoby, s kterou se v případně potřeby mělo jednat.

Když byl text hotov, chvíli se nad ním Třešňák s Hradílkem dohadovali. „Adam nepoužil slovo bulvární, ale byl zděšený z toho, že to má novinářský švih. Že to není historická studie, ale story do novin. Nakonec to přijal za své a od té doby to nezpochybnil,“ říká Třešňák.

„V článku převážil důraz na Kunderovu roli v zatčení a jeho postoje v padesátých letech nad Dvořáčkovým příběhem,“ souhlasí Adam Hradílek. „Jsou tam některé formulace, bez kterých bychom já i Respekt byli v jednodušší situaci. Text však byl založen na mém dosavadním bádání a kritickém přemýšlení o tehdejších událostech.“ Stejně by s námi nemluvil Článek vyšel 13. října a vyvolal bouři. Milan Kundera udělal po čtvrt století, kdy se bránil kontaktu s novináři, výjimku a zavolal ČTK. Řekl, že „jde o totální lež“ a „atentát na autora“, k němuž došlo účelově v době, kdy začínal frankfurtský knižní veletrh. „Jsem úplně zaskočen něčím, co jsem nečekal, o čem jsem ještě včera nevěděl,“ řekl. Díky tomuto Kunderovu vyjádření se vynořila otázka, zda autoři článku spisovatele oslovili, zda ho oslovili adekvátně a dali mu příležitost se vyjádřit dřív, než text vyšel.

Podle Hradílka i Třešňáka byl problém sehnat na Kunderu vůbec nějaké spojení. „Od důvěryhodné a známé osobnosti, kterou nemohu jmenovat, jsem získal faxové číslo s tím, že se jedná o jedinou možnost, jak s Milanem Kunderou komunikovat,“ říká Hradílek. „Věděl jsem, že pokud se mnou vůbec promluví, tak to bude nanejvýš jednou. S oslovením jsem čekal až na chvíli, kdy budu mít sebrané veškeré materiály k tomuto příběhu.“ Měsíc před plánovanou publikací článku poslal Hradílek Kunderovi fax. „Na displeji se mi zobrazilo, Kundera a podle výpisu byl fax doručen,“ říká.

Kritiku vyvolalo i to, že znění faxu bylo obecné: „Nedávno jsem rozmlouval s lidmi o události, která se odehrála na jaře roku 1950 na studentské koleji na Letné. Jednoho dne zde měla tehdy slečna Militká nečekanou návštěvu - mladého muže, který byl ve večerních hodinách zatčen. Píši studii o události, o tom, co jí předcházelo a jaké měla důsledky pro jednotlivé aktéry... Z vyprávění pamětníků i archivních materiálů vyplývá, že jste se tenkrát v této věci angažoval. Velice rád bych s Vámi promluvil osobně či po telefonu.“

„Jsem přesvědčen, že z dopisu musel Kundera vyrozumět, o jakou příhodu se jedná,“ říká Hradílek. „Jeho mlčení jsem považoval za pokračování jeho neochoty vyjadřovat se k osobnímu životu a stalinistickému mládí.“ V Respektu řešili, zda se mají za Kunderou do Francie rozjet. Spojili se také s francouzskou novinářkou, která měla Kunderu kontaktovat. Nakonec k ničemu nedošlo. V době před otištěním článku měla zmíněná novinářka dovolenou, navíc se Petr Třešňák doslechl, že Kundera je právě v Praze. Ale především v Třešňákově rostlo přesvědčení, že Kundera s novinářem tak jako tak mluvit nebude: „Obcházel jsem jeho kamarády, kteří říkali, že se ubytovává pod falešnými jmény, jen aby s ním nikdo nemluvil. Zmiňovali, že i je si zavázal, aby o něm mlčeli.“

Dnes, poučen bouřlivými reakcemi, by Třešňák byl důslednější. „Asi bych mu poslal druhý fax, kde by bylo konkrétně popsáno, o co jde. Asi bych za ním jel bez ohledu na to, jak to dopadne,“ říká. „Ale nepovažuji za selhání, že jsme to neudělali. Na Kunderově reakci by to zřejmě nic nezměnilo. Stejně by řekl - to je celé lež, což udělal o pár dní později.“

Adam Hradílek byl Kunderovou reakcí zklamán, čekal, že pomůže k objasnění víc než půl století staré události: „Myslel jsem, že po vydání článku popíše, co se tenkrát na Kolonci skutečně stalo.“ O celebritách jen dobře K článku se vyjádřila celá řada známých osobností, převážně kriticky. Na Kunderovu obranu vystoupil například prezident Václav Havel. Mladé historiky vyzval k větší opatrnosti při posuzování dějin: „Než s něčím začneme, musíme dobře zvážit, co z toho může vzejít.“ Jinak jim podle něj hrozí, že „v dobré víře napáchají víc škody než užítku“. Tak jako jejich dědové. Dodal, že i kdyby se bylo nakrásně něco takového stalo, čemuž nevěří, je třeba „zkusit to vnímat“ prizmatem doby.

Další zastávali názor, že dotýkat se našich světoznámých osobností bychom neměli. „Aféra dramaticky poškodila léta pracně budované vztahy mezi autorem a starou vlastí,“ psal hlavní makroekonomický stratég ČSOB a někdejší Havlův poradce **Tomáš Sedláček**. Historik Tomáš Zahradníček kritizoval: „Nemyslím si, že by bezodkladné zveřejňování výskytů známých jmen v pramenech přineslo nějaký pokrok v poznání minulosti.“ Politolog Bohumil Doležal oponoval: „Bezodkladné zveřejňování výskytu neznámých jmen (čičmundů, nikoliv celebrit) je, zdá se, přípustné. Čímž se dostáváme k jádru věci.“

Kundery se zastalo jedenáct světově známých spisovatelů, mezi nimi čtyři laureáti Nobelovy ceny za literaturu. V dokumentu, který zveřejnilo Kunderovo francouzské nakladatelství Gallimard, stálo, že jde skutečně o „atentát na autora“.

„Myslím, že velká část kritických textů je motivována tím, že se lidé nedovedou smířit s představou, že by tohle udělal ten milovaný Kundera nebo ten velikán Kundera, nebo co si tam kdo dosazuje,“ říká Třešňák. „Nechtěli jsme být další lovci komunistů, ale říkali jsme si: Tohle je něco jiného. Ten člověk je absolutně nejsilnější interpret české minulosti v globálním měřítku. Havel je o dvacet délek za ním, nechtou ho v Číně nebo v Brazílii. Je důležité znát jeho minulost v souvislosti s tou dobou, o které píše. Není to tahání špinavého prádla, souvisí to s jeho rolí ve světě.“

Za příznačnou považuje Třešňák reakci Milana Uhdeho, který mu řekl: „No a i kdyby to udělal? Věřil nějakému ideálu a tohle by bylo v souladu s ním. Čili on by se svému ideálu nezpronevěřil.“ Více archivy nevydaly

Jedna věc ale autory článku opravdu překvapila. Nečekali, že někdo bude zpochybňovat věrohodnost policejního dokumentu, který ležel v archivu. Ale zdá se, že víc důkazů už archivy nevydají. Hradilkem nalezený dokument s Kunderovým jménem jejich možnosti s nejvyšší pravděpodobností definitivně vyčerpá. Redaktoři LN zevrubně prostudovali řadu archiválií, přičemž některé z nich, třeba prokurátorský a soudní spis, Hradilek vůbec neměl v ruce. Žádný další dokument, který by spojoval Kunderu s Dvořáčkovým zatčením, ale nenalezli.

Klíčový dokument - tedy záznam Obvodního velitelství Národní bezpečnosti v Praze 6 ze 14. března 1950, leží v Archivu bezpečnostních složek v takzvaném vyšetřovacím spise, který si na Dvořáčka vedla Státní bezpečnost. Vyšetřovací spis je také nejobsáhlejším zdrojem informací o Dvořáčkově zatčení. Kromě již zmíněného záznamu v něm lze najít i stručný zápis o zatčení, ze kterého se dá ovšem zjistit maximálně to, co měl dopadený po kapsách, a pak čtyři různé výpovědi Dvořáčka, které učinil na StB mezi 15. březnem a 13. dubnem. Během výslechů sice Dvořáček opakovaně popsal, kdy, kde a za jakých okolností se v Praze setkal s Militkou, i to, že si v jejím pokoji na studentských kolejích Kolonka nechal kufr, kdo ho udal, ovšem samozřejmě netušil.

Další důležité dokumenty - Dvořáčkův prokurátorský, soudní a vězeňský spis - spravuje Národní archiv. Ani v nich ale neexistuje nic, co by mohlo Kunderu očistit nebo usvědčit. Tyto archiválie navíc dokazují, že před soudem se okolnosti Dvořáčkova udání s nejvyšší pravděpodobností vůbec neprobíraly. Žádné vodítko nelze najít ani v osobní evidenční kartě, resp. osobním spise dnes již mrtvých esenbáků, kteří si pro Dvořáčka na Kolonku přišli: Jaroslava Rosického a Karla Hantona.

Žádná zmínka o udání není ani v rozsáhlém materiálu, který si na Kunderu vedla StB před jeho emigrací do Francie v roce 1975 i po ní. Zdá se, že estébáci o dokumentu, kterým by šlo Kunderu prvotřídně vydírat, vůbec nevěděli a při pozdějším namátkovém listování vyšetřovacím spisem si ho nikdy nevšimli. Různé složky StB si sice vyžádaly v letech 1967 až 1980 vyšetřovací spis na Dvořáčka hned desetkrát, zřejmě však ne v souvislosti s Kunderou. Stejně marné je čtení svazku, který dokazuje, že estébáci na přelomu 70. a 80. let špiclovali jako prověřovanou osobu také dalšího bývalého mladého komunistu Miroslava Dlaska. Jednoznačně tvrdit, že archivy už žádné další důkazy neskrývají, nelze. Jejich nález by ale byl velkým překvapením.

A Iva Militká-Dlasková, která stála u zrodu celé kauzy, je prý tím, co se rozpoutalo, zaskočena. „Těžce nese, že je její výpověď zpochybňována,“ říká Matěj Dlask.

Článek však také rozpoutal debatu o tom, zda zveřejňovat opravdu všechna tajemství archivů, a o kreditu intelektuálů, kteří v 50. letech uvěřili komunistické ideologii Adam nepoužil slovo bulvární, ale byl zděšený z toho, že to má novinářský švih. Že to není historická studie, ale story do novin. Nakonec to přijal za své a od té doby to nezpochybnil. Petr Třešňák Respekt

Jsem přesvědčen, že z dopisu musel Kundera vyrozumět, o jakou příhodu se jedná. Jeho mlčení jsem považoval za pokračování jeho neochoty vyjadřovat se k osobnímu životu a stalinistickému mládí. Adam Hradilek

Žádná zmínka o udání není ani v rozsáhlém materiálu, který si na Kunderu vedla StB. Zdá se, že estébáci o dokumentu, kterým by šlo Kunderu prvotřídně vydírat, vůbec nevěděli.

Foto autor| Linoryt Michal Cihlář

Foto popis| Týdeník Respekt letos na podzim vyvolal bouři článkem o tom, že spisovatel Milan Kundera měl v roce 1950 udat agenta chodce Miroslava Dvořáčka (vpravo). Jediný m materiálem, ve kterém se vyskytuje Kunderovo jméno, je policejní záznam z května 1950. Nahoře je fax, který zaslal Adam Hradilek Milanu Kunderovi s žádostí o vyjádření a na který nedostal odpověď. Kundera tvrdí, že nikdy tuto žádost neviděl a že vše je výmysl.

Foto autor| Repro LN

O autorovi| HANA ČÁPOVÁ, VÁCLAV DRCHAL, Autoři jsou redaktoři domácí rubriky LN

JSOU VLÁDOU NAVRŽENÁ OPATŘENÍ PROTI FINANČNÍ KRIZI REÁLNÁ?

3.12.2008 Hospodářské noviny str. 02 Finanční krize
(lkr, ker)

ANKETA

Plné znění zpráv

Pavel Sobíšek, analytik UniCredit Bank Czech Republic Je už jasné, že čtyřprocentní růst ekonomiky v příštím roce je mimo realitu. Odhady se pohybují kolem jednoho procenta. Řada opatření nebude mít potřebný rychlý efekt. Není rozumné plánovat investice do infrastruktury, protože k jejich naplnění dojde až za několik let.

Pavel Mertlík, hlavní ekonom Raiffeisenbank Není to dobrý směr. Úspory ve státním rozpočtu jsou jistě potřebné, vláda ale nesmí zapomínat na podporu exportu. V tuto chvíli je důležité zvýšení záruk České exportní banky a Egapu. Na to stačí několik miliard korun. Rovněž je důležité snížení daňové zátěže firem.

Tomáš Sedláček, makroekonomický stratég ČSOB Je dobře, že vláda připravuje krizový scénář. Hodně zemí na západ od našich hranic už k těmto krokům přistoupilo. Jelikož se pohybujeme v pozici krizového scénáře, není třeba, aby vláda byla ve svých plánech konkrétnější, podstatné je, že se nad tím zamýšlí.

Foto popis|

Tomáš Sedláček: Mágové, hobiti a my

1.12.2008 Finanční magazín str. 10 Insider

Zavzpomínejte na chvíli. Na dobu ne tak dávnou, kdy se diskutovalo o tom, že „americký zázrak“ konečně ukazuje, že růst lze i bez hospodářských cyklů. Vzpomeňme na dobu, kdy nikoho nenapadlo postavení Ameriky jakožto světového ekonomického, politického a jakéhosi morálního leadera ani náznakem seriózně zpochybnit. Na dobu, kdy měly socialističtější uvažující evropské státy podstatně vyšší dluh než Amerika, symbol svobodného tržního kapitalismu. Na dobu, kdy ropa byla levná a Rusko nevystřikovalo růžky. Na dobu nízké inflace a celosvětového růstu. Zkrátka na dobu, kdy si globalizace užívala své růžové období a ukazovala jen svou krásnou tvář. Kdo by si před deseti lety vsadil, že v Pekingu bude olympiáda? A v neposlední řadě: kdo by si před deseti, ne, stačí před pěti lety představil, že se do České republiky budou sjíždět vládci celého světa a v některé z pražských uliček budou hledat řešení největší finanční krize EU od jejího samotného založení? Teď se mění váhy světa. A nějakými divnými čarami jsme my Češi uprostřed dění. Moc se nám to nelíbí, ale jsme. Pokud je vám blízká analogie Středozezemě, tak jsme se právě tak trošičku ocitli v roli hobitů, nechtěných a nepravděpodobných hrdinů.

Tři oříšky pro Popelku

Čekají nás události, jejichž podoba bude ležet na našich bedrech. Rozhodnutí o umístění amerického radaru, které sleduje celý svět, záleží jen na nás. Překresluje se mocenská mapa a my jsme uprostřed toho všeho. A do třetice - budeme předsedat Radě EU a Praha se dostane do centra pozornosti celého světa. Kromě evropských špiček to vypadá, že nás díky předsednictví přijede navštívit i Barack Obama, od příštího roku nejmočnější muž světa, a tedy jistě nejžádanější host jakékoli země.

V mystických příbězích J. R. R. Tolkiena žije bájný národ hobitů. Mají rádi svá vybraná rustikální jídla, nedají dopustit na své všudypřítomné pivo, pečují o své chaloupky, ve volných chvílích se nejraději hrabají ve svém záhonku a večery tráví vyprávěním příběhů nad již zmíněným mokem, který dovedli k dokonalosti. Klíčovým principem hobitů je „do not meddle in the affairs of the wizards“, tedy nemontovat se do věcí, kterými se zabývají velcí mágové. Hobiti byli vůbec nejspokojenější, když měli „svou pohodu“, nikdo je nerušil, do ničeho je nezatahoval a nechal je „být“.

Nebezpečí vzrůstající v Mordoru bylo vzdálené, vždyť mnozí velice šťastně žijící hobiti o žádném Mordoru ani nevěděli, protože... co se jich to vůbec týká? Většina strastí venkovních událostí se jim totiž vyhýbala (stejně jako nám terorismus či finanční krize).

Mám pocit, že hobiti jsou nám jaksi blízcí, jejich mentalita se podobá té naší. Jsme notně rozpačití, když se nás velcí pánové na něco zeptají. Otázku radaru bychom nejraději přehodili na NATO. Nejsme nikterak nadšeni, že u nás bude příští půlrok zasedat Rada EU. Co ostatní země berou jako obrovskou příležitost zviditelnit se a ovlivnit světové dění, my vnímáme jako povinnost, která na nás padla v nevhodnou dobu. O nějakém těšení nebo snaze tuto šanci využít jsme toho dosud od nikoho moc neslyšeli.

Olympiáda vs. předsednictví

Přitom s takovou olympiádou, která by byla násobně dražší, méně pravděpodobná a také mnohem méně důležitá, a navíc kratší než půlroční předsednictví EU, se nadělalo podstatně víc humbuku. České předsednictví je jisté,

věděl se o něm roky předem, je mnohem důležitější než jakékoli sebezábavnější olympijské hry a dává mnohem větší logiku než přebudovávat půlku Prahy pro několik dní sportu, oddechu a zábavy.

Právě příští půlrok se nám bude dostávat tolik pozornosti, kolik jsme jí neměli od sametové revoluce a hned tak ani mít nebudeme, ač se někteří reprezentanti mohou snažit být jakkoli provokativní.

Čím to je, že olympiáda zahltila média dlouho před svým (nepravděpodobným) uskutečněním, ale o předsednictví se začalo mluvit teprve nedlouho před jeho samotným zahájením, a to zejména díky kontroverzní kampani, ve které to všem „osladíme“? Je to tím, že nás spíše baví a zajímají (olympijské) cyklické hry, které se neustále opakují a nic dlouhodobě nemění a kterých se nebojíme, protože jsou nedůležité? Je to tím, že máme závat' ze skutečně závažných témat, která mají reálný dopad na náš život i život lidí na celém světě? Je to zas ona švejkovsko-hobití mentalita, že si raději hrajeme, děláme srandu a tak přežíváme?

Několik věcí, které můžeme nabídnout

Nejparadoxnější na tom je, že máme velkou šanci a máme hodně co nabídnout. České předsednictví klidně může být jedním z nejdůležitějších v historii EU. Svět prochází nejvýraznější finanční (ne však hospodářskou) krizí od Velké deprese. Rusko se hlásí o své slovo. Čína si začíná pomalu dělat globální ambice.

Bude naprosto klíčové, jak se k této výzvě postaví Evropa. Osud nám přihrál důležité, a nikoli nudné či rutinní předsednictví. Proč to neprodat? Proč nad tím už předem naříkáme?

Právě zvolený nový americký prezident si zakládá na své komunikační schopnosti. Ujme se úřadu 20. ledna 2009, tedy tři týdny po zahájení předsednictví EU Českou republikou. V prvním období se bude chtít blýsknout a pokusí se splnit obrovská očekávání, která jsou do něj vkládána celým světem. Je reálné, že jedna z cest Baracka Obamy, který je zatím sympatický celému světu, by mohla vést právě do Prahy.

Můžeme Evropě nabídnout neutrální půdu. To je důležitější, než se může zdát. V období politické krize (EU nemá svého leadera) není dobré, když debatu moderuje někdo se silnými ambicemi a má tendenci strhávat na sebe pozornost, což se občas dělo v průběhu francouzského předsednictví. Klíčová slova mezinárodní moci (můžeme to vnímat jako jedno z poučení současné Bushovy administrativy) zní dohoda a spolupráce, nikoli síla a válcování slabších. Pražský stůl, pražská křižovatka jakožto věky vyzkoušené kolbiště kultur, národností a nápadů, může sehrát pozitivní neutrální roli. A po neutralitě je v současnosti žízeň jak po čerstvé vodě po prohyřené noci.

Další, co můžeme nabídnout, je zkušenost s krizemi. Bankovní socialismus, garance za vklady, státní injekce a garantované převody, to všechno máme za sebou, není to pro nás novinka, a světe, div se, umíme to. A nemylme se, i současná vláda by dělala totéž, kdyby situace byla stejná jako před deseti lety u nás nebo jaká je nyní na západě. Stačí tedy, abychom jen trochu ubrali arogance a naši negativní zkušenost převrátili ve výhodu. Víme, co to je, když je pořádná finanční krize, a víme také (což je důležitější), jak z toho ven. Vždyť se nám to povedlo.

Malý a nevýznamný národ? Kecy...

Pokud podstoupíme o několik kroků, zjistíme, že nejsme národ ani malý (jsme klasický evropský stát střední velikosti), ani nevýznamný (klíčové světové události posledních dvaceti let se motaly kolem nás).

Co by měly říkat Dánsko, Finsko, Švédsko, Belgie?

Který stát se může za posledních dvacet let, tedy za dobu jedné generace, pochlubit tak zajímavou, bohatou a poučnou historií? Světové události poslední generace s námi většinou nějakým způsobem souvisely a měli jsme na nich podíl. Stáli jsme nevědomky na počátku velkého globálního růstu a nyní, když ho mnozí chtějí pohřbit, mnohé záležitosti opět na nás. Rozpad ruského impéria, konec studené války, dvacet let globálního vývoje, který byl tažen prudkým vývojem mezinárodního obchodu s novými ekonomikami (tedy i s námi), plán amerického radaru, což ve střední Evropě všudypřítomné Rusko nemůže skousnout, finanční krize a v neposlední řadě pokus o překreslení světového finančního řádu - to jsou problémy, při jejichž řešení Česká republika hraje a může hrát významnou roli.

Naše malost a nevýznamnost je tedy spíše než skutečností mentální slabostí, podléháním perifernosti a marginalizací, v nichž nás bohužel stále podporuje řada našich „malých“ politiků. Představy, že Evropa a svět jsou „ti druzí“, kteří stojí proti nám, že my nikdy nic neovlivníme a neprosadíme, že nás všichni chtějí jen utlačovat, regulovat, že na nás nic nezáleží a že jsme jen lístkem ve větru hry těch velkých, na kterou nemáme vliv, tomu jen napomáhají. A tak mne zase napadá paralela s Tolkienovými příběhy, kde se lži, které ve Středozemi mezi hrdými lidmi Gondoru šířil špatný rádce Gríma, nakonec po několika letech staly skutečností. Gondor vypadal nakonec právě tak, jak ho Gríma líčil.

Ale i malomyslný národ hobitů měl svého Bilba a svého Froda, kteří nakonec donuceni okolnostmi sehráli velkou roli v dějinách Středozemě. Stačilo se jen neseparovat a využívat svých předností i pomoci a podpory jiných. Kéž by se taková odvaha a síla vést celé společenstvo Evropy našla i u nás.

(Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB.)

Foto autor| FOTO: TOMÁŠ TESAŘ
Foto autor| FOTO: PROFIMEDIA. CZ

Česká žena - osobnost v podnikání v České republice

28.11.2008 In-Store Marketing str. 51 Zprávy

Koncem října se uskutečnil v nádherných prostorách kláštera minoritů Sv. Jakuba slavnostní večer u příležitosti vyhlášení vítězek soutěže Česká žena - osobnost v podnikání v České republice.

Za účasti zástupců partnerů soutěže, významných osobností z ekonomické i akademické sféry a finalistek soutěže vyhlásil vítězky ze 3 kategorií a celým večerem provázel Leoš Mareš.

Vítězkou v kategorii Malá společnost se stala Marči Horová, jednatelka společnosti CHROMSERVIS (prodej měřicí a regulační techniky se specializací na chromatografii a techniku pro sledování kvality životního a pracovního prostředí, pobočky Praha, Brno, Ostrava). Vítězkou v kategorii Střední společnost zvítězila paní Karolina Pokorná, jednatelka společnosti Profikon International (prodej a výroba nábytkových, kancelářských a bezpečnostních trezorů, Frenštát pod Radhoštěm).

V kategorii Velká společnost obsadila 1. místo paní Anna Šťastná, CORA úklid (úklidové a čistící služby se sídlem v Kroměříži a působností po celé ČR). Cenu „Výjimečná osobnostcena České spořitelny“ předal zástupce generálního partnera Ing. Václav Kubata, ředitel úseku marketingu České spořitelny, paní Ireně Ryšavé, společnost RI STAV (realizace staveb v oblasti plynárenství a vodohospodářství a staveb na klíč a také zakladatelka specializované školy pro děti skombinovanými vadami Credo Jitro ops.)

Kulturním zážitkem se pro všechny stalo vystoupení paní Gabriely Demeterové spolu s Pavlem Seidlem a Dua ArdAšev. Přítomné hosty také pozdravily zakladatelky této soutěže paní Jana Švenková (auditorka a partnerka společnosti MAZARS) a paní Helena Kohoutová (ředitelka a jednatelka Agentury Helas). Soutěž určená českým ženám, podnikatelkám, oceňuje jejich přínos k rozvoji podnikatelského prostředí.

Vítězkám blahopřáli i ostatní členové poroty, Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc. (ředitel Institutu ekonomických studií při Fakultě sociálních věd University Karlovy, paní Alena Seoud (Managing Director Dun & Bradstreet), **Tomáš Sedláček** (makroekonom hospodářských strategií ČSOB), pan Vlastimil Harapes a patronka soutěže, zakladatelka kosmetické společnosti Ryor, paní Eva Štěpánková.

Foto popis| **Tomáš Sedláček**, Vlastimil Harapes, Michal Mejstřík, Marči Horová - vítězka, Alena Seoud, Jana Švenková, Eva Štěpánková, Helena Kohoutová, Václav Kubata

V Bruselu jsou k lobbistům otevřenější

28.11.2008 Lobby str. 31 Lobbying

Ivana Šmejdová

Lobbování je soustavné prosazování skupinových zájmů zejména v médiích, na veřejnosti, u státních orgánů a jejich představitelů. Umí Česká republika dostatečně hájit své zájmy v Evropské unii? V souvislosti s nastávajícím českým předsednictvím EU nabývá toto téma zvlášť na aktuálnosti.

Není proto náhodou, že se otázkou „Zastupování zájmů v EU“ zabývala na vrcholné úrovni konference, která se uskutečnila 11. listopadu 2008 v Rytířském sále horní komory Parlamentu České republiky. Jejím cílem bylo definovat současný význam lobbyingu a zhodnotit, zda a jak efektivně se daří zástupcům státní správy a soukromého sektoru prosazovat své zájmy na národní a evropské úrovni.

Pořadatel konference, Výbor pro záležitosti EU Senátu PČR ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR a CEBRE (Česká podnikatelská reprezentace při EU v Bruselu), pozval k řečnickému pultu představitele

institucí státní a veřejné správy, podnikatelských organizací i podnikatelských subjektů, kteří jsou zkušenými hráči na tomto poli a kteří mohli nahlédnout problematiku lobbingu z různých úhlů pohledu.

Sdružení a asociace určitě prosadí více

Bruselský labyrint má mnoho psaných a nepsaných pravidel a prosazování zájmů je vnímáno pozitivně jako způsob dosažení kompromisního stanoviska. Bruselští úředníci jsou tudíž k lobbistům otevření, což pozitivně hodnotil Radek Špicar, poradce Svazu průmyslu a dopravy pro hospodářskou politiku. Otevřenost a ochota k vyjednávání v Bruselu může být mimochodem důvodem, proč 80 % z dotázaných ankety CEBRE uvedlo, že lze Unii považovat za příležitost pro prosazení zájmů, které nelze prosadit přes národní úroveň.

V České republice funguje podle Špicara na rozdíl od Bruselu tzv. lobbing přímo, tj. stačí jeden telefonát jedné osobě. Evropská unie je však mnohohrstevnatý systém a obhájit určitý zájem vyžaduje výrazně větší diplomatické úsilí. Je třeba vytvářet sdružení či koalice, jedině ty pak jsou schopné mít potřebný vliv. To potvrdil i **Tomáš Sedláček** z ČSOB, který řekl, že hlavním principem lobbingu je „sjednotit se“.

A jak se vypořádat se složitostí evropských procedur v malé a střední firmě? Zde vidí Ivan Voleš z Hospodářské komory ČR společně s Janem Wiesnerem z Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR a Stanislavem Kázeckým ze Svazu průmyslu a dopravy ČR velkou úlohu podnikatelských zastoupení, která u evropských institucí a platforem zastupují především malé a střední podnikatele a hájí jejich zájmy. Ivan Voleš z HK ČR zdůraznil v této souvislosti velký význam CEBRE, která se osvědčila jako účinný nástroj prosazování zájmů českých podnikatelů v zahraničí.

O tom, že je lobbing podnikatelských asociací vnímán nadměru pozitivně, svědčí i výsledky ankety, které jej hodnotí jako efektivní a opodstatněný. Aby byl ještě lepší, požadují podnikatelé zlepšit spolupráci s ministerstvy na přípravě mandátů a instrukcí ČR.

Důležitá je schopnost efektivně vyjednávat

Předseda Senátního evropského výboru Luděk Sefzig, který konferenci zahájil, vyjádřil přání, aby se dodržování zásad slušného chování a korektnost staly samozřejmou výbavou každého lobbisty. „Rytířský duch“, který zatím českému lobbingu chybí, by bezpochyby zvýšil jeho legitimitu.

Náměstek ministra průmyslu a obchodu Martin Tlapa vidí velkou příležitost naučit se formulovat stanoviska a obhajovat pozice právě v nastávajícím předsednictví EU. V Evropské unii jsme totiž dosud nováčky. Pavel Bouda z kabinetu komisaře Špidly potvrdil, že hájit zájmy není vůbec nic špatného a Česká republika se musí se svým členstvím naučit zacházet. Ve stejném duchu upozornil publikum Daniel Guéguen, významný evropský lobbista, na potřebu koalic v rámci Unie a schopnost vyjednávat. Jeho odpolední tematický workshop dovolil nahlédnout pod pokličku evropských struktur a složitého rozhodovacího procesu v EU.

Na konferenci se svým příspěvkem rovněž vystoupil první náměstek hejtmana Pardubického kraje Roman Línek, který vyzdvihl zejména význam konzultačních orgánů, jako je Výbor regionů, a dále konzultant Arnošt Marks, podle něhož je nutné v rámci vyjednávacích procesů v EU stále bedlivě vnímat své protihráče a mít dlouhodobou strategii.

Foto popis| Řečníci dopoledního bloku - zleva Luděk Sefzig, Martin Tlapa, Pavel Bouda a Daniel Guéguen

Přichází náš čas aneb Falešný mýtus o české malosti

27.11.2008 Hospodářské noviny str. 08 názory
TOMÁŠ SEDLÁČEK

MAKRO každý čtvrtek o domácí a světové ekonomice

Pět let jsem žil ve Finsku, pět let studoval v Dánsku. Obě země mají oproti nám jen polovinu obyvatel. Přesto jsem tam ani jednou neslyšel postesk, že by si tyhle národy připadaly malé nebo bezvýznamné. Což tak často slycháváme u nás.

Je zvláštní, že tyhle nářky neustávají ani ve chvíli, kdy se blíží okamžik, od něž se v českých městech budou po šest měsíců scházet hlavní politici a osobnosti Evropy i světa.

Davidové a Goliáši

Kdysi čeští a zejména pražští politici tak horlili pro olympiádu v Praze. Prý proto, abychom se zviditelnili v očích celého světa. Byli ochotni jít do velice nepravděpodobné, drahé, náročné a pro Prahu dost nelogické akce, abychom si vydobyli místo na slunci. A teď, když máme v rámci předsednictví šanci vyniknout v neskonale důležitější a zajímavější věci, horlení a zájem politiků uvadly. Navíc předsednictví trvá půl roku, nikoli pár týdnů jako olympiáda. To je přinejmenším škoda, ostatní země to berou jako velkou šanci, my spíše jako nechtěnou povinnost, na kterou se moc netěšíme a nejraději bychom se jí zbavili.

Ale zpět k našemu pocitu malosti. Česko je dvanáctou nejpočetnější zemí unie. Států s počtem obyvatel pět milionů a méně je v ní jedenáct. Dalo by se tedy o ní mluvit jako o unii s dominancí malých národů. Proč se tedy právě my cítíme malí, nedůležití a přehlížení?

Zemí střední velikosti (kolem deseti milionů) je v EU osm, stejně jako států, které mají více než 16 milionů obyvatel. Velké národy nikdy nebudou moci válcovat ty středně velké a malé, protože je nás prostě víc.

Ani Spojené státy si se vši svou ekonomickou, politickou a vojenskou silou nemohou věci dovolit dělat bez cizí pomoci. To je asi jedno z nejdůležitějších poučení z posledních 8 let vlády prezidenta Bushe.

I Spojené státy musí hledat spojence a vytvářet koalice. I velké státy ví, že pokud trochu sleví ze svých nároků, bude výsledná moc společného uskupení mnohem větší, než kdyby cokoli konali na vlastní pěst. O co více by to mělo být jasné malým zemím?

Čtyři historické příležitosti

Osud nám dal do vínku důležité předsednictví. To je třeba brát jako výhodu a příležitost. Navíc když jako Češi máme dost co nabídnout. Dokonce více, než se může na první pohled zdát.

Zaprvé jakožto národ střední velikosti můžeme být konstruktivním, nezaujatým a nestranným moderátorem debaty. To po půl roce francouzského válcování věcí svým směrem bude pro všechny občerstvující. K neutralitě nám jistě pomůže i fakt, že se nám vyhýbá finanční krize. Ze všech třiceti zemí OECD patříme spolu se Slovenskem a Mexikem k trojici těch, jejichž vlády nebyly nuceny subvencovat finanční sektor.

Zadruhé můžeme dobře těžit ze snahy nastupujícího prezidenta Obamy, který bude nepochybně usilovat o to, aby dostal nebeským očekáváním na něj kladeným. Je dost pravděpodobné, že se příští půlrok budou vymýšlet zcela nové linie komunikace a světové koordinace trhů - a my nejen budeme u toho, ale oni budou u nás!

Zatřetí - a teď je to myšleno bez jakékoli ironie - máme nejčerstvější zkušenost s bankovním socialismem, kterou můžeme světu nabídnout. Místo přezíravého konstatování, že se nás krize netýká, by bylo moudřejší nabídnout své zkušenosti a pomoc.

Začtvrté je Praha cílovým městem milionů turistů a jako pradávna křižovatka národů může jistě do kvality diskuse přispět i svým starodávným a velkým geniem loci.

Dobry a špatny politik

Nemusíme se vůbec chovat jako nevýznamný, ukřivděný a utlačovaný národ. Ta doba skončila už před skoro dvaceti lety. Záleží na nás, co si pro sebe vybereme.

Dobry státník se mimo jiné pozná podle toho, že dokáže národu ukázat jeho velikost a ne zdůrazňovat jeho malost či perifernost. Že dokáže národ povznášet a reprezentovat, ne jej srážet.

Špatným politikům totiž poddajný a ukřivděný národ vyhovuje, proto se v něm snaží tyto pocity posilovat.

Evropě i světu toho můžeme nabídnout víc, než se může na první pohled zdát.

Foto popis|

O autorovi| **Tomáš Sedláček**, Autor je hlavním makroekonomickým stratégem ČSOB

Bilionový plán má spasit EU
27.11.2008 Lidové noviny str. 11 Byznys
Radek Šalanda

Evropská komise schválila balíček na pomoc ekonomice za 200 miliard eur (5 bilionů Kč)

PRAHA Záchranný plán na podporu ekonomiky Evropské unie je na světě. Ozdravný balíček počítá s celkovou pomocí pro hospodářství evropské sedmadvacítky ve výši 200 miliard eur (asi pět bilionů korun). Včera o tom informoval José Barroso, předseda Evropské komise (EK).

Z rozpočtů členských zemí by podle komise na záchranný plán mělo jít 170 miliard eur, zbylých 30 miliard eur půjde z rozpočtu Evropské unie. Celkem jde o 1,5 procenta ročního hrubého domácího produktu unie. Plán komise přitom počítá s tím, že vzrostou rozpočtové deficity členských zemí unie a u některých z nich i nad tříprocentní hranici, což by znamenalo prolomení paktu stability. Jde zejména o Francii, Británii, Irsko, Itálii, Řecko a Portugalsko.

„Ozdravný plán má několik částí. Snahou je posílit zaměstnanost, zlepšit situaci malých a středních podniků. Dalšími body plánu jsou podpora investic do výzkumu a vývoje, podpora automobilového průmyslu a stavebnictví,“ uvedl Barroso.

Neléčí příčiny krize, říkají o balíčku odborníci Reakce na záchranný evropský balíček jsou ale hodně rozporuplné. Ekonomové zmiňují, že tento plán měl přijít už dříve a mohl být i výraznější. Za vše hovoří akciové trhy v Evropě, které včera nechal ozdravný balíček zcela chladnými a většina z nich stejně poklesla.

„Záchranný plán je kompromisní variantou a jen jakýmsi manuálem pro národní vlády, jak postupovat při ozdravování ekonomiky. Zbytek je na konkrétní zemi,“ řekl **Tomáš Sedláček**, ekonom ČSOB. „Záchranný balíček se na první pohled může zdát úžasný, pozitivně může vypadat i to, že Evropa následuje Ameriku v záchranných akcích. Zde ale platí, že když dva dělají totéž, není to totéž. Rozdíly evropského a amerického záchranného balíčku jsou zásadní. Američané se snaží uzdravit finanční sektor, aby zachránili trh nemovitostí, na kterém krize začala. Naopak Evropa neléčí zdroj krize, ale pouze její důsledek,“ varoval Vladimír Pikora ze společnosti Next Finance. Klasickým příkladem léčení důsledků je, že chce EK pomáhat lidem, které krize připravila nebo připraví o práci. „To recesi zmírní, ale neodstraní,“ doplnil Pikora.

Plán byl zveřejněn jen den poté, co ozdravné záměry představila americká centrální banka (Fed). Ta hodlá vynaložit až 600 miliard dolarů.

Hlavní body záchranného balíčku * podpora zaměstnanosti * zlepšení podmínek pro podnikání * snazší dostupnost financí (půjčky pro malé a střední podniky) * větší investice do inovací, výzkumu a vzdělávání * podpora ekologicky šetrných technologií

Foto popis| Mobilizace. „V současnosti mobilizujeme všechny dostupné fondy. Všechny dostupné prostředky využíváme až na dřeň“, prohlásil včera o záchranném plánu předseda Evropské komise José Barroso.

Foto autor| Foto AFP - John Thys

Američané dají na boj s krizí dalších 800 miliard dolarů

26.11.2008 Hospodářské noviny str. 15 podniky a trhy

JAN SOCHOR

Američané napumpují do ekonomiky dalších 800 miliard dolarů. To je pro představu 20 rozpočtů České republiky. Nový balíček centrální banky Fed však tentokrát není přímo určen na pomoc problémovým bankám. Místo toho má přimět Američany více utrácet a podpořit tak růst ekonomiky.

Část z peněz - 600 miliard - je určena na odkup dluhů a cenných papírů vázaných na hypotéky. »Menší« balík v hodnotě 200 miliard dolarů půjde na podporu spotřebitelských úvěrů a půjček pro malé a střední podniky.

»Tuto akci děláme s cílem snížit cenu a zvýšit dostupnost hypoték, což by mělo výrazně zlepšit situaci na finančních trzích,« uvedl Fed v prohlášení vytvoření záchranného balíku.

Celou krizi odstartoval právě propad cen bytů a cenných papírů, které byly navázané na hypotéky. Mnoho ekonomů přitom tvrdí, že krize neskončí, dokud nepřestanou klesat ceny domů a bytů.

»Abychom propad na trhu bytů zastavili, není nic důležitějšího než rozhýbat trh s hypotékami,« prohlásil včera americký ministr financí Henry Paulson.

Spojené státy, jejichž ekonomika podle zpřesněných údajů ve třetím čtvrtletí poklesla o 0,5 procenta, potřebují přimět lidi a firmy více nakupovat. To má ekonomiku znovu oživit. Snaží se proto ulehčit situaci bankám, aby mohly poskytovat levnější půjčky. I když totiž centrální banka prudce snížila úroky, banky si téměř nepůjčují

mezi sebou a jsou velmi opatrné v poskytování úvěrů. Ty jsou navíc dražší než předtím.

I proto se menším 200miliardovým balíkem zaručí za cenné papíry, které jsou kryty půjčkami na nákup automobilů, vzdělání nebo dluhy na kreditních kartách.

»Jde trochu o vytloukání klínu klímem. Za vznikem současné krize právě stálo příliš rozsáhlé půjčování levně a každému. Na druhou stranu je to vlastně jako odvykací kúra drogově závislých. Stejně jako nemůžete drogu ze dne na den vysadit, nemůžete ani ze dne na den přestat půjčovat. To by mohlo ekonomiku zabít,« okomentoval záchranné balíky ekonom ČSOB **Tomáš Sedláček**.

Včera oznámený plán je dalším v řadě opatření na záchranu americké ekonomiky. Už v říjnu schválil kongres balíček v hodnotě 700 miliard dolarů na podporu bank.

Burzy plán potěšil jen na čas, strana 23

Abychom propad na trhu bytů zastavili, není nic důležitějšího než rozhybat trh s hypotékami. Ministr financí USA Henry PAULSON

Foto popis|

O autorovi| Jan Sochor, www.ihned.cz/sochor

Směšné lásky znějí stále skvěle

26.11.2008 Lidové noviny str. 18 kultura

Ondřej Horák

Proslulé povídky Milana Kundery nyní vyšly na CD v podání vynikajících brněnských herců.

Kunderovská „udavačská“ kauza se neustále rozhřívá, a tak je dobře, že nyní lze v souvislosti s Milanem Kunderou opět mluvit o něčem jiném. Vydavatelství Radioservis totiž publikovalo další ze svých audioknih. Titul Směšné lásky přináší osm povídek, které načteli herci letos v Českém rozhlase Brno.

Vydání tohoto CD tak potvrzuje boom audioknih v českém prostředí. Milan Kundera k nahrávce podotkl: „Nevíte, jaká je pro autora radost, když slyší svou povídku, jak je vyprávěna, nikoli dramatizována. Když slyší jen její slova. Čímž chci říci: když slyší slova bez zbytečné hudby a hloupých zvukových efektů a podmalovávání. Chci vám všem poděkovat za vaši důvěru ke slovu, které si stačí samo.“

Že by se dramaturg **Tomáš Sedláček** a režisér Antonín Přidal tak autorovi trefili do noty? Nebo spíš poslušně vykonali jeho přání, což také bylo podmínkou realizace této nahrávky? Každopádně se teď dá říkat, že audioknihy nejsou žádnou povrchní prezentací literárního díla, když k tomu svolil i Milan Kundera. Schválně, kdo to v souvislosti s CD Směšné lásky řekne nebo napíše první?

Režisér Forman i doktor Havel. Nahrávka Směšných lásek pak potvrzuje trend, který naznačila už letošní inscenace Ptákoviny v Činoherním klubu. V autorské poznámce k Žertu, vydanému v roce 1991, Milan Kundera vyjmenovává, co do svého díla nezahrnuje: „Co se nepovedlo: Ptákovina. Několikrát jsem se k ní vracel, abych ji zbavil jejích stavebních vad, ale nikdy se mi to nepodařilo. Snad se o to ještě někdy pokusím. Nevím.“

To, že hranice mezi Milanem Kunderou z minulosti a Milanem Kunderou „novým“ není nakonec tak ostrá (nebo že by teď vznikla další podoba Milana Kundery?), potvrzuje nyní i to, že na CD lze nalézt rovněž povídku Já truchlivý Bůh.

Ta přitom patří mezi tři povídky z původních tří sešitů, které autor v konečném znění Směšných lásek vyřadil. Nutno říci, že v případě povídky Já truchlivý Bůh velmi nepochopitelně. Nejenže jde o povídku velmi slavnou, rovněž díky filmové podobě s Milošem Kopeckým a Pavlem Landovským v hlavních rolích, ale mnozí se také shodují, že jde vlastně o kadlub autorovy poetiky. Oproti knižnímu vydání je tak audiopodoba Směšných lásek nyní opět přeskupená. Začíná právě povídkou Já truchlivý Bůh, jíž započal rovněž první svazek Směšných lásek. Poté následuje povídka Zlaté jablko věčné touhy, která proslula díky termínům „registráž“ a „kontaktáž“ a v níž se vypravěčův kamarád Martin vydává za režiséra Formana. Obě povídky čte výborně Jan Kolařík.

Neméně bravurně se vypořádal Igor Bareš s dalšími proslulými „melancholickými anekdotami“ Nikdo se nebude smát a Falešný autostop. Středové povídky konečně knižní podoby s názvem Symposion se ujal František Derfler, stejně jako prózy Doktor Havel po dvaceti letech, která navazuje hlavní postavou na Symposion a na CD je také na rozdíl od knižního uspořádání zařazena hned za ním.

Závěr více než osmihodinové nahrávky obstarává Ladislav Lakomý, čtoucí povídku Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým, a sám režisér Antonín Přidal s prózou Eduard a Bůh. Ten se však jeví být paradoxně nejslabším článkem projektu, i když je asi také třeba vzít v potaz, že především kolegové v první polovině nahrávky jistě měli vděčnější texty.

Vypravěč vévodí Audiokniha Směšné lásky je nicméně vynikajícím počinem, který dává znovu možnost projít povídkami Milana Kundery - jinak, ale jak autor správně poznamenává, vlastně stejně, jako když si je člověk čte sám.

Lze si tak mimo jiné potvrdit, že povídky Milana Kundery nejsou moderně strohé, naopak, vypravěč slovy nešetří. Už v těchto prózách má také veškeré konání postav nějaký smysl - ať už si to samy uvědomují, nebo je jejich činům dodatečně smysl přisuzován vypravěčem.

Směšné lásky rovněž ukazují obrat k intimnímu životu, k němuž došlo v české literatuře na začátku 60. let. To, co po marných snahách o socrealistické umění působilo jako zjevení, se dnes zdá normální, nicméně povídky Milana Kundery z umělecké působivosti nic neztratily.

Audiopodoba Směšných lásek pak taktéž poskytuje příležitost vysledovat jejich vývoj - v úvodních povídkách je samotný příběh a vypravěčovo podání v rovnováze, zatímco v druhé polovině už zcela vládne vypravěč. Na otázku, zda je to proto, že autor postrádal další výrazné „melancholické anekdoty“, už si každý posluchač musí odpovědět sám.

Směšné lásky

Deset povídek Milana Kundery původně vyšlo v 60. letech ve třech svazcích. Poté autor vyřadil povídky Já truchlivý Bůh, Sestřičko mých sestřiček a Zvěstovatel. Na CD Směšné lásky opět Já truchlivý Bůh vedle dalších sedmi textů figuruje. Tato povídka byla stejně jako próza Nikdo se nebude smát rovněž zfilmována.

Foto popis| Já truchlivý Bůh. Filmová verze s Milošem Kopeckým v hlavní roli přispěla k popularitě Kunderovy povídky.

Foto autor| Foto Kirké

Palba slepými náboji

25.11.2008 Lidové noviny str. 02 Politika
Martin Weiss

Lisabonská smlouva se stává obětí války v ODS

KOMENTÁŘE LN

Den před projednáváním Lisabonské smlouvy Ústavním soudem dal Václav Klaus najevo, že ji nepodepíše, pokud ji neschválí také Irové. Zároveň se objevila zpráva, že součástí toleranční dohody mezi Topolánkovou koalicí a Paroubkem je závazek schválit Lisabon – ale nikoli už americký radar, jak si ODS vždy vymíňovala. Lisabonská smlouva u nás směřuje ke karambolu.

Prezident, zdá se, si velebí v roli kazimíra, který dohání k zuřivosti politiky v evropských hlavních městech obecně a ve Strakově akademii zvlášť. V reakci na to přibývá hysterických vizí katastrofy, která nás nemine, když nesplníme lisabonský domácí úkol. Nutková potřeba konformismu, jež z některých věšteg čiší, si zasluhuje pozornost psychiatra. Nejdál zatím zašel ekonom **Tomáš Sedláček**, který řekl New York Times, že ČR nemůže věrohodně vést Evropu, protože nemá dost vydatnou finanční krizi.

Přitom na to, co teď sledujeme, je fakticky zaděláno už od loňského léta, kdy špičky ODS učinily strategické a nevratné rozhodnutí smlouvu netorpedovat, nýbrž ji po jakémsi vylepšování podepsat. Když letos po červnovém irském Ne prezident prohlásil, že Lisabonská smlouva je mrtvá, konflikt byl nachystán.

Bože, dej nám milost přijmout to, co nemůžeme změnit, odvahu změnit to, co je třeba změnit, a moudrost rozeznat, co je co – zní slavná modlitba. Lisabonská smlouva patří k věcem, které změnit nemůžeme. Mohli jsme tu partii ale hrát trochu líp. Pozice zastánců smlouvy totiž zdaleka není tak silná, jak by výhrůžky napovídaly. Brusel potřebuje náš souhlas, ne my jeho. Mohli bychom si za ratifikaci aspoň o něco říct.

Jenže to by do toho nesměl přijít rozvrat ODS a jejího vztahu s prezidentem. Jelikož se Topolánek nebyl schopen s Klausem na ničem dohodnout, ten se rozhodl vystřílet proti Lisabonu všechny náboje. A nevdá mu, že jsou slepé. Může věc jen protahovat, ale Lisabon nakonec bude platit i bez jeho podpisu. Schválí ho nejpozději

příští sociálnědemokratická vláda. V unii za to nezískáme nic a doma ani ten radar.

Škoda, že pánové nedokázali odložit své spory na politický důchod. Ten už není tak daleko.

Čtete „Klaus...“ na str. 1 a 2

Další vicepremiér ve vládě

21.11.2008 Lidové noviny str. 05 Domov
LUKÁŠ DOLANSKÝ DAVID HLUŠTÍK

Premiér už ví, kdo „pohne“ v jeho kabinetu s reformou * Mluví se o Rusnokovi a Sedláčkovi

PRAHA Premiér Mirek Topolánek už má jasno v tom, kdo by byl ideálním kandidátem na post vicepremiéra pro ekonomiku.

Tuto novou funkci uvažuje Topolánek zřídit mimo jiné i proto, aby jeho vláda dokázala do konce volebního období pohnout se zamýšlenou důchodovou reformou.

Podle informací LN se nyní mluví o dvou jménech, která připadají v úvahu.

Takovým mužem by se mohl překvapivě stát bývalý ministr financí za sociální demokracii Jiří Rusnok, jenž dnes působí jako šéf Asociace penzijních fondů.

„Když uvažuji o zřízení postu vicepremiéra pro ekonomiku, není to žádný populistický čin. Vycházím z toho, že potřebujeme prosadit důchodovou reformu. Musíme řešit dopady ekonomických problémů, které se na nás teď hrnou,“ vysvětlil důvody pro svůj plán premiér v aktuálnímu vydání časopisu Ekonom. Dříve se sice spekovalo o tom, že by tento nový post mohl získat některý z členů vlády, například ministr průmyslu Martin Říman či ministr financí Miroslav Kalousek. To ale premiér Topolánek odmítl.

„Jsou to resortní ministři. Ostatní ve vládě by je nemuseli brát natolik, aby to celé fungovalo. Proto si myslím, že by na tento post měl spíše přijít člověk zvenčí,“ dodal Topolánek pro Ekonom.

Druhým jménem, které se v této souvislosti objevuje, je **Tomáš Sedláček**, který působil jako poradce bývalého ministra financí ČSSD Bohuslava Sobotky.

Lidovým novinám obě jména připustil jeden z nejbližších spolupracovníků Mirka Topolánka. „Ten, kdo to bude, je muž, který dnes stojí vlevo, ale člověk, který má s danou problematikou zkušenosti,“ prohlásil.

Rusnok včera řekl, že o možnosti svého jmenování slyší poprvé. Sedláček pro LN uvedl, že zatím žádnou oficiální nabídku nedostal.

Exministr Rusnok - který působil vládě Miloše Zemana a dnes je ekonomem ING - je stále členem ČSSD, i když, jak sám říká, jen řadovým. O odchodu ze strany sice neuvažoval, i na současné vedení má poměrně kritický pohled. „Některé kroky zejména současného vedení nebo prohlášení byly, musím říct, silná káva, ale ta strana trvá hodně dlouho. Vedení přicházejí, odcházejí a není to důvod jaksi měnit zásadně světonázorový postoj pro mě,“ řekl nedávno.

Foto popis| **Tomáš Sedláček** působil jako poradce exministra financí Bohuslava Sobotky

Foto autor| Foto ČTK - Stanislav Peška

Foto popis| Jiří Rusnok nyní působí jako šéf Asociace penzijních fondů, býval ministrem financí

Foto autor| Foto archiv LN